

Analiza możliwości rozwoju sektora NGO

na terenie działania „Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania
Gmin Dobrzyńskich Region Północ”

Opracowanie przygotowane na zlecenie

„Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ” przez:

Doradztwo Strategiczno - Inwestycyjne "Progress"
Jarosław Zielonka

ul. Mściwoja II 36a/7
83-300 Kartuzy

tel./fax. 0 58 681 28 77

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Europa inwestująca w obszary wiejskie

„Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ”

współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Działania 431

„Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” Osi 4 LEADER

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

2010

Spis treści

1.	Podstawowe wiadomości o III sektorze	5
1.1	NGO na obszarze LGD Gmin Dobrzyńskich Region Północ	12
2.	Informacje ogólne o organizacjach pozarządowych	23
2.1	Co to jest NGO	23
2.2	Co to jest Organizacja Pożytku Publicznego	24
2.2.1	Kto nie może ubiegać się o status OPP?	27
2.2.2	Jakie warunki należy spełnić, aby móc starać się o status OPP?	28
2.2.3	Czy nowopowstała organizacja może uzyskać status OPP?	29
2.2.4	Czy możemy ubiegać się o status OPP, jeżeli prowadzimy działalność gospodarczą?	30
2.3	Co to jest stowarzyszenie?	30
2.3.1	Co to jest stowarzyszenie zarejestrowane w KRS?	31
2.4	Co to jest fundacja?	32
2.5	Jakie są różnice między stowarzyszeniem a fundacją?	33
2.5.1	Kto w organizacji podejmuje decyzje?	36
2.6	Skąd organizacje czerpią pieniądze na swoje działania?	38
2.7	Współpraca organizacji pozarządowych z firmami	46
3.	Fundusze unijne dla organizacji pozarządowych w latach 2007-2013	62
3.1	Fundusze dostępne na poziomie regionalnym	65
3.1.1	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013	66
3.2	Fundusze dostępne na poziomie krajowym	80
3.2.1	Program Operacyjny Kapitał ludzki (POKL)	80
3.2.2	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG)	105
3.2.3	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ)	113
3.2.4	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)	120
3.2.5	Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój Sektoru Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich (PO RYBY)	126
3.2.6	Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej	129
3.2.7	Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (EI SP)	136
3.3	Fundusze UE dostępne na poziomie unijnym	140
3.3.1	Program Uczenie się Przez Całe Życie	141
3.3.2	Program Erasmus Mundus	148
3.3.3	Program Kultura	150
3.3.4	Program Europa Dla Obywateli	152
3.3.5	Program Media 2007	155
3.3.6	Drugi Wspólnotowy Program Działań w Dziedzinie Zdrowia	156
3.3.7	Bezpieczniejszy Internet	156
3.3.8	Program Młodzież w Działaniu	157
3.3.9	Wspólnotowy Program Na Rzecz Zatrudnienia i Solidarności Społecznej – Progress 159	159
3.3.10	Instrument Life+	161
3.3.11	Programy w Obszarze Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości	162
3.3.12	Instrumenty Polityki Zewnętrznej	163
4.	Możliwości rozwoju organizacji pozarządowych na terenie „Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ”	169

4.1 Wyniki ankiety dotyczącej znajomości zagadnień związanych z organizacjami pozarządowymi przeprowadzonej wśród mieszkańców LGD	169
4.2 Proponowane rozwiązania, prognozy na przyszłość.....	173
Załącznik I Adresy stron internetowych opisanych programów i instytucji odpowiedzialnych za ich realizację	177
Załącznik II Kwestionariusz ankiety na temat znajomości tematyki organizacji pozarządowych.....	191

1. Podstawowe wiadomości o III sektorze

Ogół organizacji pozarządowych nazywany jest w Polsce trzecim sektorem. Określenie to zostało zaadoptowane z nowoczesnych państw demokratycznych, w których aktywność społeczno-gospodarczą podzielono na trzy sektory. Podział ten przedstawia się w następujący sposób¹:

I sektor – administracja publiczna

II sektor – sfera biznesu (instytucje oraz organizacje, które prowadzą działalność w celu osiągnięcia zysku)

III sektor – prywatne organizacje działające społecznie, nie dla zysku, organizacje pozarządowe.

Niniejsza analiza ograniczona została do przedstawienia III sektora – społecznego. Sektor III, czyli wszelkie organizacje pozarządowe, w których zaakcentowana jest ich niezależność od administracji oraz jednocześnie różniące się od sektora biznesowego działalnością nienastawioną na osiągnięcie zysku. Organizacje II sektora działają dla osiągnięcia zysku, natomiast NGO funkcjonują non-profit, ich cele skupiają się na rozwoju społecznym. Z tego powodu organizacje sektora III określane jest jako wolontarystyczne, ponieważ ich działalność oparta jest na działaniu ochotników. Inną nazwą, która odnosi się do tego rodzaju organizacji, to organizacje społeczne/organizacje użyteczności publicznej, których priorytetowym celem tego typu organizacji nie jest generowanie zysków, lecz zaspokajanie różnego rodzaju potrzeb. Nie oznacza to jednak, że tego typu organizacje nie mogą prowadzić działalności gospodarczej. Taka sytuacja jest możliwa, aczkolwiek wygenerowane przez daną organizację dochody nie są rozdzielane między osobami pracującymi/ochotnikami, ale przeznaczane są na dalsze prowadzenie działalności. Jak sama nazwa wskazuje, aktywność tych organizacji ukierunkowana jest na dziedziny takie dziedziny sfery społecznej, jak: szeroko rozumiana pomoc społeczna, ochrona zdrowia, różnego rodzaju akcje charytatywne oraz edukacja. Mają one na celu tworzenie dobra publicznego². W ostatnich latach zyskuje na popularności jeszcze inna nazwa określająca organizacje pozarządowe. Nazwą tą jest NGO (non-governmental organization). Będzie ona wymieniana w trakcie tegoż opracowania wiele razy i za każdym razem będzie oznaczała podmioty sektora III.

¹Portal organizacji pozarządowych: <http://osektorze.ngo.pl>

²Federacja Inicjatyw Oświatowych: <http://www.fio.org.pl>

Organizacje trzeciego sektora spełniają dwie podstawowe funkcje. Po pierwsze – stwarzają możliwości realizacji pożytecznej działalności zarówno na rzecz poszczególnych osób, jak i całego społeczeństwa, a po drugie – podmioty działające w ramach III sektora powinny sprawiać, że ludzie będą odczuwali więzi między sobą, że tworzą wspólnotę w zależności od obszaru – czy jako naród, mieszkańcy gminy, grupa sąsiadów, grupa ludzi o konkretnych zainteresowaniach. Za najważniejszą uważa się właśnie tę funkcję jednoczącą społeczeństwo, które wskutek skomplikowanej historii, szczególnie XX wieku zatraciło charakter wspólnot lokalnych, dzięki którym czujemy się bezpiecznie w swoim otoczeniu³.

Kilka faktów dotyczących organizacji pozarządowych funkcjonujących w Polsce.

Zgodnie z ostatnimi danymi dotyczącymi ilości organizacji pozarządowych w Polsce można stwierdzić za informacjami Głównego Urzędu Statystycznego, że w 2008 roku w Polsce zarejestrowanych było

- 84 343 stowarzyszeń i organizacji społecznych,
- 10 409 fundacji.

Województwo Kujawsko-Pomorskie, na terenie którego działa Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ, cechuje się niskim wskaźnikiem liczby zarejestrowanych organizacji (w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców), który wynosi 15. Najbardziej aktywnym pod tym względem województwem jest mazowieckie, dla którego wskaźnik ten wynosi 22. Dla pozostałych województw sytuacja przedstawia się następująco: pomorskie (20), lubuskie (19), warmińsko-mazurskie (19), dolnośląskie (19), małopolskie (18), zachodniopomorskie (18), wielkopolskie (17), podlaskie (16), podkarpackie (16), lubelskie (15), łódzkie (15), śląskie (14), opolskie (14), świętokrzyskie (13). Przedstawione poniżej wykresy przedstawiają ilość różnego rodzaju organizacji pozarządowych w Polsce (por. wykres 1) oraz w województwie Kujawsko-Pomorskim (por. wykres 2).

³ Federacja Inicjatyw Oświatowych: <http://fio.org.pl>

Wykres 1 Ilości organizacji pozarządowych w Polsce w latach 2000-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak można zauważyć na podstawie powyższego wykresu ilość stowarzyszeń oraz fundacji wzrosła niemal dwukrotnie w badanym okresie. Bardziej szczegółowe dane obrazuje poniższa tabela, która przedstawia coroczną dynamikę zmiany ilości NGO na terenie Polski, oraz w ostatniej kolumnie zmianę wartości w okresie 8 lat. Wynika z niej jasno, że zarówno liczba fundacji jak i stowarzyszeń rosła systematycznie na przestrzeni tych lat.

Tabela 1 Ilości i dynamika zmian liczby NGO w Polsce w latach 2000-2008.

Rodzaj NGO	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Zmiana 2008/2000
Fundacje	5 175	5 639	6 169	6 967	7 724	8 400	9 119	9 812	10 409	5 234
zmiana %		8,97%	9,40%	12,94%	10,87%	8,75%	8,56%	7,60%	6,08%	101,14%
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	44 932	55 030	56 737	61 548	66 573	71 121	76 279	80 636	84 343	39 411
zmiana %		22,47%	3,10%	8,48%	8,16%	6,83%	7,25%	5,71%	4,60%	87,71%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pozytywnym trendem w Polsce jest ciągły wzrost ilości funkcjonujących organizacji pozarządowych na przestrzeni ostatnich lat. Jak wynika z powyższej tabeli ilość zarejestrowanych fundacji wzrastała każdego roku od ok. 6% w roku 2008 do prawie 13% w 2003. W ciągu ośmiu badanych lat liczba fundacji zarejestrowanych na terenie Polski zwiększyła się o 5 234 sztuki, co w stosunku do roku bazowego, jakim jest 2000 stanowi ponad 100%-ową zmianę. Ilość stowarzyszeń i organizacji społecznych również charakteryzują się trendem wzrostowym na przełomie każdego z badanych lat. Dynamika przyrostu nie jest tak znaczna, jak w przypadku fundacji, mimo to jest ona zadowalająca. Organizacji tego rodzaju przyrastało od ok. 3% w roku 2002 do ok. 8% w roku 2003. Wyjątkiem jest zdecydowany skok w roku 2001, w którym przybyło aż ponad 22%

stowarzyszeń i organizacji społecznych w porównaniu do roku 2000. Ogólnie rzecz ujmując, w ciągu ośmioletniego okresu, przybyło 39 411 stowarzyszeń i organizacji społecznych, co stanowiło wzrost ich ilości w odniesieniu do roku 2000 o ponad 87%. W ostatnich latach tendencja przyrostowa maleje, ale szerokie spektrum możliwości, które wspomagają zakładanie organizacji pozarządowych prezentują fundusze unijne na lata 2007-2013 pozwala mieć nadzieję na sukcesywne zwiększanie się ilości NGO w Polsce.

Wykres 2 Ilości organizacji pozarządowych w Kujawsko-Pomorskim w latach 2000-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Nawiązując do powyższego wykresu należy stwierdzić, że ilość organizacji pozarządowych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego systematycznie rosła na przestrzeni badanych lat. Bardziej szczegółowe dane dotyczące ilości i dynamiki zmian liczby organizacji pozarządowych zawarte zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2 Ilości i dynamika zmian ilości NGO w Kujawsko-Pomorskim w latach 2000-2008

Rodzaj NGO	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Zmiana 2008/2000
Fundacje	166	187	199	234	268	300	328	365	380	214
zmiana %		12,65%	6,42%	17,59%	14,53%	11,94%	9,33%	11,28%	4,11%	128,92%
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2 239	2 713	2 771	2 975	3 226	3 449	3 832	4 156	4 370	2 131
zmiana %		21,17%	2,14%	7,36%	8,44%	6,91%	11,10%	8,46%	5,15%	95,18%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wynika z danych zawartych w tabeli 2 ilość fundacji funkcjonujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wzrastała w każdym z badanych lat. Dynamika zmian jest zbliżona do charakterystyk dla całego kraju, ponieważ ilość fundacji wzrastała od ok. 6,5% w roku 2002 do ponad 17% w roku 2003. W ciągu ośmiu badanych lat w województwie kujawsko-pomorskim przybyło 214 fundacji, co stanowi ponad 128%-owy wzrost w stosunku do roku 2000. Wynika z tego, że województwo charakteryzuje się wyższą dynamiką

przyrostu ilości fundacji w stosunku do obszaru całego kraju. Podobnie sytuacja przedstawia się w przypadku stowarzyszeń i organizacji społecznych funkcjonujących na terenie omawianego województwa. W tym przypadku zanotowane zostały duże wahania związane ze zmianą ich ilości na przestrzeni badanych lat. Największy odnotowany przyrost ilości tego rodzaju organizacji był w roku 2001 i wynosił ponad 21%, najniższy natomiast odnotowany już po roku wynosił nieco ponad 2%. Charakterystyki opisujące dynamikę zmian ilości stowarzyszeń na terenie województwa kujawsko-pomorskiego cechują się podobną tendencją na przestrzeni badanych lat jak miało to miejsce w przypadku całego kraju. Przez osiem lat na terenie województwa przybyło 2 131 sztuk organizacji pozarządowych, co oznacza, że w odniesieniu do roku 2000 przybyło ich ponad 95%, co również jest wskaźnikiem bardziej korzystnym, w odniesieniu do średniej w Polsce.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż różnice w każdym z prezentowanych lat nie oznaczają, że tyle organizacji było zakładanych. Nowopowstałych organizacji w każdym z badanych lat było więcej, ale ich rzeczywista liczba była kompensowana przez organizacje, które ulegały rozwiązaniu.

Organizacje pozarządowe zarejestrowane na terenie Polski jako najważniejszy obszar działania wskazywały⁴:

- Sport, turystykę, rekreację i hobby – 38,3%,
- Kulturę i sztukę – 12,7%,
- Edukację i wychowanie – 12,8%,
- Usługi socjalne i pomoc społeczną – 11,2%,
- Ochronę zdrowia – 7,7%.

Jedna trzecia badanych organizacji deklaruje, że obejmuje swoimi działaniami terytorium całego kraju, tyle samo NGO mówi o regionalnym, wojewódzkim zasięgu swoich działań. Prawie połowa badanych odpowiedziała, że zasięg działania ich organizacji ogranicza się do obszaru gminy lub powiatu, natomiast przedstawiciele co czwartej organizacji twierdzą, że działają jedynie w najbliższym sąsiedztwie siedziby organizacji. Organizacje, które należą do różnego rodzaju branżowych, regionalnych lub ogólnokrajowych federacji, porozumień lub związków stanowią ok. 30% ogółu zarejestrowanych organizacji. Natomiast ok. 10% organizacji wykazywało powiązanie z zagranicznymi lub międzynarodowymi porozumieniami.

4 Serwis Civicpedia: <http://civicpedia.ngo.pl>

W wyniku badań stwierdzono, że ok. 40% organizacji deklaruowało, iż w ostatnim roku zatrudniało płatny personel. Pracownicy etatowi zatrudniani są przez ok. 27% organizacji, co oznacza, że w NGO pracuje ok. 120 tys. osób. Łączną liczbę osób związanych z różnego rodzaju organizacjami pozarządowymi w Polsce szacuje się na ok. 4 miliony. Pozytywnym akcentem jest fakt, że w 2008 roku ok. 45% organizacji oświadczyło, że są wspomagane przez wolontariuszy, którzy nie są na co dzień członkami tych organizacji. Trend spadkowy, z jakim mieliśmy do czynienia w latach 2002-2006, uległ zahamowaniu. Wyniki z ostatniego badania, wskazujące na 45%, są wyższe niż w 2006 roku, w którym pomoc wolontariuszy deklaruowało ok. 40% organizacji, co było znacznym spadkiem w porównaniu z latami ubiegłymi. Wtedy wskaźnik ten znajdował się na poziomie 45%-47%⁵.

Zdecydowanie negatywnym faktem jest pogłębiające się rozwarstwianie sektora ekonomii społecznej. Organizacje mniej zamożne dysponują obecnie środkami finansowymi podobnymi do tych z roku 2005. W przypadku większych, zamożniejszych organizacji sytuacja dotycząca finansów znacznie się w tym czasie poprawiła. W 2005 roku 5% najbogatszych organizacji dysponowało rocznymi przychodami na poziomie 700 tys. zł, a w roku 2007 było to już ponad 1,3 mln zł. Z danych zebranych w 2007 roku od organizacji pozarządowych wynika, że⁶:

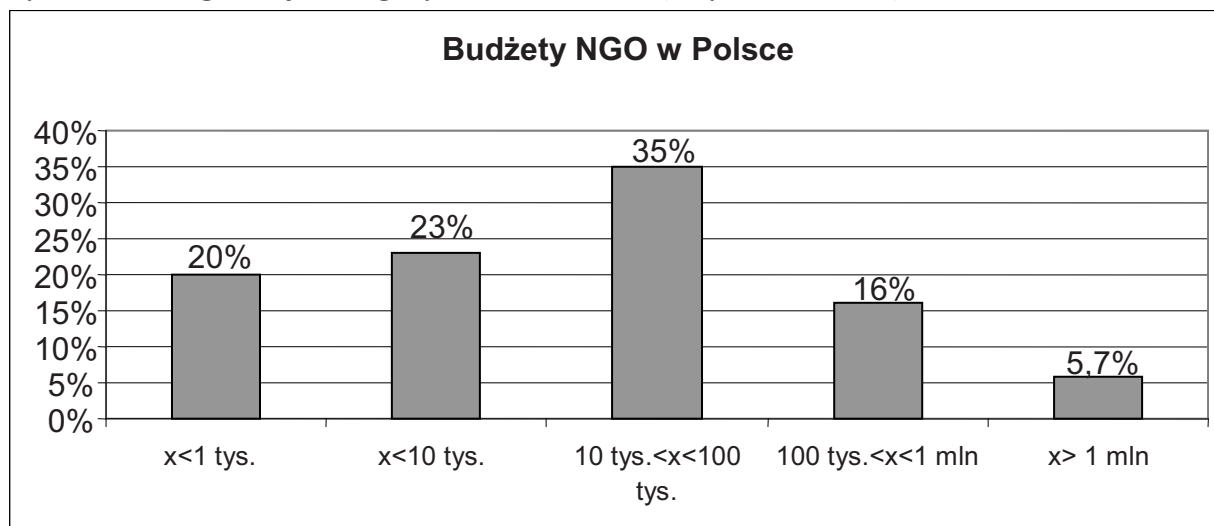
- 20% organizacji ma przychód nieprzekraczający 1 tys. zł,
- 23% organizacji posiada przychód mniejszy niż 10 tys. zł,
- 35% organizacji miało przychód między 10 a 100 tys. zł,
- 16% organizacji miało przychód między 100 tys. a 1 mln zł,
- 5,7% organizacji poszczycić się mogło przychodem ponad 1 mln zł.

Sytuację NGO w Polsce z podziałem na procent organizacji, liczone według ich zamożności przedstawia poniższy wykres.

5 Jak wyżej.

6 Jak wyżej.

Wykres 3 Ilość organizacji według kryterium zamożności (x-wysokość budżetu).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z strony internetowej www.ngo.pl

Ilość organizacji pozarządowych deklarujących korzystanie z nowych technologii z roku na rok wzrasta. Z wyników badania przeprowadzonego w 2008 roku wynika, iż 70% organizacji używa w swojej pracy komputera lub komputerów, co wskazuje na wzrost w porównaniu do 63% w 2006 roku. 87% organizacji deklaruowało korzystanie w siedzibie lub poza nią z Internetu, co stanowi poprawę o 8 pkt procentowych w stosunku do roku 2006 i 14 pkt procentowych w porównaniu z rokiem 2004. Wśród tych organizacji 45% używa Internetu codziennie, 20% kilka razy w tygodniu, a jedynie ok. 10% organizacji korzysta z sieci rzadziej niż kilka razy w miesiącu⁷.

Społeczność lokalna jest od lat najbliższym współpracownikiem organizacji pozarządowych. To z nią najczęściej utrzymują kontakty przedstawiciele NGO, jeszcze w 2006 roku fakt ten deklaruowało 85% organizacji. W ostatnim czasie niestety liczba takich podmiotów maleje, ponieważ w roku 2008 współpracę ze społecznością lokalną często lub co pewien czas deklaruowało już tylko 71% NGO.

Wśród społeczności lokalnej podmiotami, z którymi organizacje pozarządowe współpracują najczęściej są samorządy na poziomie gminy lub powiatu (63% organizacji kontaktuje się z nimi często lub co pewien czas, natomiast kolejne 20% sporadycznie). Ważnym partnerem dla NGO są również instytucje użyteczności publicznej, takie jak szkoły, szpitale i muzea. Kontakty z nimi są prawie tak samo popularne jak w przypadku samorządów (58% organizacji utrzymuje z nimi kontakt, wśród których ok. 35% utrzymuje z nimi częste

⁷ Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badania 2008, Serwis Civicpedia: <http://civicpedia.ngo.pl>

kontakty). Ważnym faktem jest to, że ok. połowa organizacji deklaruje kontakty z lokalnymi mediami (gazetami, radiem, telewizją). Co trzecia z nich kontaktuje się co pewien czas, natomiast ok. 15% utrzymuje z mediami częste kontakty. Niekorzystnym faktem, który powoduje wręcz zdziwienie jest to, że do kontaktów i współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi przyznaje się jedynie 46% NGO. Wydawać się może, że organizacje są dla siebie naturalnym partnerem, powinny się wspierać i czasami działać wspólnie, ale ponad połowa organizacji w ogóle nie utrzymuje kontaktów z innymi NGO lub kontakty te są sporadyczne⁸.

Najczęściej wskazywaną bolączką istniejących w Polsce NGO są trudności finansowe i problemy w zdobywaniu funduszy. Z takim problemem boryka się obecnie ok. 60% organizacji pozarządowych. Kolejną (ok. 50%) najbardziej problemową dla NGO wskazywaną kwestią jest nadmiernie rozbudowana biurokracja administracji publicznej oraz skomplikowane formalności związane z dostępem do grantodawców, sponsorów, funduszy UE oraz brak osób gotowych do bezinteresownej pracy na rzecz organizacji. Istotnym problemem, na który wskazuje ok. jedna trzecia organizacji jest znużenie liderów i wypalenie osób zaangażowanych w działania organizacji.

1.1 NGO na obszarze LGD Gmin Dobrzyńskich Region Północ

Organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Lokalnej Grupy Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ są przede wszystkim placówki kulturalne, rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne w gminach z obszaru LGD. Są one skupione w większości w miejscowościach gminnych. Na terenie LGD istnieje znacząca ilość aktywnie funkcjonujących organizacji pozarządowych. Ich działalność nie jest nastawiona na zysk, jest w znacznym stopniu oparta na działaniu ochotników, czyli wolontariacie. Część organizacji działa w formie sformalizowanej, natomiast część stosunkowo nieformalnie, w tym w dużej mierze liczne Koła Gospodyń Wiejskich. Spośród organizacji pozarządowych należy wymienić przede wszystkim liczne jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Koła Gospodyń Wiejskich⁹.

Organizacje pozarządowe i podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w powiecie brodnickim oraz rypińskim, do którego należą gminy stowarzyszone w LGD

8 Serwis Civicpedia: <http://civicpedia.ngo.pl>

9 Lokalna Strategia Rozwoju „Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ”

działają przede wszystkim w obszarze ochrony zdrowia, kultury, oświaty, edukacji, sportu oraz rozwoju lokalnego. Corocznie w celu zwiększenia aktywności i skuteczności działań są ustalane zasady współpracy pomiędzy powiatami, a organizacjami pożytku publicznego. Organizacje działające na tym terenie należą do dosyć aktywnych, angażujących się w znaczącym stopniu w życie społeczno-gospodarcze LGD. Jednym z przykładów aktywności organizacji pozarządowych są liczne inicjatywy podejmowane przez Koła Gospodyń Wiejskich: pokazy i degustacje wykonanych specjałów, a także uświetnianie nimi imprez odbywających się na obszarze LGD m.in. dożynek oraz uroczystości okolicznościowych. Ponadto na obszarze LGD odbywają się corocznie zawody strażackie oraz konkursy wędkarskie.

Pomimo wielu organizacji pozarządowych zlokalizowanych na obszarze LGD oraz odbywających się imprez kulturalnych, jest ich nadal za mało lub wymagają wsparcia dla efektywnego rozwoju i zwiększania liczby członków tychże organizacji. Ponadto oferta ta jest mało atrakcyjna dla turystów. Należy zastosować na terenie LGD takie działania, których celem będzie zwiększenie ilości osób uczestniczących w organizacjach pozarządowych, promocja regionu oraz wzbogacenie oferty kierowanej do turystów. W poniższej tabeli znajduje się zestawienie zawierające dane dotyczące organizacji pozarządowych znajdujących się na terenie LGD Gmin Dobrzyńskich Region Północ.

Tabela 3 Organizacje pozarządowe działające na terenie LGD Gmin Dobrzyńskich Region Północ

L.p.	Gmina	Nazwa NGO	Opis
1.	Brzuze	Gminny Klub Sportowy "Pojezierze Brzuze"	Adres: Brzuze 62, 87-517 Brzuze Rok rejestracji: 2009, REGON: 340616249 Telefon: (0-54) 270 11 38 wew. 40
2.	Brzuze	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Zarząd Gminny w Brzuzem	Adres: Brzuze 62, 87-517 Brzuze Rok rejestracji: 2003, KRS: 0000165991, REGON: 911263409 (0-54) 270 11 23
3.	Brzuze	Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Brzuze	Adres: Brzuze 62 87-517 Brzuze Rok rejestracji: 2008, KRS: 0000305052, REGON: 340455480 Telefon: (0-54) 270 11 23 wew. 18
4.	Brzuze	Ochotnicza Straż Pożarna w Giżynku	Adres: Giżynek 39 87-517 Brzuze Rok rejestracji: 1993, KRS: 0000074958, REGON: 911247126
5.	Brzuze	Ochotnicza Straż Pożarna w Okoninie	Adres: Okonin 45, 87-515 Brzuze Rok rejestracji: 1991, KRS: 0000068333, REGON: 911260411
6.	Brzuze	Ochotnicza Straż Pożarna w Radzynku	Adres: Radzynek 17, 87-517 Brzuze Rok rejestracji: 1993, REGON: 911336278
7.	Brzuze	Ochotnicza Straż Pożarna w Żałem	Adres: Żałe 16, 87-517 Brzuze Rok rejestracji: 1993, KRS: 0000063364, REGON: 911260374
8.	Brzuze	Ochotnicza Straż Pożarna w Trąbinie	Adres: Trąbin, 87-517 Brzuze Rok rejestracji: 2002, KRS: 0000078826, REGON: 911260428
9.	Brzuze	Stowarzyszenie „Dobrzyniaczy”	Adres: Brzuze 61, 87-517 Brzuze
10.	Górzno	Ochotnicza Straż Pożarna w Górznie	Adres: Św. Floriana 16, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 1991, KRS: 0000300025, REGON: 871712275 Telefon: (0-56) 491 94 36
11.	Górzno	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Górzno	Adres: Rynek 14A, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 2008, KRS: 0000309914, REGON: 340478362, Telefon: (0-) 0-501 546 974
12.	Górzno	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Gołkowo, Szczutowo, Gołkówko oraz Okolic "Kuźnia"	Adres: Gołkowo 26, 87-320 Gołkowo poczta Górzno Rok rejestracji: 2008, KRS: 0000310716, REGON: 340482688, Telefon: (0-) 0-501 755 620
13.	Górzno	Ochotnicza Straż Pożarna Szczutowo	Adres: Szczutowo 10, 87-320 Górzno,

			Rok rejestracji: 1991, REGON: 340460439. Telefon: (0-) 0-604 909 453
14.	Górzno	Ochotnicza Straż Pożarna w Fiałkach	Adres: Fiałki, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 1991, REGON: 340441407
15.	Górzno	Fundacja "Stop Promilom"	Adres: Kościelna 7, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 2007, KRS: 0000287029, REGON: 340347884 Telefon: (0-) 0-502 667 654
16.	Górzno	Uczniowski Klub Sportowy "Wodnik"	Adres: Fryderyka Chopina 1, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 2007, REGON: 340528077 Telefon: (0-56) 498 91 07
17.	Górzno	Ochotnicza Straż Pożarna Szynkówko	Adres: Szynkówko, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000039113, REGON: 340299211 Telefon: (0-) 0-662 601 952
18.	Górzno	Towarzystwo Rozwoju Terenów Wiejskich w Gminie Górzno	Adres: Wierzchownia 13, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 2000, KRS: 0000023996, REGON: 871225397 Telefon: (0-56) 498 94 36
19.	Górzno	Ochotnicza Straż Pożarna w Miesiączkowie	Adres: Miesiączkowo, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000065645, REGON: 871729005
20.	Górzno	Gminne Centrum Informacji w Górznie	Adres: Rynek 1, 87-320 Górzno
21.	Górzno	Polski Związek Wędkarski – Koło Górzno	Adres: ul. Rynek 10/1, 87 - 320 Górzno Telefon: 603 034396
22.	Górzno	Klub Sportowy "Unifreeze"	Adres: Miesiączkowo 87-320 Górzno Rok rejestracji: 2003, REGON: 871675195
23.	Górzno	Spółdzielnia producentów owoców i warzyw turgor w Miesiączkowie	Adres: Miesiączkowo, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 2003, REGON: 871688329, Telefon: (0-56) 498 88 45, Faks: (0-56) 498 88 45
24.	Górzno	Rolnicza spółdzielnia produkcyjna "nowe pole"	Adres: Miesiączkowo, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 1975, REGON: 000470295
25.	Górzno	Spółdzielnia handlowo-rolnicza w Górznie	Adres: Rynek 10, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 1975, REGON: 000336830
26.	Górzno	Spółdzielnia produkcji rolnej	Adres: Miesiączkowo, 87-320 Górzno

		w Miesiączkowie	Rok rejestracji: 1995, REGON: 870290955
27.	Górzno	Spółdzielnia usługowo-produkcyjno-handlowa w Górznie	Adres: Św. Floriana 16, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 1993, REGON: 870221718
28.	Górzno	Górznieńskie Towarzystwo Sportowe "Relaks"	Adres: Rynek 14a, 87-320 Górzno Rok rejestracji: 1999, REGON: 871175446
29.	Osiek	Klub Sportowy Legia Osiek	Adres: Osiek 41, 87-340 Osiek Rok rejestracji: 2009, REGON: 340563560 Telefon: 888 633 222
30.	Osiek	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Szynkowizna, Dzierzno i Okolic	Adres: Szynkowizna 20, 87-340 Osiek Rok rejestracji: 2007, KRS: 0000287553, REGON: 340349297 Telefon: (0-56) 494 87 15 E-mail: nspdzierzno@wp.pl
31.	Osiek	Ochotnicza Straż Pożarna	Adres: Osiek, 87-340 Osiek Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000036303, REGON: 340243541
32.	Osiek	Ochotnicza Straż Pożarna	Adres: Strzygi 3, 87-340 Osiek Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000056147
33.	Osiek	Ochotnicza Straż Pożarna w Kretkach Małych	Adres: Kretki Małe, 87-340 Osiek, Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000050220, REGON: 340246166 Telefon: (0-56) 493 81 21
34.	Osiek	Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Sumin Sumówko i Okolic	Adres: Sumin 1, 87-340 Osiek Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000012958, REGON: 871549102
35.	Osiek	Polskie Stowarzyszenie Moo Duk Kwan Tang Soo Do	Adres: Osiek 83 lok. 3, 87-340 Osiek Rok rejestracji: 2005, REGON: 340165769
36.	Osiek	Parafialny Uczniowski Klub Sportowy "Tęcza"	Adres: Osiek, 87-125 Osiek Rok rejestracji: 2003, REGON: 871678673
37.	Osiek	Parafialny Klub Sportowy "Pater Osiek"	Adres: Osiek 87-340 Osiek Rok rejestracji: 1999, REGON: 871138014
38.	Osiek	Ochotnicza Straż Pożarna w Strzygach	Adres: Strzygi, 87-340 Osiek Rok rejestracji: 2001, REGON: 340242837 Telefon: (0-56) 493 81 92
39.	Osiek	Ochotnicza Straż Pożarna w Kretkach Dużych	Adres: Kretki Małe, 87-340 Osiek Rok założenia: 1969

40.	Osiek	Ochotnicza Straż Pożarna w Szynkowiznie	Adres: Szynkowizna, 87-340 Osiek Rok założenia: 1963
41.	Osiek	Ochotnicza Straż Pożarna w Łapinożu	Adres: Łapinoż, 87-340 Osiek Rok założenia: 1948
42.	Rogowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Starym Kobrzyńcu	Adres: Stary Kobrzyniec 1, 87-515 Rogowo Rok rejestracji: 2008, KRS: 0000091467, REGON: 340374496 Telefon: 698 662 426
43.	Rogowo	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Rogowo	Adres: Rogowo 44, 87-500 Rogowo poczta Rypin Rok rejestracji: 2007, KRS: 0000292117, REGON: 340385063 Telefon: (0-54) 280 16 22, 280 16 69
44.	Rogowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Świeżawach	Adres: Świeżawy 30, 87-515 Rogowo Rok rejestracji: 2009, KRS: 0000324795
45.	Rogowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Rudzie	Adres: Ruda, 87-515 Rogowo, Rok rejestracji: 2002, KRS: 0000088637, REGON: 340277830
46.	Rogowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Borowie	Adres: Borowo 2, 87-515 Rogowo Rok rejestracji: 2003, KRS: 0000155996, REGON: 340273571 Telefon: (0-54) 270 62 20
47.	Rogowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Rogówku	Adres: Rogówko, 87-515 Rogowo Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000063848, REGON: 340242197
48.	Rogowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Lasotach	Adres: Lasoty, 87-515 Rogowo Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000069419, REGON: 340239611
49.	Rogowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Rojewie	Adres: Rojewo, 87-515 Rogowo Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000066078, REGON: 340231845
50.	Rogowo	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych w Rogowie	Adres: Rogowo, 87-515 Rogowo Rok rejestracji: 2002, KRS: 0000082641, REGON: 340242820
51.	Rogowo	Ochotnicza Straż Pożarna w Rogowie	Adres: Rogowo 62, 87-515 Rogowo Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000066069, REGON: 911307704
52.	Rogowo	Ochotnicza Straż Pożarna	Adres: Ruda 12a, 87-515 Ruda poczta Rogowo Rok rejestracji: 2002, REGON: 340277830
53.	Rypin	Ochotnicza Straż Pożarna w Kowalkach	Adres: Kowalki 13, 87-500 Rypin, Rok rejestracji: 2006, KRS: 0000258963, REGON: 910291361, Telefon: (0-54) 270 41 39

54.	Rypin	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Rypin	Adres: Lipnowska 4, 87-500 Rypin, Rok rejestracji: 2008, KRS: 0000299393, REGON: 340427086, Telefon: (0-54) 280 21 37
55.	Rypin	Ludowy Klub Sportowy "Grot"	Adres: Kowalki 29, 87-500 Rypin, Rok rejestracji: 2007, REGON: 340318820, Telefon: 600 917 159
56.	Rypin	Ochotnicza Straż Pożarna w Zakroczu	Adres: Zakrocz 44, 87-500 Rypin, Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000072272, REGON: 340244606, Telefon: (0-54) 280 64 37
57.	Rypin	OSP Rypałki	Adres: Rypałki, 87-500 Rypin
58.	Rypin	OSP Stępowo	Adres: Stępowo
59.	Rypin	OSP Godziszewy	Adres: Godziszewy
60.	Rypin	OSP Sadłowo	Adres: Stępowo
61.	Rypin	OSP Czyżewo	Adres: Czyżewo
62.	Skrwilno	Ochotnicza Straż Pożarna w Skrwilnie	Adres: Rypińska 9, 87-510 Skrwilno, Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000064189, REGON: 911348502, Telefon: 661 990 280
63.	Skrwilno	Ochotnicza Straż Pożarna w Czarni Małej	Adres: Czarnia Mała 21, 87-510 Skrwilno, Rok rejestracji: 2009, KRS: 0000324558
64.	Skrwilno	Ochotnicza Straż Pożarna w Okalewie	Adres: Okalewo 135, 87-510 Skrwilno, Rok rejestracji: 2008, KRS: 0000308742, REGON: 340483392, Telefon: (0-54) 270 22 94
65.	Skrwilno	Gminny Ludowy Klub Sportowy "Skrwa" w Skrwilnie	Adres: 87-510 Skrwilno, Rok rejestracji: 2002, KRS: 0000093636, REGON: 340295147, Telefon: (0-54) 270 00 31, Faks: (0-54) 270 05 16
66.	Skrwilno	Kujawsko-Mazowieckie Porozumienie Ekologiczne	Adres: Zielona 5a, 87-510 Skrwilno, Rok rejestracji: 2006, KRS: 0000266542, REGON: 340391709, Telefon: 604 288 716
67.	Skrwilno	Ochotnicza Straż Pożarna w Rudzie	Adres: Ruda 1a, 87-510 Skrwilno, Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000072166, REGON: 910509179,
68.	Skrwilno	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Skrwilno "Grodzisko"	Adres: Okalewo 136 lok. 8, 87-510 Skrwilno, Rok rejestracji: 2008, KRS: 0000303726, REGON: 340443286, NIP: 892-14-53-

			284
69.	Skrwilno	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych w Skrwilnie Zarząd Gminny	Adres: Rypińska 7, 87-510 Skrwilno, Rok rejestracji: 2002, KRS: 0000099300, REGON: 340319221, Telefon: (0-54) 270 00 12 wew. 14, Faks: (0-54) 270 02 14
70.	Skrwilno	Ochotnicza Straż Pożarna w Skudzawach	Adres: Skudzawy 40a, 87-510 Skrwilno, Rok rejestracji: 2006, KRS: 0000258777, REGON: 340319238, Telefon: (0-54) 270 05 72
71.	Skrwilno	OSP Przywitowo	Adres: Przywitowo
72.	Skrwilno	OSP Urszulewo	Adres: Urszulewo
73.	Skrwilno	OSP Kotowy	Adres: Kotowy
74.	Skrwilno	OSP Mościska	Adres: Mościska
75.	Świedziebnia	Ludowy Zespół Sportowy w Świedziebni	Adres: Świedziebnia 92a, 87-335 Świedziebnia, Rok rejestracji: 2006, REGON: 340195180, Telefon: (0-56) 493 84 60, Faks: (0-56) 493 84 29
76.	Świedziebnia	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społeczności Lokalnej "Stwórzmy Szansę"	Adres: Okalewko 14, 87-335 Świedziebnia, Rok rejestracji: 2007, KRS: 0000284272, REGON: 340334953, NIP: 874-17-13-559, Telefon: (0-56) 491 90 60, E-mail: stowarzyszenie@wworg.pl
77.	Świedziebnia	Ochotnicza Straż Pożarna	Adres: Janowo, 87-335 Świedziebnia, Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000060896, REGON: 340247013, Telefon: (0-56) 493 84 60
78.	Świedziebnia	Ochotnicza Straż Pożarna w Kłusnie	Adres: Kłosno, 87-335 Świedziebnia, Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000039093, REGON: 340245617, Telefon: (0-56) 493 84 60
79.	Świedziebnia	Ochotnicza Straż Pożarna w Okalewku	Adres: Okalewko, 87-335 Świedziebnia, Rok rejestracji: 2007, KRS: 0000279299, REGON: 340308915,
80.	Świedziebnia	Ochotnicza Straż Pożarna w Rokitnicy	Adres: Rokitnica, 87-335 Świedziebnia, Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000036691, REGON: 340248283, Telefon: (0-56) 493 84 60
81.	Świedziebnia	Ochotnicza Straż Pożarna w Zasadach	Adres: Zasady, 87-335 Świedziebnia, Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000038461, REGON: 340247007,

			Telefon: (0-56) 493 84 60
82.	Świdziebnia	Ochotnicza Straż Pożarna w Księżym	Adres: Księża, 87-335 Świdziebnia, Rok rejestracji: 1999, KRS: 0000038166, REGON: 871139841,
83.	Świdziebnia	Ochotnicza Straż Pożarna w Świdziebni	Adres: Świdziebnia 87-335 Świdziebnia, Rok rejestracji: 1991, KRS: 0000045267, REGON: 871547965
84.	Wapielsk	Ochotnicza Straż Pożarna w Radzikach Dużych	Adres: Radziki Duże 1, 87-337 Radziki Duże poczta Wapielsk, Rok rejestracji: 2005, KRS: 0000242856, REGON: 340100735, Telefon: (0-56) 493 82 68
85.	Wapielsk	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ	Adres: Wapielsk, 87-337 Wapielsk, Rok rejestracji: 2006, KRS: 0000254737, REGON: 340165717 Telefon: (0-56) 493-83-21 wew. 33 E-mail: dobrzyniaczy@wp.pl WWW: http://www.dobrzynskielgd.org.pl/polnoc/
86.	Wapielsk	Stowarzyszenie na Rzecz Budowy Sali Gimnastycznej dla Dzieci i Młodzieży przy Szkole Podstawowej w Długiem	Adres: Długie 70, 87-337 Wapielsk, Rok rejestracji: 2006, KRS: 0000255627, REGON: 340171238 Telefon: (0-56) 493 83 92 E-mail: spdlugiel@poczta.onet.pl
87.	Wapielsk	Stowarzyszenie Społeczno-Oświatowe na rzecz Rozwoju Gminy Wapielsk	Adres: Długie 70, 87-337 Wapielsk, Rok rejestracji: 2001, KRS: 0000020744, REGON: 911247037, Telefon: (0-56) 493 83 92, 494 93 60
88.	Wapielsk	Ochotnicza Straż Pożarna w Długiem	Adres: Długie 72b, 87-337 Wapielsk, Rok rejestracji: 2006, KRS: 0000248931, REGON: 340138270,
89.	Wapielsk	Gminne Stowarzyszenie Ludowy Zespół Sportowy	Adres: Wapielsk 20, 87-337 Wapielsk Rok rejestracji: 2010, REGON: 340709880
90.	Wapielsk	OSP Wapielsk	Adres: Wapielsk 87-337 Wapielsk Rok rejestracji: 1991, A-286
91.	Wapielsk	OSP Wapielsk	Adres: Półwiesk Duży 87-337 Wapielsk Rok rejestracji: 1991, A-287

Źródło: Dane otrzymane z urzędów gmin należących do LGD, www.bazy.ngo.pl

Na terenie LGD działa również wiele innych organizacji, które funkcjonują w sposób mniej sformalizowany, ponieważ nie posiadają statutu, są one nieformalnymi stowarzyszeniami osób z najbliższego kręgu. Zaliczamy do nich m.in. Koła Gospodyń Wiejskich, Kluby Seniora, Akcje Katolickie. W związku z dużą nieformalnością tych stowarzyszeń, powodującą ich częste powstawania i zamykania, trudno uzyskać jednoznaczne dane o ich ilości i zakresie działań, dlatego są to często dane ogólnikowe. W poniższej tabeli zebrane zostały dostępne dane na ich temat.

Tabela 4 Organizacje pozarządowe na terenie LGD, które nie posiadają statutu.

L.p.	Gmina	Nazwa	Opis
1.	Brzuze	Koło Gospodyń Wiejskich	Brzuze, Dobre, Giżynek, Gulbiny, Kleszczyn, Marianowo, Okonin, Ostrowite wieś, Ostrowite kolonia, Piskorczyń, Przyrowa, Rodzynek, Somsioły, Trąbin wieś, Trąbin Rumunki, Żałe, Ugoszcz: 87-517 Brzuze
2.	Brzuze	Gminny Klub Sportowy „Pojezierze Brzuze”	Brzuze 61, 87-517 Brzuze
3.	Górzno	Koło Gospodyń Wiejskich	Miesiączkowo, 87-320 Górzno
4.	Górzno	Klub „Radosna jesień”	Górzno, 87-320 Górzno
5.	Osiek	Klub Seniora	Osiek, 87-340 Osiek
6.	Osiek	Akcja Katolicka	Osiek, Strzygi, 87-340 Osiek
7.	Rogowo	Koło Gospodyń Wiejskich	Świeżawy, Kobrzyniec, Lasoty: 87-515 Rogowo
8.	Rogowo	Klub Seniora	Obecnie jest to ruchomy Klub Seniora na terenie kilku miejscowości, ale za kilka miesięcy planowane jest utworzenie stałego Klubu Seniora w Rogowie
9.	Rypin	Koło Gospodyń Wiejskich	17 Kół Gospodyń Wiejskich istniejących na terenie gminy Rypin
10.	Skrwilno	Koło Gospodyń Wiejskich	Przywitowo, Okalewo Kolonia, Szóstek, Szucie, Czarnia Mała, Urszulewo, Zofiewo, Ruda
11.	Świedziebnia	Koło Gospodyń Wiejskich	Zasady, Rokitnica 87-335 Świedziebnia
12.	Świedziebnia	Koło Łowieckie „Sokół”	Świedziebnia, 87-335 Świedziebnia
13.	Świedziebnia	Przy bibliotece – Dyskusyjny Klub Książki	Świedziebnia
14.	Świedziebnia	Chór amatorski „Arioso”	Świedziebnia
15.	Świedziebnia	Parafialno – strażacka orkiestra dęta	Świedziebnia

16.	Wapielsk	Koło Gospodyń Wiejskich	Wapielsk, Długie 87-337 Wapielsk
17.	Wapielsk	Parafialna orkiestra dęta	Radziki Duże, 87-337 Wapielsk
18.	Wapielsk	Akcja katolicka	Radziki Duże

Źródło: Dane otrzymane z urzędów gmin należących do LGD.

Na obszarze LGD funkcjonują również organizacje, które swoją działalnością wykraczają poza jego teren, lub też są w nieustanym kontakcie z podmiotami z III sektora w innych regionach Polski. Zaliczamy do nich: Związek Gmin Północnego Mazowsza, Stowarzyszenie Gmin Ziemi Dobrzyńskiej, Związek Gmin Rypińskich mające siedzibę na obszarze gminy Brzuze, Fundacja „Jaskółka” Brodnica z gminy Górzno, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Bałtów „Bałt”, Związek Gmin Rypińskich posiadające siedzibę w gminie Rogowo. W gminie Rypin funkcjonują: Stowarzyszenie Gmin Ziemi Dobrzyńskiej, Związek Gmin Północnego Mazowsza, Związek Gmin Wiejskich, w Skrwilnie natomiast działa: Związek Gmin Rypińskich, Regionalne Centrum Integracji Europejskiej we Włocławku. W gminie Świdziebnia swoją siedzibę mają: Stowarzyszenie Gmin Ziemi Dobrzyńskiej oraz Lokalna Grupa Rybacka „Drwęca”. Ostatnią gminą, która na swoim terenie posiada organizacje pozarządowe wykraczające swoją działalnością poza teren LGD jest Wapielsk. W gminie Wapielsk działalność prowadzą: Związek Gmin Rypińskich oraz Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ.

2. Informacje ogólne o organizacjach pozarządowych

2.1 Co to jest NGO

W podrozdziale tym skupiono się na sprecyzowaniu, czym są organizacje i fundacje działające w ramach III sektora polskiej gospodarki. Podjęto próbę określenia, jakiego typu organizacje obejmuje termin „non-governmental organisation”, ponieważ często nazwa ta jest niewłaściwie interpretowana.

Ujmując rzecz najprościej, jeżeli organizacja nie stanowi oficjalny element struktury władzy państwowej czy też samorządowej, jeśli nie jest ona nastawiona na generowanie zysku – tylko na działalność społeczną, to można pokusić się o stwierdzenie, że należy ona do grupy NGO. Uwzględniając profil działalności, można wyróżnić kilka jej typów¹⁰:

- działające na rzecz własnych członków **organizacje samopomocy** (np. organizacja zrzeszająca emerytów danej firmy z danej miejscowości);
- **organizacje przedstawicielskie** reprezentujące interesy danej społeczności (np. społeczny komitet mieszkańców);
- **organizacje opiekuńcze**, które świadczą usługi wszystkim potrzebującym bądź też określonej grupie osób (np. organizacja opiekująca się dziećmi głuchoniemymi);
- reprezentujące interesy grup mniejszościowych **organizacje mniejszości** (np. mniejszości narodowych, wyznaniowych, itp.);
- **organizacje „tradycyjne”** charakteryzujące się szerokim rodzajem działalności oraz szerokim gronem osób, na rzecz których funkcjonują;
- **organizacje hobbystyczno-rekreacyjne** zrzeszające grupę ludzi zainteresowanych daną sferą działalności (np. organizacja filatelistyczna);
- **organizacje zadaniowe**, które są tworzone w celu wykonywania pewnych funkcji zleconych przez władze (np. organizacja zajmująca się ochroną parku);
- powstające w celu przeprowadzenia ściśle określonej akcji **organizacje tworzone ad hoc**.

Definicję organizacji pozarządowej znaleźć można w Ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 roku (Dz. U. 2003 nr 96, poz. 873 ze zm.). Definicja ta jest uniwersalna pod wieloma względami, ponieważ inne akty prawne

¹⁰ Federacja Inicjatyw Oświatowych: <http://www.fio.org.pl>

często odwołują się do pojęcia organizacji pozarządowej w rozumieniu tej ustawy. Definicja ta głosi, że „organizacjami pozarządowymi są, niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4” (art. 3 ust 2).

Do organizacji pozarządowych można zatem zaliczyć nie tylko podmioty posiadające osobowość prawną, ale także te jednostki, które nie mają osobowości prawnej (jak np.: uczelniane organizacje studenckie, koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia zwykłe).¹¹

2.2 Co to jest Organizacja Pożytku Publicznego

Organizacjami pozarządowymi są również takie jednostki, które w pierwszej chwili nie kojarzą nam się bezpośrednio z sektorem III, w tym: partie polityczne, organizacje pracodawców, związki zawodowe, samorządy zawodowe, fundacje powołane przez partie polityczne, fundacje – których wyłącznym fundatorem jest Skarb Państwa/jednostki samorządu terytorialnego, czy też spółki prowadzące działalność na podstawie przepisów o kulturze fizycznej. Ważnym faktem jest to, że o ile ww. rodzaje organizacji uznaje się za organizacje pozarządowe, to jednak – zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – nie mogą one otrzymać statusu organizacji pożytku publicznego.¹²

Działalność pożytku publicznego zdefiniowana została w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003, jako "działalność społecznie użyteczną, prowadzoną przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie". Chcąc rozszerzyć zapisy Ustawy należy stwierdzić, że działalność pożytku publicznego jest aktywnością prowadzoną przez organizacje pozarządowe dla dobra społeczeństwa w obszarach omówionych w ustawie jako sfera zadań publicznych (np. podtrzymywanie tradycji narodowej, ochrona praw kobiet, ochrona i promocja zdrowia oraz wiele innych). Rodzaj prowadzonej działalności, dla której

11 Portal organizacji pozarządowych: <http://administracja.ngo.pl>

12 R. Skiba, Jak zostać organizacją pożytku publicznego?, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2007: <http://poradnik.ngo.pl>

stworzona została organizacja jest opisany w statucie, stąd mowa o statutowej działalności pożytku publicznego¹³.

Organizacje pożytku publicznego – w odniesieniu do innych pozarządowych organizacji – dysponują wieloma uprawnieniami, ale także i obowiązkami.

Począwszy od 2004 r. organizacje, bez względu na posiadany status prawny, mogą ubiegać się o otrzymanie dodatkowego statusu – organizacji pożytku publicznego (zwane OPP). Statusową działalność pożytku publicznego można prowadzić nieodpłatnie lub odpłatnie (bez potrzeby rejestracji działalności gospodarczej). Dysponowanie statusem prawnym OPP oznacza dla danej organizacji, że spełnia ona wszystkie uwarunkowania i wymogi określone ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz że otrzymała potwierdzenie uzyskania tego statusu w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS)¹⁴. Jak zatem widać, aby otrzymać status OPP należy najpierw wystąpić z wnioskiem do KRS o jego nadanie. Sąd weryfikuje, czy wnioskujący podmiot spełnia wszystkie warunki określone ww. ustawą, a następnie – po pozytywnej weryfikacji – dokonuje wpisu „tak” w rubryce „status OPP”.

O status OPP mogą ubiegać się organizacje pozarządowe, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne kościoła katolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych wtedy, gdy ich określone w statucie cele obejmują również prowadzenie działalności pożytku publicznego¹⁵.

Zarejestrowanie się jako organizacja pożytku publicznego związane jest z możliwością uzyskania pewnych przywilejów (np. możliwość otrzymania 1% podatku od osób fizycznych), ale także i obowiązków (np. konieczność wdrożenia do działalności organizacji bardziej restrykcyjnych mechanizmów samokontroli). Należy jednak odróżnić prowadzenie działalności pożytku publicznego od posiadania statusu organizacji pożytku publicznego. Działalność pożytku publicznego może być prowadzona nie tylko przez organizacje, które uzyskały status OPP¹⁶.

13 Portal organizacji pozarządowych: <http://www.ngo.pl>

14 R. Skiba, Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2008: <http://wydawnictwa.ngo.pl>

15 R. Skiba, Jak zostać organizacją pożytku publicznego?, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2007: <http://poradnik.ngo.pl>

16 Oficjalna strona miasta Krosna: <http://www.krosno.pl/pl>

Działalność organizacji znajduje się w obszarze pożytku publicznego wtedy, gdy zadania określone w statucie, których się podejmuje należą do wymienionych poniżej obszarów. Należy pamiętać, iż działalność organizacji nie musi odnosić się do wszystkich wymienionych dziedzin – wystarczy, że dotyczy jednej z nich:¹⁷

1. działalności charytatywnej;
2. pomocy społecznej (w tym: pomoc rodzinom oraz osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej);
3. działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;
4. przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
5. działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
6. działalności na rzecz równouprawnienia kobiet;
7. działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;
8. działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych;
9. działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
10. podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
11. działalności na rzecz integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
12. promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy oraz zagrożonych zwolnieniem z pracy;
13. działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
14. działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;
15. ochrony i promocji zdrowia;
16. ratownictwa i ochrony ludności;
17. pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych, wojen (zarówno w kraju, jak i za granicą);
18. kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
19. nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
20. wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu;

¹⁷ Portal organizacji pozarządowych: <http://www.ngo.pl>

21. wypoczynku dzieci i młodzieży;
22. porządku i bezpieczeństwa publicznego;
23. obronności państwa oraz działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
24. upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
25. działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
26. pomocy Polonii i Polakom za granicą;
27. promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;
28. działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;
29. promocji i organizacji wolontariatu;
30. upowszechniania i ochrony praw konsumentów;
31. turystyki i krajoznawstwa;
32. ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
33. działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32.”.

Możliwa jest również taka sytuacja, gdzie dana organizacja spełnia wszystkie warunki określone ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003 nr 96, poz. 873 ze zm.) oraz realizuje zadania sfery pożytku publicznego, jednakże nie można jej określić jako typową organizację pożytku publicznego, gdyż nie otrzymała jeszcze potwierdzenia uzyskania tego statusu przez sąd w postaci wpisu w KRS.¹⁸

2.2.1 Kto nie może ubiegać się o status OPP?

Warto również sprecyzować, jakie podmioty nie mogą ubiegać się o status OPP. Najważniejszą cechą oddzielającą stosunek podmiotów gospodarki do ustawy o OPP jest działanie w celu osiągnięcia zysku. Statusu OPP nie mogą uzyskać podmioty powstałe dla osiągnięcia zysku oraz podmioty należące do sektora finansów publicznych, tj.: jednostki B+R, państwowe szkoły wyższe, czy też publiczne zakłady opieki zdrowotnej. Poza tym, o status OPP nie mogą ubiegać się¹⁹:

1. partie polityczne;

¹⁸ Poradnik dla organizacji pozarządowych: <http://poradnik.ngo.pl>

¹⁹ Poradnik dla organizacji pozarządowych: <http://informatorium.ngo.pl>

2. związki zawodowe oraz organizacje pracodawców;
3. samorządy zawodowe;
4. utworzone przez Skarb Państwa bądź też JST fundacje, chyba że:
 - odrębne przepisy stanowią inaczej,
 - majątek fundacji nie stanowi w całości mienia państwowego, komunalnego lub mienia pochodzącego z finansowania środkami publicznymi (w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych),
 - statutową działalnością fundacji jest działalność w zakresie nauki (w szczególności na rzecz nauki);
5. fundacje powołane przez partie polityczne;
6. spółki funkcjonujące na podstawie przepisów o kulturze fizycznej.

2.2.2 Jakie warunki należy spełnić, aby móc starać się o status OPP?

Niniejszy podrozdział odpowiada na pytanie, czym musi charakteryzować się podmiot, aby mieć szansę na uzyskanie statusu OPP. Otóż muszą zostać spełnione następujące warunki (łącznie)²⁰:

- działalność statutowa musi być adresowana do ogółu społeczeństwa lub bezpośrednio do określonej grupy (pod warunkiem, że charakteryzuje się ona szczególnie trudną sytuacją życiową bądź też materialną w stosunku do ogółu społeczeństwa. Działanie na rzecz społeczeństwa rozumiane jest jako działanie organizacji, które skierowane jest do szerokiego kręgu odbiorców, który został wyodrębniony ze względu na różne kryteria, takie jak: terytorialne (społeczność osiedla, wsi, miejscowości), środowiska (społeczność szkolna, akademicka), religijne czy etniczne. Warunek ten uznać można za spełniony, w wypadku, gdy organizacja nie ogranicza zakresu swojego działania do określonej społeczności i działa na rzecz całego społeczeństwa. Celem działania mogą być: wspieranie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego, działanie na rzecz utrzymania porządku, podniesienia poziomu bezpieczeństwa.

²⁰ Jak wyżej.

- działalność na rzecz ww. podmiotów musi stanowić wyłączną statutową działalność pozarządowej organizacji. Poza tym, wszystkie zadania, których podjęcie się organizacja muszą mieścić się w obszarze zadań publicznych sprecyzowanych w art. 4. ustawy..
- Organizacja nie powinna prowadzić działalności gospodarczej, a jeśli ją prowadzi, to wszystkie przychody musi przeznaczać na cele statutowe charakteryzujące się pożytkiem publicznym.
- Organizacja powinna mieć odrębny od organu zarządzającego kolegialny organ kontroli/nadzoru, który należy uwzględnić w statucie;
- Organizacja musi posiadać statut (lub inny akt wewnętrzny), który zabrania:
 - zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji bądź też udzielania pożyczek jej członkom, członkom organów, pracownikom, a także osobom będącym tzw. „osobami bliskimi” (czyli małżonkom pracowników, osobom znajdującym się w stosunku pokrewieństwa/powinowactwa w linii prostej lub linii bocznej do drugiego stopnia, czy też osobom związanym z pracownikami z tytułu przysposobienia, kurateli lub opieki);
 - przekazywania majątku organizacji jej członkom, członkom organów, pracownikom oraz ich osobom bliskim na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich – zwłaszcza gdy przekazywanie majątku odbywa się na preferencyjnych warunkach bądź też nieodpłatnie;
 - wykorzystywania majątku organizacji na rzecz ich członków, członków organów, pracowników i ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich – chyba że wykorzystanie majątku organizacji na rzecz tychże osób wynika z celu określonego w statucie organizacji;
 - dokonywania zakupów towarów/usług na szczególnych warunkach od podmiotów, z którymi związani są członkowie organizacji, członkowie jej organów czy też pracownicy i ich bliskie osoby.

2.2.3 Czy nowopowstała organizacja może uzyskać status OPP?

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.) status OPP może uzyskać organizacja prowadząca działalność w zakresie pożytku publicznego. Zgodnie z tym

organizacja, która dopiero się rejestruje i której statut zawiera działania pożytku publicznego i jednocześnie działania te nie są potwierdzone konkretną aktywnością w praktyce, nie uzyska statusu OPP przy rejestracji w KRS. Zapis w sądzie organizacja może uzyskać dopiero wtedy, gdy będzie w stanie wykazać się praktyczną działalnością w zakresie świadczonych dla określonej w statucie grupy społecznej usług. Niestety nie można jednoznacznie określić czy takie działania mają trwać miesiąc, rok, czy kilka lat. Sąd rozpatruje każdy wniosek o nadanie statusu OPP indywidualnie, badając czy określona organizacja spełnia wszystkie wymogi ustawy i czy prowadzona działalność pożytku publicznego jest dostatecznie udokumentowana. W związku z tym ważny jest nie czas istnienia organizacji, a sposób i intensywność działań przez nią dokonywanych. Znane są przypadki, gdy organizacje działające krócej niż rok dzięki wyteżonej pracy osób w nich zgromadzonych otrzymywały status OPP²¹.

2.2.4 Czy możliwe jest uzyskanie statusu OPP w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej?

Samo prowadzenie działalności gospodarczej nie wyklucza możliwości uzyskania statusu OPP. Jedynym warunkiem, który musi być spełniony, jest prowadzenie działalności w takich rozmiarach, żeby służyły one realizacji celów statutowych. Wynika z tego, że głównym celem musi być podstawowy, najbardziej istotny cel zapisany w statucie, cele zarobkowe natomiast zostają na dalszym planie. Dopuszczalna jest zatem sytuacja, w której działalność gospodarcza ma charakter tylko pomocniczy, czyli może np. służyć zdobywaniu środków na realizację określonych w statucie zadań. Najważniejsze jest zachowanie odpowiedniej hierarchii ważności celów w organizacji. Z takim przypadkiem mamy do czynienia, jeżeli działalność gospodarcza jest jedynie działalnością pomocniczą, a cały dochód uzyskany w wyniku jej prowadzenia przeznaczony jest na realizację celów zawartych w statucie²².

2.3 Co to jest stowarzyszenie?

Stowarzyszenie w świetle prawa rozumiane jest w sposób dość potoczny, jako dobrowolne zrzeszenie ludzi w formie organizacji stworzone dla osiągnięcia określonego celu. Prościej rzecz ujmując za stowarzyszenie uznać można grupę osób, którymi mogą być przyjaciele, znajomi, rodzina, które mają wspólne zainteresowania i pragną wspólnie osiągnąć wspólny cel. Przykładami mogą być osoby, które np. pragną uchronić zabytkowy budynek

²¹ Jak wyżej.

²² Jak wyżej.

przed zniszczeniem i starają się o wpisanie go do rejestru zabytków celem renowacji. Stowarzyszenie może założyć każdy obywatel, tak jak każdy obywatel może przystąpić do istniejącego już stowarzyszenia, bądź z niego wystąpić. Z tego powodu powszechnie uznaje się, że stowarzyszenia są organizacjami dobrowolnymi²³.

Stowarzyszenie jest trwałe, to znaczy, że członkowie mogą odchodzić ze stowarzyszenia i mogą przystępować do niego nowi członkowie i nie wpływa to na konieczność ponownej rejestracji organizacji lub jej wyrejestrowania. Jedynym warunkiem jest fakt, że w stowarzyszeniu musi być minimum 15 osób²⁴.

Stowarzyszenie musi mieć zgodnie ze statutem i założeniami niezarobkowe cele. Oznacza to, że nie może zostać powołane w celu przysporzenia jego członkom korzyści majątkowych. Osoby, które przystępują do stowarzyszenia i zgłaszają chęć działania na jego rzecz, robią to nie dla pieniędzy, ale dla idei, dla określonego w statucie celu społecznego. W związku z tym prowadzenie działalności gospodarczej przez stowarzyszenie jest możliwe, aczkolwiek dochód, jaki będzie ono uzyskiwało musi być przeznaczony na działalność statutową, czyli osiągnięcie celów społecznych. To, czy organizacja należy do III sektora gospodarki można ocenić odpowiadając na dwa pytania: czy należy ona do sektora finansów publicznych i czy działania mają charakter komercyjny²⁵.

2.3.1 Czym jest stowarzyszenie zarejestrowane w KRS?

Aby stowarzyszenie mogło funkcjonować, koniecznym jest jego zarejestrowanie w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego. Dopiero po wpisaniu naszego stowarzyszenia możemy stwierdzić, że jest ono zarejestrowane. Prowadzenie działalności społecznej w postaci stowarzyszenia jest tzw. drugą formą prowadzenia działalności. Powstanie i prowadzenie zarejestrowanego stowarzyszenia związane jest z większymi wymaganiami formalno-prawnymi, ale jednocześnie zwiększonymi możliwościami funkcjonowania²⁶.

W chwili zarejestrowania stowarzyszenia w KRS podmiot zmienia swoją charakterystykę. Stowarzyszenia zarejestrowane mają bardziej złożoną strukturę

23 Poradnik dla organizacji pozarządowych: <http://poradnik.ngo.pl>

24 Jak wyżej.

25 Jak wyżej.

26 Poradnik dla organizacji pozarządowych: <http://poradnik.ngo.pl/x/363115>

organizacyjną, posiadają osobowość prawną, mogą korzystać z różnych źródeł finansowania (bez rejestracji jedynym źródłem finansowania mogą być składki członkowskie) oraz implikują bardziej zawile formalności przy zakładaniu²⁷.

2.4 Co to jest fundacja?

Fundacją można nazwać ludzi, którzy razem pracują dla określonego dobra wspólnego. Fundacja powoływana jest przez jedną lub kilka osób, które decydują o przedmiocie działalności, jaki społeczny cel ma osiągnąć (podniesienie poziomu wykształcenia osób młodych w danej miejscowości, pomoc osobom niepełnosprawnym, itp.) i przeznaczają na ten cel majątek. W świetle prawa fundacja to zgromadzony przez fundatorów majątek (czyli: nieruchomości, ruchomości, papiery wartościowe, pieniądze). Fundator przekazuje majątek na rzecz fundacji, by mogła ona osiągnąć ważny zarówno pod względem gospodarczym, jak i ekonomicznym cel²⁸.

Polskie prawo nie posiada prawnej definicji fundacji. Jedynie w Ustawie z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach w art. 1 określono, że fundacja może zostać założona tylko dla realizacji celów, które są użyteczne pod względem społecznym lub gospodarczym oraz zgodne z interesami RP. Do ego typu celów zaliczyć można np.: rozwój gospodarki i nauki, oświatę i wychowanie, kulturę i sztukę, ochronę zdrowia, opiekę i pomoc społeczną, ochronę środowiska oraz opiekę nad zabytkami²⁹.

Znaczenie słowa fundacja zostało wyjaśnione w Słowniku Języka Polskiego, PWN Warszawa 1998. Zapisano tam, że fundacją nazywać można³⁰:

- „ofiarowanie czegoś, zbudowanie czegoś na własny koszt do użytku społeczeństwa; ufundowanie czegoś”.
- „instytucję, której podstawą jest majątek przeznaczony przez jej założyciela na określony cel (dobroczynny, kulturalny)”.

Fundacja posiada również definicję według Sądu Najwyższego (SN z 7 lipca 1993 r. III CZP 88/93 – OSNC 1994, poz. 14). Według tej definicji fundacja to „formalnie

²⁷ Jak wyżej.

²⁸ Poradnik dla organizacji pozarządowych: <http://poradnik.ngo.pl>

²⁹ Jak wyżej.

³⁰ Jak wyżej.

spersonifikowany (osobowość prawna) majątek, o którego przeznaczeniu (i sposobie wykorzystania) decyduje wola fundatora”³¹.

Z prawnego punktu widzenia najważniejszym elementem fundacji jest majątek, który zostaje przeznaczony przez fundatora na ściśle określony, użyteczny pod względem gospodarczym lub społecznym, cel. Konsekwencją tego jest fakt, że fundacja nie może istnieć bez majątku, ponieważ już w akcie fundacyjnym należy wskazać, jaki majątek przeznacza się na utworzenie fundacji³².

2.5 Jaka jest różnica pomiędzy fundacją a stowarzyszeniem?

W dalszej części opracowania starano się wskazać różnice, jakie występują między stowarzyszeniem a fundacją, ponieważ organizacje te są bardzo często mylone. Podstawową różnicę pomiędzy fundacją a stowarzyszeniem trafnie obrazuje następujące stwierdzenie³³:

„Jeśli masz przyjaciół – załóż stowarzyszenie. Jeśli masz pieniądze – załóż fundację”.

Stowarzyszeniem nazywamy grupę mających wspólne zainteresowania osób (członków rodziny, przyjaciół, znajomych), którzy chcą je dalej rozwijać lub zrealizować wspólny cel. Działalność stowarzyszenia może gromadzić osoby pasjonujące się np. zabytkowymi samochodami, budowlami, architekturą, które chcą doprowadzić do np. odrestaurowania zabytkowego obiektu, wpisania go do rejestru zabytków itd.³⁴

O powołaniu fundacji oraz o charakterze jej działania decyduje zazwyczaj jedna, bądź kilka osób, zwanych fundatorem bądź fundatorami. Osoby te zakładają fundację, ponieważ chcą osiągnąć jakiś cel (ważny pod względem społecznym lub gospodarczym) i na jego realizację przekazują majątek. W świetle prawa fundacją jest właśnie ten przekazany majątek (pieniądze, papiery wartościowe, ruchomości, nieruchomości)³⁵.

Podsumowując powyższe należy stwierdzić, iż fundację i stowarzyszenie różnią następujące charakterystyki³⁶:

1. Sposób ich powstawania

31 Jak wyżej.

32 Jak wyżej.

33 Jak wyżej.

34 Jak wyżej.

35 Jak wyżej.

36 Jak wyżej.

Fundacja

W momencie oświadczenia woli o ustanowieniu fundacji (zwanym aktem fundacyjnym), fundator wskazuje cel działania fundacji oraz majątek, który przekazuje na rzecz jego realizacji (art. 3 ust 2 i 3 Ustawy o fundacjach). Majątek ten może zostać przekazany w formie papierów wartościowych, pieniędzy, nieruchomości lub ruchomości. Nie jest określona minimalna, konieczna do wniesienia wartość majątku do założenia fundacji, ale jednocześnie w świetle prawa nie może istnieć fundacja, która jest pozbawiona majątku. Majątek stanowi podstawę utworzenia oraz funkcjonowania fundacji. W sytuacji wyczerpania środków finansowych oraz majątku fundacji konieczna jest jej likwidacja (art. 15).

Stowarzyszenie

Najważniejszą kwestią różnicującą fundację i stowarzyszenie stanowi kryterium majątku, gdyż w przypadku fundacji wymagany jest wkład majątkowy, zaś w przypadku stowarzyszenia – nie. Jediną koniecznością jest zebranie co najmniej 15 osób. Działalności stowarzyszenia oparta jest na pracy społecznej jej członków ((art. 2 ust 3 Prawa o stowarzyszeniach). Podstawą do likwidacji stowarzyszenia jest zmniejszenie się liczby jego członków do mniej niż 15 osób.

2. cel działania

Fundacja

Jest ona ustanawiana dla realizacji celów, które są zgodne z podstawowymi interesami RP. Cele te muszą charakteryzować się – zgodnie z art. 1 Ustawy o fundacjach – społeczną lub gospodarczą użytecznością. Natomiast nie może być ona utworzona w celu działania na rzecz fundatora czy też jego rodziny, a także na rzecz realizacji osobistych interesów określonej grupy ludzi. Fundacja musi cechować się szerokim, ogólnospołecznym horyzontem działania.

Stowarzyszenie

Stowarzyszenie powstaje dla realizacji innych – niż w przypadku fundacji – celów. Może ono powstać w każdym, prawnie dozwolonym celu. Jedynym warunkiem jest to, że cel ten nie może być komercyjny i zarobkowy. Poza tym, stowarzyszenie może ograniczać

prowadzoną działalność – która nie musi wykazywać użyteczności pod względem społecznym – wyłącznie na rzecz własnych członków.

3. sposób zarządzania

Fundacja

Fundacja jest bardziej sformalizowaną organizacją niż stowarzyszenie. W przypadku fundacji wszystkie ważne decyzje podejmuje zarząd fundacji. Na fundację nie jest prawnie nałożony obowiązek powoływania organu kontroli wewnętrznej. Mimo to dobrą praktyką jest powoływanie dodatkowych organów (np. rada). Fundator nie posiada żadnych szczególnych uprawnień, za wyjątkiem tych, które zapisane zostały w statucie. Poza tym, nie można być członkiem fundacji. Można za to być jej wolontariuszem, pracownikiem lub zasiadać w jej władzach.

Stowarzyszenie

Stowarzyszenie jako mniej sformalizowana forma organizacji zarządzane jest w demokratyczny sposób. Najistotniejsze decyzje podejmowane są przez wszystkich członków stowarzyszenia, czyli przez tzw. walne zgromadzenie. Zarząd stowarzyszenia zobowiązany jest do wykonywania woli walnego zgromadzenia, odpowiadając przed nim jednocześnie za swoje działania. Stowarzyszenie ma obowiązek powołać wewnętrzny organ kontrolny, którym może być komisja rewizyjna.

4. sposób nadzoru zewnętrznego

Fundacja

Fundacja jest nadzorowana przez właściwych ze względu na prowadzoną działalność ministrów (np. fundacja działająca w obszarze ochrony środowiska podlega kontroli Ministra Środowiska) oraz starostów właściwych ze względu na siedzibę fundacji. Fundacja zobowiązana jest do złożenia corocznego sprawozdania ze swej działalności do ministra, któremu podlega.

Stowarzyszenie

Stowarzyszenia nadzorowane są przez starostów lub prezydentów miast na prawach powiatu, na terenie których funkcjonują. Stowarzyszenie nie musi składać na ręce organu nadzoru corocznego sprawozdania z działalności.

2.5.1 Kto podejmuje najważniejsze decyzje w organizacji?

Sposób, w jaki podejmowane są decyzje oraz jak rozdzielone są kompetencje poszczególnych organów zależy od formy prawnej, w jakiej zorganizowana została organizacja pozarządowa (czyli czy funkcjonuje jako fundacja, stowarzyszenie, czy też spółdzielnia), a także od treści statutu³⁷.

W każdym z ww. rodzajów organizacji kierowaniem bieżącą działalnością zajmuje się zarząd. Zarząd podejmuje decyzje niezastrzeżone dla innych organów. Podstawami prawnymi opisującymi podejmowanie decyzji w odpowiednich rodzajach organizacji pozarządowych są³⁸:

1. art. 11 ust. 3 Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. *Prawo o stowarzyszeniach* (Dz.U. 1989 nr 20 poz. 104 z późn. zm.) – który mówi, że stowarzyszeniem kieruje zarząd, który jest pod nadzorem organu wewnętrznej kontroli,
2. art. 11 ust. 3 Ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz.U. z 2005 r., nr 175, poz. 1462 z późn. zm.), w którym zapisano, że fundacją kieruje zarząd będący jednocześnie reprezentantem fundacji na zewnątrz,
3. art. 48 Ustawy z dnia 16 września 1982 r. *Prawo spółdzielcze* (Dz.U. z 2003 r. Nr 188 poz. 1848 z późn. zm.), gdzie określono zakres działań zarządu, obejmujący kierowanie spółdzielnią wraz z reprezentowaniem jej na zewnątrz.

W przypadku stowarzyszenia i fundacji sposób reprezentacji (np. kto prawomocnie może wystąpić w imieniu organizacji, podpisać umowę, itp.) określa statut. Oznacza to, że członkowie stowarzyszenia/fundator fundacji precyzują te kwestie w momencie powoływania organizacji do życia³⁹.

W spółdzielni wymagany jest sposób reprezentacji, określony na podstawie art. 54 § 1 Prawa spółdzielczego mówiący o reprezentacji łącznej. Zgodnie z zapisami tego artykułu oświadczenia woli za spółdzielnię składają dwaj członkowie zarządu albo jeden członek zarządu wraz z pełnomocnikiem. W przypadku, gdy zarząd jest jednoosobowy oświadczenia woli składać mogą również dwaj pełnomocnicy. Wyjątkiem jest sytuacja, o której mowa w

37 Portal organizacji pozarządowych: <http://administracja.ngo.pl>

38 Jak wyżej.

39 Jak wyżej.

art. 46 § 1 pkt 8. Prawa spółdzielczego. Opisuje on sytuację, w której rada nadzorcza podejmuje uchwały dotyczące czynności prawnych, które dokonywane są wraz z członkiem zarządu bądź też w jego interesie, a także jest reprezentantem spółdzielni przy ww. czynnościach⁴⁰.

W stowarzyszeniu najważniejsze decyzje podejmowane są w demokratycznie, przy uczestnictwie wszystkich członków (jest to tzw. walne zebranie członków). Zarząd stowarzyszenia ogranicza się do wykonania woli walnego zebrania członków, a także odpowiada przed walnym zebraniem za podejmowane działania (np. czy należycie wykonał zadania nałożone na niego uchwałą wszystkich członków). Zarząd jest również kontrolowany przez obowiązkowo powoływany wewnętrzny organ kontrolny, którą jest np. komisja rewizyjna⁴¹.

Władzę w stowarzyszeniu można podzielić na następujące struktury⁴²:

- walne zebranie członków,
- organ kontroli wewnętrznej (np. komisja rewizyjna),
- organ reprezentujący (zarząd).

W spółdzielni najwyższym organem władzy (na podstawie art. 36 Prawa spółdzielczego) jest tak jak w przypadku stowarzyszenia (art. 11 ust 1 Prawa o stowarzyszeniach) walne zgromadzenie członków. Walne zebranie członków podejmuje uchwały w sprawach, które nie są określone statutem względem władz stowarzyszenia⁴³.

W przypadku fundacji sposób zarządzania nie ma demokratycznego charakteru, jak to jest w spółdzielniach i stowarzyszeniach. Najważniejsze decyzje podejmowane są przez zarząd fundacji. Jedynym prawnie wymaganym organem w fundacji jest zarząd, natomiast istnienie innego typu organów (tj. rada, komisja rewizyjna) uzależnione jest od zapisów statutu (chyba, że fundacja posiada status organizacji pożytku publicznego, co zobowiązuje ją do zawiązania organu kontroli wewnętrznej)⁴⁴.

Struktura władzy w fundacji jest uproszczona, ponieważ fundacja może posiadać jedynie zarząd, bądź jeśli jest to zgodne z statutem radę fundacji i zarząd. Osoba, która

40 Jak wyżej.

41 Jak wyżej.

42 Jak wyżej.

43 Jak wyżej.

44 Jak wyżej.

utworzyła fundację, zwana fundatorem nie posiada z tego powodu żadnych szczególnych uprawnień, chyba, że kompetencje te wynikają z zapisów statutu⁴⁵.

W celu zaznajomienia się, jaki organ jest uprawniony do podejmowania decyzji w danej organizacji, należy najpierw zaznajomić się z jej statutem. Natomiast w celu sprawdzenia, kto personalnie odpowiada za podejmowanie decyzji, podpisywanie umów oraz reprezentację organizacji na zewnątrz, trzeba zaznajomić się z wyciągiem/wypisem z Krajowego Rejestru Sądowego⁴⁶.

2.6 Skąd organizacje biorą pieniądze na realizację swoich działań?

W niniejszym podrozdziale omówiono, w jaki sposób organizacje pozarządowe finansują swoje działania. Można wyróżnić 12 stałych źródeł finansowania działalności fundacji i stowarzyszeń oraz jedną przejściową, jaką jest możliwość pozyskania funduszy z UE. Jednakże możliwości finansowania za pomocą środków z dotacji przedstawiona zostanie szerzej w dalszej części opracowania⁴⁷.

Do podstawowych źródeł finansowania działalności organizacji należą⁴⁸:

1. składki członkowskie

Składki członkowskie są najczęściej spotykanym źródłem finansowania organizacji. Korzysta z niego bowiem prawie 60% istniejących organizacji. Składki te występują tylko w organizacjach członkowskich, czyli w stowarzyszeniach oraz w związkach stowarzyszeń. Informacja na temat obowiązku płacenia przez członków składki musi być zawarta w statucie organizacji. Wysokość składek jest dowolna i ustalana przez walne zgromadzenie. Z przyczyn niepłacenia składki najczęściej dochodzi do pozbawienia przynależności do stowarzyszenia jego członków.

2. darowizny (pieniężne oraz dary rzeczowe)

Darowizna jest unormowaną w Kodeksie cywilnym umową, której stronami są darczyńca i obdarowany. Zgodnie z zapisami prawa, zarówno osoby prawne, jak i prywatne

⁴⁵ Jak wyżej.

⁴⁶ Jak wyżej.

⁴⁷ Jak wyżej.

⁴⁸ Jak wyżej.

mogą darowiznę dawać i otrzymywać. Na darowiznę należy spojrzeć od strony darczyńcy oraz obdarowanego.

Darowizna od strony darczyńcy

Firma lub osoba prywatna może przekazać darowiznę na rzecz powołanych do realizacji celów społecznych fundacji lub stowarzyszeń. Cele te, zawierające się w obszarze zadań publicznych, zostały określone Ustawą o pożytku publicznym i o wolontariacie. Trzeba jednak pamiętać, że darowiznę należy przekazać w tym roku podatkowym, z którego się rozliczamy. Polskie przepisy dotyczące darowizn oraz sposobu ich odliczania od podatku bardzo często ulegają zmianom, co niewątpliwie niekorzystnie wpływa na ilość darowizn przekazywanych na rzecz organizacji pozarządowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa osoby prywatne, które przekazały na rzecz danej organizacji darowiznę, mogą odliczyć od podstawy opodatkowania maksymalnie 6% uzyskanego dochodu (bez względu na wysokość przekazanej darowizny). Przekazując darowiznę osoby prawne (firmy, instytucje), mogą odliczyć kwotę nie większą niż 10% dochodu w danym roku podatkowym od dochodu będącego podstawą opodatkowania. Inaczej przedstawia się sytuacja osób prowadzących działalność gospodarczą rozliczających się według 19% liniowej stawki podatkowej, ponieważ osoby te nie mogą dokonać odliczenia od podatku z tytułu darowizny, którą przekazali. Fakt przekazania darowizny, jej kwoty, jak i odliczenia z tego tytułu zgodnie z prawem musi być wykazane w zeznaniu rocznym. W zeznaniu tym wskazane muszą być również dane identyfikacyjne obdarowanego (nazwa, adres, NIP). W przypadku darowania usług lub rzeczy potwierdzeniem jest dokument przekazania darowizny, a także dokumenty ukazujące faktyczne wydatki związane z jej przekazaniem. Jeśli przedmiotem darowizny są pieniądze, wówczas darowizna musi być udokumentowana poprzez dowód wpłaty na rachunek bankowy obdarowanego.

Darowizna od strony obdarowanego

Ważnym aspektem darowizn na rzecz fundacji i stowarzyszeń jest fakt, iż nie płacą one podatku od otrzymanych dóbr. Organizacja, która otrzymała darowiznę, musi w swoim zeznaniu podatkowym wydzielić kwoty otrzymanych darowizn ogółem oraz wskazać, na jakie cele zostały przeznaczone. Trzeba jednak pamiętać, iż cele te powinny być zgodne ze sferą działalności pożytku publicznego. Wyszczególnione muszą być również darowizny pochodzące od firm i instytucji, poprzez określenie nazwy i adresu podmiotu przekazującego darowiznę – w przypadku gdy jednorazowa kwota darowizny przekroczy 15 000 PLN lub gdy

suma wszystkich przekazanych na rzecz fundacji/stowarzyszenia Daromin przekroczy w danym roku podatkowym od jednego z darczyńców 35 000 PLN. Dodatkowo organizacja, której przekazana została darowizna, ma obowiązek podania do publicznej wiadomości informacji zarówno o darczyńcy, jak i o darowiźnie poprzez publikację w Internecie, środki masowego przekazu, itp. Obdarowane organizacje muszą również w formie pisemnej zawiadomić właściwego naczelnika urzędu skarbowego. Jedynym wyjątkiem organizacji, która nie musi tego czynić są podmioty o przychodach nie wyższych niż 20 000 PLN za dany rok podatkowy.

3. dotacje ze środków publicznych i prywatnych

Dotacje pochodzące z samorządów, administracji publicznej i źródeł prywatnych są jednymi z najpoważniejszych źródeł finansowania organizacji pozarządowych. Organizacje, które otrzymują dotacje, wybierane są w ramach konkursów. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nakłada obowiązek ogłoszenia konkursu na wykonanie danego zadania publicznego – czyli na przyznanie dofinansowania na realizację konkretnego celu. Z dostępnych źródeł wiadomo, że w 2003 r. ze środków pieniężnych pochodzących z ministerstw, agencji rządowych oraz województw skorzystało mniej więcej 20% fundacji i stowarzyszeń, a ze źródeł samorządowych, takich jak gminy, powiaty ponad 45% ogółu organizacji pozarządowych. Zagraniczne organizacje pozarządowe skierowały wsparcie dla blisko 5% organizacji pozarządowych, a inne organizacje pozarządowe wsparły 9% organizacji. Obecnie znaczącym wsparciem dla organizacji pozarządowych są fundusze pochodzące z Unii Europejskiej, ale ze względu na ich obszerność został na to przeznaczony osobny podrozdział.

4. sponsoring

Kolejną formą finansowania działalności organizacji pozarządowych jest sponsoring. Polega ona na sfinansowaniu danego przedsięwzięcia w celu promocji sponsora – utrzymania/podniesienia jego renomy czy też poprawy/zmiany jego wizerunku. W ramach sponsoringu sponsor przekazuje na rzecz organizacji środki finansowe, materialne lub usługi w zamian za działania promujące jego osobę/firmę ze strony podmiotu sponsorowanego. Warunki współpracy określa umowa sponsoringowa, która zaliczana jest do rodzaju umów nienazwanych (bezpośrednio nieprzewidzianych w przepisach Kodeksu cywilnego), dlatego też należy stosować do tego rodzaju umów zasady ogólne. W umowie sponsoringu muszą znajdować się postanowienia dotyczące zobowiązań sponsora – związanych z finansowaniem

danej działalności w ściśle określonym celu – oraz sponsorowanej organizacji – dotyczących działań promocyjnych na rzecz sponsora.

5. odpisy 1% podatku dochodowego od osób fizycznych

Zyskującym coraz większą popularność składnikiem finansowania działalności fundacji jest przekazywanie przez podatników 1 % swego podatku. Każdy płacący podatki dochodowe obywatel może przekazać 1% podatku na rzecz wybranej przez siebie organizacji pozarządowej, zarejestrowanej w KRS jako organizacja pożytku publicznego. Osoba fizyczna, która chce przeznaczyć 1% podatku na konto wybranej OPP zobowiązana jest wpisać jej nazwę wraz z numerem KRS w odpowiedniej rubryce w rocznym zeznaniu podatkowym (PIT). Przekazaniem na konto organizacji przeznaczonych na ten cel kwot zajmuje się Urząd Skarbowy. Listę organizacji, którym można przekazać 1% podatku dochodowego publikuje Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Na liście tej, która musi zostać opublikowana do końca roku kalendarzowego (za który podatnicy dokonują rozliczenia), znajdują się te podmioty, które uzyskały status organizacji pożytku publicznego do dnia 30 listopada roku rozliczeniowego.

6. zbiórki publiczne, kampanie

Zbiórką nazwać należy publiczne zbieranie rzeczy bądź pieniędzy na ustalony wcześniej cel, który powinien być:

- zgodny z prawem,
- zgodny ze statutem organizacji lub aktem organizacyjnym komitetu powołanego w celu przeprowadzenia zbiórki,
- godny poparcia z punktu widzenia interesu publicznego (czyli np. państwowy, oświatowy, kulturalno-społeczny, społeczno-opiekuńczy, zdrowotny, itp.).

Zakazanym celem zbiórek są zbiórki organizowane w celu osiągnięcia osobistego zysku. Wyjątek stanowią jednak zbiórki pieniędzy organizowane na przeprowadzenie operacji dla konkretnej osoby, ponieważ tego typu cel mieści się w definicji celu zdrowotnego. Jeżeli ktoś chciałby zbierać fundusze np. na rehabilitację lub pokrycie kosztów leczenia, wówczas musiałby się zwrócić do organizacji, której celem jest udzielanie pomocy osobom znajdującym się w analogicznej sytuacji (ważne jest, by cel ten był jasno sformułowany w

statucie danej organizacji), bądź też zwrócić się z prośbą do przyjaciół o utworzenie komitetu. Zasady organizacji zbiórek publicznych uregulowane są w zapisach Ustawy o zbiórkach publicznych z 15 marca 1933 r. (Dz.U. z 2003 r. Nr 96, poz. 874 ze zm.). Zbiórka pieniędzy na rzecz organizacji może przyjąć różne formy, do których zaliczyć należy:

- apel o dobrowolne dokonywanie wpłat na konto
- zbieranie pieniędzy do skarbonek/puszek,
- sprzedaż wartościowych cegiełek,
- sprzedaż usług i przedmiotów,
- tzw. „domokrażna” zbiórka pieniędzy (która dopuszczalna jest wyłącznie w takiej sytuacji, gdy jest to uzasadnione ze względów społecznych na danym terenie bądź też przez wzgląd na charakter przeprowadzanej zbiórki)
- akcje listowne,
- akcje telefoniczne,
- akcje sms-owe,
- akcje internetowe.

Zgodnie z art. 2 ww. ustawy o zbiórkach publicznych pozwolenie na przeprowadzenie zbiórki udzielają⁴⁹:

- prezydent miasta/burmistrz/wójt – w przypadku, gdy zbiórka ma być organizowana na terenie całej gminy lub jej części;
- starosta – gdy zbiórka ma zostać przeprowadzona na terenie całego powiatu bądź jego części (więcej niż jedną gminę);
- marszałek województwa – w przypadku, gdy zbiórka ma być zorganizowana na terenie wszystkich gmin tworzącym dane województwo lub też na obszarze obejmującym więcej niż jeden powiat należący do tego województwa;
- minister właściwy do spraw wewnętrznych – gdy zbiórka ma zostać przeprowadzona w więcej niż jedno województwo.

Ustawa ta zawiera wiele szczegółowych zasad mówiących o sposobie, w jaki zbiórki powinny być organizowane, zarządzane i rozliczane. Określone zostały również organizacje, które mogą organizować zbiórki, a należą do nich⁵⁰:

⁴⁹ Ustawa z dnia 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych (Dz.U. z 2003 r. Nr 96, poz. 874 ze zm.).

- znajdujące się w Krajowym Rejestrze Sądowym stowarzyszenia,
- organizacje posiadające osobowość prawną,
- komitety utworzone do realizacji z góry określonego celu.

Do osób, które mogą przeprowadzić zbiórkę zaliczyć należy jedynie członków instytucji, która otrzymała specjalne pozwolenie na realizację tego typu akcji, a także osoby, które zostały przez tę instytucję imiennie zaproszone. Osoby te w trakcie zbiórki muszą posiadać odpowiednią legitymację (zawierającą takie informacje, jak: imię, nazwisko, adres osoby przeprowadzającej zbiórkę oraz jej zdjęcie, nazwę i adres instytucji organizującej zbiórkę, cel zbiórki, nazwę organu udzielającego pozwolenie na przeprowadzenie zbiórki wraz z numerem i datą wydanego pozwolenia, podpisy osób uprawnionych do reprezentacji instytucji organizującej zbiórkę, pieczęć tej instytucji, termin ważności legitymacji, a dla osoby, która nie ukończyła jeszcze 18 lat dodatkowo zamieszcza się dane personalne osoby pełnoletniej upoważnionej do nadzoru nad małoletnim). Zgodnie z ustawą osoby, które organizują lub przeprowadzają zbiórkę nie mogą otrzymać za to wynagrodzenia. Organ udzielający pozwolenia może w każdej chwili zażądać informacji o stanie akcji. Organizacja, która przeprowadziła zbiórkę, musi po jej zakończeniu podać do wiadomości organu udzielającemu pozwolenia wynik zbiórki i sposób jej użytkowania. Fakt ten musi również zostać ogłoszony w prasie w terminie nieprzekraczającym 1 miesiąca od dnia zakończenia zbiórki (w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. o prawie prasowym).

7. dochody z majątku organizacji, inwestycje kapitałowe

Kapitałem żelaznym (kapitałem wieczystym) nazywamy gromadzone przez organizację pozarządową środki w celu czerpania z nich zysków, które następnie przeznaczane są na realizację określonych w statucie celów. Kapitał żelazny charakteryzuje się nienaruszalnością, a jego nierozłączną cechą jest stałe jego pomnażanie. Mimo tego nie istnieje w Polsce prawna definicja Kapitału Żelaznego. Zasady jego tworzenia oraz funkcjonowania uregulowane są przepisami wewnętrznymi organizacji oraz obowiązującymi z Polsce regulacjami dotyczącymi stowarzyszeń i fundacji. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. 1992 nr 21 poz. 86 ze zm.) organizacje pozarządowe mogą przeprowadzać inwestycje finansowe bez dodatkowych kosztów podatkowych, jeśli są to:

50 Jak wyżej.

- lokaty bankowe
- dłużne papiery skarbowe (bony skarbowe oraz obligacje skarbowe i komunalne)
- jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.

Pozostałe papiery wartościowe (tj. akcje) mogą być zakupywane za pośrednictwem wyspecjalizowanej w tym obszarze działalności firmy, bez konieczności zapłaty podatku dochodowego od osób prawnych.

8. nawiązki sądowe

Nawiązki sądowe to zasądzone kwoty pieniędzy, które przekazywane są na rzecz organizacji społecznej bądź instytucji działającej na rzecz ochrony zdrowia, udzielania pomocy poszkodowanym w wypadkach samochodowych, czy też ochrona środowiska. Sąd ma prawo nałożyć karę nawiązki na osoby, które popełniły przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu, a także popełnione pod wpływem alkoholu przestępstwa drogowe czy też przestępstwa przeciwko środowisku. Aby organizacja pozarządowa mogła otrzymać nawiązkę, musi prowadzić działalność na terenie całego kraju oraz znaleźć się w prowadzonym przez Ministra Sprawiedliwości wykazie. Lista tego typu podmiotów jest corocznie publikowany w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości w formie obwieszczenia. Każdy znajdujący się na tej liście podmiot zobowiązany jest do złożenia sprawozdania z wykorzystania pochodzących z nawiązek środków finansowych do dnia 20 lutego. Poza tym, tego typu podmioty muszą prowadzić odrębną ewidencję księgową w tym celu. Organizacja może również zostać wykreślona z wykazu Ministra Sprawiedliwości, jeżeli kontrola wykorzystania środków wskaże nieprawidłowości w ich wykorzystywaniu.

9. dochody z działalności odpłatnej pożytku publicznego

Organizacja pożytku publicznego może prowadzić odpłatną działalność. Zgodnie z zapisami Ustawy o działalności pożytku publicznego dochody pochodzić mogą z pobieranych przez organizację pozarządową opłat (ale niekoniecznie musi to być organizacja pożytku publicznego) za realizowane w ramach odpłatnej działalności statutowej zadania – przy czym działalność ta nie może mieć charakteru działalności gospodarczej. Tego typu opłaty zgodnie z prawem są zwrotem poniesionych nakładów.

10. dochody z działalności gospodarczej

Do organizacji mogących prowadzić działalność gospodarczą należą fundacje i stowarzyszenia. Celem tej działalności musi być przeznaczenie wypracowanych zysków na rzecz prowadzenia działalności statutowej. W ostatnich latach sformułowano pojęcie ekonomii społecznej, które określa działalność gospodarczą stowarzyszeń i fundacji. Pod tym pojęciem kryją się tego typu instytucje, które przeznaczają uzyskany z działalności gospodarczej zysk na cele społeczne – nie jest on (tak jak w przypadku przedsiębiorstw) gromadzony i dzielony między akcjonariuszy. Organizacje te nazywamy not-for-profit. W związku z dynamicznym rozwojem podmiotów ekonomii społecznej Komisja Europejska usystematyzowała ich działalność i wyróżniła następujące typy instytucji:

- fundacje i stowarzyszenia,
- przedsiębiorstwa społeczne,
- spółdzielnie,
- towarzystwa wzajemnościowe.

Można stwierdzić, że stowarzyszenia i fundacje, które w pewnym sensie funkcjonują w sferze gospodarczej, tworzą sektor ekonomii społecznej. Przeznaczenie nadwyżek finansowych na działalność statutową zagwarantowane jest ich statusem prawnym. Podstawową zasadą działalności organizacji pozarządowych jest brak nastawienia na zysk, a właśnie ten element decyduje o przynależności podmiotu do sfery ekonomii społecznej. Organizacje pozarządowe należące do sektora ekonomii społecznej charakteryzują się szczególnymi rodzajami działań, do których zaliczyć należy:

- prowadzenie działalności gospodarczej (czyli funkcjonowania na otwartym rynku);
- realizowanie zadań publicznych (organizacja jest w takim przypadku dostawcą dóbr i usług), jak np. prowadzenie szkoleń dla bezrobotnych, itp.;
- realizowanie wszelkiego rodzaju działań związanych z rynkiem pracy.

Organizacje należą do uniwersalnych podmiotów gospodarki, ponieważ zdarza się, że są pracodawcą, twórcą przejściowych rynków pracy oraz organizują miejsca pracy, szkolenia, doradztwo. Praca w organizacjach sfery ekonomii społecznej charakteryzuje się elastycznością, dostosowaniem do aktualnych potrzeb lokalnych oraz specyficznych potrzeb marginalizowanych grup. Tworzenie przejściowych rynków pracy związane jest z przygotowaniem pracowników zagrożonych wykluczeniem społecznym zarówno na wejście, jak i na powrót na rynek pracy. Ważną gałęzią sektora ekonomii społecznej są organizacje

infrastrukturalne, które same nie generują zysku, ale swoją działalnością starają się pobudzić potencjał gospodarczy w najbliższym otoczeniu. Tego typu organizacje zajmują się prowadzeniem inkubatorów przedsiębiorczości, udzielaniem pożyczek czy też dotacji na rozpoczęcie własnej działalności a także udzielają pomocy przy tworzeniu spółdzielni socjalnych.

11. spadki, zapisy

Zarówno fundacje, jak i stowarzyszenia mogą być spadkobiercami i jako osoby prawne nie są zobligowane do płacenia podatku od spadków.

12. inne źródła (w tym: pożyczki, kredyty, itp.)

Do momentu wejścia Polski do UE zarówno pożyczki, jak i kredyty nie należały do grupy istotnych źródeł finansowania działalności fundacji i stowarzyszeń. Akcesja naszego kraju stworzyła możliwości realizacji wielu inwestycji, których koszty znacznie przekraczają budżety fundacji i stowarzyszeń. Dodatkowo projekty takie wymagają zagwarantowania wkładu własnego bądź też założenia własnych pieniędzy, co wpływa na dynamiczny rozwój tych form finansowania działalności. Ważnym faktem dotyczącym takich projektów jest uznanie przez instytucje finansowe organizacji pozarządowych za wiarygodne i wypłacalne. Obecnie trend ten ulega poprawie i na rynku polskim działa kilka instytucji, które finansują stowarzyszenia i fundacje kredytami i pożyczkami.

2.7 Współpraca organizacji pozarządowych z firmami⁵¹

Znaczącym problemem sektora NGO w Polsce jest słabe zaangażowanie społeczne firm, które przejawia się najczęściej, jako okazjonalne przekazywanie środków finansowych lub darów rzeczowych potrzebującym. Mimo to należy zauważyć, że działania takie mają bardzo ważny wkład w eliminowanie problemów społecznych, to jednak przykłady udanej współpracy organizacji społecznych i firm wskazują, że warto wykroczyć poza stereotypowo rozumianą filantropię. Nie należy zapominać, iż ważnym aspektem działalności społecznej

51 Podrozdział opracowano na podstawie: Poradnika dla organizacji pozarządowych: <http://poradnik.ngo.pl/x/377791>, <http://poradnik.ngo.pl/x/468284>, <http://poradnik.ngo.pl/x/468290>, [www.poradnik.ngo.pl/x/504006](http://poradnik.ngo.pl/x/504006), [www.poradnik.ngo.pl/x/503999](http://poradnik.ngo.pl/x/503999), [www.poradnik.ngo.pl/x/504003](http://poradnik.ngo.pl/x/504003), [www.poradnik.ngo.pl/x/528667](http://poradnik.ngo.pl/x/528667), <http://poradnik.ngo.pl/x/468296>, <http://poradnik.ngo.pl/x/540168>, <http://poradnik.ngo.pl/x/540169>, <http://poradnik.ngo.pl/x/540170>, <http://poradnik.ngo.pl/x/540176>, dane zawarte w podrozdziale 2.7 spajają wiadomości z ww. stron internetowych, a ich wzajemne przeplatanie tematyczne utrudnia odwoływanie się do konkretnych adresów w tekście.

jest jej zgodność z obowiązującym prawem i chociażby częściowa formalizacja współpracy. Z nawiązania wzajemnej współpracy między przedsiębiorstwami a organizacjami pozarządowymi korzyści mają obie strony. Firmy poprzez zawieranie pisemnych umów zyskują możliwość korzystania z ulg podatkowych, wpływania na kształt działań społecznych prowadzonych przez organizacje. Natomiast organizacje pozarządowe dzięki takim umowom otrzymują gwarancję uzyskania środków na realizację swoich programów społecznych. Najczęściej przedstawiane poniżej narzędzia współpracy nie występują pojedynczo. Możliwe jest łączenie wielu z tych form – w takich przypadkach współpraca firm z organizacjami może się okazać najbardziej skuteczna i przynieść zarówno pozytywne efekty społeczne jak i korzyści dla firmy. W dalszej części analizy przedstawione od strony praktycznej zostaną możliwości współpracy pomiędzy firmą a organizacją. Zaliczamy do nich następujące formy prawne:

- 1) Darowizna
- 2) Sponsoring
- 3) Umowa o współpracy
- 4) Zakup usług i produktów wytworzonych przez organizacje
- 5) Barter
- 6) Pay-roll – dobrowolne odpisy od pensji
- 7) Wolontariat pracowniczy
- 8) Odpis 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku publicznego

Część wymienionych form współpracy pokrywa się z opisanymi wcześniej sposobami finansowania działalności organizacji pozarządowych, jednak w tym przypadku opisane one zostaną nie tylko z perspektywy finansowej, ale praktycznej i prawnej.

1) Darowizna

Zgodnie z definicją zawartą w art. 888 Kodeksu cywilnego darowizna jest formą umowy, w której jedna strona (darczyńca) zobowiązany jest do bezpłatnego świadczenia na rzecz drugiej strony (obdarowanego), kosztem własnego majątku⁵². Darowiznę mogą dokonywać zarówno osoby fizyczne, jak i osoby prawne. Natomiast przedmiotem darowizny może być nieruchomości oraz rzecz ruchoma, a także prawa majątkowe i pieniądze.

⁵² Art. 888, § 1 Kodeksu cywilnego: <http://kodeks-cywilny.org>.

Umowa darowizny może być zawarta w formie aktu notarialnego lub umowy cywilno-prawnej. W przypadku aktu notarialnego jest ona obciążona podatkiem. Obliczenia i pobrania tego podatku dokonuje notariusz, przed którym sporządza się akt darowizny lub któremu wręcza się pismo stwierdzające przekazanie darowizny celem dokonania przez niego czynności notarialnej. Strony umowy mogą wybrać formę, za pomocą której przekażą darowiznę. Jedynym wyjątkiem jest darowizna nieruchomości, na którą zawsze musi być sporządzany akt notarialny. Darczyńca posiada prawo nałożenia obowiązku na obdarowanego, za pomocą którego może np. zastrzec, by darowizna wykorzystana została na wskazany przez darczyńcę cel. Prawa do domagania się wykonania tego polecenia są dziedziczone, także spadkobiercy darczyńcy mogą również egzekwować wykonanie woli darczyńcy. Darowizna nie jest jednostronnym oświadczeniem woli, ma ona formę dwustronnej umowy. W ten sposób uniemożliwiony jest fakt przekazania komuś pieniędzy/prawa majątkowego/nieruchomości/rzeczy ruchomej wbrew jego woli. Za przykład słuszności takich zapisów prawa można przedstawić sytuację, w której przedsiębiorca chciałby przekazać danej organizacji przedmiot wysoce dla niej uciążliwy, zużyty, wymagający konserwacji, z którym wiąże się wysokie koszty eksploatacyjne. W takim przypadku organizacja ma prawo do odmowy przyjęcia takiej darowizny. Sytuacja, w której przedmiotem darowizny są usługi bądź towary opodatkowane podatkiem VAT, wysokość kwoty darowizny należy rozumieć jako wartość usługi/towaru po uwzględnieniu podatku VAT. Przedsiębiorca może wykazać wysokość wydatków na darowizny poprzez odpowiednie dokumenty ukazujące ich poniesienie. W przypadku, gdy darowizną są pieniądze, wysokość wydatków ustala się za pomocą dowodu wpłaty na rachunek bankowy osoby/podmiotu obdarowanego. W sytuacji, gdy darowizną nie jest określona kwota pieniędzy, wartość darowizny szacuje się zgodnie z zasadami zawartymi w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. 1992 nr 21 poz. 86 z późn. zm.). Nawiązując do wskazanych przepisów, wartość darowizny w naturze określana jest przy uwzględnieniu cen rynkowych, jakie stosowane są w obrocie rzeczami lub prawami w odniesieniu do tego samego rodzaju i gatunku – biorąc pod uwagę również ich stan oraz stopień zużycia, a także miejsce i czas odpłatnego zbycia. Reasumując, wysokość darowizny musi zostać udokumentowana na podstawie dowodu wpłaty na rachunek osoby/podmiotu obdarowanego bądź też na podstawie innego dokumentu, z którego wynika wartość przekazanej darowizny oraz oświadczeniem obdarowanej osoby/podmiotu o jej przyjęciu. Należy mieć na uwadze, że wartość przekazywanych niegotówkowych darowizn musi faktycznie odpowiadać jej rzeczywistej cenie. Nie może być ona ani zawyżona, ani zaniżona, gdyż sprawdzające

poprawność dokonania darowizny organy skarbowe mogą zakwestionować ustalenia dotyczące jej wysokości.

Darowizna może zostać przekazana zarówno przez osoby fizyczne (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą) oraz przez osoby prawne. Szczegółowe fakty związane z możliwościami stosowania ulg podatkowych zostały opisane w części dotyczącej finansowania działalności organizacji pozarządowych. Tutaj opisane zostaną jedynie w skrócie najważniejsze fakty z tym związane. Darowizna od osób fizycznych jest darowizną dokonaną przez nie mające osobowości prawnej jednostki organizacyjne. Odliczenia od podatku w tym przypadku przysługiwać będą poszczególnym osobom tworzącym spółkę. Na mocy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych z dnia 26 lipca 1991 wraz z późniejszymi nowelizacjami darczyńca może dokonać odliczenia wartości darowizny od dochodu stanowiącego podstawę opodatkowania, która nie przekracza 6% dochodu w danym roku podatkowym. Osoby prowadzące działalność gospodarczą, które rozliczają się z fiskusem według stałej, liniowej stawki PIT-19%, nie mają możliwości odliczenia od podatku wartości przekazanej darowizny. Osoby prawne natomiast podlegają w przypadku darowizn po inne regulacje prawne. Podmioty te przekazując darowiznę odliczają ją od dochodu bez względu na liczbę udziałowców, czy akcjonariuszy. Osoby prawne rozliczając się z przekazanych darowizn stosują się do zapisów nowelizacji ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 18 listopada 2004 roku (Dz. U. Nr 254, poz. 2533).

Darowizna może zostać przekazana na cele, które należą do sfery zadań publicznych, wśród których wyróżnić można⁵³:

⁵³ Art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003 nr 96, poz. 873 ze zm.).

1. pomoc społeczna (w tym pomoc rodzinom oraz indywidualnym osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin/osób);
2. działalność charytatywna;
3. podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
4. działalność na rzecz mniejszości narodowych;
5. ochrona i promocja zdrowia;
6. działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
7. promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
8. upowszechnianie i ochrona praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
9. działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
10. działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
11. nauka, edukacja, oświata i wychowanie;
12. krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży;
13. kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji;
14. upowszechnienie kultury fizycznej i sportu;
15. ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego;
16. porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym;
17. upowszechnianie wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa;
18. upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działania wspomagające rozwój demokracji;
19. ratownictwo i ochrona ludności;
20. pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
21. upowszechnianie i ochrona praw konsumentów;
22. działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
23. promocja i organizacja wolontariatu;
24. działania wspomagające technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których jest mowa w art. 3 ust. 3 (instytucje)

Niewątpliwymi plusami obdarowywania organizacji pozarządowych są: możliwość odliczenia darowizny od dochodu będącego podstawą opodatkowania, fakt, iż przekazanie darowizny nie wymaga dużych nakładów pracy oraz możliwość przekazania środków na określony z góry, użyteczny pod względem społecznym cel. Do minusów zaliczyć należy: ograniczoną wysokość ulgi podatkowej, fakt stanowienia darowizny jako bezpośredniego obciążenia finansowego.

Na koniec możemy przedstawić kolejno działania, jakie musimy wykonać, aby przekazać darowiznę wybranej organizacji. Na początku określamy, jaką sumę pieniędzy lub innych dóbr jesteśmy w stanie przekazać organizacji, następnie szukamy organizacji, którą chcemy wspomóc darowizną, sprawdzamy jej wiarygodność i rzetelność za pomocą np. wyciągu z KRS, statutu, rocznego raportu działalności. Kolejnym krokiem jest sprawdzenie, czy organizacja, której zamierzamy przekazać darowiznę jest organizacją pozarządową lub

innym podmiotem, który wymieniony został w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i który prowadzi działalność wpisującą się w sferę zadań publicznych (określonych w art. 4 pkt 1 niniejszej ustawy). Jeżeli wszystkie nasze kryteria względem podmiotu, który chcemy obdarować zostały spełnione podpisujemy umowę darowizny. Ostatnim etapem jest dokonanie wpłaty na konto bankowe obdarowanego lub przekazujemy inne dobra będące przedmiotem darowizny, a to jest podstawą uzyskania odliczenia podatkowego.

2) Sponsoring

Sponsoring definiowany jest jako wzajemne zobowiązanie pomiędzy sponsorem a sponsorowanym. W tego typu transakcjach sponsor przekazuje sponsorowanemu środki finansowe, usługi czy też środki rzeczowe, w zamian za co otrzymuje od sponsorowanego świadczenia promocyjne. Sponsoring jest podejmowany przez firmę w sposób świadomy i odpowiednio wcześniej zaplanowany. Służy bowiem kreowaniu pozytywnego wizerunku przedsiębiorstwa na rynku. Dlatego też bywa często wpisywany w strategię marketingową firmy.

Sponsoring jest formą darowizny i nie podlega żadnym specjalnym rozporządzeniom i ustawom. Oznacza to, że zainteresowane wzajemną współpracą strony muszą określić zasady kooperacji w zawieranej umowie sponsoringowej. Najważniejszym faktem, jaki musi być ujęty w umowie są precyzyjnie określone obowiązki obu stron. W umowie tej szczegółowo powinny zostać opisane świadczenie sponsora z podaniem rodzaju, wielkości, czasu i sposobu spełnienia swoich świadczeń. Określone muszą zostać także zobowiązania, jakie spoczywają na sponsorowanej organizacji. Tego typu umowa powinna zawierać informacje: przez jak długi czas, w jaki sposób, za pośrednictwem jakich technik i mediów sponsorowany będzie promował sponsora. W umowie tej powinny również znaleźć się informacje na czym polegać ma wzajemna współpraca między sponsorem a sponsorowanym, czas trwania i forma realizacji. Firma wraz z organizacją muszą dokładnie ustalić, czy sponsor będzie sprawował kontrolę nad sponsoringiem, czy będzie udzielał wskazówek organizacji. Poza tym, sponsor może zastrzec sobie prawo do koordynacji całego przedsięwzięcia.

Do plusów sponsoringu dla przedsiębiorstwa zaliczyć należy: tworzenie korzystnego wizerunku firmy poprzez angażowanie się w działalność o charakterze społecznym, ułatwienie obecności w mediach – co niewątpliwie wpływa na utrwalenie w odbiorcach

znajomości danej marki. Dodatkowym plusem jest fakt, że zgodnie z art. 16, ust 1. pkt 28 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 r. z późniejszymi zmianami kwotę przeznaczoną na sponsoring można zaliczyć jako koszt uzyskania przychodu (do 0,25% przychodów firmy). Za minusy stosowania sponsoringu uznaje się niepewność ostatecznych wyników podjętych działań sponsoringowych oraz fakt, że publiczne okazanie zaangażowania społecznego spowodować może wzrost próśb o sponsoring ze strony organizacji pozarządowych.

Chcąc przedsięwziąć procedurę sponsoringu należy opisać pięć kolejnych kroków do wykonania. Po pierwsze przedsiębiorstwo musi określić dziedzinę, jaką zamierza objąć sponsoringiem. Następnie należy określić sumę pieniędzy, jaką podmiot chciałby przeznaczyć na tego typu inicjatywę. W przypadku, gdy zamiast pieniędzy firma przekazać chce dary rzeczowe/usługi, należy określić dwie kwestie – charakter oraz formę przekazywanych darów rzeczowych bądź świadczonych usług. Trzecim krokiem jest podjęcie decyzji, jaką organizację lub program dana firma chce objąć sponsoringiem. Dla skuteczności tej formy współpracy należy wybrać taką organizację lub program, które będą w stanie zagwarantować ekspozycję materiałów marketingowych na odpowiednim poziomie. Warto także zastanowić się czy będzie to jednorazowe przedsięwzięcie czy też planuje się nawiązać długookresową współpracę z daną organizacją. Kolejnym etapem jest określenie zasad współpracy i świadczeń promocyjnych, które gwarantuje organizacja oraz zasady informowania o przebiegu realizacji przedsięwzięcia. Ostatnim, piątym krokiem jest sformalizowanie współpracy poprzez podpisanie umowy sponsoringu, która zawierać będzie szczegółowy opis obowiązków leżących po obu stronach umowy.

3) Umowa o współpracy

Współpraca organizacji pozarządowej z firmą polega na zaplanowaniu oraz podjęciu wspólnych działań o charakterze społecznym przez przedsiębiorstwo i organizację na zasadach partnerstwa. Taka współpraca daje firmie możliwość wyboru formy programu przy jednoczesnym zwolnieniu z obowiązku jego samodzielnego wdrożenia. Przy realizacji konkretnego programu firma zobowiązana jest do ścisłej współpracy z organizacją.

Każdy podmiot, który decyduje się podjąć współpracę z pozarządową organizacją, zobowiązany jest w świetle przepisów prawa do zawarcia z nią umowy o współpracy. Umowa ta pozwoli na zdefiniowanie warunków współpracy i obowiązków obu stron. Po zawarciu

umowy o współpracy zarówno firma, jak i organizacja pozarządowa zobowiązane są do solidarnego odpowiadania za wszystkie konsekwencje, jakie będą miały miejsce w wyniku wdrożenia danego przedsięwzięcia. Jednym z ważniejszych punktów umowy jest zapewnienie przedsiębiorcy możliwości ciągłego monitorowania, kontroli finansów, a także decydowania o najistotniejszych sprawach związanych z projektem.

Realizacja umowy o współpracy pociąga za sobą wiele pozytywnych zdarzeń i faktów dla działalności firmy. Do najważniejszych zaliczyć należy: podejmowanie długofalowych działań wpisujących się w misję firmy, umożliwienie decydowania o kształcie i charakterze programu społecznego – nie angażując przy tym zasobów ludzkich formy przy jego realizacji, umożliwienie firmie monitorowania przebiegu wspólnego przedsięwzięcia, stwarzanie możliwości korzystania z ulg podatkowych związanych z przeznaczonymi na wdrożenie przedsięwzięcia środkami oraz tak ważne w obecnych czasach kreowanie dzięki informacji o współpracy wizerunku przedsiębiorstwa. Zawarcie umowy o współpracy stanowi dobre rozwiązanie dla takiej formy, która chciałaby udzielić wsparcia danej organizacji pozarządowej, jednakże nie chce lub nie może przekazać jej pieniędzy w bezpośredni sposób. W tego typu sytuacjach umowa o współpracy daje możliwość pokrycia części kosztów związanych z realizowanym wspólnie z organizacją pozarządową kosztów bez bezpośredniego przekazywania pieniędzy tej organizacji. Taka umowa praktycznie nie posiada ujemnych cech, mimo to za minus można uznać fakt, że współpraca z organizacją pozarządową w celu realizacji wspólnego przedsięwzięcia wymaga od przedsiębiorstwa większego zaangażowania niż w przypadku bezpośredniego przekazania pieniędzy np. w formie darowizny. Decyzja jaką formę współpracy firma podejmie zależy od zamierzonych do osiągnięcia celów oraz pomysłu na sposoby ich osiągnięcia.

Procedura nawiązania współpracy z organizacją pozarządową w tym przypadku jest zbliżona do procedur w przypadku darowizny i sponsoringu. I tak kolejno najpierw przedsiębiorstwo musi określić jakie dziedziny chce wspierać i rozwijać oraz jakich odbiorców chce wspierać. Następnie firma musi zadać sobie pytanie jakie ma możliwości finansowe związane z tą działalnością i jaką część budżetu może przeznaczyć na działania społeczne oraz rozważyć jakie korzyści może z tego tytułu osiągnąć. Kolejnym etapem jest wybór relacji formalno-prawnej, jaką firma oraz organizacja pozarządowa się zwiążą, w celu usatysfakcjonowania obu stron umowy o współpracy. Ostatnim krokiem jest ustalenie szczegółowych warunków partnerstwa. Do najważniejszych elementów umowy zalicza się:

- określenie wzajemnych partnerów zaangażowanych w realizację przedsięwzięcia (dot. obowiązków oraz praw partnerów);
- wyznaczenie osób odpowiadających za wdrożenie projektu – zarówno po stronie formy, jak i organizacji;
- ustalenie, czego firma angażująca się w projekt oczekuje w zamian od organizacji, w tym:
 - opis projektu, zawierający następujące informacje: zidentyfikowane problemy, cele odpowiadające danym problemom, metody działań zmierzające do osiągnięcia określonych celów, harmonogram realizacji projektu, budżet oraz przewidywane rezultaty);
 - reklamy (określenie formy reklamy lub promocji ze strony organizacji);
 - systematycznej informacji na temat osiągniętych rezultatów oraz monitoringu;
 - raportu z programu;
 - ewaluacji, czyli kontroli przewidzianych w projekcie działań pod kątem ich adekwatności, skuteczności oraz efektywności wraz z oceną poziomu realizacji założonych wcześniej celów;
 - sprawozdania finansowego;
 - udziału przedstawiciela przedsiębiorstwa w Radzie/Komisji programu lub organizacji – co pozwoli wpływać firmie na kształt programu, sprawować kontrolę oraz uczestniczyć w podejmowaniu ostatecznych decyzji o sposobie wydatkowania przez organizację środków.

W zawartej pomiędzy firmą a organizacją pozarządową umowie o współpracy powinny zostać również sprecyzowane zobowiązania firmy wobec organizacji, w tym: terminy oraz sposoby przekazania środków finansowych, a także zakres zaangażowania w realizację danego programu.

4) Zakup usług i produktów wytworzonych przez organizację

Zakup usług i produktów definiowany jest jako transakcja sprzedaży między dwoma podmiotami gospodarczymi. Nas interesowała będzie sytuacja, w której jednym z podmiotów jest organizacja pozarządowa. Zakup przez firmę usług lub produktów wytworzonych przez organizację pozarządową odbywa się na identycznych zasadach, jak w przypadku transakcji sprzedaży z innymi podmiotami gospodarczymi. Kwestie te uregulowane są przez kodeks cywilny.

Plusami takiego działania jest to, że firma kupująca usługi lub produkty od organizacji pozarządowej wspiera bezpośrednio jej działalność, firma może zakwalifikować zakupu od organizacji pozarządowej usługi bądź produktu do kosztów uzyskania przychodu oraz dowolny stopień zaangażowania firmy. Do minusów takiej działalności zaliczyć należy trudność w znalezieniu organizacji, której produkty lub usługi będą odpowiadać zapotrzebowaniom firmy, brak wpływu na działalność społeczną organizacji oraz fakt potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej przez organizację.

Przedsiębiorstwo, które chce rozpocząć tego rodzaju działalność musi określić skalę zapotrzebowania na produkty lub usługi zewnętrzne. Następnie sprawdzone zostać powinny potrzeby firmy, które mogą zostać zrealizowane przez organizację pozarządową. Obecnie działa wiele stowarzyszeń i fundacji, które prowadzą działalność gospodarczą m.in. świadczą usługi cateringowe, produkują artykuły reklamowe, czy prowadzą działalność wydawniczą, a zyski z tej działalności przekazują na swoje cele statutowe.

5) Barter

Barter (wymiana barterowa) polega on na wymianie danego towaru na inny, bez pośrednictwa pieniędzy (wymiana bezpośrednia). Każda ze stron zawartej transakcji barterowej jest zarówno sprzedawcą, jak i nabywcą. Towar stanowi zaś ekwiwalent pieniądza. Firma, zawierając transakcję barterową, może nie tylko zaoszczędzić gotówkę, ale również zamienić nadmiar niewykorzystanych mocy produkcyjnych czy też zapasów na produkty/usługi przydatne do dalszego rozwoju przedsiębiorstwa.

Barter może być zarówno formą wymiany towaru między przedsiębiorstwami, jak również formą wzajemnej współpracy z organizacją pozarządową. Przedsiębiorstwo może przekazać organizacji wytworzone produkty lub znajdujące się w aktualnej ofercie usługi – w zależności od rodzaju prowadzonej działalności. Organizacja rzadko bywa wytwórcą produktów, jednakże może w zamian za otrzymane produkty/usługi zaoferować firmie inne usługi (jak np. organizacja balu charytatywnego, festynu, warsztatów i szkoleń dla pracowników, czy też akcji reklamowej). Wymianę barterową może stanowić np. przekazanie organizacji sprzętu komputerowego przez przedsiębiorstwo informatyczne w zamian za kartki świąteczne namalowane przez dzieci, które firma może wysłać swoim kontrahentom.

Stanowiąca stronę wymiany barterowej pozarządowa organizacja – aby wystawić fakturę za przekazany przez przedsiębiorstwo towar lub usługę – musi prowadzić działalność

gospodarczą. Przedsiębiorstwo również musi wystawić fakturę organizacji na identyczną kwotę. Należy jednak pamiętać, że wartość przekazywanych towarów/usług w ramach transakcji barterowych powinna odpowiadać ich rzeczywistej cenie – nie można ani zawyżać, ani zaniżać ich wartości, gdyż dokonujące kontroli organy skarbowe mogą zakwestionować wartość transakcji barterowej.

Dobrymi stronami takiego rodzaju działalności jest możliwość wykorzystania posiadanych przez firmę zapasów oraz brak potrzeby ponoszenia przez firmę nakładów finansowych. Zresztą korzyści wynikające z zawierania tego typu transakcji leżą po obu stronach umowy. Niestety ta, jak i każda inne forma współpracy ma swoje ujemne strony, do jakich zaliczymy: skomplikowaną i czasochłonną strukturę, ponieważ wymagane jest zetknięcie się dwóch kontrahentów, którzy dysponują wzajemnie niezbędnymi sobie towarami lub usługami w odpowiednich ilościach. Dodatkowym utrudnieniem może być fakt, że będąca stroną umowy pozarządowa organizacja musi prowadzić działalność gospodarczą, gdyż w przeciwnym wypadku nie mogłaby wystawić faktury za przekazany przez firmę towar lub usługę.

Z praktycznego punktu widzenia tego rodzaju współpracy z organizacjami pozarządowymi podejmie się przedsiębiorstwo posiadające nadwyżkę towarów bądź mocy dotyczących usług, które będzie w stanie wesprzeć działania społeczne. Przedsiębiorstwo takie będzie poszukiwać organizacji, która dzięki swojemu profilowi działalności będzie w stanie odpowiedzieć pożądanymi działaniami jako partner. Organizacja musi również mieć możliwość wykorzystania oferowanych przez firmę zasobów oraz prowadzić działalność gospodarczą, aby mogła wystawić fakturę VAT.

6) Pay-roll – dobrowolne odpisy od pensji

Pay-roll jest to rodzaj wsparcia finansowego, który polega na dobrowolnej deklaracji osób zatrudnionych w danej firmie do systematycznego przekazywania ustalonej wcześniej kwoty z comiesięcznego wynagrodzenia na rzecz wybranej pozarządowej organizacji bądź na rzecz realizacji konkretnego programu społecznego. Tego typu wsparcie finansowe wynosi od jednego pracownika zazwyczaj od kilku do kilkudziesięciu złotych. Odpisy od wynagrodzenia wykazuje się na listach płac w kategorii „inne potrącenia”. Potrąceń od pensji można dokonywać tylko i wyłącznie na podstawie zawartej w formie pisemnej deklaracji danego pracownika o przeznaczeniu określonej kwoty wynagrodzenia na ściśle ustalony wcześniej

cel. Na skutek dokonania potrąceń od pensji tych zatrudnionych w firmie osób, które zadeklarowały chęć udziału w programie, zebraną kwotę przelewa się raz w miesiącu na konto bankowe wybranej organizacji pozarządowej.

Do korzyści płynących z takiego rozwiązania zaliczamy: zespalande pracowników wokół wyższych wartości, co wzmacnia ich wolę współpracy, budowanie pozytywnego wizerunku firmy oraz zatrudnionych w niej osób wśród lokalnej społeczności i co ważne nie wymaga on konieczności ponoszenia dodatkowych nakładów finansowych przez firmę. Trudnościami przy rozpoczęciu takiej współpracy jest duży nakład pracy w celu efektywnej promocji programu wewnątrz przedsiębiorstwa i wysiłek organizacyjny przy jego wdrożeniu. Program ten wymaga również angażu pewnej grupy pracowników firmy oraz księgowości. Często pay-roll jest łatwiej przyjmowany przez pracowników w momencie, gdy firma wspiera konkretną organizację również w inny sposób.

By można było rozpocząć stosowanie tego typu wsparcia finansowego w przedsiębiorstwie niezbędna jest efektywna promocja programu wśród osób zatrudnionych w firmie. Niezmiernie istotne jest, aby wszyscy zainteresowani pay-roll'em pracownicy uczestniczyli w procesie podjęcia decyzji o kierunku przeznaczenia środków zgromadzonych z części ich wynagrodzeń. Kierownictwo firmy w jasny sposób powinno przedstawić zasady udziału w programie oraz cel, na jaki zbierane będą pieniądze. Zachętę do udziału pracowników w programie może stanowić deklaracja kierownictwa firmy, że do każdej przekazanej przez danego pracownika złotówki dołoży drugą.

Po zaprezentowaniu pracownikom zasad programu, osoby zainteresowane wzięciem w nim udziału muszą wypełnić deklarację, w której określają kwotę, jaką chcą co miesiąc przekazać na rzecz wybranego wcześniej programu. Zebraną w danym miesiącu kwotę firma przekazuje na konto danej organizacji pozarządowej. Pay-roll jest dobrym uzupełnieniem, dodatkiem do innych form współpracy między przedsiębiorstwami a organizacjami pozarządowymi.

7) Wolontariat pracowniczy

Wolontariat pracowniczy polega w głównej mierze na angażowaniu się zatrudnionych w firmie osób w dobrowolną oraz bezpłatną pracę na rzecz pozarządowych organizacji i innych podmiotów działających w sferze zadań publicznych. Do zadań pracowników pełniących funkcję wolontariuszy należy świadczenie o różnym charakterze prac na rzecz

potrzebujących, przy wykorzystaniu posiadanych zdolności i umiejętności. Firma może wesprzeć pracownika-wolontariusza w różnoraki sposób – np. poprzez wsparcie finansowe. Wolontariat pracowniczy nie dotyczy bezpłatnej pracy świadczonej na rzecz firmy.

Ramy prawne, które określają zasady korzystania z pracy wolontariuszy, kompleksowo reguluje ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 roku. Zgodnie z jej zapisami wolontariusz pracuje na podstawie porozumienia (umowy) z daną organizacją pozarządową. W porozumieniu powinien być określony zakres, czas oraz sposób wykonywania świadczenia. Ponadto, umowa powinna zawierać zapis mówiący o możliwościach jej rozwiązania. W przypadku, gdy czas trwania wolontariatu przekracza okres 30 dni, wówczas porozumienie należy zawrzeć w formie pisemnej. W przeciwnym wypadku wystarczy forma ustna – chyba że wolontariusz domaga się potwierdzenia zawartego porozumienia w formie pisemnej. Stosunek prawny łączący wolontariusza i organizację nie jest stosunkiem pracy, tylko stosunkiem cywilnoprawnym tzn. świadczenie wykonywane przez wolontariusza na rzecz korzystającego należy do typu świadczeń „odpowiadających świadczeniu pracy”, nie jest zaś świadczeniem pracy samym w sobie.

Ważnym faktem jest, że organizacja zobowiązana jest do pokrycia kosztów służbowych podróży oraz diet wolontariuszy na takich samych zasadach, jakie obowiązują wobec pracowników. Przedsiębiorstwo może jednak zaoferować pokrycie tych kosztów, bądź też wolontariusz może dobrowolnie zrzec się tego uprawnienia poprzez podpisanie stosownego oświadczenia o zwolnieniu organizacji z tego obowiązku. Wolontariusz wykonujący swoje obowiązki krócej niż 30 dni, musi zostać ubezpieczony przez korzystającego od następstw nieszczęśliwych wypadków. Jeśli natomiast wolontariusz pracuje dłużej niż 30 dni (a więc zgodnie z prawem ma umowę pisemną), to automatycznie podlega zaopatrzeniu z tytułu wypadków przy pracy lub chorób zawodowych na podstawie ustawy z dnia 27 września 2002 roku o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz.1674). Dzieje się to automatycznie i korzystający z pracy wolontariusza nie musi tego nigdzie zgłaszać np. w ZUS.

Forma wolontariatu pracowniczego posiada bardzo dużo pozytywnych efektów. Zaliczamy do nich: wspomaganie promowania i kreowania pozytywnego wizerunku firmy, nawiązanie kontaktu ze społecznością lokalną dzięki zaangażowaniu pracowników,

rozwijanie nowych umiejętności wśród pracowników podnosząc jednocześnie ich kwalifikacje, integrowanie się pracowników i przyczynianie się do budowania zespołu, umożliwienie pracownikom samorealizacji poprzez dzielenie się z innymi wiedzą, czasem i doświadczeniem oraz daje pracownikom satysfakcję z robienia rzeczy pożytecznych, uwiarygodnia aktywność społeczną firmy i co ważne nie wymaga dużego zaangażowania finansowego. Wolontariat pracowniczy ma również ujemne strony, ponieważ wymaga powołania w firmie koordynatora zajmującego się wdrożeniem wolontariatu, często wymaga równoczesnego wsparcia finansowego lub rzeczowego ze strony firmy, dodatkowo wdrożenie programu wolontariatu jest procesem długotrwałym.

Wprowadzenie wolontariatu w przedsiębiorstwie wymaga umiejętnego połączenia misji firmy, potrzeby społeczności lokalnej i zainteresowania pracowników. Aby rozpocząć działalność mającą na celu wolontariat pracowniczy należy podejmować serię poniżej opisanych działań. Pierwszym krokiem jest określenie korzyści, jakie dla firmy oraz organizacji przyniesie uczestnictwo w programie oraz oczekiwania, jakie firma ma względem niego. Zdefiniowane powinny zostać doraźne i długoterminowe cele programu oraz sfera aktywności społecznej, w którą firma będzie się angażować. Kolejnym krokiem jest poinformowanie pracowników o powodach, jakimi kieruje się firma angażując się w program, zaprezentowane powinny być jego zasady, możliwości pracy jako wolontariusze. Następnie przeprowadzona powinna zostać ankieta, która pozwoli skierować wolontariuszy do zadań zgodnych z ich zainteresowaniami. Pracownicy powinni określić swoje oczekiwania względem udziału w programie, określić zakres czasu i rodzaj pracy, jaki chcą wykonywać oraz wypełnić deklaracje udziału w programie. Trzecim etapem jest podjęcie decyzji, w jakim stopniu firma będzie zaangażowana się w program wolontariatu pracowniczego i czy będzie wspierać organizację również finansowo lub rzeczowo. Następnie niezbędnym działaniem jest powołanie koordynatora programu w firmie, który będzie odpowiedzialny za kontakty z organizacją, do której skierowani będą wolontariusze, a także będzie informował pracowników o przebiegu programu. Piątym krokiem do rozpoczęcia wolontariatu pracowniczego jest wybór organizacji, z którymi będzie współpracować firma. Przy wyborze należy kierować się oczekiwaniami pracowników i zgodnością ze strategią społecznego zaangażowania firmy. Następnie razem z organizacją określony powinien zostać szczegółowo charakter współpracy i rodzaj prac wykonywanych przez wolontariuszy z firmy. Ostatnim etapem, trwającym przez cały okres współpracy jest monitoring jak liczna grupa pracowników bierze udział w programie wolontariatu. Jedną z form dodatkowego wsparcia

programu wolontariatu jest system „matching time” polegający na przekazywaniu organizacji środków finansowych odpowiadających wartości pracy wykonanej przez wolontariuszy. Takie działanie może stanowić dodatkową motywację dla pracowników firmy do poświęcenia wolnego czasu i energii na wolontariat.

8) Odpis 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz organizacji pożytku publicznego

Każdy przedsiębiorca, jako osoba fizyczna może przekazać jeden procent podatku należnego fiskusowi na wsparcie organizacji, które posiadają status pożytku publicznego, na przykład w sferze edukacji, oświaty, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, rozwoju gospodarczego, kultury czy ekologii. Z możliwości przekazania na rzecz organizacji pożytku publicznego 1% podatku nie może skorzystać przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą, którą rozlicza za pomocą 19% podatku liniowego. Powodem takiego stanu rzeczy jest kształt formularza PIT-36L, w którym nie zawarto odpowiedniej rubryki na odliczenie owej kwoty.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 roku wprowadziła możliwość przeznaczaniu przez podatników na rzecz organizacji pożytku publicznego 1% swojego podatku dochodowego. Status organizacji pożytku publicznego można otrzymać na podstawie złożonego do Krajowego Rejestru Sądowego wniosku. O uzyskanie statusu organizacji pożytku publicznego mogą ubiegać się zwłaszcza fundacje, stowarzyszenia, organizacje oraz instytucje związków wyznaniowych oraz kościołów. By otrzymać status pożytku publicznego organizacja musi jednak działać w sferze pożytku publicznego, a także spełniać dodatkowe wymagania – dotyczące w głównej mierze jawności oraz pewnych standardów funkcjonowania. Uzyskanie tego statusu daje organizacjom kilka przywilejów, m.in. możliwość skorzystania z 1-procentowego odpisu, czego nie mogą zrobić podmioty, które nie są zarejestrowane jako organizacje pożytku publicznego.

Do pozytywnych rezultatów takiego rodzaju działalności zaliczamy: możliwość udzielania wsparcia na rzecz organizacji pożytku publicznego bez konieczności poniesienia innych, dodatkowych kosztów, zapewnienie organizacji cyklicznych dochodów, możliwość samodzielnego decydowania czy przeznaczyć 1% podatku czy też nie. Minusami tego rodzaju wspierania organizacji pożytku publicznego są: dość skomplikowana procedura przekazania podatku, w tym konieczność samodzielnego wyliczenia 1% podatku, brak możliwości

decydowania o sposobie wykorzystania przekazanych pieniędzy, możliwość wsparcia jedynie organizacji posiadających status organizacji pożytku publicznego.

Pierwszym krokiem jest sprawdzenie, jakie organizacje mają status pożytku publicznego. Lista podmiotów posiadających status organizacji pożytku publicznego dostępna jest na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości (www.ms.gov.pl) bądź też na stronie internetowej www.pozytek.ngo.pl. W drugiej kolejności należy wybrać z tej listy organizację, którą chcielibyśmy wesprzeć (i spisać numer konta bankowego wybranej organizacji). Trzeba również wspomnieć, że istnieje możliwość wyboru więcej niż jednej organizacji. Następnie, od obliczonej kwoty podatku należnego za dany rok należy wyliczyć 1% jego wysokości. Obliczoną w ten sposób kwotę wpłacamy za pośrednictwem banku lub poczty na konto danej organizacji. Odliczyć można tylko wpłatę dokonaną pomiędzy 1 stycznia a dniem, w którym dokonujemy złożenia zeznania podatkowego, jednak nie później niż 30 kwietnia roku będącego rokiem następnym po roku podatkowym, za który chcemy skorzystać z odpisu. W dalszej kolejności odliczamy kwotę odpowiadającą 1% podatku w zeznaniu rocznym: wypełniając PIT-36 bądź też PIT-37 w części dotyczącej wyliczenia zobowiązania podatkowego (w rubryce: „Kwota zmniejszenia z tytułu wpłaty na rzecz organizacji pożytku publicznego – na podstawie art. 27d ustawy”) należy wpisać kwotę równą 1% należnego podatku oraz pomniejszyć ją o kwotę podatku należnego. W konsekwencji dokonuje się pomniejszenia należnego podatku i – w przypadku, gdy mamy nadpłatę, wówczas urząd skarbowy dokonuje doliczenia do niej kwoty 1%, zaś gdy mamy niedpłatę – podatnik dokonuje jej pomniejszenia o kwotę 1%. Trzeba jednak w tym miejscu zaznaczyć, iż odpis 1% podatku dochodowego od osób fizycznych nie przewiduje możliwości odliczenia darowizny od dochodu. Oznacza to, że osoby fizyczne mogą zarówno dokonać odpisu w kwocie równej 1% podatku na rzecz organizacji o statusie organizacji pożytku publicznego i jednocześnie odliczyć od dochodu darowiznę na rzecz organizacji pozarządowej.

3. Fundusze unijne dla organizacji pozarządowych w latach 2007-2013

Opracowanie niniejszego rozdziału opiera się w głównej części na jedynej dostępnej literaturze traktującej o możliwościach pozyskania dofinansowania z funduszy UE na lata 2007-2013 na działalność organizacji pozarządowych, którą jest przewodnik pt. „Fundusze Unijne dla Organizacji Pozarządowych w latach 2007-2013” autorstwa Marceli Wasilewskiej z Federacji Organizacji Pozarządowych Centrum Szpitalna. Przewodnik, stanowiący wyciąg najważniejszych informacji z zapisów poszczególnych programów operacyjnych i ich uszczegółowień, wydany został przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Informacji, Promocji i Szkoleń i stanowi swego rodzaju kompendium wiedzy o programach operacyjnych, w ramach których pozarządowe organizacje mogą starać się o uzyskanie dofinansowania własnej działalności. Dane zawarte w dalszej części opracowania stanowią informację, nie są danymi wiążącymi, na podstawie których należy podejmować decyzje, ponieważ często zapisy programów oraz ich szczegółowych opisów priorytetów ulegają zmianom. Opisy priorytetów, ich działań i poddziałań należy traktować orientacyjnie, a szczegółowe informacje zawsze najlepiej zweryfikować bezpośrednio u Instytucji Zarządzających poszczególnymi działaniami, które to zostały przedstawione przy okazji opisów programów operacyjnych.

Wejście Polski do Unii Europejskiej stworzyło nowe możliwości rozwoju dla organizacji pozarządowych w Polsce, ponieważ Unia Europejska przeznaczyła w swoim budżecie na lata 2007-2013 środki finansowe w ramach różnych funduszy i programów na dofinansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych, które mogą być realizowane m.in. przez organizacje pozarządowe. Z racji bardzo szerokiego zakresu tematycznego obszaru, związanego z zagadnieniem funduszy pochodzących z Unii Europejskiej, nie zamieszczano w rozdziale zbędnych opisów historii i zakresu działań poszczególnych programów, funduszy, wytycznych i rozporządzeń, ponieważ w ich gąszczu łatwo się pogubić i stworzyć chaos informacyjny. Dlatego też w dalsza część opracowania skupiała się będzie na najważniejszych informacjach, konkretnych programach, mających za zadanie wspierać NGO na terenie „Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ”.

Organizacje pozarządowe mogą starać się o uzyskanie wsparcia finansowego ze środków unijnych w ramach wielu instrumentów finansowych i programów. Celem poniższej przedstawionego wyciągu z tych programów jest dostarczenie informacji zainteresowanym

organizacjom pozarządowym o możliwości pozyskania dofinansowania własnej działalności za pomocą funduszy UE.

Zdaniem Komisji Europejskiej takie podmioty, jak organizacje pozarządowe kwalifikują się do wsparcia z funduszy unijnych, gdyż charakteryzują się aktywnością oraz zaradnością w obszarze prowadzonej działalności i nie są przy tym nastawione na generowanie zysków – co stanowi podstawowy warunek otrzymania dotacji z funduszy UE. Według szacunków Komisji Europejskiej, na projekty realizowane przez organizacje pozarządowe przyznaje się rokrocznie ponad 1 mld euro – w tym przede wszystkim na programy dotyczące współpracy na rzecz rozwoju, demokracji, praw człowieka, ochrony środowiska.

Komisja Europejska stosuje różne określenie organizacji pozarządowych, jednak za taką organizację uznaje się podmiot, który charakteryzuje się tym, że⁵⁴:

- działa na zasadzie dobrowolności,
- nie funkcjonuje w celu osiągnięcia zysku (mimo że może zatrudniać osoby, którym wypłaca pensję oraz prowadzić działalność generującą dochody, a nie rozprawdza zysków wśród jej członków),
- jest niezależny (zwłaszcza od władz publicznych, czy też partii politycznych),
- musi być w pewnym stopniu sformalizowany lub zinstytucjonalizowany (np. prowadzić działalność na podstawie statutu, w którym określone zostały cele, podstawowe zadania oraz zakres działalności),
- odpowiada przed członkami i darczyńcami,
- nie jest nastawiony na osiąganie własnych celów, lecz na działalności na rzecz określonych grup społecznych czy też ogółu społeczeństwa.

Ogłoszenie o naborze wniosków zawiera informację o tym, kto może ubiegać się o dofinansowanie w ramach danego konkursu.

Głównymi rodzajami współfinansowania przedsięwzięć inwestycyjnych ze środków UE w ramach różnych programów są⁵⁵:

54 M. Wasilewska, *Fundusze unijne dla organizacji pozarządowych w latach 2007-2013. Przewodnik*, wydanie II, http://eu.ngo.pl/files/ue.ngo.pl/public/Fundusze_UE_dla_NGOs-ow-wyd.II.pdf.

55 Jak wyżej.

- dotacje przyznawane na wdrożenie konkretnych projektów, których wnioski składane są w ramach ogłaszanych przez poszczególne Instytucje Zarządzające konkursów,
- przyznawane na podstawie zaproszenia do składania ofert zamówienia publiczne (w celu zakupu usług bądź towarów).

Organizacja może złożyć wniosek o dofinansowanie planowanego do realizacji projektu w ramach ogłoszonego przez odpowiednią Instytucję Zarządzającą konkursu. Jeżeli wniosek ten zostanie pozytywnie oceniony zarówno na etapie oceny formalnej, jak i merytorycznej, wówczas zostanie on przyjęty do dofinansowania⁵⁶.

Niektóre programy przewidują również możliwość ubiegania się – również w ramach ogłoszonych konkursów – o środki finansowe pochodzące z budżetu UE na współfinansowanie funkcjonowania organizacji pozarządowej, czyli na tzw. dotację operacyjną. Możliwe jest to pod warunkiem, że priorytetowy cel funkcjonowania danej organizacji koresponduje z celem wpisanym do polityki UE, bądź też organizacja ta dąży do realizacji celu stanowiącego przedmiot ogólnie przyjętego interesu unijnego. W tym przypadku przydzielona zostaje po przeanalizowaniu działalności organizacji, która się o nią ubiega, a także jej zakresu, zgodności z priorytetami polityki, rocznego planu pracy itp. Nie dokonuje się natomiast oceny planowanego do wdrożenia projektu⁵⁷.

Poniżej wskazano zasady i procedury, jakie obowiązują beneficjentów, którzy ubiegają się o uzyskanie dofinansowania z funduszy UE. Ogólne zasady, jakie panują w sferze dotacji i zamówień publicznych, zostały przedstawione poniżej. Zaliczamy do nich następujące zapisy⁵⁸:

- w przypadku grantów nieprzekraczających kwoty 25 tys. euro nie potrzeba dużej liczby dokumentów;
- wykonywana przez osoby zatrudnione praca może stanowić część wkładu finansowego beneficjenta;
- próg 60 tys. dla zamówień publicznych, przy których stosuje się uproszczoną procedurę przetargową;

⁵⁶ Jak wyżej.

⁵⁷ Jak wyżej.

⁵⁸ Jak wyżej.

- w przypadku zakupów dokonywanych z funduszy pochodzących z grantu na kwotę mniejszą lub równą 60 tys. euro należy stosować zasadę finansowej wydatków oraz zachować brak konfliktu interesów;
- istnieje możliwość braku konieczności przedstawienia gwarancji finansowych przed przekazaniem pierwszej transzy dopłaty stosowanej przy grantach o wartości mniejszej niż 60 tys. euro (po uprzednim dokonaniu oceny ryzyka finansowego);
- w przypadku procedur udzielania pomocy dla krajów trzecich istnieją uproszczenia w zamówieniach publicznych – jednakże dla następujących progów: 5 mln euro dla robót, 150 tys. euro dla zaopatrzenia i 200 tys. euro dla usług;
- dla organizacji ubiegających się o małe granty unijne istnieje możliwość uzyskania dofinansowania na wyższym poziomie oraz złożenia prostszego oświadczenia woli – nie ma tym samym konieczności składania dokumentacji potwierdzającej niekaralność;
- przy kwocie powyżej 500 tys. euro wymagana jest kontrola zewnętrzna.

W celu ułatwienia poszukiwań interesujących poszczególnych czytelników informacji, w dalszej części opracowania podzielono fundusze, na te dostępne na poziomie regionalnym, krajowym i unijnym. Fundusze na poziomie unijnym oznaczają te fundusze, które są zarządzane i wdrażane przez instytucje Unii Europejskiej, natomiast fundusze unijne stosowane na szczeblu krajowym i regionalnym są przyznawane oraz kontrolowane przez Komisję Europejską, aczkolwiek zarządzane i wdrażane są również na poziomie krajowym i regionalnym.

3.1 Fundusze dostępne na poziomie regionalnym

Jednym z głównych źródeł informacji są wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego, których celem jest zagwarantowanie zgodności procedury wdrażania programów operacyjnych z prawem unijnym oraz jednolitości zasad ich wdrażania, a także spełnienie wymogów Komisji Europejskiej. Wytyczne MRR nie są aktami prawnymi wydawanymi mocą ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658, z późn. zm.) znowelizowanej ustawą z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie

ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawy o finansach publicznych (Dz. U. Nr 140, poz. 984 ze zm.)⁵⁹.

Należy także zaznajomić się z pozostałymi aktami prawnymi, w tym zwłaszcza regulującymi zasady udzielania pomocy publicznej i zamówień publicznych. Najbardziej interesującym dla organizacji pozarządowych jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki, w którym są jeszcze tzw. plany działania. PO KL wdrażany jest w sposób dwutorowy – na szczeblu centralnym oraz na szczeblu regionalnym. W przypadku tych województw, które charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem w rozwoju, należy stosować inne ścieżki wdrażania oraz różnych typów projektów. Dlatego też koniecznym było opracowanie bardziej precyzyjnych dokumentów. Efektem tego było wprowadzenie rocznych planów wdrażania pomocy – odrębnych dla każdego z określonych w dokumencie programowym priorytetów oraz województw (Priorytety 6 – 9). Dla Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki określonych zostało 10 obszarów priorytetowych, z czego 5 jest wdrażanych na poziomie centralnym, 4 – na poziomie regionalnym (w 16 województwach), zaś 1 priorytet odnosi się do pomocy technicznej⁶⁰.

W związku z przynależnością terytorialną Lokalnej Grupy Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ pierwszym dokumentem, który zostanie przedstawiony jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013.

3.1.1 Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013

Głównym celem RPO WK-P jest „poprawa konkurencyjności województwa oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru”⁶¹. W ramach RPO przewidziane zostały następujące osie priorytetowe⁶²:

- Oś priorytetowa 1. Rozwój infrastruktury technicznej;
- Oś priorytetowa 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska;
- Oś priorytetowa 3. Rozwój infrastruktury społecznej;
- Oś priorytetowa 4. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego;

59 Jak wyżej.

60 Jak wyżej.

61 Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007 roku, *Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013*, <http://www.mojregion.eu>.

62 Jak wyżej.

- Oś priorytetowa 5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw;
- Oś priorytetowa 6. Wsparcie rozwoju turystyki;
- Oś priorytetowa 7. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy;
- Oś priorytetowa 8. Pomoc techniczna.

Odpowiedzialność za realizację zadań ponosi Instytucja Zarządzająca, którą jest Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego (poprzez Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego/Departament Wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Urzędu Marszałkowskiego). Część działań zawarta w poszczególnych priorytetach nie jest skierowana bezpośrednio do organizacji pozarządowych, ale organizacje te pośrednio bądź jako partner projektu (z racji zakresu działania organizacji) mogą brać udział w realizacji zadań objętych wymienionymi poniżej działaniami.

Priorytet 2: Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska

Podstawowym celem osi priorytetowej 2. jest polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, racjonalne gospodarowanie odpadami, ograniczenie zanieczyszczeń powietrza, zapobieganie zagrożeniom naturalnym, zwiększenie ilości energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w stosunku do energii pozyskiwanej z tradycyjnych źródeł, a także ochrona oraz promocja przyrodniczych zasobów⁶³.

Organizacje pozarządowe mogą się ubiegać o dofinansowanie w ramach dwóch działań:

- Działanie 2.4 Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku;
- Działanie 2.6 Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych.

Działanie 2.4 Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku

Priorytetowym celem tego działania jest zwiększenie poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także wzrost zaopatrzenia społeczeństwa w gaz ziemny⁶⁴.

Do przykładowych zadań realizowanych w ramach tego działania należą⁶⁵:

⁶³ Jak wyżej.

⁶⁴ Jak wyżej.

- 1) „budowa, rozbudowa, przebudowa jednostek wytwórczych energii elektrycznej i ciepłej wykorzystujących energię wody, biomasy, biogazu oraz energię geotermiczną i słoneczną;
- 2) budowa, rozbudowa sieci dystrybucyjnych i przesyłowych gazu ziemnego;
- 3) budowa, przebudowa sieci przesyłowych energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze źródeł odnawialnych”.

Działanie 2.4 realizowane jest w dwóch trybach – konkursowym oraz indywidualnym. Maksymalna wartość projektu znajduje się w przedziale od 10 do 20 mln zł – w zależności od jego typu⁶⁶.

Działanie 2.6 Ochrona i promocja zasobów przyrodniczych

Działanie 2.6 realizowane jest w celu ochrony i promocji zasobów przyrodniczych, a także w celu kształtowania postaw ekologicznych. W ramach tego działania o dofinansowanie mogą ubiegać się projekty polegające na: ochronie siedlisk przyrodniczych znajdujących się w granicach obszarów chronionych prawem, udrażnianiu korytarzy ekologicznych, zachowaniu różnorodności gatunkowej, edukacji ekologicznej (w tym inwestycje obejmujące budowę ścieżek dydaktycznych, punktów i wież widokowych, a także na ustawianiu tablic informacyjnych) oraz na wzbogacaniu składu gatunkowego drzewostanów⁶⁷.

Priorytet 3: Rozwój infrastruktury społecznej

Głównym celem osi priorytetowej 3. jest zarówno zwiększenie jakości, jak i dostępności ludności (w tym zwłaszcza osób niepełnosprawnych) do usług społecznych na skutek realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych w infrastrukturę społeczną (do której należy infrastruktura: zdrowotna, pomocy społecznej, edukacyjna, kultury), a także ochrona wraz z zachowaniem dziedzictwa kulturowego⁶⁸.

65 Załącznik do uchwały Nr 62/1040/10 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 sierpnia 2010 r. ze zm., *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (Uszczegółowienie RPO)*, <http://www.mojregion.eu>.

66 Jak wyżej.

67 Jak wyżej.

68 Jak wyżej.

Organizacje pozarządowe wymienione zostały jako potencjalni beneficjenci mogący ubiegać się o dofinansowanie w ramach każdego z trzech działań przewidzianych do wdrażania w ramach tego priorytetu⁶⁹:

- Działanie 3.1 Rozwój infrastruktury edukacyjnej;
- Działanie 3.2 Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej;
- Działanie 3.3. Rozwój infrastruktury kultury.

Działanie 3.1 Rozwój infrastruktury edukacyjnej

Priorytetowym celem tego działania jest nie tylko poprawa, ale również rozwój stanu infrastruktury wykorzystywanej dla pełnienia usług edukacyjnych, zwiększenia jakości kształcenia w celu poprawy poziomu wykształcenia, kwalifikacji oraz dostosowania posiadanych umiejętności do zmieniających się potrzeb rynku pracy wśród społeczeństwa, a także wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży pochodzących z terenów wiejskich w odniesieniu do dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół znajdujących się w miastach⁷⁰.

Do przykładowych projektów tego działania zaliczamy⁷¹:

- budowę, rozbudowę, przebudowę obiektów dydaktycznych oraz adaptację obiektów mających docelowo pełnić funkcję dydaktyczną (na wszystkich poziomach kształcenia),
- budowę, rozbudowę lub przebudowę infrastruktury technicznej oraz budowę, rozbudowę lub przebudowę infrastruktury sanitarnej,
- zakup wyposażenia obiektów dydaktycznych (jako element realizacji projektu inwestycyjnego),
- budowę, rozbudowę lub przebudowę obiektów sportowo-rekreacyjnych należących do placówek edukacyjnych.

Działanie 3.1 realizowane jest w dwóch trybach – konkursowym i indywidualnym. Dla inwestycji dotyczących rozwoju infrastruktury szkolnictwa artystycznego maksymalna

69 Jak wyżej.

70 Jak wyżej.

71 Jak wyżej.

wartość projektu (rozumiana jako wartość wydatków kwalifikowalnych) nie może przekroczyć 4 mln zł⁷².

Działanie 3.2 Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej

Działanie 3.2 realizowane jest w celu podniesienia jakości usług medycznych (w tym również leczenia specjalistycznego) oraz poprawy skuteczności udzielania pomocy społecznej. Do przykładowych typów projektów, które mogą być wdrażane w ramach niniejszego działania, zaliczyć można⁷³:

- rozbudowę oraz przebudowę obiektów ochrony zdrowia,
- zakup aparatury oraz urządzeń medycznych przeznaczonych do diagnostyki, terapii, a także rehabilitacji (jednakże z wyłączeniem wyrobów służących jednorazowemu użytkowi),
- budowę obiektów przeznaczonych do pełnienia usług pomocy społecznej (w tym również placówek opiekuńczo-wychowawczych),
- dostosowanie budynków do użytkowania nowej aparatury i urządzeń medycznych (wyłącznie w połączeniu z typem projektu wymienionym w powyższym punkcie).

Działanie 3.2 – podobnie jak w przypadku działania 3.1 – również realizowane jest w trybie konkursowym i indywidualnym.

Działanie 3.3 Rozwój infrastruktury kultury

Cel działania 3.3 określony został jako polepszenie stanu infrastruktury kultury zwiększenia dostępności oraz poprawy standardu oferowanych usług oraz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego⁷⁴.

Do przykładowych projektów, które mogą być realizowane w ramach działania 3.3 być, należą⁷⁵:

72 Jak wyżej.

73 Jak wyżej.

74 Jak wyżej.

75 Jak wyżej.

- inwestycje dotyczące renowacji, restauracji oraz rewaloryzacji zespołów i obiektów zabytkowych (wraz z przylegającym otoczeniem) nie związanych z mieszkalnictwem,
- budowa, rozbudowa oraz przebudowa obiektów kultury o znaczeniu regionalnym wraz z ich przystosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- zakup/renowacja trwałego wyposażenia służącego prowadzeniu działalności kulturalnej,
- konserwacja ruchomych obiektów dziedzictwa kulturowego (np. starodruków, archiwaliów, zbiorów muzealnych),
- tworzenie wirtualnych muzeów, galerii, cyfrowych bibliotek i czytelní, filmotek oraz fonotek,
- tworzenie kompleksowych systemów informacji w dziedzinie kultury, a także na rzecz promocji w dziedzinie kultury,
- zakup oraz instalacja systemów zabezpieczających przed kradzieżą, pożarem, czy też zniszczeniem zespoły i obiekty zabytkowe.

Działanie 3.3 również realizowane jest w dwóch trybach (indywidualnym oraz konkursowym). W zależności od charakteru planowanej do wdrożenia inwestycji, maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych znajduje się w przedziale od 4 do 20 mln zł.

Priorytet 4: Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Głównym celem priorytetu jest tworzenie odpowiednich warunków sprzyjających rozwojowi społeczeństwa informacyjnego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o dofinansowanie planowanych do realizacji inwestycji w ramach dwóch z trzech działań objętych osią priorytetową nr 4.76:

- Działanie 4.1 Rozwój infrastruktury ICT,
- Działanie 4.2 Rozwój usług i aplikacji dla ludności.

Działanie 4.1 Rozwój infrastruktury ICT

76 Jak wyżej.

Działanie 4.1 ma na celu utworzenie bazy dla wprowadzenia charakteryzujących się nowoczesnością technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT – Information and Communication Technologies)⁷⁷.

W ramach działania 4.1 wsparciem mogą być objęte projekty obejmujące swym zakresem⁷⁸:

- roboty budowlane związane z obiektami oraz infrastrukturą techniczną potrzebną zarówno do tworzenia, jak i unowocześnienia sieci oraz systemów telekomunikacyjnych lub informatycznych – włącznie z zakupem oprogramowania oraz sprzętu;
- budowę/rozbudowę szerokopasmowych sieci o znaczeniu lokalnym i regionalnym, współdziałających ze szkieletowymi sieciami regionalnymi lub krajowymi;
- budowę/rozbudowę wraz z wyposażeniem inwestycyjnym centrów zarządzania sieciami lokalnymi i regionalnymi, a także regionalnego centrum danych;
- adaptację pomieszczeń wraz z ich wyposażeniem – mająca na celu powstanie inkubatora ICT;
- wyposażenie inwestycyjne (np. kamery, czujniki i inne urządzenia służące monitorowaniu różnego rodzaju zjawisk) połączone z robotami budowlanymi;
- budowę/rozbudowę wraz z wyposażeniem inwestycyjnym obiektów mających docelowo pełnić funkcję regionalnych ośrodków funkcjonujących w dziedzinie społeczeństwa informacyjnego;
- roboty budowlane i zakupy inwestycyjne dotyczące tworzenia punktów dostępu do Internetu o charakterze publicznym;
- szkolenia z obszaru wykorzystywania narzędzi ICT.

Działanie to realizowane jest zarówno w trybie indywidualnym, jak i konkursowym.

Działanie 4.2 Rozwój usług i aplikacji dla ludności

Priorytetowym celem działania 4.2 jest stosowanie nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych w usługach publicznych. Przykładowe projekty, które mogą być realizowane w ramach tego działania, to⁷⁹:

⁷⁷ Jak wyżej.

⁷⁸ Jak wyżej.

- roboty budowlane wraz z zakupami inwestycyjnymi dającymi możliwość realizacji usług z wykorzystaniem narzędzi ICT;
- budowa wspomagających system kształcenia platform edukacyjnych ICT, które umożliwią nawiązanie interaktywnego kontaktu pomiędzy szkołą, nauczycielem, uczniem i jego rodzicami;
- budowa oraz unowocześnienie zintegrowanych oraz/lub tematycznych systemów informacji o charakterze lokalnym/ponadlokalnym – przy wykorzystaniu narzędzi ICT;
- szkolenia dotyczące wykorzystania narzędzi ICT.

Priorytet 5: Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw

Głównym celem osi priorytetowej 5, jak sama nazwa wskazuje, jest wzrost poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw mających siedzibę (lub ewentualnie oddział/filię) na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Priorytet 5 skoncentrowany jest w szczególności na wzmocnieniu ich potencjału ekonomicznego i innowacyjnego, wzroście przedsiębiorczości oraz na zwiększeniu poziomu zatrudnienia w firmach. Beneficjentami czterech działań objętych 5. osią priorytetową mogą być instytucje otoczenia biznesu (IOB) oraz organizacje pozarządowe⁸⁰.

Działanie 5.1 Rozwój instytucji otoczenia biznesu

Nadrzędnym celem działania 5.1 jest zagwarantowanie różnego rodzaju usług charakteryzujących się bardzo wysoką jakością oraz ułatwiających zarówno prowadzenie, jak i dalszy rozwój działalności gospodarczej⁸¹.

Do przykładowych projektów przewidzianych do wsparcia w ramach działania 5.1 zaliczyć należy⁸²:

- zwiększenie puli funduszy pożyczkowych i poręczeń kredytowych;

⁷⁹ Jak wyżej.

⁸⁰ Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007 roku, *Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013*, <http://www.mojregion.eu>.

⁸¹ Załącznik do uchwały Nr 62/1040/10 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 sierpnia 2010 r. ze zm., *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (Uszczegółowienie RPO)*, <http://www.mojregion.eu>.

⁸² Jak wyżej.

- inwestycje służące poprawie jakości oraz zwiększeniu dostępu do usług dotyczących zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorców;
- wydatki na zakup usług doradczych w celu zwiększenia zdolności do świadczenia usług na rzecz przedsiębiorców.

Potencjalnymi beneficjentami w tym działaniu są wszelkiego rodzaju instytucje wspomagające nie tylko tworzenie, ale również prowadzenia oraz dalszy rozwój przedsiębiorstw.

Działanie 5.1 realizowane jest w dwóch trybach – konkursowym i indywidualnym.

Działanie 5.4 Wzmocnienie regionalnego potencjału badań i rozwoju technologii

Działanie 5.4 ma na celu wzmocnienie konkurencyjności regionu poprzez zwiększenie stopnia wykorzystania potencjału nauki i jednostek badawczo-rozwojowych⁸³.

W ramach działania 5.4 o wsparciem finansowym mogą zostać objęte następujące przedsięwzięcia inwestycyjne⁸⁴:

- projekty obejmujące swym zakresem roboty i wyposażenie w różnego rodzaju środki i zasoby w celu utworzenia i zapewnienia bazy do dalszego funkcjonowania struktur wsparcia na rzecz inkubacji i rozwoju naukowo-technologicznego;
- projekty polegające na wyposażeniu w środki i zasoby służące zarówno tworzeniu, jak i dalszemu rozwojowi powiązań kooperacyjnych między przedsiębiorcami a instytucjami sfery B+RT w celu zwiększenia transferu technologii oraz doskonalenia sieci współpracy między tymi podmiotami;
- projekty służące udzielaniu wsparcia na rzecz B+RT w przedsiębiorstwach, obejmujące wyposażenie w środki i zasoby związane z pracami rozwojowymi oraz badaniami stosowanymi;
- projekty polegające na wdrożeniu wyników prac badawczo-rozwojowych;
- projekty obejmujące doradztwo służące zwiększeniu poziomu efektywnego transferu technologii ze sfery nauki do praktyki gospodarczej (tylko w powiązaniu z projektami wymienionymi powyżej);

⁸³ Jak wyżej.

⁸⁴ Jak wyżej.

- projekty służące rozwojowi przedsiębiorstw, obejmujące swym zakresem wyposażenie w środki i zasoby konieczne do inkubacji przedsiębiorstw o charakterze innowacyjnym.

O wsparcie w ramach działania 5.4 ubiegać się mogą m.in. organizacje pozarządowe o charakterze non profit, które funkcjonują w zakresie współpracy sfery nauki z gospodarką (np. parki naukowo-technologiczne, klastry).

Działanie to realizowane jest w dwóch trybach – konkursowym i indywidualnym. W zależności od typu projektu, maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych waha się od 400 tys. zł do 40 mln zł.

Działanie 5.5 Promocja i rozwój markowych produktów

Działanie 5.5. realizowane jest w celu wzmocnienia pozycji przedsiębiorstw na rynku konkurencyjnym, utrwalenie ich marek na rynku europejskim, intensyfikacja współpracy między przedsiębiorstwami na rynku międzynarodowym, a co się z tym wiąże – tworzenie pozytywnego wizerunku regionu na rynku europejskim⁸⁵.

Przykładowe typy projektów dla tego działania to⁸⁶:

- współfinansowanie kosztów udziału w krajowych lub zagranicznych imprezach targowo-wystawienniczych o charakterze międzynarodowym, dofinansowanie udziału przedsiębiorców oraz grup kooperacyjnych w wyjazdowych misjach o charakterze gospodarczym poza granice kraju;
- wspieranie promocji produktów lokalnych i regionalnych;
- tworzenie oraz rozwój sieci współpracy pomiędzy przedsiębiorcami i innymi, pozostałymi podmiotami;
- sporządzenie oraz zademonstrowanie oferty handlowej przedsiębiorstw oraz grup przedsiębiorstw na targach i wystawach organizowanych poza granicami kraju bądź też na targach i wystawach krajowych – aczkolwiek o charakterze międzynarodowym.

Wśród potencjalnych beneficjentów mogących ubiegać się o wsparcie w ramach tego działania zalicza się m.in.: IOB (instytucje otoczenia biznesu) oraz organizacje pozarządowe

⁸⁵ Jak wyżej.

⁸⁶ Jak wyżej.

(w tym również Lokalne Grupy Działania). Działanie wdrażane jest w trybie konkursowym. W zależności od charakteru inwestycji, maksymalna kwota wsparcia znajduje się w przedziale od 40 do 100 tys. zł.

Działanie 5.6 Kompleksowe uzbrojenie terenów pod inwestycje

Priorytetowym celem działania 5.6 jest zwiększenie atrakcyjności regionu jako miejsca realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych (w tym zwłaszcza bezpośrednich inwestycji zagranicznych). Efektem różnego rodzaju zadań prowadzonych w ramach tego działania powinna być poprawa zdolności przyciągania kapitału inwestycyjnego⁸⁷.

Do przykładowych zadań realizowanych w ramach działania 5.6 zaliczamy⁸⁸:

- kompleksowe uzbrojenie terenu o charakterze inwestycyjnym;
- uzupełnienie brakujących elementów uzbrojenia technicznego na terenach przeznaczonych pod inwestycje – w celu podniesienia ich atrakcyjności lokalizacyjnej.

Wśród potencjalnych beneficjentów, którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach tego działania, znajdują się m.in. instytucje otoczenia biznesu o charakterze non-profit, które świadczą usługi na rzecz przedsiębiorców. Działanie wdrażane jest w trybie konkursowym i indywidualnym.

Priorytet 6: Wsparcie rozwoju turystyki

Nadrzędnym celem 6. osi priorytetowej jest ochrona oraz waloryzacja dziedzictwa przyrody, a także czynna promocja walorów przyrodniczych obejmująca realizację zadań dotyczących ochrony, rewaloryzacji i udostępniania obszarów chronionych – z tytułu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 Nr 92, poz. 880 ze zm.). Priorytet zakłada efektywniejsze wykorzystanie istniejących na terenie województwa walorów przyrodniczych oraz dziedzictwa kulturowego, co ma docelowo wpłynąć na zwiększenie znaczenia turystyki jako czynnika warunkującego rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Ponadto, priorytet ten zakłada rozwój infrastruktury turystycznej i uzdrowiskowej – w tym w szczególności na terenach charakteryzujących się wysokimi walorami przyrodniczymi oraz bogatymi zasobami naturalnymi, a także wzbogacenie, urozmaicenie i

⁸⁷ Jak wyżej.

⁸⁸ Jak wyżej.

podwyższenie jakości oferty usług turystycznych. Organizacje pozarządowe wskazywane są wśród potencjalnych beneficjentów w obu działaniach objętych 6. osią priorytetową⁸⁹.

Działanie 6.1 Rozwój usług turystycznych w oparciu o zasoby przyrodnicze

Działanie 6.1 realizowane jest w celu aktywnego promowania walorów przyrodniczych województwa kujawsko-pomorskiego oraz zwiększenia skuteczności ochrony i waloryzacji dziedzictwa przyrodniczego. W ramach tego działania mogą być realizowane projekty polegające na⁹⁰:

- budowie i przebudowie schronów rowerowych oraz schronów kajakowych;
- wykonaniu punktów widokowych;
- budowie/rozbudowie/modernizacji infrastruktury wskazującej kierunek turystyczny w wyznaczone miejsca znajdujące się na cennych przyrodniczo terenach.

W ramach przedmiotowego działania stosowany jest zarówno tryb konkursowy, jak i tryb indywidualny.

Działanie 6.2 Rozwój usług turystycznych i uzdrowiskowych

Działanie to służy zwiększeniu znaczenia usług turystycznych, dofinansowaniu przedsięwzięć inwestycyjnych koniecznych do prawidłowego i zrównoważonego rozwoju infrastruktury służącej specyficznym formom turystyki, dofinansowaniu zakupu urządzeń z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego, a także wspieranie przedsięwzięć z zakresu promocji i informacji turystycznej i produktów turystycznych⁹¹.

Przykładowymi operacjami realizowanymi w ramach działania 6.2 są⁹²:

- budowa/przebudowa/rozbudowa infrastruktury (o znaczeniu regionalnym bądź też ponadregionalnym) przyczyniającej się do rozwoju specyficznych form turystyki;

⁸⁹ Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007 roku, *Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013*, <http://www.mojregion.eu>.

⁹⁰ Załącznik do uchwały Nr 62/1040/10 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 sierpnia 2010 r. ze zm., *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (Uszczegółowienie RPO)*, <http://www.mojregion.eu>.

⁹¹ Jak wyżej.

⁹² Jak wyżej.

- rozwój zagospodarowania infrastruktury wypoczynkowo-uzdrowiskowej;
- dostosowanie obiektów turystycznych oraz obiektów rekreacyjno-sportowych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- budowa/przebudowa/rozbudowa urzędów lecznictwa uzdrowiskowego;
- budowa bazy turystycznej wraz z wyposażeniem o charakterze inwestycyjnym;
- integracja wraz z rozbudową regionalnego i ogólnopolskiego systemu informacji turystycznej;
- zaplanowanie, rozwój oraz promocja produktów tradycyjnych, turystycznych i uzdrowiskowych;
- organizowanie kampanii reklamowych mających na celu wypromowanie walorów turystycznych regionu nie tylko na terenie kraju, ale także poza jego granicami.

Działanie realizowane jest zarówno w trybie konkursowym, jak i indywidualnym.

Priorytet 7: Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy

7 oś priorytetowa realizowana jest w celu zróżnicowania dotychczasowego wykorzystania zdegradowanych obszarów miejskich poprzez realizację inwestycji polegających na zagospodarowaniu obiektów pełniących różnorodne funkcje (np. społeczne, edukacyjne, kulturalne, turystyczne, sportowe), nadania nowych funkcji obiektów przemysłowych i powojkowych oraz w celu ożywienia gospodarczego miast. Organizacje pozarządowe mogą być beneficjentami obu działań w tym priorytecie – z tym, że muszą one prowadzić działalność statutową przewidzianą do wsparcia w ramach niniejszego priorytetu⁹³.

Działanie 7.1 Rewitalizacja zdegradowanych dzielnic miast

Do priorytetowych celów działania 7.1 zalicza się wielofunkcyjny sposób wykorzystania zdegradowanych obszarów miejskich, rozwój społeczno-gospodarczy miast oraz podwyższenie standardu życia ich mieszkańców – dzięki realizacji infrastrukturalnych

⁹³ Załącznik do Uchwały nr 70/892/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 23 października 2007 roku, *Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013*, <http://www.mojregion.eu>.

przedsięwzięć inwestycyjnych w obszarze mieszkalnictwa oraz w dziedzinie kulturowo-zabytkowej⁹⁴.

W ramach działania 7.1 przykładowe projekty to⁹⁵:

- działania mające na celu uporządkowanie historycznych centrów miast na obszarach objętych strefą ochrony konserwatorskiej, w tym również ich dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- uporządkowanie oraz zagospodarowanie przestrzeni urbanistycznej miast przeznaczonej pod funkcje publiczne;
- roboty budowlane na terenach obiektów użyteczności publicznej;
- tworzenie w obszarze miast specjalnych stref bezpieczeństwa w celu zapobiegania pojawianiu się działań przestępczych na terenach tych dzielnic, które szczególnie są zagrożone możliwością pojawienia się patologii społecznych;
- modernizacja bądź też wymiana zdegradowanej infrastruktury technicznej na rewitalizowanych terenach;
- prace konserwatorskie i restauratorskie obiektów objętych rejestrem zabytków, a także budynków posiadających potwierdzoną wartość architektoniczną oraz charakteryzujących się znaczeniem historycznych (znajdujące się w ewidencji zabytków), obejmujące w szczególności: adaptację ww. obiektów na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, społeczne lub gospodarcze wraz z ich przystosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Działanie 7.1 realizowane jest wyłącznie w trybie konkursowym. Konkurs ma jednak ma charakter ciągły, co oznacza, że dokumentacja aplikacyjna o dofinansowanie w ramach tego działania (czyli wnioski wraz z niezbędnymi załącznikami) może być składana do dnia 31 grudnia 2013 roku. Ważnym faktem jest, że zanim projekt będzie ubiegał się o dofinansowanie musi być wpisany w lokalny program rewitalizacji miejscowości, w której ma być wdrożony.

94 Załącznik do uchwały Nr 62/1040/10 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 sierpnia 2010 r. ze zm., *Szczegółowy opis osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 (Uszczegółowienie RPO)*, <http://www.mojregion.eu>.

95 Jak wyżej.

Działanie 7.2 Adaptacja do nowych funkcji społeczno-gospodarczych terenów przemysłowych i powojkowych

Głównym celem działania 7.2 jest udzielanie wsparcia finansowego na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych polegających na przystosowaniu do pełnienia nowych funkcji terenów powojkowych oraz na nadawaniu nowych walorów użytkowych obszarom przemysłowym⁹⁶.

Do przykładowych projektów, które mogą być zrealizowane w ramach działania 7.2 należą⁹⁷:

- kompleksowe przygotowanie terenów przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej, w tym w szczególności: wyburzanie znajdujących się w bardzo złym stanie technicznym budynków, dostosowanie obiektów na potrzeby prowadzenia w nich działalności gospodarczej oraz tworzenia/rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości (na obszarach przemysłowych oraz powojkowych);
- przebudowa oraz remont obiektów powojkowych lub przemysłowych;
- uzupełnienie istniejącej zabudowy, a także remont aktualnie użytkowanych oraz niezagospodarowanych obiektów przeznaczonych na cele turystyczne, rekreacyjne, kulturalne, edukacyjne, społeczne czy też gospodarcze – włącznie z zagospodarowaniem przylegającego otoczenia – co ma docelowo przyczynić się do likwidacji problemów o charakterze społecznym lub gospodarczym na terenach przemysłowych oraz powojkowych;

Działanie realizowane jest w trybie konkursowym oraz indywidualnym.

3.2 Fundusze dostępne na poziomie krajowym

3.2.1 Program Operacyjny Kapitał ludzki (POKL)

Najważniejszym programem o zasięgu krajowym, który jest najbardziej przystępny dla organizacji pozarządowych, co było już wspomniane we wstępie do tego rozdziału, jest

⁹⁶ Jak wyżej.

⁹⁷ Jak wyżej.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Nadrzędnym celem PO KL jest podniesienie poziomu zatrudnienia oraz spójności społecznej dzięki realizacji następujących celów strategicznych⁹⁸:

- zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
- zwiększenie aktywności zawodowej i zdolności do zatrudniania wśród osób biernych zawodowo oraz bezrobotnych;
- upowszechnianie edukacji ludności na każdym z istniejących etapów kształcenia – przy jednoczesnym podwyższeniu jakości świadczonych usług edukacyjnych oraz ich mocniejszym powiązaniu z potrzebami, jakie charakteryzują gospodarkę opartą na wiedzy;
- zwiększenie zdolności przystosowawczych zarówno wśród przedsiębiorstw, jak i ich pracowników do zmian zachodzących w gospodarce;
- wzmocnienie potencjału administracji publicznej dotyczące opracowywania polityk oraz świadczenia wysokiej jakości usług oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa;
- wzmocnienie spójności terytorialnej.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki złożony jest z dziesięciu obszarów priorytetowych, spośród których część realizowana jest na szczeblu centralnym (tzn. priorytety 1-5 oraz priorytet 10), natomiast pozostała część – na poziomie regionalnym (czyli priorytety 6-9).

Priorytetami w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki są⁹⁹:

- 1) Zatrudnienie i integracja społeczna;
- 2) Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących;
- 3) Wysoka jakość systemu oświaty;
- 4) Szkolnictwo wyższe i nauka;
- 5) Dobre rządzenie;
- 6) Rynek pracy otwarty dla wszystkich;
- 7) Promocja integracji społecznej;
- 8) Regionalne kadry gospodarki;

98 Dokument programowy *Program Operacyjny Kapitał Ludzki*, <http://www.kapitalludzki.gov.pl>.

99 Jak wyżej.

- 9) Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach;
- 10) Pomoc techniczna.

Komponent centralny jest przeznaczony w głównej mierze na wspieranie efektywności struktur oraz systemów instytucjonalnych, zaś komponent regionalny w głównej mierze wspiera osoby i grupy społeczne. Organizacje pozarządowe mogą być traktowane jako potencjalni beneficjenci w dziewięciu obszarach priorytetowych. Mogą być także projektodawcami w obszarze współpracy ponadnarodowej i innowacyjności. PO KL finansowany jest ze środków finansowych Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z krajowych środków publicznych. Maksymalny poziom dofinansowania może wynieść nawet 100% wydatków kwalifikowalnych projektu. Minimalny wkład własny dla konkretnego priorytetu uściśla Instytucja Pośrednicząca. Minimalna wartość projektu to 50.000 zł (chyba że zostanie określone inaczej). Instytucją Zarządzającą PO KL jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego poprzez Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym. Dla spójności wszystkie priorytety, te realizowane na szczeblu krajowym i regionalnym opisano w tym rozdziale, ale należy pamiętać, że priorytety 6-9 PO KL zarządzane są na szczeblu regionalnym¹⁰⁰.

Priorytet 1: Zatrudnienie i integracja społeczna

Głównym celem priorytetu 1 PO KL jest tworzenie partnerstwa na rzecz wzmocnienia integracji społecznej, rozszerzenie zasięgu oddziaływania aktywnych polityk rynku pracy, modernizacja służb zatrudnienia o charakterze publicznym, a także wzmocnienie instytucji pomocy społecznej. Organizacje pozarządowe mogą składać własne projekty w jednym spośród trzech przewidzianych do realizacji w ramach tego priorytetu działań.¹⁰¹

Działanie 1.3 Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej

Podstawowy cel działania 1.3 określony został jako sporządzanie, wdrażanie, a następnie promowanie nie tylko ogólnopolskich, ale także i ponadregionalnych rozwiązań z obszaru integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej. Działanie skierowane jest przede wszystkim do grup znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, do jakich niewątpliwie należą: osoby niepełnosprawne, osoby pozbawione wolności, zagrożona wykluczeniem społecznym młodzież, czy też członkowie społeczności romskiej. Ponadto, działanie to ma na

¹⁰⁰ Jak wyżej.

¹⁰¹ Jak wyżej.

celu rozpowszechnienie możliwych do zastosowania rozwiązań mających na celu pogodzenie życia zawodowego z życiem prywatnym (rodzinnym) oraz wyrównanie szans kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia. Organizacje pozarządowe są wymienieni wśród potencjalnych wnioskodawców tylko i wyłącznie w ramach dwóch z pięciu poddziałań¹⁰².

Poddziałanie 1.3.1 Projekty na rzecz społeczności romskiej

W ramach poddziałania 1.3.1 można uzyskać dofinansowanie na realizację przedsięwzięć polegających na podjęciu różnego rodzaju działań z obszaru integracji społecznej, zatrudnienia, edukacji, zdrowia – które docelowo mają pozytywnie wpłynąć na aktywizację społeczno-zawodową ludności romskiej. Docelową grupą projektów są zatem członkowie społeczności romskiej, podmioty i instytucje funkcjonujące na jej rzecz na terenie kraju oraz z osoby z jej bezpośredniego otoczenia (dot. wspólnych projektów służących integracji Romów ze społeczeństwem)¹⁰³.

Poddziałanie 1.3.2 Projekty na rzecz promocji równych szans kobiet i mężczyzn oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego

Projekty realizowane w ramach poddziałania 1.3.2 skierowane są w głównej mierze do osób podejmujących pracę po dłuższej przerwie związanej z urodzeniem dziecka i/lub opieki nad dzieckiem, a także do pracodawców. Projekty powinny być związane z upowszechnianiem i wdrażaniem rozwiązań mających na celu pogodzenie życia rodzinnego z życiem zawodowym, tworzeniem w miejscu pracy specjalnych ośrodków opieki nad dziećmi pracowników oraz z rozwojem alternatywnych do aktualnie funkcjonujących form opieki nad dziećmi. Wsparciem mogą zostać obdzielone projekty, które nastawione będą na rozpowszechnianie oraz promowanie alternatywnych i jednocześnie elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy, a także projekty mające na celu uelastycznienie czasu pracy pracowników (np. w formie pracy w niepełnym wymiarze, pracy rotacyjnej, telepracy, czy też podziału pracy na jednym stanowisku)¹⁰⁴.

Priorytet 2: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących

¹⁰² Jak wyżej.

¹⁰³ Jak wyżej.

¹⁰⁴ Jak wyżej.

Priorytet 2 nastawiony jest na rozwijanie oraz poprawę działania systemowego wsparcia adaptacyjności przedsiębiorstw oraz zatrudnionych w nich osób, a także na poprawę działania systemu przewidywania oraz zarządzania zmianami, jakie następują w gospodarce, na rozwój wykwalifikowanej i jednocześnie zdolnej do adaptacji siły roboczej, a także na opracowywanie programów profilaktycznych na rzecz poprawy stanu zdrowia pracowników oraz opracowanie programów wspierających powrót do pracy. Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o wsparcie finansowe w ramach jednego z trzech działań niniejszego priorytetu¹⁰⁵.

Działanie 2.1 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki

Działanie 2.1 realizowane jest w celu podnoszenia i zarazem dostosowywania kwalifikacji przedsiębiorców i pracowników do wymogów, jakie stawia panująca obecnie gospodarka oparta na wiedzy¹⁰⁶.

Jedno z poddziałań objętych niniejszym priorytetem (a mianowicie poddziałanie 2.1.1) realizowane jest w trybie konkursowym. Wnioski o dofinansowanie mogą składać podmioty niebędące przedsiębiorcami, które prowadzą działalność za rzecz rozwoju zasobów ludzkich, zatrudnienia lub na rzecz rozwoju potencjału adaptacyjnego przedsiębiorców¹⁰⁷.

Poddziałanie 2.1.1 Rozwój kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach

Docelową grupą projektów wdrażanych w ramach przedmiotowego poddziałania są przedsiębiorcy oraz ich pracownicy. Dofinansowanie można uzyskać na organizację zamkniętych szkoleń oraz na doradztwo skierowane do przedsiębiorców o charakterze ponadregionalnym, które to zostały przygotowane na podstawie opracowanych indywidualnie strategii rozwoju przedsiębiorstw. Dofinansowane mogą być projekty obejmujące prowadzenie na skalę krajową otwartych projektów doradztwa i szkoleń, a także projekty studiów podyplomowych dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz dla pracowników przedsiębiorstw¹⁰⁸.

Priorytet 3: Wysoka jakość systemu oświaty

¹⁰⁵ Jak wyżej.

¹⁰⁶ Jak wyżej.

¹⁰⁷ Jak wyżej.

¹⁰⁸ Jak wyżej.

Priorytet 3 ma na celu wzmocnienie systemu edukacji w obszarze dotyczącym badań edukacyjnych, ewaluacji i monitoringu, w tym także wykorzystania tychże badań w polityce edukacyjnej oraz zarządzaniu oświatą. Działania podejmowane w ramach tego priorytetu mają docelowo zwiększyć jakość systemu kształcenia oraz doskonalenia nauczycieli – w tym w szczególności wzmocnić poziom powiązania oferty kształcenia/szkolenia z panującymi na rynku pracy potrzebami, a także upowszechnić potrzebę uczenia się przez całe życie. Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o dotację w ramach dwóch działań¹⁰⁹.

Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia

Priorytetowym celem niniejszego działania jest zwiększenie zdolności systemu do kształcenia skoncentrowanego na efektach nauczania oraz uczenia się. Takie podmioty, jak organizacje pozarządowe, mogą starać się o uzyskanie dofinansowania na projekty realizowane w ramach dwóch poddziałań¹¹⁰.

Poddziałanie 3.3.2 Efektywny system kształcenia i doskonalenia

Poddziałanie 3.3.2 nastawione jest na dwa typy projektów. Pierwszym typem projektu jest przygotowanie konkretnych szkół do odbywania przez studentów kształcących się w kierunku zawodu nauczyciela praktyk zawodowych. Natomiast drugi typ projektu obejmuje wprowadzenie w życie nowego rodzaju studiów wyższych oraz studiów podyplomowych przygotowujących studentów do wykonywania zawodu nauczyciela. Grupą docelową tego poddziałania są m.in.: administracja oświatowa, szkoły i placówki oświatowe, organy prowadzące szkoły i placówki, kuratoria oświaty, Okręgowe Komisje Egzaminacyjne (OKE), Centralna Komisja Egzaminacyjna (CKE) oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN), Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW), a także placówki kształcenia i doskonalenia nauczycieli¹¹¹.

Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia

Poddziałanie to skierowane jest dla szkół i placówek oświatowych, uczelni i jednostek naukowych, administracji oświatowej, organów prowadzących szkoły i placówki, kuratoriów oświaty, CKE, OKE, MEN, MNiSW oraz placówki kształcenia i doskonalenia nauczycieli, a także dzieci i młodzież przebywające za granicą. Projekty współfinansowane w ramach tego

¹⁰⁹ Jak wyżej.

¹¹⁰ Jak wyżej.

¹¹¹ Jak wyżej.

poddziałania obejmują swym zakresem opracowywanie oraz pilotażowe wdrażanie programów, metod kształcenia oraz materiałów dydaktycznych o charakterze innowacyjnym. Projekty te mogą być związane przede wszystkim z kształceniem w zakresie nauk technicznych, matematycznych, przyrodniczych oraz nauki o przedsiębiorczości. W ramach niniejszego poddziałania realizowane mogą również być ponadregionalne programy rozwoju kompetencji najzdolniejszych uczniów – zwłaszcza w dziedzinie technologii informacyjno-komunikacyjnych, przedsiębiorczości, języków obcych czy też nauk przyrodniczo-matematycznych¹¹².

Poddziałanie 3.4 Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie

Poddziałanie to realizowane jest w celu opracowania wraz z wdrożeniem Krajowych Ram Kwalifikacji i Krajowego Systemu Kwalifikacji, a także w celu upowszechnienia konieczności uczenia się przez całe życie. Organizacje pozarządowe mogą starać się o dofinansowanie w ramach jednego z trzech poddziałań¹¹³.

Poddziałanie 3.4.3 Upowszechnienie uczenia się przez całe życie

W ramach tego poddziałania przewiduje się realizację projektów obejmujących opracowanie narzędzi diagnostycznych oraz materiałów metodycznych, które będą pomocne przy rozpoznawaniu predyspozycji oraz zainteresowań uczniów. W ramach poddziałania możliwa jest również publikacja specjalistycznego biuletynu przeznaczonego zarówno dla doradców zawodowych, jak i dla uczniów, jak również opracowanie wraz z pilotażowym wdrożeniem programów doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach – przeznaczonych dla nauczycieli kształcenia zawodowego. Grupami docelowymi tego poddziałania są m.in.: doradcy zawodowi, nauczyciele i uczniowie, placówki kształcenia i doskonalenia nauczycieli, szkoły i placówki oświatowe oraz ich organy prowadzące, placówki kształcenia i doskonalenia nauczycieli, kuratoria oświaty, OKE, CKE, uczelnie i jednostki naukowe, MEN, MNiSW, administracja oświatowa¹¹⁴.

Priorytet 4: Szkolnictwo wyższe i nauka

¹¹² Jak wyżej.

¹¹³ Jak wyżej.

¹¹⁴ Jak wyżej.

Celami określonymi dla priorytetu 4 są: dostosowanie kształcenia na poziomie wyższym do aktualnych potrzeb rynku pracy oraz do zmian zachodzących w gospodarce, podwyższenie jakości oferty edukacyjnej uczelni wyższych, zwiększenie atrakcyjności kształcenia w dziedzinie nauk technicznych i matematyczno-przyrodniczych, podniesienie kwalifikacji kadr ze sfery badawczo-rozwojowej w zakresie współpracy z sektorem biznesu, marketingu i komercjalizacji wyników przeprowadzonych badań naukowych¹¹⁵.

Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o dofinansowanie w konkursach w dwóch poddziałaniach wyodrębnionych w ramach działania 4.1 oraz całe działanie 4.2.

Działanie 4.1 Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy

Działanie ma na celu budowę potencjału rozwojowego szkół wyższych dzięki rozszerzeniu i wzbogaceniu aktualnej oferty edukacyjnej, a także zagwarantowanie sprawnego zarządzania systemem szkolnictwa wyższego na skutek dostosowywania struktury podaży absolwentów uczelni do zmieniającej się sytuacji w gospodarce. Organizacje pozarządowe mogą się starać o dofinansowanie projektów w ramach dwóch poddziałań¹¹⁶.

Poddziałanie 4.1.1 Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni

Na grupę docelową tego poddziałania składają się m.in.: szkoły wyższe (w tym instytucje oraz kadra akademicka), doktoranci, studenci, słuchacze oraz pozostałe osoby biorące udział w procesie kształcenia. Projekty, które mogą być realizowane w ramach niniejszego poddziałania, dotyczą w głównej mierze przygotowania do otwarcia nowych kierunków kształcenia, wprowadzenia tych kierunków oraz ich realizacji (dotyczy to zarówno studiów licencjackich i magisterskich, jak również studiów podyplomowych oraz doktoranckich). Projekty mogą obejmować również dostosowywanie programów nauki na funkcjonujących obecnie kierunkach studiów do dzisiejszych potrzeb rynku pracy oraz do warunków, jakie panują w gospodarce opartej na wiedzy. Kolejnym, przewidzianym do wsparcia typem projektów jest rozszerzenie aktualnej oferty edukacyjnej szkół wyższych o zajęcia fakultatywne (jak np. programy wyrównawcze dla studentów z fizyki, matematyki, czy też specjalne programy skierowane do osób nienależących do społeczności akademickiej).

¹¹⁵ Jak wyżej.

¹¹⁶ Jak wyżej.

Projekty mogą także obejmować przygotowanie programów i materiałów dydaktycznych wraz z wprowadzeniem w życie programów kształcenia wykorzystujących metody/techniki nauczania na odległość (w tym zarówno studia licencjackie, uzupełniające magisterskie, podyplomowe, jak i kursy). Ważnym elementem, który przewiduje to poddziałanie, jest także współpraca uczelni z przedsiębiorcami i innymi pracodawcami, w wyniku której możliwe będzie zintensyfikowanie praktycznej nauki zawodu oraz zwiększenie zaangażowania wśród pracodawców we wdrażanie programów kształcenia. Poza tym, realizowane mogą być również projekty mające na celu pomóc absolwentom szkół wyższych przygotować się do wejścia na rynek pracy – m.in. poprzez udzielanie wsparcia akademickim biurom karier, które funkcjonują przy uczelniach. Projekty zgłaszane do dofinansowania mogą obejmować również doskonalenie kompetencji – zarówno wśród kadry akademickiej (w celu podwyższenia jakości kształcenia), jak i wśród kadry kierowniczej (w celu efektywniejszego zarządzania uczelniami). W ramach niniejszego poddziałania możliwa jest również organizacja staży oraz szkoleń dla kadry dydaktycznej w krajowych i zagranicznych ośrodkach akademickich/naukowo-badawczych, a także organizacja stypendiów zarówno dla doktorantów, młodych doktorów oraz profesorów wizytujących i zatrudnionych w instytucjach szkolnictwa wyższego w dziedzinach istotnych dla dalszego rozwoju gospodarki. Poddziałanie 4.1.1 pozwala również na realizację projektów skierowanych do osób (studentów) niepełnosprawnych, dzięki którym będą oni mogli korzystać z pełnej oferty edukacyjnej szkół wyższych¹¹⁷.

Poddziałanie 4.1.2 Zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy

Projekty realizowane w ramach tego poddziałania skierowane są m.in. do szkół wyższych kształcących na kierunkach zamawianych, a także do studentów tychże uczelni. Projekty mogą obejmować podnoszenie atrakcyjności i jakości kształcenia na kierunkach przyrodniczych, matematycznych i technicznych, poprzez organizowanie programów stypendialnych przeznaczonych dla studentów kierunków zamawianych, realizowanie programów wyrównawczych skierowanych do studentów pierwszego roku studiów (na kierunkach przyrodniczych, matematycznych i technicznych), wdrażanie zupełnie nowych lub zmienionych programów kształcenia oraz innych – sprecyzowanych przez uczelnię – form

¹¹⁷ Jak wyżej.

działalności dydaktycznej, podnoszących atrakcyjność kształcenia na kierunkach matematycznych, technicznych i przyrodniczych¹¹⁸.

Działanie 4.2 Rozwój kwalifikacji kadr systemu B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym

Działanie 4.2 realizowane jest w celu podwyższenia kompetencji kadr B+R w taki sposób, by zapewnić efektywną współpracę przedsiębiorstw i jednostek naukowych w obszarze wdrażania wyników prac naukowych do praktyki gospodarczej. Działanie skierowane jest m.in. do: jednostek naukowych i ich pracowników, podmiotów współpracujących z instytucjami sfery B+R. W ramach tego działania można realizować projekty związane z podnoszeniem kwalifikacji pracowników B+R w dziedzinie zarządzania badaniami naukowymi oraz pracami rozwojowymi, a także w zakresie komercjalizacji wyników prac badawczych. Właściwe są również projekty związane ze zwiększaniem świadomości wśród pracowników B+R w obszarze wagi oraz zasad prac badawczo-rozwojowych dla gospodarki, a także w zakresie potrzeb sfery nauki i biznesu. Ponadto, działanie to przewiduje wdrażanie projektów służących upowszechnianiu osiągnięć zarówno polskiej, jak i zagranicznej nauki w procesie kształcenia na poziomie wyższym. Działanie realizowane jest w trybie konkursowym¹¹⁹.

Priorytet 5: Dobre rządzenie

Za cele priorytetu uważa się: poprawę zdolności regulacyjnych administracji publicznej, modernizację procesów zarządzania w wymiarze sprawiedliwości oraz w administracji publicznej, podniesienie jakości świadczonych usług i polityk dotyczących nie tylko rejestracji działalności gospodarczej, ale również związanych z prowadzeniem działalności przez przedsiębiorców, tworzenie potencjału organizacji pozarządowych oraz partnerów społecznych w celu zintensyfikowania ich uczestnictwa w procesie wdrażania Strategii Lizbońskiej. Organizacje pozarządowe mogą realizować projekty w ramach trzech działań niniejszego priorytetu¹²⁰.

Działanie 5.2 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej

¹¹⁸ Jak wyżej.

¹¹⁹ Jak wyżej.

¹²⁰ Jak wyżej.

Priorytetowym celem działania 5.2 jest podniesienie standardów usług publicznych (oferowanych przez takie instytucje, jak urzędy funkcjonujące na szczeblu samorządu terytorialnego) oraz podwyższenie jakości programów i polityk o zasięgu lokalnym i regionalnym. Dwa poddziałania (spośród trzech) realizowane są w trybie konkursowym. Wśród potencjalnych beneficjentów znajdują się organizacje pozarządowe¹²¹.

Poddziałanie 5.2.1 Modernizacja zarządzania w administracji samorządowej

Poddziałanie 5.2.1 przeznaczone jest dla urzędów administracji samorządowej oraz dla ich pracowników, realizujących projekty ukierunkowane na zwiększenie jakości obsługi społeczeństwa oraz unowocześnienie zarządzania w administracji samorządowej. Projekty, które kwalifikują się do wsparcia, obejmują również podnoszenie umiejętności kadr oraz zwiększanie zdolności analitycznych i regulacyjnych¹²².

Poddziałanie 5.2.3 Podnoszenie kompetencji kadr służb publicznych

Poddziałanie to skoncentrowane jest na realizację projektów skierowanych do jednostek administracji publicznej (niestanowiącej jednocześnie części administracji rządowej lub samorządowej) oraz ich pracowników, a także do samorządowych kolegiów odwoławczych i osób w nich zatrudnionych, do regionalnych izb obrachunkowych i ich pracowników oraz do pracowników służb nadzorowanych przez właściwego do spraw wewnętrznych. W ramach przedmiotowego poddziałania można realizować projekty obejmujące badania potrzeb szkoleniowych służb publicznych, szkolenia specjalistyczne i ogólne dla służb publicznych, szkolenia wraz z doradztwem dla kadr służb publicznych w dziedzinie etyki oraz unikania konfliktu interesów, specjalistyczne szkolenia służące wzrostowi potencjału samorządowych kolegiów odwoławczych, regionalnych izb obrachunkowych oraz wzmocnienie narzędzi nadzorczych¹²³.

Działanie 5.4 Rozwój potencjału trzeciego sektora

Niniejsze działanie przewiduje efektywne i profesjonalne uczestnictwo organizacji pozarządowych w mechanizmach partnerstwa, mających na celu wzmocnienie potencjału sektora trzeciego – w tym zwłaszcza w dziedzinach istotnych dla realizacji Strategii Lizbońskiej oraz Krajowego Programu Reform. Jedno spośród dwóch poddziałań

¹²¹ Jak wyżej.

¹²² Jak wyżej.

¹²³ Jak wyżej.

wyodrębnionych w przedmiotowym działaniu realizowane jest w trybie konkursowym. W ramach niniejszego poddziałania wsparciem mogą zostać objęte m.in. organizacje pozarządowe¹²⁴.

Poddziałanie 5.4.2 Rozwój dialogu obywatelskiego

Docelową grupą niniejszego poddziałania są m.in.: organizacje pozarządowe, ich związki i porozumienia, administracja publiczna, a także osoby poszukujące porady prawnej. Podmioty te mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów polegających na¹²⁵:

- opracowaniu, rozpowszechnianiu oraz wdrażaniu standardów funkcjonowania instytucji należących do trzeciego sektora mających na celu zagwarantowanie realizacji zadań publicznych na wysokim poziomie;
- opracowywanie oraz wcielanie w życie programów dotyczących nadzoru społecznego nad funkcjonowaniem administracji publicznej;
- tworzenie oraz wspieranie porozumień o charakterze branżowym oraz terytorialnym, zawartych przez organizacje pozarządowe;
- tworzenie i wdrażanie różnego rodzaju programów związanych z tematyką poradnictwa prawnego i obywatelskiego;
- szerzenie standardów wzajemnej współpracy między organizacjami pozarządowymi a administracją publiczną;
- zakładanie centrów informacji i wspomaganie organizacji pozarządowych (o charakterze lokalnym i regionalnym) oraz udzielanie wsparcia – w sprawach związanych z prowadzeniem działalności – zarówno nowo utworzonym, jak i już istniejącym centrom zajmującym się doradztwem oraz organizacją i prowadzeniem szkoleń dla organizacji pozarządowych.

Działanie 5.5 Rozwój dialogu społecznego

¹²⁴ Jak wyżej.

¹²⁵ Jak wyżej.

Celem głównym działania jest wzmocnienie potencjału uczestniczących w dialogu społecznym organizacji pracodawców oraz związków zawodowych. Cel ten może zostać osiągnięty na skutek prowadzenia autonomicznego oraz trójstronnego dialogu, zwiększenia kompetencji administracji publicznej w obszarze prowadzenia społecznego dialogu (w tym m.in. w zakresie uzgadniania polityk obowiązujących we wzajemnej współpracy z administracją publiczną w dziedzinach określonych przepisami ustawy o Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych i Wojewódzkich Komisjach Dialogu Społecznego)¹²⁶.

Działanie realizowane jest w trybie konkursowym.

Poddziałanie 5.5.2 Wzmocnienie uczestników dialogu społecznego

Do potencjalnych beneficjentów niniejszego poddziałania należą m.in.: organizacje pracowników i pracodawców, członkowie związków zawodowych oraz organizacji pracodawców, instytucje dialogu społecznego, a także członkowie Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych oraz Wojewódzkich Komisji Dialogu Społecznego¹²⁷.

Do projektów, które mogą być realizowane w ramach tego poddziałania, należą projekty polegające na wykonaniu różnego rodzaju studiów, analiz i ekspertyz w zakresie dialogu społecznego – w tym jego kondycji, dalszych perspektyw, zidentyfikowanych barier w rozwoju, a także potrzeb uczestniczących w dialogu społecznym. Poza tym, poddziałanie 5.5.2 przewiduje wdrażanie projektów mających na celu usprawnienie działania systemów informacyjnych, wspieranie uczestnictwa partnerów społecznych w pracach europejskich struktur dialogu społecznego, a także opracowywani oraz wprowadzanie w życie programów skoncentrowanych na jego dalszy rozwój. Projekty, które potencjalnie mogą zostać objęte wsparciem w ramach tego poddziałania, mogą również być skoncentrowane na tworzeniu oraz wdrażaniu programów rozwijania organizacji funkcjonujących w celu zwiększenia efektywności procesów komunikacyjnych i zarządczych, a także projekty skupione na opracowaniu i realizacji programów mających na celu podwyższenie kwalifikacji eksperckich oraz projekty wspierające zacieśnianiu współpracy pomiędzy organizacjami partnerów społecznych na poziomie branżowym i terytorialnym¹²⁸.

Priorytet 6: Rynek pracy otwarty dla wszystkich

¹²⁶ Jak wyżej.

¹²⁷ Jak wyżej.

¹²⁸ Jak wyżej.

Do głównych celów priorytetu 6 należą: zwiększenie zasięgu oddziaływania Aktywnej Polityki Rynku Pracy, zwiększenie odsetka zatrudnionych osób młodych i starszych oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia w grupie osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy. Organizacje pozarządowe mogą być beneficjentami we wszystkich trzech działaniach niniejszego priorytetu¹²⁹.

Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie

Działanie 6.1 realizowane jest w celu stworzenia korzystnych warunków przyczyniających się do zwiększenia aktywności zawodowej oraz zdolności zatrudnienia osób pozostających bez pracy w regionie. Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach jednego z trzech poddziałań¹³⁰.

Poddziałanie 6.1.1 Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy

Poddziałanie to skierowane jest do bezrobotnych, w tym przede wszystkim do osób pozostających bez pracy przez minimum 12 kolejnych miesięcy na przestrzeni ostatnich dwóch lat, a także do osób będących po 45 roku życia, osób w wieku do 25 lat, kobiet, osób niepełnosprawnych oraz bezrobotnych zamieszkujących na obszarze gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich, bądź też na terenie miast liczących do 25 tys. mieszkańców¹³¹.

Odbiorcami projektów mogą być zarówno instytucje rynku pracy oraz zatrudnione w nich osoby, jak i różnego rodzaju podmioty prowadzące działalność celem rozwoju zasobów ludzkich. W ramach niniejszego poddziałania dofinansowaniem może zostać objętych wiele typów projektów, do których m.in. należą: określenie potrzeb osób niepracujących, organizowanie szkoleń i warsztatów o tematyce dotyczącej technik aktywnego szukania pracy oraz nabywania kluczowych kompetencji, czy też udzielanie wsparcia psychologiczno-doradczego nie tylko osobom, które dopiero wchodzi na rynek pracy, ale również tym, którzy na niego powracają. Poddziałanie 6.1.1 przewiduje również realizację programów aktywizacji zawodowej, w tym w szczególności pośrednictwo pracy oraz/lub doradztwo zawodowe, praktyki zawodowe, staże, organizacja szkoleń w celu podniesienia/uzupełnienia/zmiany

¹²⁹ Jak wyżej.

¹³⁰ Jak wyżej.

¹³¹ Jak wyżej.

kwalfikacji zawodowych. Program przewiduje również kreowanie wolontariatu stanowiącego fazę przygotowującą do podjęcia zatrudnienia, rozpowszechnianie alternatywnych do tradycyjnych, elastycznych form zatrudnienia, a także wsparcie doradczo-szkoleniowe tych pracowników, którzy zostali zatrudnieni w ramach projektu. Jednym z form wsparcia może być również podnoszenie mobilności geograficznej bezrobotnych (w tym przede wszystkim osób zamieszkujących tereny wiejskie) na skutek dofinansowania przejazdów ludności z miejsca zamieszkania do miejsca pracy, a także zwrot kosztów ewentualnego zakwaterowania. Do typów projektów, które mogą zostać dofinansowane, znajdują się¹³²:

- opracowywanie oraz upowszechnianie informacji dotyczących aktualnych ofert pracy, możliwości wzięcia udziału w różnego rodzaju stażach i szkoleniach, a także informacji o innych usługach i instrumentach aktywizacji zawodowej, które są oferowane na rynku;
- przygotowywanie kampanii informacyjnych i promocyjnych służących zachęcaniu pracodawców do zatrudniania osób należących do grup będących w trudnej sytuacji na rynku pracy;
- organizowanie szkoleń wraz ze specjalistycznym doradztwem skierowanym do kadry funkcjonujących w regionie instytucji rynku pracy (za wyjątkiem Publicznych Służb Zatrudnienia) w powiązaniu ze specyfiką realizowanych przez te instytucje zadań, a także nawiązanie trwałego dialogu, rozwój partnerstwa publiczno-społecznego oraz zacieśnienie współpracy w celu dalszego rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym i regionalnym;
- prowadzenie badań i analiz związanych z sytuacją panującą na lokalnym i regionalnym rynku pracy wraz z publikowaniem oraz upowszechnianiem ich wyników.

Działanie 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia

Działanie to ma na celu promocję i wspieranie inicjatyw mających na celu tworzenie nowych miejsc pracy, a także budowę postaw kreatywnych – czego mierzalnym efektem będzie rozwój przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia. Działanie realizowane jest w trybie

¹³² Jak wyżej.

konkursowym. Wśród potencjalnych beneficjentów wymienione są również organizacje pozarządowe. Wsparcie w ramach tego działania skierowane jest do osób fizycznych zamierzających założyć własną działalność gospodarczą. Działanie 6.2 skierowane jest w głównej mierze do tych osób, które są bez pracy przez co najmniej 12 kolejnych miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat, kobiet, osób niepełnosprawnych, osób w wieku do 25 lat oraz po 45. roku życia, a także do osób zamieszkujących na obszarach wiejskich. Wnioskodawcami pomocy mogą być instytucje, które złożą projekty polegające na udzielaniu niezbędnego wsparcia osobom zamierzającym założyć działalność gospodarczą (w tym również spółdzielni czy też spółdzielni socjalnej) poprzez organizację doradztwa (indywidualnego i grupowego) oraz szkoleń pozwalających na uzyskanie potrzebnej wiedzy do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej. W ramach działania możliwe jest także przyznawanie środków finansowych w kwocie do 40 tys. zł (bądź – w przypadku spółdzielni/spółdzielni socjalnej – 20 tys. zł na osobę) na rozwój przedsiębiorczości oraz udzielanie wsparcia pomostowego w przedziale czasowym 6-12 miesięcy od dnia zarejestrowania działalności gospodarczej. Dofinansowaniu podlegają również wszelkiego rodzaju działania, które podejmowane są w celu propagowania przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia¹³³.

Działanie 6.3 Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich

Działanie 6.3 realizowane jest w celu zwiększenia zdolności do zatrudnienia, a także w celu wzrostu mobilności zawodowej i przestrzennej osób zamieszkujących tereny wiejskie. Działanie wdrażane jest poprzez organizację konkursów, w których mogą brać udział m.in. organizacje pozarządowe. Grupą docelową jest ludność zamieszkała na obszarze gmin wiejskich, miejsko-wiejskich lub miast liczących do 25 tys. mieszkańców, a także społeczności lokalne/podmioty działające w celu aktywizacji zawodowej ludności wiejskiej. Dofinansowaniu podlegają zatem projekty, których realizacje bezpośrednio wpłynę na aktywizację zawodową mieszkańców wsi, zwiększenie zdolności do zatrudnienia i rozwijania usług aktywizacyjnych (z wyjątkiem tych instrumentów, które są objęte zasadami pomocy publicznej), a także projekty wdrażane w celu rozpowszechniania aktywizacji zawodowej na szczeblu lokalnym, wspierania inicjatyw informacyjnych, doradczych i szkoleniowych oraz

¹³³ Jak wyżej.

zacieśnienia współpracy w ramach partnerstwa publiczno-społecznego na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na szczeblu lokalnym¹³⁴.

Priorytet 7: Promocja integracji społecznej

Priorytet 7 ma na celu zarówno poprawienie dostępu do rynku pracy szczególnie tym osobom, które są zagrożone wykluczeniem społecznym, jak i zintensyfikowanie wraz ze zwiększeniem zakresu działań sektora ekonomii społecznej. Wnioskodawcami w ramach dwóch spośród trzech działań omawianego priorytetu mogą być organizacje pozarządowe¹³⁵.

Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej

Działanie to przewiduje rozwijanie sektora ekonomii społecznej oraz poprawę dostępności do zatrudnienia wśród grupy osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest ono wdrażane w trybie konkursowym¹³⁶.

Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Poddziałanie to skierowane jest szczególnie do: osób bez pracy, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – spełniających co najmniej jeden warunek określony art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64 poz. 593 z późn. zm.). W ramach poddziałania dofinansowanie może być przyznane na rzecz otoczenia osób wykluczonych społecznie, instytucji pomocy i integracji społecznej oraz osób w nich zatrudnionych lub wolontariuszy, partnerów społecznych i gospodarczych. Dofinansowanie mogą uzyskać projekty wdrażane w celu integracji społeczno-zawodowej. Wsparcie przydzielane jest na realizację staży, subsydiowane zatrudnienie, a także na prowadzenie zajęć reintegracji społecznej i zawodowej, organizację umożliwiających zdobycie, podwyższenie bądź też zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych. Projekty obejmować mogą także rozwijanie nowych form oraz metod wsparcia służących integracji społecznej i zawodowej, a także udzielanie porad psychologicznych, psychospołecznych, zawodowych, rozwijanie usług społecznych pomagających przezwyciężyć osobiste bariery przeszkadzające w integracji społecznej (w tym utrudniające powrót na rynek pracy, rozwój umiejętności

¹³⁴ Jak wyżej.

¹³⁵ Jak wyżej.

¹³⁶ Jak wyżej.

społecznych wskazanych do adaptacji na rynku pracy. W ramach poddziałania możliwe jest także realizowanie projektów polegających na udzielaniu pomocy w tworzeniu oraz rozwijaniu działalności środowiskowych wśród wszelkiego typu instytucji zajmujących się aktywizacją osób niepełnosprawnych (np. osób z zaburzeniami psychicznymi). Dofinansowaniem mogą być również objęte projekty z zakresu tworzenia oraz funkcjonowania pozaszkolnych form integracji młodzieży wraz z wdrażaniem działań dotyczących reintegracji społecznej oraz zawodowej, a także promocję i wsparcie wolontariatu wspomagającego integrację osób wykluczonych oraz znajdujących się w grupie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym¹³⁷.

Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej

Poddziałanie 7.2.2 przeznaczone jest do instytucji rynku pracy oraz instytucji pomocy i integracji społecznej (w obszarze projektów partnerskich oraz projektów promocyjnych), podmiotów ekonomii społecznej, oraz osób fizycznych (w zakresie udzielania porad oraz prowadzenia szkoleń dotyczących zarówno zakładania, jak i późniejszego prowadzenia działalności w obszarze ekonomii społecznej). Projekty obejmować mogą doradztwo (indywidualne i grupowe) oraz udzielanie finansowego wsparcia na rzecz prowadzenia działalności przez instytucje otoczenie sektora ekonomii społecznej. Można także uzyskać dofinansowanie na realizację usług mających na celu wspieranie rozwoju partnerstwa lokalnego na rzecz ekonomii społecznej oraz działań promujących ekonomię społeczną i zatrudnienie w dziedzinie ekonomii społecznej¹³⁸.

Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji

Działanie 7.3 ma na celu wspieranie rozwoju różnego typu inicjatyw, które podejmowane są na rzecz aktywizacji oraz integracji społeczności lokalnych działających w celu rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich. Działanie, realizowane w trybie konkursowym, skierowane jest do osób zamieszkujących gminy wiejskie, gminy miejsko-wiejskie, a także miasta liczące do 25 tys. mieszkańców (w tym w szczególności do lokalnych społeczności, które prowadzą aktywną działalność przeciw wykluczeniom społecznym mieszkańców obszarów wiejskich oraz do podmiotów funkcjonujących na rzecz aktywizacji zawodowej tego typu mieszkańców). Przykładowymi projektami realizującymi zapisy działania 7.3 POKL są te wypełniające założenia integracji społecznej mieszkańców wsi oraz

¹³⁷ Jak wyżej.

¹³⁸ Jak wyżej.

wspierające podejmowanie wszelkiego rodzaju lokalnych inicjatyw (natury informacyjnej, szkoleniowej i/lub promocyjnej) na rzecz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu ludności wiejskiej, na rzecz rozwoju dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy w celu rozwoju zasobów ludzkich na szczeblu lokalnym¹³⁹.

Priorytet 8: Regionalne kadry gospodarki

Priorytet realizowany jest w celu rozwoju wysoko wyspecjalizowanej oraz zdolnej do przystosowywania się do panujących na rynku pracy warunków siły roboczej oraz w celu poprawy działania systemu przewidywania i zarządzania zmianami w gospodarce. Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach obu działań niniejszego priorytetu¹⁴⁰.

Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie

Priorytetowym celem przedmiotowego działania jest podwyższenie oraz dostosowanie umiejętności i kwalifikacji osób pracujących do dynamicznie zmieniających się potrzeb regionalnej gospodarki. Wszystkie trzy poddziałania objęte działaniem 8.1 realizowane są w trybie konkursowym. Organizacje pozarządowe przewidziane są jako potencjalni beneficjenci w dwóch poniżej opisanych poddziałaniach¹⁴¹.

Poddziałanie 8.1.1 Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw

Grupą docelową są przedsiębiorcy wraz z zatrudnionymi przez nich pracownikami oraz będące w wieku powyżej 18 lat osoby pracujące (za wyjątkiem prowadzących działalność gospodarczą osób fizycznych), które uczestniczą w kursach lub szkoleniach poza godzinami wykonywanej przez nich pracy. Przewidziane do dofinansowania w ramach niniejszego poddziałania typy projektów obejmują organizację ogólnych oraz specjalistycznych szkoleń, a także związane ze szkoleniami doradztwo skierowane do kadry zarządzającej oraz pracowników przedsiębiorstw. Poddziałanie przewiduje udzielanie doradztwa dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym również dla prowadzących działalność gospodarczą osób fizycznych – w szczególności w obszarze ekonomii, rachunkowości, finansów, czy też zarządzania zasobami ludzkimi). Poddziałanie to zakłada

¹³⁹ Jak wyżej.

¹⁴⁰ Jak wyżej.

¹⁴¹ Jak wyżej.

również dofinansowanie szkoleń, kursów i doradztwa zawodowego przeznaczonego dla osób pracujących w wieku powyżej 18 lat, które chciałyby nabyć nowe umiejętności, bądź też uzupełnić/podwyższyć aktualnie posiadane kwalifikacje. Nabór na te szkolenia musi być otwarty dla wszystkich zainteresowanych, również podmiot szkolący musi być niezależny od pracodawcy¹⁴².

Poddziałanie 8.1.2 Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie

Grupą docelową tego poddziałania są pracodawcy oraz pracownicy tych przedsiębiorstwach, które przechodzą procesy adaptacyjne i modernizacyjne, a także osoby, które straciły pracę z przyczyn od niej niezależnych w okresie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do realizacji projektu. Poddziałaniem objęci są również partnerzy społeczni (związki zawodowe oraz organizacje pracodawców), a także osoby odchodzące z rolnictwa, rybołówstwa, rybactwa. Beneficjentami mogą być też jednostki samorządu terytorialnego, samorzady gospodarcze i zawodowe, społeczność lokalna, instytucje rynku pracy, organizacje pozarządowe. Projekty, które są do nich skierowane, służyć mają wsparciem na rzecz tych osób, które zostały zwolnione, planuje się je zwolnić bądź też są zagrożone zwolnieniem z pracy z powodów od nich niezależnych, a także na rzecz osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach przechodzących procesy modernizacyjne i adaptacyjne. W ramach tego poddziałania możliwa jest pomoc w znalezieniu nowej pracy oraz wspieranie osób planujących założenie działalności gospodarczej. Priorytet zakłada również realizację projektów mających na celu zwiększenie świadomości zarówno wśród pracowników, jak i kadry zarządzającej tych przedsiębiorstw, które są modernizowane w zakresie potrzeby oraz możliwości realizacji projektów pomagających wprowadzanie zmian na skutek przeprowadzenia szkoleń oraz doradztwa dotyczących np. zmiany profilu prowadzonej działalności. Poddziałanie to obejmuje również realizację projektów obejmujących udzielanie pomocy w tworzeniu lokalnych partnerstw z udziałem przedsiębiorstw, związków zawodowych, organizacji pracodawców, a także jednostek samorządu terytorialnego, urzędów pracy oraz innego typu środowisk zajmujących się opracowaniem, a następnie wprowadzeniem w życie strategii przewidywania oraz zarządzania zmianami o charakterze gospodarczym – zarówno na szczeblu lokalnym, jak i wojewódzkim. Przewidziane do wsparcia projekty mogą obejmować przeprowadzanie badań w zakresie panujących na rynku

¹⁴² Jak wyżej.

trendów rozwojowych wraz ze sporządzeniem prognoz zachodzących w regionie zmian gospodarczych i formułowaniem właściwych mechanizmów¹⁴³.

Działanie 8.2 Transfer wiedzy

Działanie to wdrażane jest w celu zacieśnienia powiązań i zwiększenia transferu wiedzy sfery Badań i Rozwoju ze sferą gospodarki (czyli z przedsiębiorcami), czego efektem będzie rozwój gospodarczy poszczególnych regionów¹⁴⁴.

Poddziałanie 8.2.1 Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw

Grupy docelowe poddziałania tworzą jednostki naukowe, jednostki B+R, uczelnie, ich studenci, absolwenci (przez okres 12 miesięcy od dnia ukończenia studiów), doktoranci, pracownicy, a także przedsiębiorcy i pracownicy przedsiębiorstw. W ramach poddziałania możliwa jest organizacja różnego rodzaju szkoleń praktycznych czy też staży dla zarówno pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych, jak i pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych w przedsiębiorstwach. Możliwe jest również tymczasowe zatrudnianie wysoko wykwalifikowanej kadry naukowej/naukowo-badawczej w MŚP. Projekty realizowane w ramach tego poddziałania mogą też dotyczyć promocji idei przedsiębiorczości akademickiej, która służy komercjalizacji wiedzy zespołów pracujących na uczelni czy też w przemyśle. Projekty mogą też obejmować organizację szkoleń/doradztwa, skierowanych do pracowników szkół wyższych oraz pracowników jednostek naukowych, doktorantów, absolwentów uczelni planujących założenie własnej działalności gospodarczej (typu spin off/spin out), a także do studentów. Przewiduje się także wspieranie tworzenia oraz dalszego rozwoju sieci współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a naukowcami w obszarze innowacji oraz transferu technologii (na poziomie lokalnym i regionalnym)¹⁴⁵.

Poddziałanie 8.2.1, realizowane w trybie konkursowym, przeznaczone jest m.in. dla organizacji pozarządowych.

Priorytet 9: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

Celem priorytetu 9 jest przeciwdziałanie oraz obniżanie poziomu nierówności w zakresie dostępu do edukacji oraz jakości usług edukacyjnych – w tym w szczególności

¹⁴³ Jak wyżej.

¹⁴⁴ Jak wyżej.

¹⁴⁵ Jak wyżej.

pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi (dotyczących kształcenia ustawicznego), podwyższanie poziomu jakości kształcenia zawodowego, a także zintensyfikowanie rozwoju zawodowego oraz podnoszenie kwalifikacji wśród nauczycieli – w tym zwłaszcza na terenach wiejskich. Beneficjentami projektów we wszystkich pięciu działaniach objętych niniejszym priorytetem mogą być organizacje pozarządowe¹⁴⁶.

Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty

Działanie to ma na celu zapewnienie równych szans w zakresie edukacji wskutek wspierania instytucji systemu oświaty, a także osób napotykaających różnego rodzaju bariery (np. o charakterze ekonomicznym, środowiskowym, geograficznym, zdrowotnym), które to utrudniają bądź też uniemożliwiają korzystanie z usług edukacyjnych. Działanie to przewiduje również podniesienie jakości i atrakcyjności oferty edukacyjnej instytucji systemu oświaty, które realizują kształcenie w formach szkolnych (z wyjątkiem kształcenie dorosłych) skoncentrowane na rozwoju kluczowych kompetencji i zwiększeniu zdolności wśród uczniów do ich przyszłego zatrudnienia¹⁴⁷.

Poddziałanie 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej

Poddziałanie to skierowane jest do dzieci będących w wieku przedszkolnym (czyli inaczej mówiąc – w wieku 3-5 lat) oraz ich rodziców. Przewidziane do wsparcia w ramach niniejszego poddziałania projekty mogą dotyczyć tworzenia nowych przedszkoli na obszarach charakteryzujących się niskim poziomem upowszechnienia edukacji przedszkolnej. Do grupy beneficjentów końcowych zaliczane są także już istniejące przedszkola oraz inne formy wychowania przedszkolnego. Wsparcie mogą otrzymać także projekty obejmujące udzielanie różnorodnego wsparcia funkcjonujących przedszkoli. Wsparcie to polegać może na zatrudnieniu nowych pracowników w celu zwiększenia ilości przyjmowanych dzieci bądź pracy w dłuższym wymiarze czasu. Dofinansowanie mogą otrzymać również projekty mające na celu opracowanie i realizację kampanii informacyjnych, które propagowałyby edukację przedszkolną¹⁴⁸.

¹⁴⁶ Jak wyżej.

¹⁴⁷ Jak wyżej.

¹⁴⁸ Jak wyżej.

Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych

Poddziałanie to skierowane jest m.in. do realizujących kształcenie ogólne szkół i placówek oświatowych, a także do ich organów prowadzących, uczniów oraz tych osób, które zbyt wcześnie przestały kontynuować naukę. W poddziałaniu przewidziana jest realizacja projektów obejmujących wprowadzanie w życie programów rozwojowych szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne, mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych, zmniejszenie dysproporcji w osiągnięciach edukacyjnych, a przede wszystkim zwiększenie jakości procesu kształcenia. Programy obejmujące te placówki i ludzi mogą zawierać zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze oraz zajęcia specjalistyczne, a także opiekę pedagogiczno-psychologiczną i doradztwo dla uczniów mających problemy w nauce bądź też z powodu innych przesłanek zagrożonych zbyt wczesnym wypadnięciem z systemu oświaty. Poddziałanie obejmuje również programy dla dzieci oraz młodzieży, które nie są objęte systemem szkolnictwa podstawowego/gimnazjalnego/ponadgimnazjalnego. Programy te umożliwiają nie tylko ukończenie określonego etapu kształcenia, ale również kontynuację nauki dzięki dodatkowym zajęciom dla uczniów, które to ukierunkowane są na rozwój kompetencji kluczowych. W projektach składanych w ramach poddziałania 9.1.2 zawarte może być także rozszerzanie oferty szkół poradnictwo i doradztwo edukacyjno-zawodowe, informowanie uczniów o korzyściach, jakie wynikają z wyboru określonej ścieżki edukacyjnej, a także o możliwościach dalszego kształcenia (w powiązaniu z sytuacją panującą na lokalnym rynku pracy). Mogą być wdrażane nowe, innowacyjne formy nauczania i oceniania cechujące się znacznie wyższą skutecznością niż te, określane mianem tradycyjnych, a także wdrażane mogą być programy i narzędzia efektywnego zarządzania placówką oświatową, dzięki którym nastąpi poprawa jakości edukacji¹⁴⁹.

Działanie 9.2 Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego

Działanie ma na celu wzrost jakości i atrakcyjności oferty edukacyjnej kształcących zawodowo szkół oraz placówek oświatowych (z wyjątkiem kształcenia osób dorosłych), dzięki czemu podniesiona zostanie zdolność uczniów do możliwości zatrudnienia w przyszłości. W ramach realizowanego w trybie konkursowym działania, o dofinansowanie projektów mogą ubiegać się m.in. organizacje pozarządowe. Natomiast grupą docelową działania są: uczniowie i słuchacze kształcących w zawodzie szkół i placówek oświatowych

¹⁴⁹ Jak wyżej.

(z wyjątkiem kształcenia dorosłych), partnerzy społeczno-gospodarczy, szkoły i placówki prowadzące kształcenie zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych) oraz pracodawców. Projekty mogą diagnozować potrzeby edukacyjne w obszarze szkolnictwa zawodowego, które są zgodne z zapotrzebowaniem rynku pracy (o zasięgu zarówno lokalnym, jak i regionalnym), oraz wdrażać programy rozwojowe dla szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe służące podnoszeniu jakości nauczania. Wnioskodawcy mogą przedkładać w swoich projektach programy rozwojowe, które obejmować będą dodatkowe zajęcia o charakterze dydaktyczno-wyrównawczym, a także specjalistyczne zajęcia realizowane w celu wyrównania nierówności w edukacji, które powstały w trakcie procesu kształcenia. Projekty zawierać mogą również: udzielanie doradztwa, czy też świadczenie opieki pedagogiczno-psychologicznej dla tych uczniów, którzy mają problemy w nauce lub którzy są z innych powodów zagrożone zbyt wczesnym usunięciem z systemu szkolnictwa. Poza tym, projekty mogą obejmować organizowanie dodatkowych, skoncentrowanych na rozwijaniu kluczowych kompetencji, zajęć dla uczniów, a także nawiązanie i zacieśnianie wzajemnej współpracy pomiędzy szkołami i placówkami realizującymi kształcenie zawodowe a instytucjami rynku pracy i pracodawcami oraz wyposażenie szkół i placówek realizujących kształcenie zawodowe w materiały dydaktyczne, które wspomogą w zapewnieniu wysokiej jakości kształcenia. W ramach działania możliwe jest również realizowanie projektów mających na celu wdrażanie innowacyjnych form nauczania oraz oceniania, które to charakteryzują się zdecydowanie wyższą skutecznością od tradycyjnych, a także realizowanie projektów polegających na wdrażaniu programów i narzędzi efektywnego zarządzania placówkami oświatowymi¹⁵⁰.

Działanie 9.3 Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego

Działanie 9.3 ma na celu zwiększenie znaczenia kształcenia ustawicznego stanowiącego jeden z podstawowych czynników wpływających na sytuację panującą na rynku pracy, na skutek zwiększenia udziału osób w wieku powyżej 18 roku życia w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych. Działanie realizowane jest na podstawie ogłaszanych konkursów. Beneficjentami mogą m.in. być organizacje pozarządowe. Grupami docelowymi są osoby w wieku od 25 do 64 lat, które wykazują chęć kształcenia ustawicznego, osoby w wieku od 18 do 24 lat, które się nie kształcą oraz placówki kształcenia ustawicznego i doskonalenia zawodowego realizujące ustawiczne kształcenie. Do grup docelowych zalicza

¹⁵⁰ Jak wyżej.

się również partnerów społeczno-gospodarczych oraz pracodawców. Przykładowymi projektami jest organizacja kampanii mających na celu upowszechnianie informacji dotyczących formalnego kształcenia ustawicznego (w odniesieniu do sytuacji panującej na regionalnym i lokalnym rynku pracy), czy też kształcenie (w formach szkolnych) dorosłych, którzy wykazują chęć uzupełnienia/podwyższenia wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych. Projekty składane przez organizacje pozarządowe mogą także dotyczyć świadczenia usług doradczych skierowanych do osób dorosłych, które wykazują chęć udziału w kształceniu formalnym – w powiązaniu z potrzebami lokalnego lub regionalnego rynku pracy, bądź też udzielania wsparcia skierowanego do placówek kształcenia ustawicznego, praktycznego oraz doskonalenia zawodowego w zakresie formalnego kształcenia¹⁵¹.

Działanie 9.4 Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty

Działanie 9.4 skoncentrowane jest na dostosowywaniu wykształcenia i kwalifikacji kadry administracyjnej zatrudnionej w instytucjach systemu oświaty, nauczycieli, a także do instruktorów praktycznej nauki zawodu do strategicznych kierunków rozwoju regionu, zmiany kierunków kształcenia, zapotrzebowania na nowe umiejętności/kwalifikacje. Beneficjentami w ramach przedmiotowego działania mogą być organizacje pozarządowe. Działanie realizowane jest w trybie konkursowym. Grupą docelową projektów w tym działaniu jest kadra administracyjna oraz kadra zajmująca się zarządzaniem oświatą, nauczyciele i pracownicy szkół i placówek oświatowych oraz instruktorzy praktycznej nauki zawodu. Do przykładowych projektów zaliczyć należy: organizację studiów podyplomowych, kursów kwalifikacyjnych i doskonalących umiejętności posiadanych przez nauczycieli oraz pracowników placówek kształcenia ustawicznego, doskonalenia zawodowego, a także instruktorów praktycznej nauki zawodu. Projekty mogą obejmować także studia wyższe dla nauczycieli, którzy są zainteresowani podwyższeniem/uzupełnieniem wykształcenia i kwalifikacji. Mogą to być również projekty dotyczące studiów podyplomowych oraz różnego rodzaju kursów i szkoleń doskonalących pracowników administracji oświaty w zakresie organizacji, finansowania, bieżącego kontrolowania działalności związanej z oświatą, a także projekty zakładające przekwalifikowanie nauczycieli szkolnych – przez wzgląd na zachodzące w obszarze demografii zmiany w kierunku kształcenia ustawicznego¹⁵².

Działanie 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich

¹⁵¹ Jak wyżej.

¹⁵² Jak wyżej.

Działanie ukierunkowane jest na zwiększeniu aktywności ludności wiejskiej w celu podnoszenia poziomu samoorganizacji oraz wzrostu tworzonych inicjatyw lokalnych skoncentrowanych na rozwoju edukacji oraz podwyższaniu poziomu wykształcenia społeczeństwa zamieszkałego na terenach wiejskich. Jako beneficjenci wskazane są organizacje pozarządowe. Grupą docelową realizowanego w trybie konkursowym działania są osoby zamieszkujące gminy wiejskie, miejsko-wiejskie oraz miasta liczące do 25 tys. mieszkańców, a także wspierające edukację na terenach wiejskich i podnoszenie poziomu wykształcenia na tychże terenach lokalne społeczności oraz podmioty działające w celu zapobiegania marginalizacji terenów wiejskich. Działanie to przewiduje do realizacji projekty wpływające na podwyższenie poziomu wykształcenia, kwalifikacji i umiejętności ludności wiejskiej oraz na rozwój oferowanych na terenach wiejskich usług dydaktycznych. Dofinansowanie uzyskać mogą także projekty, które obejmują nie tylko tworzenie, ale również wspieranie dalszego funkcjonowania inicjatyw podejmowanych w celu zwiększenia stopnia świadomości lokalnych środowisk oraz ich zaangażowania we wszelkiego rodzaju działania, których efektem ma być rozwój edukacji na obszarach wiejskich i podwyższenie poziomu wykształcenia osób ich zamieszkujących¹⁵³.

Dofinansowanie mogą uzyskać także projekty obejmujące realizację działań o charakterze informacyjno-promocyjnym, doradczym oraz szkoleniowym – w celu zwiększenia świadomości ludności wiejskiej związanej z korzyściami płynącymi ze stałego podnoszenia posiadanych kwalifikacji. Dofinansowane mogą być także projekty charakteryzujące się innowacyjnością oraz projekty na rzecz współpracy międzynarodowej. Zgodnie z art. 7 i 8 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1081/2006 (WE) z 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego współpraca ponadnarodowa i międzyregionalna może obejmować wymianę informacji, doświadczeń, rozwój podejścia komplementarnego oraz skoordynowanych lub wspólnych przedsięwzięć¹⁵⁴.

3.2.2 Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG)

Kolejnym ogólnokrajowym programem, w ramach którego z dofinansowania mogą korzystać organizacje pozarządowe jest Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka. Wdrożenie tego programu ma przysłużyć się rozwojowi gospodarki polskiej na skutek

¹⁵³ Jak wyżej.

¹⁵⁴ Jak wyżej.

realizacji przez innowacyjne przedsiębiorstwa różnego rodzaju projektów inwestycyjnych. W ramach PO IG przewidziano następujące priorytety¹⁵⁵:

- 1) Badania i rozwój nowoczesnych technologii;
- 2) Infrastruktura sfery B+R;
- 3) Kapitał dla innowacji;
- 4) Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia;
- 5) Dyfuzja innowacji;
- 6) Polska gospodarka na rynku międzynarodowym;
- 7) Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji;
- 8) Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki;
- 9) Pomoc techniczna.

Organizacje pozarządowe mogą realizować przedsięwzięcia inwestycyjne w ramach sześciu priorytetów. Poza tym, w jednym z działań objętych osią priorytetową 1. Badania i rozwój nowoczesnych technologii tego typu organizacje zostały wymienione jako potencjalny wnioskodawca projektów realizowanych w systemie indywidualnym. Maksymalny poziom dofinansowania przedsięwzięć inwestycyjnych wdrażanych przez organizacje pozarządowe nie może przekroczyć 85% wydatków kwalifikowalnych. Instytucją Zarządzającą PO IG jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego poprzez Departament Zarządzania Programami Konkurencyjności i Innowacyjności¹⁵⁶.

Priorytet 1: Badania i rozwój (B+R) nowoczesnych technologii

Pierwsza oś priorytetowa PO IG ma na celu zwiększenie roli nauki w sferze biznesu na skutek prowadzenia prac badawczo-rozwojowych (B+R) w najistotniejszych dziedzinach dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju¹⁵⁷.

Organizacje pozarządowe są wymienione wśród potencjalnych beneficjentów w ramach poddziałania 1.1.1. Natomiast beneficjentem projektów indywidualnych w ramach działania 1.2 jest Fundacja na rzecz Nauki Polskiej¹⁵⁸.

155 Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 w wersji zatwierdzonej przez Radę Ministrów (30 października 2007 r.), <http://www.poig.gov.pl>.

156 Jak wyżej.

157 Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (wersja z 6 grudnia 2010 r.), <http://www.poig.gov.pl>.

158 Jak wyżej.

Działanie 1.1 Wsparcie badań naukowych w celu budowy gospodarki opartej na wiedzy

Działanie ma na celu nadanie kierunku badań naukowych na takie dziedziny nauki, które w największym stopniu wpływają na tworzenie i rozwój gospodarki opartej na wiedzy oraz które są w stanie zapewnić szybki rozwój społeczno-gospodarczy kraju. W poddziałaniu 1.1.1 wnioskodawcami mogą być podmioty wdrażające przedsięwzięcia typu foresight (czyli podmioty nie działające w celu osiągnięcia zysku, jak np. fundacje i stowarzyszenia)¹⁵⁹.

Poddziałanie 1.1.1 Projekty badawcze z wykorzystaniem metody foresight

Poddziałanie to ma na celu – poprzez zastosowanie metody foresight – identyfikację kierunków badań naukowych oraz prac rozwojowych. Metoda ta obejmować ma Narodowy Program Foresight Polska 2020 i kolejne, a także przygotowanie regionalnych strategii rozwoju, opracowanie strategii rozwoju poszczególnych dziedzin nauki oraz sektorów gospodarki, czy też sporządzenie strategii funkcjonowania istniejących na terenie kraju platform technologicznych. Projekt badawczy obejmuje badania podstawowe i/lub badania przemysłowe i/lub prace rozwojowe bądź też przedsięwzięcia wdrażane w ramach projektu foresight. Niniejsze poddziałanie wdraża Ośrodek Przetwarzania Informacji¹⁶⁰.

Działanie 1.2 Wzmocnienie potencjału kadrowego nauki

Działanie to ma na celu zachęcać do podejmowania kariery naukowej, a także stymulować jakościowy rozwój kadry naukowej i współpracy międzynarodowej. Działanie wdrażane jest w trybie indywidualnym przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej. Projekty indywidualne realizowane są w ramach konkursów na wdrażanie przez studentów/absolwentów/doktorantów projektów aplikacyjnych mających zastosowanie w praktyce gospodarczej (Program Ventures), a także na realizację projektów najlepszych zespołów badawczych w Polsce, w których udział biorą zarówno studenci i doktoranci, jak i uczestnicy staży podoktorskich (Program Team), oraz na wdrażanie – w trakcie studiów doktoranckich – projektów badawczych realizowanych przy współpracy z międzynarodowymi jednostkami naukowymi (Program Międzynarodowe Projekty Doktoranckie w Polsce). Poza tym, w ramach niniejszego działania przewiduje się realizację

159 Jak wyżej.

160 Jak wyżej.

projektów, które wdrażane są dzięki zaangażowaniu – tworzących zespoły badawcze w polskich jednostkach naukowych – uczonych z zagranicy (Program Welcome)¹⁶¹.

Priorytet 3: Kapitał dla innowacji

Priorytet ma na celu zarówno zwiększenie liczby przedsiębiorstw, które funkcjonują wdrażając do prowadzonej działalności innowacyjne rozwiązania, jak i zwiększenie dostępności przedsiębiorstw do zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć o charakterze innowacyjnym. Organizacje pozarządowe mogą być wnioskodawcami ramach w dwóch działaniach w niniejszym priorytecie: 3.1 i 3.3¹⁶².

Działanie 3.1 Inicjowanie działalności innowacyjnej

Głównym celem przedmiotowego działania jest wzrost liczby przedsiębiorstw o charakterze innowacyjnym. Wsparcie obejmuje projekty nastawione na poszukiwanie i ocenę innowacyjnych pomysłów potencjalnych przedsiębiorców, prace przygotowawcze służące powstaniu nowego przedsiębiorstwa w oparciu o ten pomysł, a także inwestycje kapitałowe w nowoutworzone przedsiębiorstwo. Organizacje pozarządowe nie są w bezpośredni sposób wymienione wśród potencjalnych beneficjentów tego działania, jednakże znajdują się tu różnego rodzaju instytucje (jak np. centra transferu technologii) działające na rzecz wsparcia tworzenia innowacyjnych przedsiębiorstw, inkubatory przedsiębiorczości akademickiej, parki naukowo-technologiczne, czy też akceleratory technologii. Realizowane przez nie projekty mogą być skierowane do nowoutworzonych MŚP. Instytucją wdrażającą niniejsze działanie jest Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁶³.

Działanie 3.3 Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MŚP

Działanie ma na celu aktywizację rynku prywatnych inwestorów na skutek tworzenia warunków sprzyjających nawiązywaniu współpracy prywatnych inwestorów z przedsiębiorstwami potrzebującymi środki finansowe na zrealizowanie cechujących się innowacyjnością przedsięwzięć. W poddziałaniu 3.3.1 wnioskodawcami mogą być instytucje

¹⁶¹ Jak wyżej.

¹⁶² Jak wyżej.

¹⁶³ Jak wyżej.

otoczenia biznesu (IOB), do których zaliczyć można m.in. istniejące oraz nowoutworzone sieci inwestorów oraz podmioty świadczące usługi doradcze dla przedsiębiorców¹⁶⁴.

Poddziałanie 3.3.1 Wsparcie dla IOB

W ramach niniejszego poddziałania można uzyskać dofinansowanie na kształtowanie gotowości do inwestycji dzięki wykwalifikowaniu przyszłych i funkcjonujących już na rynku przedsiębiorców w zakresie poszukiwania inwestorów oraz dzięki zaprezentowaniu własnej oferty (w tym m.in. przeznaczone dla przedsiębiorców szkolenie dotyczące istniejących form i sposobów zewnętrznego finansowania działalności gospodarczej). Dofinansowane mogą być również działania zwiększające świadomość w obszarze usług (i płynących z nich korzyści) świadczonych przez sieć prywatnych inwestorów (tj. anioły biznesu), działania służące tworzeniu i dalszemu rozwojowi funkcjonujących sieci prywatnych inwestorów (w tym również sieci aniołów biznesu), projekty obejmujące tworzenie i rozwój platform wymiany doświadczeń dotyczących możliwych do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych, programy szkolenia, seminaria skierowane dla prywatnych inwestorów (w obszarze inwestowania w spółki przedsiębiorców), inwestycje polegające na uruchamianiu platform przeznaczonych do kojarzenia inwestorów z przedsiębiorcami potrzebującymi zewnętrznymi źródłami finansowania o charakterze udziałowym. Działanie wdrażane jest przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁶⁵.

Priorytet 5: Dyfuzja innowacji

Priorytet ma na celu zagwarantowanie przedsiębiorcom wysokiego standardu infrastruktury i usług, które będą służyły wzmocnieniu oraz wykorzystaniu potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw, a także wzmocnieniu pozycji konkurencyjnej poprzez rozwój powiązań kooperacyjnych. Organizacje pozarządowe należące do grupy instytucji otoczenia biznesu (IOB) mogą być projektodawcami w trzech działaniach wyszczególnionych w niniejszym priorytecie¹⁶⁶.

Działanie 5.2 Wspieranie instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi proinnowacyjne oraz ich sieci o znaczeniu ponadregionalnym

¹⁶⁴ Jak wyżej.

¹⁶⁵ Jak wyżej.

¹⁶⁶ Jak wyżej.

Działanie ma na celu umożliwienie przedsiębiorcom dostępu do wysokiej jakości, kompleksowych usług biznesowych niezbędnych do prowadzenia działalności innowacyjnej. Cztery rodzaje projektów wdrażane są na podstawie ogłaszanych konkursów. Pierwszym jest przygotowanie, dofinansowanie oraz rozszerzenie portfela usług o charakterze proinnowacyjnym (na który składają się usługi: informacyjne, szkoleniowe, doradcze, sieciowe/poszukiwania partnera), które służą poprawieniu innowacyjności działających na terenie Polski przedsiębiorstw. Drugim jest zapewnienie przedsiębiorcom dostępu do usług proinnowacyjnych oraz do przedsięwzięć realizowanych wspólnie przez instytucje zorganizowane w sieciach. Kolejny rodzaj projektu dotyczy funkcjonowania jednostki zajmującej się koordynacją działalności sieci. Ostatnim, przewidzianym do dofinansowania typem projektów jest budowa oraz rozwój zawierającego dane o innowacjach systemu informatycznego, który jest przeznaczony do obsługi jednostki koordynującej działalność sieci. Za beneficjentów tych projektów uznaje się funkcjonujące w sieciach IOB/sieci IOB. Instytucją wdrażającą działanie jest Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁶⁷.

Działanie 5.3 Wspieranie ośrodków innowacyjności

Projekty, które realizowane są w trybie indywidualnym obejmują doradztwo w zakresie opracowania strategii rozwoju ośrodka mającej na uwadze zapotrzebowanie przedsiębiorców, a także wynikające z niniejszej strategii: doradztwo i promocję, rozbudowę lub modernizację infrastruktury technicznej oraz promowanie usług świadczonych przez instytucje proinnowacyjnego otoczenia biznesu (o zasięgu lokalnym, regionalnym i międzynarodowym). Działanie wdrażane jest przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁶⁸.

Działanie 5.4 Zarządzanie własnością intelektualną

Działanie 5.4 PO IG ma na celu poprawę skuteczności działania rynku innowacji oraz przepływu innowacyjnych rozwiązań poprzez rozpowszechnianie stosowania prawa własności intelektualnej, w tym w szczególności dzięki uzyskiwaniu ochrony praw własności przemysłowej¹⁶⁹.

Poddziałanie 5.4.2 Popularyzacja wiedzy w zakresie własności intelektualnej

¹⁶⁷ Jak wyżej.

¹⁶⁸ Jak wyżej.

¹⁶⁹ Jak wyżej.

W ramach niniejszego poddziałania można uzyskać wsparcie na realizację projektów upowszechniających wiedzę dotyczącą korzyści, jakie płyną z ochrony własności intelektualnej w przedsiębiorstwach, a także na realizację projektów upowszechniających informacje w zakresie metod oraz możliwości ochrony własności intelektualnej. Wnioskodawcami przedsięwzięć inwestycyjnych mogą być instytucje otoczenia biznesu (IOB). Instytucją wdrażającą poddziałanie 5.4.2 jest Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁷⁰.

Priorytet 6: Polska gospodarka na rynku międzynarodowym

Priorytet ma na celu poprawę wizerunku Polski, jako ważnego partnera gospodarczego oraz jako miejsca, w którym można nawiązywać wartościowe kontakty handlowe, miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, lokowania inwestycji, a także rozwoju usług turystycznych. Instytucje otoczenia biznesu (IOB) – czyli potencjalnie również organizacje pozarządowe – mogą być projektodawcami w ramach działania 6.4¹⁷¹

Działanie 6.4 Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym

Przedmiotowe działanie ma na celu realizację inwestycji wspierających tworzenie cechujących się innowacyjnością oraz konkurencyjnością produktów turystycznych (o unikatowym charakterze w skali ponadregionalnej). Wsparcie obejmuje projekty o największym znaczeniu turystycznym, a szczególnie takie, które wpływają na wzrost atrakcyjności kraju w ramach przygotowań do organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012. Działanie realizowane jest w trybie indywidualnym. Działanie przewiduje kompleksowe ponadregionalne projekty turystyczne, które obejmują inwestycje w spójną infrastrukturę wyjątkowych produktów turystycznych (w tym przede wszystkim projekty realizowane w partnerstwie oraz projekty obejmujące wsparcie dla obiektów znajdujących się na liście Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO lub uznane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za Pomniki Historii). Preferowane będą projekty o charakterze liniowym i sieciowym. Projekty mogą obejmować także działania promujące produkt turystyczny, który jest ściśle związany z podejmowanymi w projekcie działaniami. Wnioskodawcami mogą być instytucje otoczenia biznesu (w tym: fundacje i stowarzyszenia o

¹⁷⁰ Jak wyżej.

¹⁷¹ Jak wyżej.

charakterze non profit funkcjonujące na rzecz sektora turystycznego, izby gospodarcze). Instytucją wdrażającą niniejsze działanie jest Polska Organizacja Turystyczna¹⁷².

Priorytet 7: Społeczeństwo informacyjne – budowa administracji elektronicznej

Priorytet ma na celu polepszenie warunków prowadzenia działalności gospodarczej za pomocą zwiększenia dostępności zasobów usług publicznych i informacyjnych administracji publicznej w formie cyfrowej dla przedsiębiorców i obywateli. Celem siódmej osi priorytetowej jest utworzenie ogólnokrajowej infrastruktury teleinformatycznej, która umożliwi przesył danych pomiędzy określonymi platformami usług elektronicznych, rejestrami elektronicznymi, portalami tematycznymi oraz urzędami. Infrastruktura ta stanowić ma swoistego rodzaju zaplecze niezbędne do zapewnienia elektronicznych usług publicznych oferowanych dla przedsiębiorców. Efektem tego ma być poprawa funkcjonowania administracji rządowej oraz samorządowej. Beneficjentami działania mogą być m.in. konsorcja tworzone przez jednostki administracji publicznej z jednostki B+R, przedsiębiorstwami, organizacjami pozarządowymi lub organami samorządu zawodowego. Instytucją wdrażającą priorytet jest Władza Wdrażająca Programy Europejskie¹⁷³.

Priorytet 8: Społeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki

Ósma oś priorytetowa skoncentrowana jest na tworzeniu nowych, charakteryzujących się wysokim poziomem innowacyjności e-usług, wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań biznesu elektronicznego oraz na niwelacji technologicznych, mentalnych i ekonomicznych barier w korzystaniu z e-usług w społeczeństwie. Organizacje pozarządowe mogą być beneficjentami w ramach dwóch działań objętych niniejszym priorytetem, a mianowicie w ramach działania 8.3 oraz działania 8.4¹⁷⁴.

Działanie 8.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion

Działanie 8.3 realizowane jest w celu zagwarantowania dostępu do sieci Internet osobom zagrożonym wykluczeniem cyfrowym z powodu niepełnosprawności lub trudnej sytuacji materialnej. Beneficjentami mogą być konsorcja tworzone przez jednostki samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi. Uzyskane wsparcie może być przeznaczone na realizację projektów zakładających: dofinansowanie pokrywające koszty dostępu do sieci

¹⁷² Jak wyżej.

¹⁷³ Jak wyżej.

¹⁷⁴ Jak wyżej.

Internet w całości lub częściowo (przez okres maksymalnie 3 lat w gospodarstwach domowych na objętym projektem terenie), dofinansowanie pokrywające koszty dostarczenia, zainstalowania oraz serwisu sprzętu komputerowego oraz – jeśli zajdzie taka potrzeba – dofinansowanie pokrywające koszty zakupu oprogramowania w tych gospodarstwach domowych, które zostały wskazane w projekcie przez wnioskodawcę. Przeprowadzone mogą być także szkolenia dotyczące obsługi komputera oraz korzystania z Internetu dla ostatecznych beneficjentów projektu. Dofinansowanie obejmować może także koszty operacyjne, koszty zatrudnienia oraz przeszkolenia pracowników JST i/lub organizacji pozarządowej uczestniczącej w konsorcjum. W ramach dotacji można pokryć koszty działań koordynacyjnych służących niwelacji/eliminacji problemu wykluczenia cyfrowego (np. wyposażenie w sprzęt komputerowy oraz zapewnienie stałego dostępu do Internetu w jednostkach podległych beneficjentowi, tj. publiczne instytucje kultury, szkoły, biblioteki publiczne, publiczne domy pomocy społecznej, publiczne placówki opiekuńczo-wychowawcze położone na obszarze działania beneficjenta). Dofinansowane mogą być również koszty promocji projektu. Instytucją wdrażającą działanie jest Władza Wdrażająca Programy Europejskie¹⁷⁵.

Działanie 8.4 Zapewnienie dostępu do Internetu na etapie „ostatniej mili”

Natomiast działanie 8.4 realizowane jest w celu bezpośredniego dostarczania szerokopasmowego dostępu do Internetu (tzw. ostatniej mili dla ostatecznych użytkowników) za pomocą wsparcia mikro-, małych i średnich przedsiębiorców, którzy dostarczą niniejszą usługę na tych obszarach, na których jest to nieopłacalne finansowo. Organizacje pozarządowe mogą otrzymać dofinansowanie na projekty polegające na budowie infrastruktury teleinformatycznej pomiędzy najbliższym/najefektywniejszym punktem dystrybucji Internetu a grupą docelową. Działanie nie posiada ograniczeń, co do maksymalnej ilości realizowanych projektów tego typu na terenie gminy. Instytucją wdrażającą działanie jest Władza Wdrażająca Programy Europejskie¹⁷⁶.

3.2.3 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ)

Programem o ogólnonarodowym zasięgu, w ramach którego o dofinansowanie projektów inwestycyjnych ubiegać się mogą organizacje pozarządowe jest również Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Program ma na celu poprawę atrakcyjności

¹⁷⁵ Jak wyżej.

¹⁷⁶ Jak wyżej.

inwestycyjnej całego kraju oraz poszczególnych jej regionów wskutek realizacji inwestycji polegających na rozwoju infrastruktury technicznej – przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony i polepszenia stanu środowiska naturalnego, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej oraz zwiększeniu spójności terytorialnej. Program ten posiada następujące priorytety¹⁷⁷:

1. Gospodarka wodno-ściekowa;
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi;
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska;
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska;
5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych;
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T;
7. Transport przyjazny środowisku;
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe;
9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna;
10. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii;
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe;
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia;
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego;
14. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego;
15. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności.

Organizacje pozarządowe są wymienione jako potencjalni beneficjenci w ramach czterech priorytetów: 5, 9, 11, 12. Program współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dot. priorytetów oznaczonych numerami: 5, 11 i 12.), ze środków Funduszu Spójności (dot. osi priorytetowej nr 9) oraz krajowych pieniędzy publicznych. Maksymalny poziom dofinansowania projektu wynosi 85% wydatków kwalifikowalnych. Instytucją Zarządzającą PO IiŚ jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego poprzez Departament Koordynacji Programów Infrastrukturalnych¹⁷⁸.

Priorytet 5: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych

¹⁷⁷ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (wersja zaakceptowana przez Komisję Europejską decyzją z 7 grudnia 2007 r.), <http://www.pois.gov.pl>.

¹⁷⁸ Jak wyżej.

Priorytet ma na celu zmniejszenie stopnia degradacji środowiska, obniżenie strat jego zasobów oraz ograniczenie zmniejszania poziomu różnorodności biologicznej. Organizacje pozarządowe mogą wystąpić z wnioskiem o dofinansowanie w ramach czterech działań wyodrębnionych w tym priorytecie. Instytucją wdrażającą 5 oś priorytetową jest Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych¹⁷⁹.

Działanie 5.1 Wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej

Priorytetowym celem działania jest przywrócenie do odpowiedniego stanu siedlisk przyrodniczych oraz ostoi gatunków na objętych ochroną terenach, a także zachowanie zagrożonych wyginięciem gatunków wraz z zachowaniem różnorodności genetycznej roślin, grzybów i zwierząt. Do przykładowych rodzajów projektów zaliczamy: ochronę zasobów genowych i tworzenie centrów zajmujących się rehabilitacją zwierząt, ochronę gatunków i siedlisk in situ oraz ochronę gatunków ex situ, budowę/modernizację małej infrastruktury wykorzystywanej do zabezpieczania obszarów chronionych przed turystami, budowę/modernizację małej infrastruktury wykorzystywanej do zabezpieczenia terenów objętych ochroną przed niekontrolowaną i nadmierną eksploatacją turystów, tworzenie centrów przetrzymywania gatunków CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora). Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków UE na poziomie nie wyższym niż 85% wydatków kwalifikowalnych przewidzianego do realizacji przedsięwzięcia. Minimalna wartość projektu realizowana w ramach działania 5.1 wynosi 400 tys. zł, maksymalna – 25 mln euro¹⁸⁰.

Działanie 5.2 Zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych

Działanie ma na celu przywrócenie przepustowości korytarzy ekologicznych pozwalających na przemieszczanie się zwierząt oraz funkcjonowanie ich populacji w skali krajowej. Przykładowymi projektami mogą być: poprawa drożności ekologicznych korytarzy lądowych (w tym również umożliwiających funkcjonowanie sieci Natura 2000), zmniejszenie/usunięcie barier (związanych z infrastrukturą techniczną) utrudniających przemieszczanie się zwierząt. Poziom dofinansowania dla organizacji pozarządowych nie

179 Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, <http://www.pois.gov.pl>.

180 Jak wyżej.

może przekroczyć 85% kosztów kwalifikowalnych projektu. Minimalna wartość inwestycji została ustalona na poziomie 400 tys. zł (w przypadku przejść dla dużych i średnich ssaków – 2 mln zł), natomiast maksymalna wartość projektu – na poziomie 25 mln euro¹⁸¹.

Działanie 5.3 Opracowanie planów ochrony obszarów chronionych

Działanie ma na celu wspieranie procesów związanych z opracowywaniem planów ochrony skierowanych do terenów objętych ochroną. Do przykładowych rodzajów projektów zaliczono: dokumentację niezbędną do zarządzania obszarami specjalnej ochrony ptaków, specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 i parków narodowych, a także innych obszarów chronionych oraz krajowych programów ochrony wybranych gatunków lub siedlisk przyrodniczych. Organizacje pozarządowe mogą uzyskać dofinansowanie do wysokości 85% kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Minimalna wartość projektu w tym działaniu wyznaczona została na kwotę 400 tys. zł, zaś maksymalna – na kwotę 25 mln euro¹⁸².

Działanie 5.4 Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej

Działanie 5.4 realizowane jest w celu zwiększenia stopnia świadomości dotyczącego potrzeb oraz właściwych metod ochrony środowiska naturalnego, krajobrazu i przyrody. Przykładowymi projektami są: tworzenie partnerstw i moderowanie platform dialogu społecznego służącego ochronie środowiska naturalnego, organizację konkursów i festiwali ekologicznych o zasięgu ogólnokrajowym i ponadregionalnym, realizację działań edukacyjnych skierowanych do lokalnych społeczności na terenach objętych ochroną, realizację ogólnopolskich i ponadregionalnych działań edukacyjnych, międzynarodowych oraz ogólnopolskich imprez masowych (mających na celu popularyzację wiedzy o środowisku oraz kształtowanie proekologicznych postaw społecznych), organizowanie ogólnopolskich i ponadregionalnych szkoleń oraz realizowanie działań edukacyjnych skierowanych do tych grup zawodowych, które wywierają największy wpływ na środowisko. Poziom dofinansowania, o jaki mogą ubiegać się pozarządowe organizacje, wynosi maksymalnie 85%. Minimalna wartość projektów na realizowanie kampanii promocyjnych

181 Jak wyżej.

182 Jak wyżej.

oraz na organizację imprez masowych wynosi 2 mln zł, na pozostałe – 400 tys. zł. Maksymalna wartość projektu wynosi 25 mln euro¹⁸³.

Priorytet 9: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna

Najważniejszym celem 9. osi priorytetowej jest ograniczenie negatywnego oddziaływania sektora energetycznego na środowisko naturalne. Natomiast do celów szczegółowych priorytetu należą: zwiększenie energetycznej efektywności w procesie użytkowania energii, zwiększenie sprawności wytwarzania, przesyłania oraz dystrybucji energii, a także zwiększenie poziomu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł (w tym m.in. biopaliw). Organizacje pozarządowe wymienione są w grupie potencjalnych klientów w ramach działania 9.3¹⁸⁴.

Działanie 9.3 Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej

Działanie to ma na celu ograniczenie zużycia energii w sektorze publicznym. Wsparcie ze środków unijnych może być udzielone na wdrażanie inwestycji termomodernizacyjnych obiektów użyteczności publicznej (włącznie z wymianą wyposażenia tychże obiektów na bardziej energooszczędne). Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się maksymalnie o 50% dofinansowania. Minimalna wartość projektu termomodernizacyjnego wynosi 10 mln zł, maksymalna – 50 mln zł. Instytucją wdrażającą działanie jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej¹⁸⁵.

Priorytet 11: Kultura i dziedzictwo kulturowe

Priorytet ukierunkowany jest na realizacji działań wykorzystujących potencjał kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim w celu wzrostu atrakcyjności Polski. Organizacje pozarządowe mogą być beneficjentami (w dwóch działaniach objętych niniejszym priorytetem) w dwojaki sposób – samodzielnie lub też jako członkowie partnerstw. Instytucją wdrażającą przedmiotową oś priorytetową jest Władza Wdrażająca Programy Europejskie¹⁸⁶.

183 Jak wyżej.

184 Jak wyżej.

185 Jak wyżej.

186 Jak wyżej.

Działanie 11.1 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym

Działanie to ma na celu zachowanie, ochronę oraz efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym. Dofinansowanie może być przyznane na realizację inwestycji w zakresie zachowania, rewaloryzacji, rewitalizacji, renowacji, konserwacji, restauracji oraz adaptacji na cele kulturalne wpisanych do rejestru zabytków obiektów oraz zespołów tych obiektów, a także na nabycie i wyremontowanie wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności kulturalnej oraz na konserwację zabytkowych muzealiów, księgozbiorów, starodruków, archiwaliów i zbiorów filmowych cechujących się szczególną wartością historyczną. Dofinansowane może być również zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed włamaniem i niszczeniem, tworzenie wirtualnych instytucji kultury, rozwijanie cyfrowych zasobów w dziedzinie kultury oraz opracowanie pełnej dokumentacji niezbędnej do ubiegania się o dofinansowanie oraz późniejszej realizacji projektu w ramach niniejszego działania. Maksymalny poziom dofinansowania przewidziany dla organizacji pozarządowych ustalony został na poziomie 8% kosztów kwalifikowalnych przedsięwzięcia inwestycyjnego. Minimalna wartość projektu wynosi 20 mln zł – w przypadku partnerstw powstałych w celu realizacji projektu) oraz 4 mln zł – w przypadku projektów dotyczących zabezpieczenia zabytków przed kradzieżą oraz zniszczeniem, rozwoju zasobów cyfrowych w dziedzinie kultury (w tym digitalizacji zabytkowych zasobów bibliotecznych, muzealnych i archiwalnych, a także zbiorów filmowych), konserwacji zabytków ruchomych, powstawania wirtualnych instytucji kultury. Projekty dotyczące przygotowania dokumentacji technicznej nie posiadają dolnej granicy wartości projektu¹⁸⁷.

Działanie 11.2 Rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym

Działanie te realizowane jest w celu poprawy stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym, a także w celu wzrostu dostępności do kultury. Wsparcie można uzyskać na projekty polegające na budowie/rozbudowie/przebudowie/remoncie instytucji kultury oraz na kupno i remont trwałego wyposażenia, które jest niezbędne do prowadzenia działalności kulturalnej (wyłącznie jako jeden z elementów projektu). Dotacja obejmuje również opracowanie pełnej dokumentacji potrzebnej do złożenia wniosku i realizacji przedsięwzięcia

187 Jak wyżej.

w ramach niniejszego działania. Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się maksymalnie o dofinansowanie na poziomie 85%. Minimalna wartość projektu została ustalona na poziomie 20 mln zł. Projekty dotyczące przygotowania dokumentacji technicznej nie posiadają dolnej granicy wartości projektu¹⁸⁸.

Priorytet 12: Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia

Priorytet ma na celu udzielanie wsparcia na rzecz utrzymania dobrego zdrowia zasobów ludzkich. W ramach jednego działania wsparciem mogą być objęte niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej – czyli można powiedzieć, że również organizacje pozarządowe. Priorytet wdrażany jest przez Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia¹⁸⁹.

Działanie 12.1 Rozwój systemu ratownictwa medycznego

Działanie to realizowane jest w celu obniżenia poziomu śmiertelności oraz skutków powikłań, jakie mają miejsce w wyniku wypadków i innych stanów zagrażających w nagły sposób życiu i zdrowiu ludzkiemu. Wnioskodawcami w tym działaniu (realizowanym w trybie konkursowym) są m.in. niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej realizujące świadczenia zdrowotne w ramach ratownictwa medycznego, dysponujące umową o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z oddziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia albo udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie innych tytułów, bądź też ich organy założycielskie. Wsparciem mogą być objęte inwestycje obejmujące rozbudowę/przebudowę/remont obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia w zakresie ratownictwa medycznego (o minimalnej wartości 1 mln zł), zakup specjalistycznych środków transportu sanitarnego (ambulansów) wraz z wyposażeniem (o minimalnej wartości 280 tys. zł), budowę/remont lądowisk dla helikopterów zwiększających dostęp do szpitalnych oddziałów ratunkowych (o minimalnej wartości projektu na poziomie 200 tys. zł), zakup wyrobów medycznych wykorzystywanych do diagnostyki lub terapii (z wyłączeniem wyrobów i produktów jednorazowego użytku) – w tym również dostosowanie stanu technicznego istniejącej infrastruktury do użytkowania zakupionych wyrobów (o minimalnej wartości projektu na poziomie 400 tys. zł). Maksymalny poziom dofinansowania na realizację przedsięwzięć

188 Jak wyżej.

189 Jak wyżej.

inwestycyjnych przez jednostki znajdujące się poza sektorem finansów publicznych wynosi 85%. Maksymalna całkowita wartość projektu wynosi 50 mln euro¹⁹⁰.

3.2.4 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)

Na terenach wiejskich realizowany jest program, który również zakłada w swoich działaniach wsparcie dla organizacji pozarządowych. Jest to Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. Do głównych celów PROW należą¹⁹¹:

- poprawa stanu środowiska naturalnego oraz krajobrazu na skutek racjonalizacji w gospodarowaniu ziemią;
- wzmocnienie konkurencyjności gospodarstw rolnych wskutek ich restrukturyzacji;
- poprawa standardu życia ludności zamieszkującej tereny wiejskie oraz promocja dywersyfikacji działalności gospodarczej.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich posiada następujące priorytety¹⁹²:

1. Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego;
2. Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich;
3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej;
4. LEADER.

Organizacje pozarządowe uwzględnione są jako beneficjenci w dwóch priorytetach, ale w pozostałych priorytetach istnieje również możliwość składania wniosków przez NGO. Program współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz krajowych środków publicznych. Poziom dofinansowania może osiągnąć wartość równą nawet 100% wydatków kwalifikowalnych projektu. PROW zarządzany jest przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹⁹³.

Priorytet 1: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego

190 Jak wyżej.

191 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, <http://www.minrol.gov.pl>.

192 Jak wyżej.

193 M. Wasilewska, *Fundusze unijne dla organizacji pozarządowych w latach 2007-2013. Przewodnik*, Federacja Organizacji Pozarządowych CENTRUM SZPITALNA, Warszawa 2008, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl>

Priorytet pierwszy PROW ma za cel zapewnić rolnikom środki, które umożliwią wzmocnienie konkurencyjności produkcji, podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji ludności wiejskiej oraz pozwolą przyspieszyć odpowiednie przekształcenia strukturalne, zapewniając równocześnie źródła utrzymania będącym w wieku przedemerytalnym i rezygnującym z działalności rolniczej osobom. Organizacje pozarządowe mogą składać wnioski o dofinansowanie w ramach czterech działań. Nie są one jednak wprost umieszczone na liście potencjalnych beneficjentów¹⁹⁴.

Działanie: Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie

Działanie to przeznaczone jest na organizację szkoleń zawodowych skierowanych do osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie w celu doskonalenia zawodowego posiadaczy lasów i rolników prowadzące do restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa, wzmocnienia konkurencyjności oraz zyskowności działalności rolniczej/leśnej, a także prowadzące do spełnienia norm krajowych i unijnych. Beneficjentami niniejszego działania mogą być instytucje lub publiczne i prywatne podmioty, które prowadzą na terytorium naszego kraju działalność szkoleniową. Poza tym, beneficjentami mogą być organizacje pozarządowe. Rolnicy i posiadacze lasów są ostatecznymi odbiorcami świadczonej pomocy. Działanie obejmować ma szkolenia o tematyce związanej z zasadami proekologicznych metod produkcji rolnej, z jakościowymi standardami obowiązującymi w produkcji rolniczej i leśnej, a także z minimalnymi wymaganiami wzajemnej zgodności dla gospodarstw rolnych oraz z upowszechnianiem nowoczesnych technologii stosowanych w rolnictwie i leśnictwie. Zakres tematyczny szkoleń może obejmować m.in.: podejmowanie nowych kierunków w produkcji rolniczej, efektywne zarządzanie gospodarstwem rolnym/produkcją leśną, rozpowszechnianie nowych kierunków działalności rolniczej w celu uzyskania dodatkowych dochodów, ochronę środowiska na terenie gospodarstw rolnych, zastosowanie mikrokomputerów oraz różnego rodzaju programów komputerowych w celu zwiększenia efektywności zarządzania gospodarstwem rolnym/leśnym. Maksymalny poziom dofinansowania wynosi 100% kosztów kwalifikowalnych projektu. Działanie wdrażane jest przez Fundację Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA¹⁹⁵.

Działanie: Modernizacja gospodarstw rolnych

194 Jak wyżej.

195 Jak wyżej.

Działanie to polega na wsparciu modernizacji gospodarstw w celu zwiększenia wydajności ich funkcjonowania wskutek efektywniejszego wykorzystania czynników produkcji (w tym m.in.: wzrost jakości produkcji, wprowadzenie nowych technologii produkcji, różnicowanie działalności rolniczej, ujednoczenie standardów produkcji rolnej z wymogami w zakresie ochrony środowiska, higieny produkcji czy też warunków utrzymania zwierząt). Wnioskodawcą może być osoba prawna, która prowadzi działalność rolniczą dotyczącą produkcji zwierzęcej lub roślinnej. Te organizacje pozarządowe, które zajmują się tego typu działalnością, kwalifikują się jako potencjalni wnioskodawcy. Projekty mogą obejmować udzielanie wsparcia na realizację projektów dotyczących modernizacji bądź też rozwoju pierwotnej produkcji roślinnej lub zwierzęcej, a także wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania oraz wykorzystywania energii pochodzącej z odnawialnych źródeł na potrzeby realizacji produkcji rolnej. Maksymalny poziom pomocy wynosi: 75%, 60%, 50% lub 40% – w uzależnieniu od zakwalifikowania przedsięwzięcia inwestycyjnego. Działanie wdrażane jest przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁹⁶.

Działanie: Działania informacyjne i promocyjne

Priorytetowym celem niniejszego działania jest wzrost popytu na produkty rolne oraz na produkty spożywcze objęte mechanizmami jakości żywności. Działanie obejmuje udzielanie wsparcia grup producentów, które skupiają wokół siebie podmioty biorące aktywnie udział w systemach jakości żywności oraz poszerzanie wiedzy wśród konsumentów o mechanizmach jakości żywności i korzyściach płynących z zakupu tego typu produktów. W ramach niniejszego działania organizacje pozarządowe nie zostały w sposób bezpośredni wymienione wśród potencjalnych beneficjentów, którzy mogą ubiegać się o dofinansowanie planowanych do realizacji inwestycji. Jednakże na liście podmiotów upoważnionych do wnioskowania o dotację w tym zakresie znajdują się grupy producentów – które de facto często przyjmują formę prawną stowarzyszenia. Dlatego też można stwierdzić, że organizacje pozarządowe również mogą realizować projekty objęte przedmiotowym działaniem. Projekty muszą wiązać się z produktami uczestniczącymi w systemach jakości żywności. Należy mieć na uwadze w szczególności te cechy/właściwości/parametry, które stanowiły podstawę do rejestracji w systemie europejskim jako: Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne lub Gwarantowana Tradycyjna Specjalność. Maksymalna wysokość dotacji wynosi 70% kosztów kwalifikowalnych związanych z

¹⁹⁶ Jak wyżej.

realizacją działań informacyjnych i promocyjnych. Działanie wdrażane jest przez Agencję Rynku Rolnego¹⁹⁷.

Działanie: Grupy producentów rolnych

Działanie to realizowane jest w celu wzmocnienia struktury instytucjonalnej w gałęzi pierwotnej produkcji rolnej, czego efektem ma być zwiększenie efektywności działania producentów rolnych wskutek zachęcania ich do zakładania grup producentów rolnych oraz nawiązywania trwałych z ich uczestnikami trwałych relacji. W ramach niniejszego działania organizacje pozarządowe (grupy producentów przyjmujące formę stowarzyszenia) mogą ubiegać się o dofinansowanie. Wsparcie udzielane jest grupom producentów rolnych w ciągu pierwszych pięciu lat ich działania, co ma na celu ułatwić tworzenie się grup i działalności administracyjnej. Dana grupa może skorzystać ze wsparcia tylko i wyłącznie jeden raz w trakcie trwania działalności. Poziom wsparcia zależy od wartości procentowego ryczału od wartości przychodów netto ze sprzedaży produktów lub grup produktów wytworzonych w gospodarstwach rolnych członków danej grupy. Wdrażaniem działania zajmuje się Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁹⁸.

Priorytet 2: Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich

Priorytet 2 PROW ma na celu wdrożenie instrumentów wsparcia i zachęty skierowanych do rolników, które sprzyjają zachowaniu oraz polepszaniu stanu siedlisk przyrodniczych i ostoji gatunków stanowiących dobro publiczne. Organizacje pozarządowe zostały w sposób pośredni wymienione jako potencjalni beneficjenci mogący ubiegać się o dofinansowanie w ramach działania: Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne¹⁹⁹.

Działanie: Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne

Priorytetowym celem działania jest poszerzenie terenów leśnych na skutek zalesiania, utrzymania oraz umacniania ekologicznej stabilności tychże obszarów oraz wskutek zwiększenia udziału lasów w rozpatrywanym globalnie bilansie węgla oraz ograniczeniu zmian klimatycznych. Wśród beneficjentów tego działania wymienione są osoby prawne lub grupa osób prawnych (bez względu na status prawny), których gospodarstwo usytuowane jest

197 Jak wyżej.

198 Jak wyżej.

199 Jak wyżej.

na sprecyzowanym w art. 299 Traktatu terytorium Wspólnoty oraz które prowadzą działalność rolniczą (czyli mogą to być prowadzące działalność organizacje pozarządowe). Dotację można otrzymać na pokrycie kosztów założenia uprawy oraz ochrony przed zwierzętami wskutek grodzenia upraw i premii pielęgnacyjnej za utrzymanie nowej uprawy leśnej, czy też za ochronę sadzonek drzew przed zwierzętami i premii zalesieniowej będącej ekwiwalentem za wyłączenie gruntów z upraw rolnych. Dofinansowanie wyrażane jest w zryczałtowanej płatności w przeliczeniu na 1 ha zalesianych gruntów. Program wdraża Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa²⁰⁰.

Priorytet 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej

Priorytet ten stanowi uzupełnienie dwóch poprzednich i ma na celu pobudzenie na terenach wiejskich działalności gospodarczej. Organizacje pozarządowe mogą być wnioskodawcami w ramach jednego opisanego poniżej działania.

Działanie: Odnowa i rozwój wsi

Działanie ma na celu podwyższenie standardu życia na terenach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb kulturalnych i społecznych ludności wsi oraz promocję obszarów wiejskich. Wśród grupy potencjalnych beneficjentów, które mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach niniejszego działania wymienione zostały organizacje pozarządowe o statusie organizacji pożytku publicznego (w rozumieniu ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie). Przedsięwzięcia inwestycyjne mogą obejmować budowę, przebudowę, wyposażenie lub remont obiektów publicznych, społeczno-kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych, które służą promocji obszarów wiejskich. Dofinansowanie może być przyznane na działania kształtujące obszar przestrzeni publicznej, budowę, remont lub przebudowę infrastruktury powiązanej z rozwojem funkcji turystycznych, społeczno-kulturalnych lub turystycznych. Dotacja może być także przyznana na realizację inwestycji obejmujących zakup charakterystycznych dla tradycji budownictwa w określonym regionie obiektów (w tym również obiektów zabytkowych realizujących cele publiczne). Przedsięwzięcia mogą dotyczyć również odnawiania, konserwacji lub eksponowania pomników historycznych i obiektów stanowiących miejsca pamięci lub zabytki. Maksymalny poziom dofinansowania wynosi 75% kosztów kwalifikowanych. Maksymalna wartość projektu dla jednej miejscowości wynosi 500 tys. zł w okresie realizacji

200 Jak wyżej.

programu, jednakże trzeba mieć na uwadze, że wielkość wsparcia przyznanego na wdrożenie jednego projektu powinna być wyższa niż 25 tys. zł. Program wdrażany jest przez samorząd województwa kujawsko-pomorskiego²⁰¹.

Priorytet 4: LEADER

Priorytet 4 ma na celu budowę kapitału społecznego dzięki aktywizacji ludności wiejskiej oraz stwarzanie korzystnych warunków do tworzenia nowych miejsc pracy na terenach wiejskich. Celem priorytetu jest również zwiększenie skuteczności w zarządzaniu zasobami lokalnymi i ich waloryzacja, poprzez pośrednie włączenie lokalnych grup działania w zarządzanie konkretnym obszarem. O dotację w ramach niniejszego priorytetu mogą ubiegać się organizacje pozarządowe.

Działanie: Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

Głównym celem działania jest stworzenie możliwości ludności zamieszkującej tereny objęte lokalną strategią rozwoju (LSR) wdrażania projektów wpisanych do tej strategii. Efektem realizacji LSR powinna być poprawa standardu życia mieszkańców wsi. Wdrażając zatwierdzoną przez samorząd województwa lokalną strategię rozwoju, lokalna grupa działania (LGD) wybiera do realizacji konkretne przedsięwzięcia, a jej pracownicy pomagają wnioskodawcom w sporządzaniu wniosków o dofinansowanie projektów. Wnioski te mogą być składane na projekty kwalifikujące się do objęcia wsparciem w ramach następujących działań: tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, odnowa i rozwój wsi oraz małe projekty. Organizacje pozarządowe mogą starać się o pozyskanie dotacji nie tylko jako LGD, ale również jako potencjalni realizatorzy projektów. Wdrażaniem programu zajmują się samorządy województw²⁰².

Działanie: Wdrażanie projektów współpracy

Celem działania jest realizacja wspólnych przedsięwzięć w ramach międzynarodowej oraz międzyregionalnej współpracy. Jako beneficjenci tego działania wskazane mogą być LGD i inne organizacje pozarządowe. Wdrażanie programu powierzono samorządowi województwa.

201 Jak wyżej.

202 Jak wyżej.

Działanie: Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja

Działanie to ma na celu zagwarantowanie efektywności współpracy lokalnych LGD, które wybrane zostały w ramach realizacji priorytetu 4., a także doskonalenie zawodowe tych osób, które biorą udział w realizacji LSR. Lokalne Grupy Działania mogą ubiegać się o dofinansowanie na podejmowanie działań służących rozpowszechnianiu informacji o obszarze działania LGD oraz o LSR, a poza tym – na prowadzenie różnego rodzaju badań nad terenem objętym Lokalną Strategią Rozwoju, na organizowanie szkoleń przeznaczonych dla kadr uczestniczących we wdrażaniu LSR oraz lokalnych liderów, na animowanie społeczności lokalnych, podejmowanie działań promujących obszar objęty LGD i LSR, a także na pokrywanie bieżących kosztów lokalnej grupy działania. Program jest wdrażany przez samorząd województwa. Organizacje pozarządowe występujące jako podmioty podejmujące realizację działań informacyjno-promocyjnych mogą również starać się o uzyskanie wsparcia na prowadzenie działań pomocniczych dotyczących przygotowania, monitorowania, zarządzania, informacji, oceny oraz kontroli finansowanych związanych z pomocą techniczną. Dofinansowanie może wynieść nawet 100% wartości wydatków kwalifikowalnych projektu. Pomocą techniczną zarządza Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa²⁰³.

3.2.5 Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Nadbrzeżnych Obszarów Rybackich (PO RYBY)

PO RYBY jest specyficznym programem operacyjnym działającym szczególnie w obszarach nadmorskich, jak również pozostałych terenów kraju. Jego celem jest wykreowanie nowoczesnego, konkurencyjnego i dynamicznie rozwijającego się sektora rybackiego wskutek prowadzenia zrównoważonej eksploatacji zasobów. Celami szczegółowymi PO RYBY są²⁰⁴:

- popularyzowanie zrównoważonego rozwoju oraz poprawa standardu życia i stanu środowiska naturalnego na obszarach rybackich,
- wzrost i rozwój potencjału rynkowego sektora rybackiego,
- wzmocnienie konkurencyjności i zrównoważenia sektora rybackiego,

203 Jak wyżej.

204 Program Operacyjny *Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013*, <http://www.minrol.gov.pl>.

- wdrożenie efektywnych metod zarządzania i sprawowania kontroli nad programem oraz poprawa potencjału administracyjnego do wprowadzania w życie Wspólnej Polityki Rybackiej.

PO RYBY składa się z następujących priorytetów²⁰⁵:

1. Środki na rzecz dostosowania krajowej floty rybackiej;
2. Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwarzanie i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury;
3. Środki służące wspólnemu interesowi;
4. Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa;
5. Pomoc techniczna.

Organizacje pozarządowe są wymienione na liście potencjalnych beneficjentów tego programu operacyjnego. NGO z obszaru województwa kujawsko-pomorskiego mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach priorytetu 4. Finansowanie pochodzi z Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz krajowych funduszy publicznych. Dofinansowanie może wynosić maksymalnie 100% kosztów kwalifikowanego projektu. Instytucją Zarządzającą programem jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi poprzez Departament Rybołówstwa²⁰⁶.

Priorytet 4: Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa

Celami tego priorytetu są: przeciwdziałanie tendencji zanikania sektora rybackiego, poprawa standardu życia społeczności rybackich oraz rekonwersja terenów, w których zaszły znaczące zmiany w analizowanym sektorze. Wsparciem mogą zostać objęte projekty przewidujące tworzenie grup rybackich, podejmowanie przez te grupy wzajemnej współpracy, a także wdrażanie lokalnych strategii rozwoju. Kandydaci muszą stworzyć i przedłożyć lokalną strategię rozwoju obszarów rybackich (LSROR). Utworzone grupy opierać się muszą na publiczno-prywatnym partnerstwie, w którym ponad 50% stanowi część prywatna. Grupy te zobowiązane są do przedstawienia zintegrowanej wielosektorowej strategii rozwoju swojego obszaru oraz muszą zostać ustanowione jako osoba prawna i funkcjonować w ramach odpowiedniego prawodawstwa krajowego po zatwierdzeniu planu lokalnego. Grupy odpowiedzialne są za wybór projektów, które zostaną dofinansowane w

²⁰⁵ Jak wyżej.

²⁰⁶ M. Wasilewska, *Fundusze unijne dla organizacji pozarządowych w latach 2007-2013. Przewodnik*, wydanie II, http://eu.ngo.pl/files/ue.ngo.pl/public/Fundusze_UE_dla_NGOs-ow-wyd.II.pdf.

ramach realizowanej strategii. Beneficjentami ostatecznymi realizowanych projektów są społeczności rybackie, społeczności publiczne, lokalne lub prywatne organizacje. Podstawowym warunkiem, który musi być spełniony, aby móc skorzystać z dofinansowania jest obowiązek wybrania do realizacji stworzonej przez lokalną grupę rybacką strategii rozwoju obszarów rybackich. W związku z tym Instytucja Zarządzająca przewidziała 2 nabory wniosków. W ramach pierwszego – obowiązującego od 30 października 2009 r. do 31 stycznia 2010 r. – zaplanowano wybór ok. 40% grup. Drugi nabór wniosków ogłoszony zostanie nie później niż dwa lata po zakończeniu pierwszego naboru. Instytucją pośredniczącą dla tego priorytetu jest samorząd województwa²⁰⁷.

Działanie 4.1 Rozwój obszarów zależnych od rybactwa

Działanie ma na celu koordynację przedsięwzięć realizowanych na obszarach rybackich, czego wynikiem ma być poprawa sytuacji panującej w branży rybackiej w aspekcie społeczno-gospodarczym. Grupy Rybackie, które zobowiązane są do stworzenia lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich (LSROR), mogą podejmować wspólne działania na wybranych obszarach, a kierunek ich działalności musi być ściśle związany z rybactwem i powiązanymi z nim sektorami. Grupy rybackie muszą organizować się w sposób oddolny, tj. przy czynnym zaangażowaniu społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i podmiotów gospodarczych. Beneficjentami pomocy mogą być: stowarzyszenia, związki stowarzyszeń oraz inne pozarządowe organizacje (osoby prawne), a także przez jednostki samorządowe i ich związki. Działanie 4.1 przewiduje wsparcie dla GR na przedrozwojowym etapie działalności wskutek opracowywania baz danych ekspertów oraz przeprowadzania spotkań informacyjnych i szkoleń dla potencjalnych grup rybackich. Koszty bieżące grup finansowane są w 100%²⁰⁸.

Działanie 4.2 Wsparcie na rzecz współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej

Działanie ma na celu propagowanie międzynarodowej oraz ponadregionalnej współpracy pomiędzy poszczególnymi grupami rybackimi, mającej za zadanie pobudzenie lokalnych inicjatyw, a także wsparcie współpracy z grupami zajmującymi się podobnymi działaniami w innych państwach/regionach. Dofinansowanie można uzyskać na pokrycie kosztów przygotowania projektów współpracy oraz kosztów inwestycji we wdrożenie wspólnie realizowanych przedsięwzięć obejmujących szkolenia. O wsparcie finansowe na

207 Jak wyżej.

208 Jak wyżej.

realizację inwestycji mogą starać się jedynie te grupy rybackie, które zostały wybrane w ramach działania 4.1. Wysokość pomocy wynosi nawet do 100% kosztów kwalifikowanych projektu²⁰⁹.

3.2.6 Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej

Kooperacja o charakterze międzyregionalnym, transnarodowym oraz transgranicznym realizowana jest w ramach trzeciego celu polityki spójności UE, jakim jest Europejska Współpraca Terytorialna (EWT). Cel ten obejmuje udzielanie wsparcia podejmowanych działań promocyjnych oraz wdrażanie wspólnie realizowanych przedsięwzięć o zasięgu międzynarodowym na terenie wszystkich krajów należących do Unii Europejskiej. Beneficjentami programów współdziałania transnarodowego oraz transgranicznego mogą być organizacje pozarządowe. Maksymalne dofinansowanie wynosi 85% kosztów kwalifikowanych²¹⁰.

Programy Współpracy Transnarodowej

Program ten skoncentrowany jest na terytorialnej integracji Unii Europejskiej. Głównymi priorytetami poszczególnych programów współpracy transnarodowej są²¹¹:

- wsparcie innowacyjności,
- zwiększenie dostępu do obszaru programowego oraz wewnątrz tego obszaru;
- wzrost poziomu atrakcyjności i konkurencyjności miast oraz regionów,
- racjonalne korzystanie ze środowiska oraz efektywne nim zarządzanie.

Polska bierze udział w dwóch programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Pierwszym z nich jest **Program Regionu Morza Bałtyckiego**, w którym – poza Polską – uczestniczą również: Szwecja, Dania, Finlandia, Estonia, Litwa, Łotwa, Niemcy (wybrane regiony) oraz trzy państwa spoza UE: Norwegia, Białoruś (wybrane regiony) oraz Rosja (wybrane regiony). Drugim programem jest **Program dla Europy Środkowej**, w którym oprócz Polski udział biorą: Czechy, Austria, Niemcy (wybrane regiony), Węgry, Słowacja, Słowenia, Włochy (wybrane regiony) oraz Ukraina (wybrane regiony)²¹².

Program Regionu Morza Bałtyckiego

209 Jak wyżej.

210 <http://nsro.ngo.pl>.

211 Jak wyżej.

212 Jak wyżej.

Program ten ma na celu wsparcie zrównoważonego i konkurencyjnego rozwoju regionu Morza Bałtyckiego²¹³.

Priorytety Programu Regionu Morza Bałtyckiego²¹⁴:

- Rozwijanie innowacji w całym BSR;
- Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność BSR;
- Zarządzanie Morzem Bałtyckim jako wspólnym zasobem;
- Atrakcyjne i konkurencyjne miasta i regiony;
- Pomoc techniczna.

Wyróżnione zostały dwa typy potencjalnych beneficjentów – główni oraz inni (i do tej grupy zaliczyć można właśnie organizacje pozarządowe). Aby móc ubiegać się o dofinansowanie, podmioty zakwalifikowane do kategorii beneficjentów „inni” muszą spełnić następujące kryteria (łącznie)²¹⁵:

- muszą posiadać osobowość prawną,
- muszą być ustanowione zgodnie z prawem publicznym lub prywatnym w celu zaspokajania społecznych potrzeb oraz nie mogą mieć charakteru przemysłowego lub handlowego.

Podstawowym kryterium przyznania pomocy jest posiadanie siedziby na jednym z wyznaczonych obszarów państw tworzących Unię Europejską, które uczestniczą w tym programie. Instytucją Zarządzającą programem jest niemiecki Investitionsbank Schleswig-Holstein²¹⁶.

Priorytet 1: Rozwijanie innowacji w całym BSR (Baltic Sea Region – Region Morza Bałtyckiego)

Priorytet 1 poprzez wsparcie źródeł innowacji, związki sektora publicznego i pozarządowego z MŚP, ułatwianie transferu wiedzy i technologii o zasięgu transnarodowym służyć ma przyspieszeniu rozwoju regionu Morza Bałtyckiego w oparciu o innowacje. Do działań realizowanych w tym priorytecie należy stwarzanie odpowiednich warunków do rozpowszechniania wiedzy i transferu technologii w granicach obszaru Morza Bałtyckiego, a

²¹³ Jak wyżej.

²¹⁴ Jak wyżej.

²¹⁵ Jak wyżej.

²¹⁶ Jak wyżej.

także wspieranie źródeł innowacji oraz zwiększanie społecznych możliwości zarówno w generowaniu, jak i absorpcji nowej wiedzy²¹⁷.

Priorytet 2: Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność BSR

Priorytet ma na celu zwiększyć zewnętrzną i wewnętrzną dostępność regionu wskutek stworzenia korzystnych warunków do rozwoju rozwiązań transnarodowych zmniejszających funkcjonalne bariery. Do kierunków działań zaliczyć można działania intensyfikujące dalszą integrację w transnarodowych strefach rozwoju, działania promocyjne (odnoszące się do transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych ulepszających dostępność oraz zapewniających zrównoważony wzrost społeczno-gospodarczy)²¹⁸.

Priorytet 3: Zarządzanie Morzem Bałtyckim jako wspólnym zasobem

Priorytet 3 ma na celu poprawę w gospodarowaniu zasobami Morza Bałtyckiego. Dofinansowanie można uzyskać na działania z dziedzin: ekonomicznego gospodarowania obszarami pełnomorskimi oraz zrównoważonego korzystania z zasobów morskich, gospodarki wodnej, zwiększenia bezpieczeństwa na morzu, zintegrowanego rozwoju obszarów przybrzeżnych i nadmorskich – przy jednoczesnym uwzględnieniu wyzwań, jakie stawiają zmiany klimatyczne oraz zintensyfikowane działania w dziedzinie gospodarki²¹⁹.

Priorytet 4: Atrakcyjne i konkurencyjne miasta i regiony

Podstawowym celem niniejszego priorytetu jest zagwarantowanie ścisłej współpracy między metropolitalnymi regionami, miastami oraz obszarami wiejskimi, która służyć ma efektywnemu wykorzystywaniu ich potencjałów w celu zwiększenia stopnia atrakcyjności regionu Morza Bałtyckiego zarówno dla mieszkańców, jak i obecnych oraz potencjalnych inwestorów. Wyznaczone w priorytecie kierunki działań obejmują: wspieranie rozwoju regionów metropolitalnych, miast oraz obszarów wiejskich – jako siły napędowej rozwoju gospodarczego, wspieranie zintegrowanego rozwoju regionu oraz spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej, a także wzmocnienie warunków społecznych i rozwoju miast i regionów²²⁰.

Program dla Europy Środkowej

²¹⁷ Jak wyżej.

²¹⁸ Jak wyżej.

²¹⁹ Jak wyżej.

²²⁰ Jak wyżej.

Program ten ma na celu zwiększenie spójności terytorialnej, wzmocnienie konkurencyjności obszaru Europy Środkowej oraz promowanie wewnętrznej integracji. Program ten posiada następujące priorytety²²¹:

1. Wspieranie innowacyjności na obszarze Europy Środkowej;
2. Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności obszaru Europy Środkowej;
3. Odpowiedzialne korzystanie ze środowiska;
4. Poprawa konkurencyjności oraz atrakcyjności miast i regionów;
5. Pomoc techniczna.

Tylko i wyłącznie instytucje publiczne bądź też instytucje o charakterze publicznym (czyli jednostki działające według prawa publicznego zgodnie w art. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2004/18 (WE) z 31 marca 2004 r. odnośnie do zamówień publicznych) mogą być partnerem wiodącym, natomiast partnerami projektowymi mogą być również instytucje prywatne. Trzeba jednak mieć na uwadze, iż program ten nie przewiduje przedpłat. Powstałe w ten sposób luki czasowe pomiędzy momentem poniesienia kosztów a momentem ich zrefundowania mogą zagrozić płynności finansowej prywatnym instytucjom. Mogą one zatem uczestniczyć w realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych jako podwykonawcy władz publicznych/jednostek równorzędnych dla organów publicznych. Instytucją Zarządzającą programem jest Magistrat Wiednia²²².

Priorytet 1: Wspieranie innowacyjności na obszarze Europy Środkowej

Priorytet ten poprzez realizację projektów zmierzających do zapewnienia sprzyjających warunków dla innowacji umożliwić ma lepsze wykorzystanie potencjału innowacyjnego²²³.

Działanie 1.1 Poprawa ramowych warunków dla innowacji

Dofinansowanie można uzyskać na zakładanie oraz wspieranie odpowiadających za transfer technologii instytucji, udzielanie wsparcia na tworzenie i rozwój ponadnarodowych klastrów w kluczowych dziedzinach, wspieranie polityk mających ułatwiających dostęp do placówek B+RT oraz ich wzajemnych powiązań, realizację ponadnarodowej współpracy

²²¹ <http://www.ewt.gov.pl>.

²²² Jak wyżej.

²²³ Jak wyżej.

między regionalnymi (prywatnymi oraz publicznymi) osobistościami w dziedzinie innowacji²²⁴.

Działanie 1.2 Tworzenie możliwości rozprzestrzeniania i stosowania innowacji

Do działań mających szansę na uzyskanie dofinansowania należą²²⁵:

- tworzenie sieci współpracy między instytucjami badawczymi oraz instytucjami szkolnictwa wyższego o charakterze ponadnarodowym;
- zwiększenie dostępności do wiedzy naukowej, efektywne wykorzystanie wiedzy już istniejącej oraz stymulowanie mechanizmów transferu technologii i wymiany wiedzy.

Działanie 1.3 Wspieranie rozwoju wiedzy

Do projektów mających szansę na pozyskanie dofinansowania zaliczyć należy: wdrażanie wspólnych strategii mających na celu skonfrontowania ze zmianami zachodzącymi na rynku demograficznym, realizację wspólnych strategii i planów działania służących rozwojowi wiedzy i zasobów ludzkich, tworzenie nowych oraz poprawę funkcjonujących edukacyjnych oraz szkoleniowych sieci współpracy w szkolnictwie wyższym bądź kształceniu ustawicznym (o charakterze ponadnarodowym), nawiązanie trwałej współpracy między instytucjami szkoleniowymi oraz organizacjami obsługującymi rynek pracy (również o zasięgu międzynarodowym), przeprowadzanie akcji informacyjnych w zakresie upowszechniania rezultatów innowacji i znaczenia regionalnych systemów innowacyjnych²²⁶.

Priorytet 2: Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności obszaru Europy Środkowej

Celem priorytetu 2 jest poprawa dostępności, która jest podstawowym warunkiem rozwoju gospodarczego oraz jednym z najważniejszych elementów redukujących dysproporcje w obrębie funkcjonowania przedmiotowego programu²²⁷.

²²⁴ Jak wyżej.

²²⁵ Jak wyżej.

²²⁶ Jak wyżej.

²²⁷ Jak wyżej.

Działanie 2.1 Poprawa wewnętrznych połączeń w obszarze Europy Środkowej

Projekty realizowane w niniejszym działaniu polegają na wspieraniu połączeń oraz intermodalności służącej lepszemu wykorzystaniu korytarzy transportowych przy jednoczesnym zmniejszeniu natężenia ruchu²²⁸.

Działanie 2.2 Rozwój współpracy w dziedzinie multimodalnej logistyki

Działanie 2.2 ma na celu nawiązywanie i zacieśnianie współpracy pomiędzy logistycznymi i intermodalnymi platformami oraz rozwijanie technologii informacyjno-komunikacyjnych sprzyjających nawiązywaniu współpracy w dziedzinie logistyki²²⁹.

Działanie 2.3 Promowanie mobilności bezpiecznej i zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju

Działanie to obejmuje realizację koncepcji transportowych o charakterze innowacyjnym, które to odpowiadają zmianom zachodzącym na rynku demograficznym oraz zwiększenie jakości i atrakcyjności publicznego transportu miejskiego²³⁰.

Działanie 2.4 Technologie informatyczno-komunikacyjne i rozwiązania alternatywne służące zwiększeniu dostępu

W ramach działania 2.4 dofinansowanie mogą uzyskać projekty, które będą służyły promowaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych ułatwiających dostęp do usług publicznych i zapewnienie takich usług oraz zastosowaniu takich technologii jako instrumentu powodującego zmniejszenie ruchu o zasięgu ponadnarodowym²³¹.

Priorytet 3: Odpowiedzialne korzystanie ze środowiska

Celem tego priorytetu jest racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego, a także lepsza ochrona tych zasobów na obszarze Europy Środkowej²³².

Działanie 3.1 Rozwój wysokiej jakości środowiska poprzez zarządzanie zasobami naturalnymi i dziedzictwem oraz ich ochroną

²²⁸ Jak wyżej.

²²⁹ Jak wyżej.

²³⁰ Jak wyżej.

²³¹ Jak wyżej.

²³² Jak wyżej.

Projekty realizowane w ramach niniejszego działania mają za zadanie: podejmowanie wspólnych działań mających na celu wzmocnienie bioróżnorodności gatunków i siedlisk oraz podejmowanie działań służących utrzymaniu oraz zagospodarowaniu obszarów chronionych i krajobrazów, a także rekultywację obszarów zdegradowanych (tj. tereny pogórnice, bądź obszary przemysłowe)²³³.

Działanie 3.2 Redukcja ryzyka i skutków zagrożeń naturalnych i wywołanych działalnością człowieka

Działanie to ma na celu redukcję ryzyka zaistnienia zagrożeń naturalnych oraz wywołanych działalnością człowieka²³⁴.

Działanie 3.3 Wspieranie wykorzystywania źródeł energii odnawialnej i zwiększania efektywności energetycznej

Celem działania 3.3 jest poprawa rozwiązań problemów związanych ze skutkami przyszłych ograniczeń dostaw energii²³⁵.

Działanie 3.4 Wspieranie ekologicznych przyjaznych środowisku technologii i działań

Projekty realizowane w działaniu 3.4 mają na celu promowanie ponadnarodowych sposobów motywacji do innowacji ekologicznych oraz promowanie nie tylko zrównoważonej produkcji, ale i konsumpcji²³⁶.

Priorytet 4: Podniesienie konkurencyjności oraz atrakcyjności regionów i miast

Priorytet 4 ma na celu szeroko rozumianą podniesienie standardów życia w miastach poprzez promowanie zrównoważonego rozwoju miejskiego.

Działanie 4.1 Rozwój policentrycznych struktur osadniczych oraz współpracy terytorialnej

Projekty mające szansę na dofinansowanie w ramach tego priorytetu służyć powinny osiągnięciu bardziej wyrównanego rozwoju terytorialnego między poszczególnymi regionami – dzięki efektywniejszej współpracy pomiędzy miastami oraz miastami i regionami²³⁷.

²³³ Jak wyżej.

²³⁴ Jak wyżej.

²³⁵ Jak wyżej.

²³⁶ Jak wyżej.

Działanie 4.2 Uwzględnienie terytorialnych skutków zmian demograficzno-społecznych w rozwoju miast i regionów

Projekty realizowane w ramach działania 4.2 doprowadzić mają do ograniczenia negatywnego wpływu społeczno-demograficznych trendów na rozwój miast i całych regionów, a także do rozpowszechniania realizacji działań zmierzających do zagwarantowania dostawy usług publicznych w pobliżu osiedli mieszkalnych²³⁸.

Działanie 4.3 Wykorzystanie zasobów kulturowych w celu uatrakcyjnienia miast i regionów

Działanie to ma na celu wykorzystanie zasobów i dziedzictwa kulturowego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, promowanie, a także zachowanie oraz odpowiednie wykorzystanie wiedzy i kompetencji związanych z dziedzictwem kulturowym²³⁹.

3.2.7 Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (EI SP)

EI SP jest inicjatywą podjętą przez Komisję Europejską w celu rozwoju współpracy między krajami członkowskimi UE a pozostałymi państwami partnerskimi. Ma to zapewnić zintegrowany i zrównoważony rozwój regionalny. Do kluczowych obszarów wsparcia zalicza się²⁴⁰:

- popularyzacja dialogu politycznego oraz reform,
- promocja ochrony środowiska oraz skutecznego zarządzania zasobami naturalnymi,
- umacnianie krajowych i innych instytucji biorących odpowiedzialność za opracowanie i wdrażanie polityk,
- udzielanie wsparcia na rzecz polityki skierowanej na obniżenie poziomu ubóstwa,
- wspieranie polityki dotyczącej rozwoju społecznego, równouprawnienia kobiet, zatrudnienia oraz ochrony socjalnej,
- udzielanie wsparcia na rzecz polityki prozdrowotnej oraz proedukacyjnej,
- ochrona praw człowieka i wspieranie demokratyzacji,

²³⁷ Jak wyżej.

²³⁸ Jak wyżej.

²³⁹ Jak wyżej.

²⁴⁰ Jak wyżej.

- udzielanie wsparcia na rzecz współpracy transgranicznej oraz promocja zrównoważonego rozwoju środowiskowego, społecznego i ekonomicznego na obszarze regionów przygranicznych,
- zagwarantowanie sprawnie funkcjonującego oraz bezpiecznego systemu zarządzania granicami,
- propagowanie współpracy pomiędzy krajami członkowskimi oraz innymi państwami partnerskimi w zakresie szkolnictwa wyższego oraz wymiany naukowców, studentów i nauczycieli,
- popularyzowanie współpracy w zakresie spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, przeciwdziałania i walki z terroryzmem oraz zorganizowaną przestępczością, promocji dialogu pomiędzy różnymi kulturami,
- propagowanie uczestnictwa UE w działaniach dotyczących badań i innowacji.

Polska bierze udział w dwóch programach. Pierwszym z nich jest Polska – Białoruś – Ukraina, natomiast drugim: Litwa – Polska – Rosja. Poza tym, zarówno w jednym, jak i drugim programie pełni funkcję instytucji zarządzającej²⁴¹.

Program Litwa – Polska – Rosja (Obwód Kaliningradzki)

Głównymi celami programu są: wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego, promowanie kontaktów międzyludzkich, a także określanie wspólnych działań służących opracowywaniu odpowiedzi na wspólne problemy²⁴².

Zasięg terytorialny przedmiotowego programu na obszarze Polski obejmuje województwo kujawsko-pomorskiego, w tym region toruńsko-włocławski. Obszary, z jakimi można nawiązać współpracę, można znaleźć w dokumentach programowych EI SP243.

Program realizowany jest poprzez dwa priorytety tematyczne oraz jeden priorytet horyzontalny dotyczący kontaktów międzyludzkich. Dofinansowanie mogą otrzymać następującego typu projekty²⁴⁴:

²⁴¹ Jak wyżej.

²⁴² Jak wyżej.

²⁴³ Jak wyżej.

²⁴⁴ Jak wyżej.

- o efekcie transgranicznym – realizowane w zdecydowanej większości lub w całości po jednej stronie granicy, jednakże przynoszące korzyści wszystkim uczestnikom,
- symetryczne – zbliżone działania realizowane są równolegle po obu stronach granicy,
- zintegrowane – partnerzy wdrażają na swoim obszarze działania stanowiące część jednego, wspólnie realizowanego projektu.

Program przykłada wagę do zasady transgraniczności, dlatego każdy realizowany w ramach przedmiotowego programu projekt musi mieć jasno sprecyzowany efekt transgraniczny, jasno określony element partnerstwa, znaczenie lokalne lub regionalne. Kolejnym wymogiem jest złożenie wniosków przez podmioty reprezentujące partnerstwa składające się z minimum jednego partnera pochodzącego z państwa członkowskiego UE i minimum jednego partnera z Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej. Maksymalny poziom dofinansowania to 90% wydatków kwalifikowanych projektu. Wspólną Instytucją Zarządzającą (WIZ) jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego²⁴⁵.

Priorytet 1: Przyczynianie się do rozwiązywania wspólnych problemów i wyzwań

Celem priorytetu jest stworzenie odpowiednich warunków dla zrównoważonego rozwoju i spójności terytorialnej obszaru objętego niniejszym programem²⁴⁶.

Działanie 1.1 Zrównoważone wykorzystanie środowiska

Działanie obejmuje projekty służące: monitoringowi czystości wód i powietrza, bardziej efektywnemu wykorzystaniu energii i wspieraniu odnawialnych źródeł energii, przygotowywaniu wraz z późniejszą realizacją planów działania w zakresie propagowania odnawialnych źródeł energii, działaniu na rzecz rekultywacji zdegradowanych terenów, tworzeniu systemów wymiany danych o charakterze transgranicznym oraz lokalnym inwestycjom zmniejszającym zanieczyszczenie powietrza, rozwojowi transgranicznych strategii związanych z ochroną dziedzictwa naturalnego i kulturowego oraz tradycji dla rozwoju lokalnego i regionalnego²⁴⁷.

Działanie 1.2 Poprawa dostępności

²⁴⁵ Jak wyżej.

²⁴⁶ Jak wyżej.

²⁴⁷ Jak wyżej.

Realizacja projektów mających szansę na dofinansowanie dotyczyć musi np. modernizacji infrastruktury transportowej charakteryzujących się istotnym efektem transgranicznym oraz poprawiającej dostępność obszaru objętego niniejszym programem, inwestycji w nowe przejścia graniczne oraz zwiększanie jakości przejść już istniejących, zagwarantowanie rozwiązań mających na celu poprawę standardu pasażerskich usług transportowych, przygotowanie i wdrażanie planów transportowych i infrastrukturalnych²⁴⁸.

Priorytet 2: Wspieranie rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego

Priorytet ma za zadanie powiązanie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego. Zadaniem priorytetu są również rozwijanie i zarządzanie strategicznymi zasobami: przedsiębiorczością, wspieranie kapitału społecznego oraz rozwój atrakcji turystycznych²⁴⁹.

Działanie 2.1 Rozwój turystyki

W ramach działania 2.1 dofinansowanie może zostać przydzielone na zadania mające na celu: tworzenie oraz realizowanie studiów wykonalności dotyczących transgranicznych produktów turystycznych, a także zwiększenie dostępu do atrakcji turystycznych, budowa ścieżek rowerowych, renowacja infrastruktury obiektów zabytkowych, działania promujące wspólne produkty turystyczne²⁵⁰.

Działanie 2.2 Rozwój potencjału ludzkiego poprzez poprawę warunków społecznych, rządzenia i szans edukacyjnych

Działanie 2.2 obejmuje projekty, które mają na celu: realizację programów kształcenia pozwalających zapoznać się z rozwojem sąsiednich regionów przygranicznych, rozwój praktycznych rozwiązań służących poprawie dostępności centrów edukacyjnych, poprawę jakości kształcenia oraz wzrost dostępności nauczania ustawicznego, nawiązanie i zacieśnienie współpracy w zakresie ochrony zdrowia, wzmacnianie integracji obszarów przygranicznych, opracowanie projektów pilotażowych skupiających swoją uwagę na

248 Jak wyżej.

249 Jak wyżej.

250 Jak wyżej.

wspólnych wyzwaniach społecznych, realizację wspólnych przedsięwzięć dostosowujących systemy kształcenia do zmieniających się wymogów rynku pracy, itp.²⁵¹

Działanie 2.3 Zwiększenie konkurencyjności MŚP i rozwój rynku pracy

W ramach działania 2.3 dofinansowanie mogą dostać projekty, których celem jest: popularyzowanie tymczasowej wymiany pracowników w celu transferu know-how, wzmacnianie struktur wspierających w sposób pośredni MŚP i ich sieci, realizację działań wspierających innowacje i związany z tym rozwój, zbieranie informacji dotyczących rynku pracy w regionach przygranicznych, wspieranie rozwoju obszarów wiejskich w zakresie wsparcia²⁵².

Działanie 2.4 Wspólne planowanie przestrzenne i społeczno-ekonomiczne

Celem działania jest m.in.: koordynacja lokalnych i regionalnych planów przestrzennych i strategii społeczno-gospodarczych o zasięgu transgranicznym, prowadzenie wspólnych badań dotyczących rozwoju regionalnego, itp.²⁵³.

Priorytet 3. Kontakty międzyludzkie

Celem priorytetu jest zmniejszanie utrudniających integrację barier (o charakterze mentalnym i kulturowym). Priorytet ten stwarza realne podstawy do rozwijania sieci współpracy na poziomie transgranicznym (w których uczestniczą zarówno społeczności lokalne, jak i organizacje pozarządowe oraz media). W celu usprawnienia zarządzania mikroprojektami wspierane są składające się z mniejszych projektów tematycznych projekty parasolowe. Wdrażanie odbywa się na zasadzie mikroprojektów. Rozróżniamy dwa typy projektów: parasolowe i regrantingowe. Różnica istniejąca pomiędzy nimi opisana została dokładnie w dokumentach strategicznych dotyczących programu. Główną różnicę pomiędzy projektami parasolowymi a projektami ze schematem regrantingu stanowi fakt, iż w ramach tego ostatniego na etapie składania projektu znane są tylko i wyłącznie planowane działania, a nie partnerzy. W przypadku projektów parasolowych zarówno partnerzy, jak i działania są znane w momencie składania projektu²⁵⁴.

3.3 Fundusze UE dostępne na poziomie unijnym

²⁵¹ Jak wyżej.

²⁵² Jak wyżej.

²⁵³ Jak wyżej.

²⁵⁴ Jak wyżej.

Dostępne na poziomie unijnym fundusze UE oznaczają, że fundusze zarządzane i wdrażane są przez Komisję Europejską na poziomie centralnym²⁵⁵.

Opisane w tej części analizy programy są zarządzane i monitorowane przez różnego rodzaju biura i agencje Komisji Europejskiej. W proces wdrażania bardzo często włączone są także specjalnie w tym celu tworzone na terenie poszczególnych państw członkowskich agencje, do których Komisja oddelegowuje część zadań. Poniżej zostały przedstawione programy unijne, w ramach których o dofinansowanie mogą ubiegać się organizacje pozarządowe.

3.3.1 Program Uczenie Się Przez Całe Życie

Celem programu Uczenie Się Przez Całe Życie jest rozwój różnych form stałego uczenia się poprzez wspieranie nawiązywaniu i zacieśnianiu współpracy pomiędzy systemami edukacji i szkoleń w krajach uczestniczących w niniejszym programie. Zakładanym efektem ma być wzrost jakości i atrakcyjności kształcenia na terenie Unii Europejskiej. Program ten obejmuje wszystkie rodzaje/poziomy edukacji oraz kształcenia i szkolenia zawodowego²⁵⁶.

Program składa się z czterech programów sektorowych (Erasmus, Comenius, Leonardo da Vinci i Grundtvig), programu międzysektorowego i programu Jean Monnet.

Do działań finansowanych w ramach tego programu zaliczamy²⁵⁷:

- partnerstwa dwustronne i wielostronne,
- mobilność osób uczestniczących w procesie uczenia się przez całe życie,
- projekty jednostronne i krajowe/wielostronne oraz sieci,
- projekty wielostronne promujące zwiększenie jakości w systemach edukacji na skutek wymiany innowacji na poziomie międzynarodowym,
- dotacje na z góry określone wydatki operacyjne i administracyjne ponoszone przez instytucje prowadzące działalność w dziedzinie objętej niniejszym programem,
- analiza polityki i systemów w dziedzinie uczenia się przez całe życie, opracowywanie materiałów naukowych i informacyjnych,

255 M. Wasilewska, *Fundusze unijne dla organizacji pozarządowych w latach 2007-2013. Przewodnik*, wydanie II, http://eu.ngo.pl/files/ue.ngo.pl/public/Fundusze_UE_dla_NGOs-ow-wyd.II.pdf.

256 Jak wyżej.

257 Jak wyżej.

- inne inicjatywy promujące cele programu.

Działania te mogą być wdrażane na skutek ogłaszanych konkursów, przetargów lub też bezpośrednio przez Komisję Europejską. Dofinansowanie wynosi przeważnie ok. 75% kosztów kwalifikowalnych projektu. Wśród potencjalnych beneficjentów programu znajdują się różnego rodzaju organizacje pozarządowe, których działalność ma związek z szeroko pojętą nauką²⁵⁸.

Program ten jest zarządzany przez: Dyрекcyję Generalną ds. Edukacji i Kultury, Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego i narodowe agencje programu. Działaniami scentralizowanymi zarządza Agencja Wykonawcza. Agencja może przyznać dofinansowanie na następujące typy projektów²⁵⁹:

- projekty jednostronne i krajowe,
- projekty wielostronne,
- wielostronne sieci,
- granty operacyjne,
- środki towarzyszące,
- obserwacja i analiza.

Działaniami zdecentralizowanymi zarządzają agencje narodowe. Dysponują one większością pozostałej części funduszy oraz współfinansują działania w zakresie²⁶⁰:

- partnerstwa dwu- i wielostronnego,
- mobilności,
- projekty wielostronne.

Program Comenius

Do celów szczegółowych Programu Comenius zaliczamy²⁶¹:

- zwiększenie wiedzy na temat różnych kultur i języków wśród młodzieży i kadry nauczycielskiej,

²⁵⁸ Jak wyżej.

²⁵⁹ Jak wyżej.

²⁶⁰ Jak wyżej.

²⁶¹ Jak wyżej.

- pomoc młodym osobom w nabywaniu podstawowych umiejętności i kwalifikacji życiowych.

W ramach tego programu dofinansowanie można uzyskać na przykładowe, wymienione poniżej działania²⁶²:

- tworzenie partnerstw pomiędzy organizacjami odpowiedzialnymi za szkolną oświatę (służących nawiązywaniu współpracy międzyregionalnej), pomiędzy szkołami (służących rozwijaniu realizowanych wspólnie projektów oświatowych),
- mobilność: staże i wymiana uczniów oraz kadry nauczycielskiej, itp.
- wielostronne sieci: ukierunkowane na zagwarantowaniu wsparcia merytorycznego dla projektów realizowanych przez inne podmioty, rozwoju analizy potrzeb oraz jej praktycznego zastosowania w dziedzinie oświaty szkolnej,
- projekty wielostronne: realizowane w celu rozwijania/wymiany doświadczeń związanych z systemami informacyjno-doradczymi, popularyzowania dobrych praktyk edukacyjnych, itp.,
- inne inicjatywy wspierające cele programu.

Program Comenius jest skierowany również do **organizacji pozarządowych** i przedstawicieli podmiotów zajmujących się kwestiami związanymi z tematyką uczenia się przez całe życie, a także do instytucji związanych z oświatą szkolną.

Program Erasmus

Program Erasmus posiada następujące cele²⁶³:

- wzmocnienie wkładu szkolnictwa wyższego w proces innowacji,
- wspieranie realizacji Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.

Do działań finansowanych w ramach tego programu zaliczamy²⁶⁴:

²⁶² Jak wyżej.

²⁶³ Jak wyżej.

²⁶⁴ Jak wyżej.

- Mobilność kadry dydaktycznej uczelni wyższych w celu prowadzenia/odbywania szkoleń w zagranicznych instytucjach partnerskich, personelu przedsiębiorstw w celach szkoleniowych/dydaktycznych, a także studentów w celu podjęcia studiów w szkołach wyższych zlokalizowanych na terenie UE,
- Inne inicjatywy promujące cele programu,
- Wielostronne projekty skupiające się na wymianie dobrych praktyk oraz innowacji i eksperymentach,
- Wielostronne sieci prowadzone przez konsorcja uczelni wyższych (reprezentujące określone dyscypliny lub obszary interdyscyplinarne).

Program Leonardo da Vinci

Celami szczegółowymi programu Leonardo da Vinci są²⁶⁵:

- wzrost atrakcyjności kształcenia zawodowego, mobilności dla pracodawców czy też pracujących praktykantów,
- udzielanie wsparcia uczestnikom kształcenia/doskonalenia zawodowego w zdobywaniu wiedzy oraz kwalifikacji niezbędnych do rozwoju osobistego oraz zwiększających szanse na rynku pracy,
- wspieranie zwiększania jakości i innowacyjności w systemach oraz instytucjach kształcenia zawodowego.

W ramach programu Leonardo da Vinci dofinansowane mogą zostać następujące działania²⁶⁶:

- Partnerstwa,
- Projekty wielostronne (skierowane na poprawę systemów szkoleniowych poprzez transfer innowacyjnych rozwiązań w tym zakresie),
- Mobilność (ponadnarodowe staże w przedsiębiorstwach, wymiany wspierające dalszy rozwój zawodowy doradców zawodowych i podmiotów odpowiedzialnych za organizację szkoleń czy też poradnictwo zawodowe),
- Sieci tematyczne ekspertów i organizacji z zakresu szkolenia/kształcenia zawodowego,

²⁶⁵ Jak wyżej.

²⁶⁶ Jak wyżej.

- Projekty wielostronne służące poprawie systemów szkoleniowych poprzez wdrażanie innowacji i dobrych praktyk,
- Inne inicjatywy ukierunkowane na wspieranie celów programu.

Program Leonardo da Vinci jest skierowany do: podmiotów oferujących usługi doradztwa zawodowego i poradnictwa związanego z aspektem uczenia się przez całe życie, instytucji kształcących w dziedzinach objętych programem, stowarzyszeń oraz przedstawicieli osób związanych ze szkoleniem i kształceniem zawodowym²⁶⁷.

Program Grundtvig

Programu Grundtvig posiada niżej wymienione cele szczegółowe²⁶⁸:

- pomoc w zapewnianiu odpowiednich ścieżek zwiększających wiedzę/kwalifikacje osób dorosłych,
- odpowiadanie na wyzwania edukacyjne, jakie niesie za sobą starzenie się społeczeństwa.

Do działań finansowanych w ramach programu należą²⁶⁹:

- Partnerstwa na rzecz kształcenia,
- Mobilność (staże, praktyki i wymiany uczestników zarówno formalnego, jak i pozaformalnego kształcenia dorosłych,
- Sieci tematyczne ekspertów i organizacji (sieci Grundtvig) działające w zakresie rozwoju kształcenia dorosłych (w oparciu o obszar tematyczny lub aspekt zarządzania, którym się zajmują), rozpowszechniania dobrych praktyk oraz rozwoju innowacji,
- Projekty wielostronne mające na celu poprawę systemów szkolenia osób dorosłych wskutek rozwijania oraz transferu innowacji i dobrych praktyk,
- Inne inicjatywy ukierunkowane na wspieranie celów przedmiotowego programu.

²⁶⁷ Jak wyżej.

²⁶⁸ Jak wyżej.

²⁶⁹ Jak wyżej.

Program Grundtvig skierowany jest do: placówek kształcących lub doskonalących kadry kształcącej dorosłych, instytucji/organizacji kształcących dorosłych, stowarzyszeń i przedstawicieli osób związanych z dziedziną kształcenia dorosłych²⁷⁰.

Program międzysektorowy

Celami szczegółowymi programu międzysektorowego są²⁷¹:

- wzmocnienie jakości oraz przejrzystości systemów edukacji na terenie państw członkowskich UE,
- promowanie współpracy europejskiej w dziedzinach obejmujących minimum dwa sektorowe programy szczegółowe.

W ramach programu można pozyskać dofinansowanie na następujące działania^{272a}:

1. Współpraca strategiczna oraz innowacje stosowane w dziedzinie uczenia się przez całe życie:

- projekty wielostronne przygotowujące i testujące opracowane na szczeblu unijnym propozycje dotyczących nie tylko polityki, ale również innowacyjności w sposobie uczenia się przez całe życie,
- wielostronne sieci złożone z ekspertów/instytucji wspólnie opracowujących metodologię i politykę uczenia się przez całe życie,
- indywidualna mobilność, w tym przede wszystkim studyjne wizyty wyznaczonych przez władze lokalne/regionalne/krajowe ekspertów, dyrektorów placówek oświatowych oraz placówek szkoleniowych, a także partnerów społecznych,
- zadania wspierające przejrzystość kwalifikacji oraz kompetencji (zdobytych w drodze kształcenia poza- i nieformalnego), informacji oraz doradztwa w zakresie mobilności w celach edukacyjnych,
- przeprowadzanie badań i analiz porównawczych, wspieranie funkcjonowania sieci Eurydice, wspomaganie prac podejmowanych w dziedzinie uczenia się przez całe życie w ramach współpracy z Eurostatem,

²⁷⁰ Jak wyżej.

²⁷¹ Jak wyżej.

²⁷² Jak wyżej.

- inne inicjatywy, takie jak: uczenie rówieśnicze skoncentrowane na wspomaganiu celów kluczowego działania.

2. Popularyzowanie nauki języków obcych:

- sieci wielostronne w dziedzinie nauki języków obcych,
- projekty wielostronne mające m.in. na celu: opracowywanie narzędzi szkolenia nauczycieli języków obcych, a także opracowywanie materiałów niezbędnych do nauki języków,
- inne inicjatywy zgodne z celami przedmiotowego programu.

3. Rozwój innowacyjnych usług oraz metodologii uczenia przez całe życie, opierających się na technologiach informacyjno-komunikacyjnych:

- projekty wielostronne mające na celu sporządzenie i popularyzowanie innowacyjnych usług, metod i środowisk,
- sieci wielostronne mające na celu upowszechnienie oraz wymianę wiedzy i doświadczeń,
- inne działania zmierzające ku poprawie polityki w dziedzinie uczenia się przez całe życie.

4. Rozpowszechnianie oraz efektywne wykorzystywanie wyników działań wspieranych w niniejszym programie:

- projekty wielostronne służące m.in. udzielaniu wsparcia na rzecz wdrażania innowacyjnych procesów/produktów,
- projekty jednostronne i krajowe, obejmujące sporządzanie materiałów naukowych i informacyjnych oraz przeprowadzanie badań w zakresie upowszechniania i wykorzystania wyników i wymiany dobrych praktyk.

Program Jean Monnet

Celami szczegółowymi programu Jean Monnet są²⁷³:

²⁷³ Jak wyżej.

- wspieranie różnego rodzaju instytucji i stowarzyszeń działających w obszarze integracji europejskiej, a także w dziedzinie edukacji w perspektywie europejskiej,
- stymulacja nauczania, przeprowadzania badań oraz organizacji debat w zakresie studiów nad integracją europejską.

Działania finansowane w ramach programu przedstawiają się następująco²⁷⁴:

1. Akcja Jean Monnet (wsparcie dla projektów uniwersyteckich dotyczących integracji europejskiej):

- Projekty jednostronne i krajowe obejmujące: działalność informacyjną i badawczą mającą na celu promowanie dyskusji i rozważań naukowych – a tym samym i wiedzy – na temat procesu integracji europejskiej, a także udzielanie wsparcia naukowcom specjalizującym się w dziedzinie integracji europejskiej,
- Projekty i sieci wielostronne wspierające tworzenie grup roboczych w dziedzinie integracji europejskiej.

2. Dotacje operacyjne na pokrycie niektórych kosztów operacyjnych i administracyjnych dla sześciu wybranych instytucji realizujących cele o znaczeniu europejskim.

3. Dotacje operacyjne na pokrycie niektórych kosztów operacyjnych i administracyjnych europejskich instytucji bądź stowarzyszeń działających w zakresie edukacji i szkoleń.

Program Jean Monnet skierowany jest m.in. do stowarzyszeń oraz przedstawicieli osób powiązanych z edukacją zarówno w UE, jak i poza nią, a także do ośrodków badawczych i podmiotów działającymi w obszarze integracji europejskiej tak w UE, jak i poza nią²⁷⁵.

3.3.2 Program Erasmus Mundus

Erasmus Mundus jest programem współpracy w zakresie szkolnictwa wyższego stworzonym w celu poprawy perspektyw późniejszej kariery dla studentów, zwiększenie

²⁷⁴ Jak wyżej.

²⁷⁵ Jak wyżej.

jakości szkolnictwa wyższego na szczeblu europejskim oraz wspieranie dialogu międzykulturowego²⁷⁶.

Większość działań tego programu skierowana jest do instytucji szkolnictwa wyższego, jednakże w programie mogą również uczestniczyć: ośrodki badawcze oraz różnego rodzaju organizacje działające w obszarze szkolnictwa wyższego²⁷⁷.

Działanie 1. Wspólne programy Erasmus Mundus propaguje nawiązywanie trwałej współpracy pomiędzy instytucjami szkolnictwa wyższego oraz pracownikami uczelni (zarówno w Europie, jak i w krajach trzecich). Celem tego działania jest utworzenie biegunów doskonałości i zapewnienie wysoko wykwalifikowanych zasobów ludzkich²⁷⁸.

Działanie 2. Programy partnerstwa Erasmus Mundus ma zapewnić wsparcie podczas tworzenia różnego rodzaju programów partnerstwa dla zapewnienia trwałej współpracy pomiędzy instytucjami szkolnictwa wyższego UE a instytucjami szkolnictwa wyższego działającymi na terenie krajów trzecich²⁷⁹.

Działanie 3. Projekty promocyjne ma na celu udzielanie wsparcia na rzecz podejmowania różnych inicjatyw oraz realizacji badań i projektów o charakterze transnarodowym służących poprawie atrakcyjności i dostępności europejskiego szkolnictwa wyższego na świecie. W tym działaniu wnioskodawcami mogą być organizacje pozarządowe²⁸⁰.

W ramach niniejszego programu można wdrażać projekty zawierające²⁸¹:

- innowacyjne instrumenty mające na celu podwyższenie jakości usług oferowanych studentom pochodzącym z krajów trzecich,
- zestawy informacji o dostępie do europejskiego szkolnictwa wyższego (w tym m.in.: kwestie dotyczące wiz studenckich, uznawania tytułów i kwalifikacji, itp.),
- metody integracji studentów o różnych przekonaniach religijnych oraz pochodzących z różnych kultur,

²⁷⁶ Jak wyżej.

²⁷⁷ Jak wyżej.

²⁷⁸ Jak wyżej.

²⁷⁹ Jak wyżej.

²⁸⁰ Jak wyżej.

²⁸¹ Jak wyżej.

- organizowanie wydarzeń mających charakter informacyjny, promocyjny, czy też stricte rozpowszechniającym.

Poziom dofinansowania w tym działaniu wynosi do 75%.

3.3.3 Program Kultura

Celem programu jest wzmocnienie przestrzeni kulturowej mieszkańców Europy na skutek rozwijania wspólnie realizowanych przez organizatorów działań kulturalnych przedsięwzięć. Program Kultura nastawiony jest przede wszystkim na wspieranie międzynarodowego obiegu dzieł, wyrobów artystycznych i kulturalnych, międzynarodowej mobilności pracujących w dziedzinie kultury osób oraz dialogu między kulturami²⁸².

Struktura i poziom dofinansowania²⁸³:

Część 1: Wspieranie projektów w zakresie kultury

Funkcjonujące w sektorze kultury organizacje otrzymują wsparcie na realizację projektów współpracy ponadnarodowej oraz na realizację konkretnych działań kulturalnych i artystycznych.

Część 1.1 Wieloletnie projekty współpracy

W ramach części 1.1 realizuje się projekty w celu ułatwiania nawiązywania trwałych kontaktów w sferze kultury o zasięgu międzynarodowym wskutek przekonania minimum sześciu organizatorów działalności kulturalnej z sześciu krajów uczestniczących w przedmiotowym programie do wzajemnej współpracy w dziedzinie kultury. Tego typu projekty mogą trwać 36-60 miesięcy. Maksymalny poziom dofinansowania wynosi 50% kosztów kwalifikowalnych.

Część 1.2.1 Projekty współpracy

W ramach części 1.2.1 realizuje się – w ramach danego sektora lub ponadsektorowo – działania, które podejmowane są przez minimum trzech organizatorów działalności kulturalnej z minimum trzech krajów uczestniczących w tym programie. Maksymalny poziom dofinansowania wynosi 50% kosztów kwalifikowalnych.

²⁸² Jak wyżej.

²⁸³ Jak wyżej.

Część 1.2.2 Projekty tłumaczeń literackich

Część 1.2.2 ma na celu wsparcie projektów tłumaczeń literackich służących zwiększaniu wiedzy z zakresu literatury. Wydawnictwa mogą ubiegać się o dofinansowanie na tłumaczenie literatury z danego języka europejskiego na inny język europejski (ale maksymalnie 10 dzieł literackich do tłumaczenia). Muszą to być jednak prace dotychczas wydane, aczkolwiek nigdy nietłumaczone na język docelowy. Maksymalny poziom dofinansowania wynosi 50% kosztów kwalifikowalnych.

Część 1.3 Projekty współpracy z krajami trzecimi

W części 1.3 przewiduje się udzielania wsparcia na rzecz realizacji projektów współpracy skoncentrowanych na wymianę kulturalną między krajami uczestniczącymi w programie oraz z tymi krajami trzecimi, które zawarły z Unią Europejską porozumienia o stowarzyszeniu lub współpracy. W tego typu projektach powinno uczestniczyć minimum trzech organizatorów działalności kulturalnej z minimum trzech krajów uczestniczących w programie i współpracujących w obszarze kultury z minimum jedną organizacją kraju trzeciego. Projekty te powinny być realizowane na terenie kraju trzeciego. Maksymalny poziom wsparcia to 50% kosztów kwalifikowanych.

Część 2: Wspieranie podmiotów działających na szczeblu europejskim w dziedzinie kultury

W ramach 2 części dofinansowanie może dotyczyć długoterminowego programu pracy tego typu organizacji, które funkcjonują w obszarze kultury stanowiącym część polityki UE. W ramach tej części zasadniczo wyróżnić można cztery kategorie beneficjentów:

a) Ambasadorowie kultury europejskiej: organizacje będące przedstawicielami kultury europejskiej na szczeblu europejskim;

b) Sieci propagatorów: sieci reprezentujące na poziomie europejskim daną kategorię organizacji funkcjonujących w dziedzinie kultury lub dany obszar działalności kulturalnej;

c) Festiwale: organizatorzy ponadnarodowych festiwali, którzy są rozpoznawalni na szczeblu ogólnoeuropejskim;

d) Struktury wsparcia politycznego dla planu działań na rzecz kultury.

Część 3: Wspieranie analizy, gromadzenia i rozpowszechniania informacji w dziedzinie współpracy kulturalnej

Część 3 ma na celu wspierać badania dotyczące sfery współpracy kulturalnej oraz rozwoju polityki kulturalnej na poziomie europejskim służące wzrostowi ilości i jakości informacji/danych zbieranych w celach porównawczych oraz przeprowadzaniu dogłębnych analiz różnego rodzaju działań, które zostały podjęte w ramach współpracy kulturalnej.

3.3.4 Program Europa Dla Obywateli

Program Europa dla Obywateli realizuje następujące cele²⁸⁴:

- rozwój poczucia tożsamości europejskiej, która opiera się przede wszystkim na wspólnej historii, kulturze, wartościach,
- wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za UE wśród jej mieszkańców,
- stworzenie obywatelom UE możliwości udziału w budowaniu demokratycznej, otwartej na świat Europy,
- zwiększenie stopnia tolerancji pomiędzy obywatelami Europy.

Wartość dotacji na realizację projektów uzależniona jest od rodzaju działania. W programie mogą uczestniczyć wszystkie podmioty promujące aktywne obywatelstwo europejskie (w tym m.in.: organizacje pozarządowe, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, ośrodki zajmujące się badaniami w obszarze spraw publicznych w UE, itp.)²⁸⁵.

Nadzór nad programem sprawuje Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Edukacji i Kultury. Natomiast Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego jest odpowiedzialna za realizację większości jego działań²⁸⁶.

Działanie 1. Aktywni obywatele dla Europy – ukierunkowane jest specjalnie na udział obywateli.

Poddziałanie 2.1 Projekty obywatelskie: wspiera projekty o charakterze ponadnarodowym i międzysektorowym, które w bezpośredni sposób angażują obywateli. Poddziałanie to ma na celu przede wszystkim wspieranie projektów umożliwiających²⁸⁷:

²⁸⁴ Jak wyżej.

²⁸⁵ Jak wyżej.

²⁸⁶ Jak wyżej.

- badanie nowych metodologii popularyzujące aktywne dyskusje obywateli w zakresie zagadnień związanych ze strategiami unijnymi bezpośrednio wpływającymi na życie codzienne ludności,
- stworzenie specjalnych mechanizmów umożliwiających formułowanie poglądów i wyrażanie opinii dotyczących procesu integracji europejskiej (w formie zaleceń dla decydentów),
- gromadzenie opinii obywateli dotyczących priorytetowych wyzwań,
- zachęcenie do podejmowania dialogu między obywatelami a instytucjami UE.

Wnioskodawcą w ramach niniejszego poddziałania może być: lokalny organ władzy/organizacja społeczeństwa obywatelskiego posiadająca osobowość prawną oraz nienastawiona na generowanie zysków. Jednym z warunków jest posiadanie przez Wnioskodawcę siedziby na terenie jednego z krajów uczestniczących w programie. Poza tym, w projekcie musi uczestniczyć minimum 5 krajów (w tym co najmniej jedno należące do UE) oraz minimum 200 uczestników. Kwota dotacji nie może przekroczyć 60% kwalifikowalnych wydatków danego działania. Minimalna kwota dofinansowania jednego projektu wynosi 100 tys. euro, maksymalna – 250 tys. euro²⁸⁸.

Poddziałanie 2.2 Środki wsparcia: poddziałanie to stanowi narzędzie na rzecz zwiększania jakości projektów realizowanych w ramach działania 1.

Działanie 2. Aktywne społeczeństwo obywatelskie w Europie.

Działanie to skierowane jest w głównej mierze do organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz do zespołów ekspertów, którzy otrzymują strukturalne wsparcie na podstawie programu prac lub ewentualnie wsparcie dla projektów ponadnarodowych.

Poddziałanie 2.3 Wsparcie dla projektów inicjowanych przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Celem tego poddziałania jest udzielanie wsparcia określonych projektów realizowanych przez – pochodzące z różnych krajów uczestniczących w przedmiotowym programie – organizacje społeczeństwa obywatelskiego.²⁸⁹

²⁸⁷ Jak wyżej.

²⁸⁸ Jak wyżej.

²⁸⁹ Jak wyżej.

Projekty powinny przybierać następujące formy²⁹⁰:

- projekty produkcji i realizacji (obejmujące badania, analizy, sondaże opinii publicznej, publikacje, produkcję materiałów audiowizualnych, strony internetowe, audycje radiowe/telewizyjne),
- projekty imprez (w tym: spotkania, warsztaty, szkolenia, debaty, seminaria, sympozja, konferencje).

Wnioskodawcami mogą być organizacje społeczeństwa obywatelskiego posiadające osobowość prawną, które nie są nastawione na osiągnięcie zysków.

W projekcie muszą uczestniczyć minimum 2 kraje, w tym przynajmniej 1 państwo członkowskie UE. Maksymalny czas trwania jednego projektu nie może przekroczyć 12 miesięcy. Maksymalny poziom dofinansowania wynosi 60% kosztów kwalifikowanych projektu. Wartość dotacji mieści się w przedziale 10-55 tys. euro²⁹¹.

Działanie 4. Aktywna pamięć europejska.

Celem działania jest budowanie przyszłości dzięki ochronie najważniejszych obiektów oraz archiwalnych zbiorów dotyczących przesiedleń, a także upamiętniających ofiary nazizmu i stalinizmu²⁹².

Projekty muszą zawierać przynajmniej jeden z poniżej przedstawionych elementów:

- Ochrona (dotyczy: miejsc masowych przesiedleń i eksterminacji, pomników, archiwów upamiętniających tragiczne wydarzenia);
- Upamiętnienie (dotyczy: upamiętnienia ofiar nazizmu/stalinizmu oraz osób, które ratowały innych przed przesiedleniem lub eksterminacją);
- Refleksja (dotyczy angażowania społeczeństwa w refleksję nad przyczynami i skutkami nazizmu i/lub stalinizmu);
- Tworzenie sieci (dotyczy tworzenia trwałych sieci pomiędzy organizacjami działającymi w analizowanym obszarze).

Wnioskodawcami mogą być posiadające osobowość prawną organizacje non profit, które mają siedzibę w kraju uczestniczącym w przedmiotowym programie. Maksymalny czas

290 Jak wyżej.

291 Jak wyżej.

292 Jak wyżej.

trwania projektu nie może przekroczyć 12 miesięcy. Działania muszą być przeprowadzone na terenie jednego spośród wszystkich krajów uczestniczących w niniejszym programie. Maksymalny poziom dofinansowania wynosi 60% kosztów kwalifikowanych projektu. Wartości projektów w ramach tego działania oscylują w granicach 10-55 tys. euro²⁹³.

3.3.5 Program Media 2007

Program ten ma wpierać europejski sektor audiowizualny. Do głównych celów programu zaliczmy²⁹⁴:

- zagwarantowanie większego kręgu widzów utworom audiowizualnym na terenie UE oraz poza nią,
- ochronę wraz z podkreśleniem wartości zróżnicowania językowego i kulturowego, a także propagowanie dialogu między kulturami,
- wzmacnianie konkurencyjności europejskiego sektora audiowizualnego.

Do priorytetów tego programu zaliczamy²⁹⁵:

- wzmacnianie struktury europejskiego sektora audiowizualnego,
- zmniejszanie różnic występujących pomiędzy krajami charakteryzującymi się dużymi zdolnościami produkcji audiowizualnej a krajami o niskich zdolnościach w tym zakresie (wewnątrz europejskiego rynku audiowizualnego),
- popularyzowanie kreatywności w dziedzinie audiowizualnej,
- śledzenie zmian w zakresie digitalizacji, jakie zachodzą na rynku.

Na uzyskanie wsparcia mają szansę projekty polegające na nabywaniu oraz udoskonalaniu umiejętności w dziedzinie audiowizualnej, tworzeniu utworów audiowizualnych, dystrybucji oraz upowszechnianiu europejskich utworów audiowizualnych, a także programy pilotażowe służące dostosowywaniu programu do zmian zachodzących na rynku²⁹⁶.

Dotacja – w zależności od charakteru projektu – może przybrać formę dotacji, stypendiów lub innych instrumentów (zgodnie z rozporządzeniem Rady nr 1605/2002 WE, Euratom z 25 czerwca 2002 r. w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie

293 Jak wyżej.

294 Jak wyżej.

295 Jak wyżej.

296 Jak wyżej.

do budżetu ogólnego UE). Najwyższy poziom dofinansowania to 50% kosztów. W przypadku działań szkoleniowych prowadzonych na obszarze 12 państw członkowskich (które przystąpiły do Unii Europejskiej po 30 kwietnia 2004 r.), udział wsparcia ze środków UE może osiągnąć nawet 75% kosztów działań²⁹⁷.

Beneficjentami projektów mogą być osoby prawne oraz osoby fizyczne. Program jest zarządzany przez Dyрекcję Generalną Komisji Europejskiej ds. Społeczeństwa Informacyjnego i Mediów z udziałem Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego²⁹⁸.

3.3.6 Drugi Wspólnotowy Program Działań w Dziedzinie Zdrowia

Celem programu jest wspieranie polityki zdrowotnej na terenie poszczególnych państw członkowskich UE. Priorytetami tego programu są²⁹⁹:

- poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego obywateli,
- promocja zdrowia i redukcja dysproporcji w zakresie zdrowia,
- generowanie oraz rozpowszechnianie informacji na temat zdrowia.

W przedmiotowym programie preferowane są tego typu podmioty, których działalność związana jest z poprawą bezpieczeństwa zdrowotnego obywateli, promowaniem zdrowia oraz gromadzeniem, analizowaniem i rozpowszechnianiem informacji prozdrowotnych. O dotacje w tym zakresie mogą starać się w szczególności organizacje pozarządowe oraz instytucje szkolnictwa wyższego. Za wdrażanie programu odpowiada Dyrekcja Generalna ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów oraz Agencja Wykonawcza ds. Programu Zdrowia Publicznego³⁰⁰.

3.3.7 Bezpieczniejszy Internet

Program Bezpieczny Internet ma na celu³⁰¹:

- zmniejszenie ilości treści rozpowszechnianych online, które są niezgodne z prawem,
- zwalczanie potencjalnie krzywdzących zachowań w środowisku online oraz propagowanie rozwoju bezpieczniejszego środowiska online,

297 Jak wyżej.

298 Jak wyżej.

299 Jak wyżej.

300 Jak wyżej.

301 Jak wyżej.

- popularyzowanie bardziej bezpiecznego korzystania z technologii sieciowych, w tym w szczególności przez dzieci,
- zwiększenie świadomości dotyczących zagrożeń online oraz środków zapobiegawczych.

Program skierowany jest na udzielanie praktycznej pomocy dla wszystkich użytkowników sieci Internet. Program wdrażany jest poprzez następujące działania³⁰²:

- 1) Działania z podziałem kosztów,
- 2) Środki towarzyszące, które przyczynią się do realizacji programu lub przygotowania przyszłych działań.

Poziom dofinansowania zależy od rodzaju planowanego do realizacji projektu.

3.3.8 Program Młodzież w Działaniu

Do celów Programu Młodzież w Działaniu zaliczamy³⁰³:

- rozwijanie uczucia solidarności oraz propagowanie tolerancji wśród młodzieży,
- zwiększenie jakości systemów wspierających działalność młodzieży,
- popularyzowanie wśród młodzieży aktywności obywatelskiej, w tym przede wszystkim szczególności obywatelstwa europejskiego,
- zwiększenie wzajemnego zrozumienia pomiędzy młodzieżą pochodzącą z różnych krajów,
- popularyzowania współpracy europejskiej dotyczącej dziedzin z zakresu problematyki i działań młodzieżowych.

Program posiada priorytety stałe: obywatelstwo europejskie, włączanie młodzieży o mniejszych szansach, uczestnictwo młodzieży, różnorodność kulturowa. Istnieje także możliwość definiowania priorytetów na dany rok³⁰⁴.

Za wdrożenie niniejszego programu odpowiedzialna jest Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Edukacji i Kultury. Projektami na poziomie scentralizowanym zarządza – w

³⁰² Jak wyżej.

³⁰³ Jak wyżej.

³⁰⁴ Jak wyżej.

imieniu Komisji – Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego. Innymi strukturami wspomagającymi realizację programu są³⁰⁵:

- Sieć Eurodesk,
- Platforma Euro-Med Młodzież,
- Centra Współpracy SALTO (Support for Advanced Learning and Training Opportunities,
- Struktury zrzeszające byłych wolontariuszy Wolontariatu Europejskiego.

STRUKTURA³⁰⁶:

Akcja 1. Młodzież dla Europy. Celem tej akcji jest wspieranie programów wymiany młodzieży oraz wspomaganie w podejmowaniu inicjatyw związanych z udziałem młodzieży w życiu demokratycznym. Akcja 1 składa się z następujących komponentów:

- Podakcja 1.1 Wymiany młodzieży,
- Podakcja 1.2 Inicjatywy młodzieżowe,
- Podakcja 1.3 Projekty młodzieży w demokracji,
- Sieci tematyczne.

Akcja 2. Wolontariat europejski ma na celu wspieranie udziału młodzieży w różnego rodzaju formach wolontariatu w Unii oraz poza nią.

Akcja 3. Młodzież w świecie ma na celu udzielanie wsparcia realizacji projektów wdrażanych z udziałem krajów partnerskich. W ramach akcji 3 organizacje pozarządowe mogą otrzymać dofinansowanie na następujące podakcje:

- Podakcja 3.1 Współpraca z sąsiedzkimi krajami partnerskimi UE,
- Podakcja 3.2 Współpraca z innymi krajami partnerskimi.

Akcja 4. Systemy wsparcia młodzieży. Akcja ta ma za zadanie udzielanie wsparcia instytucjom działającym w dziedzinie młodzieży na płaszczyźnie europejskiej, w tym zwłaszcza w zakresie funkcjonowania pozarządowych organizacji młodzieżowych oraz łączenia ich w sieci, stymulowanie innowacyjności, a także wzmacnianie partnerstwa

³⁰⁵ Jak wyżej.

³⁰⁶ Jak wyżej.

z instytucjami regionalnymi i lokalnymi. Organizacje pozarządowe mogą być wnioskodawcami w następujących podakcjach:

- Podakcja 4.1 Wsparcie dla organizacji zajmujących się problematyką i działaniami młodzieżowymi na poziomie europejskim,
- Podakcja 4.2 Wsparcie dla Europejskiego Forum Młodzieży (European Youth Forum).
- Podakcja 4.3 Szkolenie i tworzenie sieci osób pracujących z młodzieżą i w organizacjach młodzieżowych,
- Podakcja 4.4 Projekty stymulujące innowacyjność i jakość,
- Podakcja 4.5 Działania informacyjne dla młodzieży oraz osób pracujących z młodzieżą i w organizacjach młodzieżowych,
- Podakcja 4.6 Przedsięwzięcia partnerskie,
- Podakcja 4.7 Wsparcie dla struktur programu,
- Podakcja 4.8 Działania podnoszące wartość programu.

Akcja 5. Wsparcie europejskiej współpracy w zakresie problematyki młodzieży. Celem tej akcji jest nawiązanie trwałego dialogu między różnymi uczestnikami działającymi na rzecz młodzieży, wpływanie na rozwój sieci struktur niezbędnych do lepszego rozumienia młodzieży oraz wspieranie seminariów młodzieżowych związanych z tematyką społeczną, polityczną oraz kulturową. Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o dofinansowanie w następujących podakcjach:

- Podakcja 5.1 Spotkania młodzieży i osób odpowiedzialnych za politykę młodzieżową,
- Podakcja 5.2 Wsparcie działań prowadzących do lepszego poznania problematyki i działań młodzieżowych,
- Podakcja 5.3 Współpraca z organizacjami międzynarodowymi.

3.3.9 Wspólnotowy Program Na Rzecz Zatrudnienia i Solidarności Społecznej – Progress

Program Progress wspiera finansowo wdrażanie celów Unii Europejskiej dotyczących zatrudnienia i spraw społecznych, a co za tym idzie – do realizacji Strategii Lizbońskiej w tychże obszarach. Jest on komplementarny z Europejskim Funduszem Społecznym (EFS). Celami programu są³⁰⁷:

³⁰⁷ Jak wyżej.

- wsparcie wraz z bieżącym sprawdzaniem stosowania prawa wspólnotowego oraz celów polityki UE w poszczególnych krajach członkowskich,
- udzielanie wsparcia na rzecz rozwoju narzędzi i metod statystycznych w objętych programem obszarach,
- zwiększenie znajomości sytuacji społecznej i gospodarczej na terenie państw biorących udział w programie poprzez przeprowadzanie analiz oraz systematyczne monitorowanie polityki,
- rozwiązywanie możliwości kluczowych sieci związanych z promowaniem, wspieraniem i kształtowaniem polityki i celów UE na szczeblu europejskim,
- propagowanie współpracy sieciowej, wzajemnego uczenia się oraz nowatorskiego podejścia,
- zwiększanie świadomości wśród zainteresowanych podmiotów oraz społeczeństwa jako ogółu w zakresie polityki UE oraz wdrażanych w ramach każdego z pięciu wymienionych niżej obszarów celów.

W ramach tego programu wyróżniono pięć sekcji, do których należą³⁰⁸:

1. Zatrudnienie,
2. Ochrona socjalna i integracja społeczna,
3. Warunki pracy,
4. Walka z dyskryminacją i różnorodność,
5. Równość płci.

Do działań, które mogą zostać dofinansowane w ramach przedmiotowego programu zaliczamy³⁰⁹:

- działania analityczne,
- działania związane z świadomością społeczną oraz ze wzajemnym uczeniem się,
- wspieranie podmiotów kluczowych.

Dofinansowanie może być udzielane w dwóch formach: dotacji lub zamówienia publicznego. Maksymalny poziom dofinansowania wynosi 80% kosztów całkowitych. W programie mogą uczestniczyć wszystkie publiczne i prywatne organy, podmioty i instytucje, w tym organizacje pozarządowe zorganizowane na szczeblu europejskim i

³⁰⁸ Jak wyżej.

³⁰⁹ Jak wyżej.

krajowym. Wdrożeniem programu zajmuje się Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Równych Szans³¹⁰.

3.3.10 Instrument Life+

Instrument ten koncentruje się na dofinansowaniu projektów dotyczących ochrony środowiska. Głównym celem Instrumentu jest udzielanie wsparcia na rzecz procesu związanego z wdrażaniem wspólnotowego prawa ochrony środowiska oraz realizacja polityki ochrony środowiska. Program składa się z trzech następujących komponentów³¹¹:

1. Przyroda i różnorodność biologiczna,
2. Polityka i zarządzanie w zakresie środowiska,
3. Informacja i komunikacja.

W ramach Instrumentu dofinansowanie może być przyznane na następujące działania³¹²:

- przeprowadzanie badań i analiz oraz tworzenie scenariuszy,
- monitorowanie,
- rozwój wraz z utrzymaniem sieci i baz danych bezpośrednio związanych z wdrażaniem polityki UE w zakresie ochrony środowiska,
- działalność operacyjna organizacji pozarządowych koncentrujących się na ochronie środowiska na poziomie europejskim,
- udzielanie pomocy w tworzeniu potencjału instytucjonalnego,
- szkolenia, warsztaty oraz różnego rodzaju spotkania,
- demonstracja innowacyjnych metod i instrumentów dotyczących kierunków tworzenia i rozwoju polityki,
- działania informacyjne (w tym kampanie na rzecz zwiększania świadomości społecznej),
- platformy nawiązywania kontaktów zawodowych.

Komponent Przyroda i różnorodność biologiczna posiada dodatkowe zadania, na które można uzyskać dofinansowanie, a należą do nich³¹³:

310 Jak wyżej.

311 Jak wyżej.

312 Jak wyżej.

- systematyczne sprawdzanie stanu ochrony,
- zarządzanie obszarami i gatunkami oraz planowanie ochrony obszarów,
- zwiększenie zasięgu sieci Natura 2000 na terenach morskich,
- zakup gruntów na sprecyzowanych warunkach,
- realizacja planów działania na rzecz ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych.

Przeciętny poziom dofinansowania wynosi 50% wartości projektu. Dla projektów dotyczących siedlisk lub gatunków priorytetowych z zakresu Przyroda i różnorodność biologiczna możliwe jest otrzymanie dofinansowania na poziomie 75% kosztów kwalifikowanych projektu. Dotację mogą otrzymać jednostki, podmioty oraz instytucje publiczne lub prywatne³¹⁴.

3.3.11 Programy w Obszarze Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości

Program ten posiada trzy programy ramowe, z których każdy posiada programy szczegółowe. Konstrukcja omawianego programu przedstawia się następująco:

Prawa podstawowe i sprawiedliwość

Celami programu są: wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego, popularyzowanie rozwoju społeczeństwa europejskiego, które szanuje podstawowe prawa, zwalczanie przemocy, przeciwdziałanie rasizmowi, ksenofobii, propagowanie współpracy sądowej w zakresie spraw karnych, handlowych i cywilnych. W skład programu ramowego wchodzi pięć programów szczegółowych³¹⁵:

- Prawa podstawowe i obywatelstwo,
- Wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych,
- Profilaktyka narkotykowa i informacja o narkotykach,
- Zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec dzieci, młodzieży i kobiet oraz ochrona ofiar i grup ryzyka (program Daphne III),
- Wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych.

Bezpieczeństwo i ochrona wolności.

Do podstawowych celów programu należą: zagwarantowanie efektywnej współpracy w zakresie zwalczania terroryzmu, przestępczości zorganizowanej oraz przestępczości w

³¹³ Jak wyżej.

³¹⁴ Jak wyżej.

³¹⁵ Jak wyżej.

ogóle, poprawa w zakresie zapobiegania przestępczości i terroryzmowi w celu propagowania idei bezpiecznego społeczeństwa opartego na zasadzie państwa prawa. W ramach programu wyszczególniono dwa instrumenty szczegółowe³¹⁶:

- Zapobieganie i walka z przestępczością,
- Zapobieganie terroryzmowi oraz zarządzanie jego skutkami w celu zapewnienia bezpieczeństwa.

Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi – obejmuje cztery instrumenty

Celem programu jest wzmocnienie wolności, bezpieczeństwa oraz sprawiedliwości na skutek racjonalnego podziału obowiązków pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi UE w zakresie wprowadzania zintegrowanego zarządzania granicami zewnętrznymi UE, wdrożenia wspólnej polityki migracyjnej i azylowej. Program tworzą cztery instrumenty³¹⁷:

- Europejski Fundusz na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich,
- Europejski Fundusz Powrotów Imigrantów,
- Europejski Fundusz na rzecz Uchodźców,
- Fundusz Granic Zewnętrznych.

Organizacje pozarządowe mogą się ubiegać o dofinansowanie na realizację działań we wszystkich wymienionych powyżej programach i instrumentach – z pominięciem Funduszu Granic Zewnętrznych. Powyższy opis jest jedynie zarysem, rozbudowanego i obszernego programu, dlatego w ramach poszerzenia wiedzy proponuje się zapoznać z dokumentami programowymi³¹⁸.

3.3.12 Instrumenty Polityki Zewnętrznej

Opisane poniżej instrumenty finansowe obejmują swym zakresem następujące obszary: pomoc rozwojowa, pomoc przedakcesyjna, stosunki dobrosąsiedzkie, bezpieczeństwo jądrowe, wspieranie demokracji oraz praw człowieka, sytuacje kryzysowe, a także kooperacja z uprzemysłowionymi krajami³¹⁹.

³¹⁶ Jak wyżej.

³¹⁷ Jak wyżej.

³¹⁸ Jak wyżej.

³¹⁹ Jak wyżej.

Zarządzaniem omawianymi instrumentami zajmuje się Biuro Współpracy EuropeAid. Biuro funkcjonuje po to, aby szybko i skutecznie dostarczyć pomoc tam, gdzie jest ona najbardziej pożądana. Instrumenty pomocy zewnętrznej finansowane są z budżetu UE oraz ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju. EuropeAid finansuje programy lub działania powiązane z programami pomocy zewnętrznej UE. Ogólnie rzecz ujmując, można wyróżnić dwa typy dotacji³²⁰:

- dotacje przeznaczone dla organizacji posiadających siedzibę w UE oraz prowadzące działalność zgodną z celami EuropeAid na organizację ich funkcjonowania,
- dotacje na realizację działań objętych programami wdrażanymi przez Komisję Europejską.

Europejski instrument sąsiedztwa i partnerstwa

Celem tego instrumentu jest świadczenie pomocy na rzecz rozwijania się obszaru dobrobytu, obejmującego kraje członkowskie UE oraz kraje należące do grupy państw partnerskich (tj. Algieria, Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Egipt, Federacja Rosyjska, Gruzja, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Republika Mołdowy, Maroko, Autonomia Palestyńska, Syria, Tunezja, Ukraina). Dotacją może być objęte wdrażanie działań skutkujących osiągnięciem wspólnych korzyści państw członkowskich UE oraz krajów partnerskich w ramach propagowania współpracy o zasięgu transregionalnym, transgranicznym i międzyludzkim. Instrument ten służy współpracy i stopniowej integracji gospodarczej między UE a państwami należącymi do grupy krajów partnerskich. Dofinansowanie w ramach omawianego instrumentu realizowane jest poprzez³²¹:

- wielokrajowe/krajowe, transgraniczne i tematyczne dokumenty strategiczne oraz wieloletnie programy indykatywne obejmujące:
 - programy operacyjne dotyczące współpracy transgranicznej, a także roczne programy działań i środki specjalne,
 - programy krajowe/wielokrajowe skierowane na udzielanie pomocy jednemu krajowi partnerskiemu bądź też odnoszące się do propagowania współpracy regionalnej/subregionalnej pomiędzy kilkoma krajami partnerskimi, w której mogą uczestniczyć również członkowie UE,

³²⁰ Jak wyżej.

³²¹ Jak wyżej.

- programy współpracy transgranicznej skoncentrowane na nawiązywaniu oraz zacieśnianiu współpracy pomiędzy krajami członkowskimi z jednej i drugiej strony (realizowane na terenie regionów usytuowanych przy ich wspólnej części zewnętrznej granicy UE).

Europejski fundusz rozwoju (10 edycja)

Europejski fundusz rozwoju stanowi główny instrument udzielania tego typu pomocy unijnej krajom Afryki, Karaibów i Pacyfiku oraz krajom i terytoriom zamorskim. Instrument obejmuje 79 państw. Fundusz (finansowany przez członków UE) składa się z bezzwrotnych grantów, pożyczek dla sektora prywatnego, kapitału ryzyka. Beneficjentami mogą być m.in.: organizacje pozarządowe prowadzące działalność w obszarze rozwoju. Głównym celem funduszu jest ograniczenie/zlikwidowanie skali ubóstwa na terenie krajów partnerskich. Do obszarów objętych wsparciem należą: transport, rozwój lokalny, rolnictwo, rybactwo, pomoc humanitarna, zdrowie, turystyka. Do działań mających szansę na dofinansowanie zaliczmy: komunikację społeczną, pomoc rozwojową i humanitarną, współpracę ponadnarodową, szkolenia i wsparcie dla inwestycji³²².

Instrument współpracy rozwojowej

Celem instrumentu współpracy rozwojowej jest popularyzowanie demokracji, praworządności oraz poszanowania praw człowieka, a także ograniczenie/zlikwidowanie ubóstwa w krajach partnerskich. Nawiązanie trwałych relacji z krajami partnerskimi ma za zadanie³²³:

- sprzyjanie ich integrowaniu z gospodarką światową,
- wspieranie trwałego rozwoju w krajach partnerskich (zwłaszcza w tych, które są w najbardziej niekorzystnej sytuacji),
- zacieśnianie relacji między państwami członkowskimi UE a krajami partnerskimi,
- przyczynianie się do zaprojektowania środków o charakterze międzynarodowym, które miałyby na celu ochronę środowiska naturalnego oraz zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi na świecie,
- umocnienie i wspieranie demokracji, praw człowieka, równouprawnienia płci oraz związanych z nimi instrumentów prawa międzynarodowego.

³²² Jak wyżej.

³²³ Jak wyżej.

Europejski instrument na rzecz demokracji i praw człowieka

Celem głównym tego instrumentu jest wspieranie rozwoju i ugruntowania demokracji, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności na obszarze krajów trzecich. Do celów szczegółowych zaliczamy³²⁴:

- budowanie zaufania do procesu wyborczego,
- wspieranie ram określających ochronę praw człowieka, demokracji oraz umacnianie aktywnej roli dla społeczeństwa obywatelskiego w obrębie tych ram,
- wzmocnienie poszanowania/przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności,
- wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego funkcjonujących w obszarze praw człowieka i demokracji,
- wspieranie demokracji i reform demokratycznych w krajach trzecich.

Instrument ten działa praktycznie na całym świecie – na różnych poziomach (tzn. międzynarodowym, krajowym oraz regionalnym). Beneficjentami w ramach tego instrumentu mogą być organizacje społeczeństwa obywatelskiego (tj. pozarządowe organizacje non profit oraz niezależnie funkcjonujące fundacje polityczne, organizacje społeczności lokalnych, a także wszelkiego rodzaju organizacje i instytucje non profit należące do sektora prywatnego)³²⁵.

Instrument na rzecz stabilności

Instrument na rzecz stabilności został opracowany w celu zagwarantowania odpowiednich reakcji w chwili pojawienia się sytuacji kryzysowych i destabilizacji w krajach rozwijających się. Instrument ten zapewnia dostosowaną do sytuacji pomoc³²⁶:

- w stabilnej sytuacji skupia się przede wszystkim na budowie potencjału w celu zapobiegania powodującym destabilizację zagrożeniom o skali ponadregionalnej i globalnej, a także na zagwarantowaniu gotowości reakcji na sytuacje, które zaistnieją zarówno przed, jak i po kryzysie,
- w sytuacji kryzysu skoncentrowany jest na zagwarantowaniu stabilności poprzez udzielanie pomocy w ustanowieniu/przywróceniu warunków koniecznych do właściwej realizacji unijnej polityki rozwoju i współpracy.

324 Jak wyżej.

325 Jak wyżej.

326 Jak wyżej.

Instrument ten przeznaczony jest na udzielanie niezbędnej pomocy w sytuacjach nagłych, stwarzających realne zagrożenie dla demokracji, porządku publicznego, ochrony praw człowieka lub w sytuacjach mogących potencjalnie przeistoczyć się w konflikt zbrojny na obszarze państw trzecich. Wsparciem mogą zostać objęte m.in.: organizacje pozarządowe, wszelkie stowarzyszenia pozarządowe oraz fundacje prywatne i państwowe, lokalne grupy obywatelskie, związki zawodowe, Kościoły, działające w dziedzinie współpracy i integracji regionów zdecentralizowanych organizacje, organizacje kobiet, organizacje oświatowe, stowarzyszenia i wspólnoty religijne i inne³²⁷.

Instrument współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego

Celem instrumentu jest promowanie bezpieczeństwa jądrowego, ochrony przed promieniowaniem oraz propagowanie stosowania skutecznych zabezpieczeń materiałów jądrowych w państwach trzecich. Do działań, które mogą uzyskać wsparcie w ramach niniejszego instrumentu, zaliczamy³²⁸:

- ustanowienie niezbędnych ram regulacyjnych oraz metodologii wdrażania zabezpieczeń jądrowych,
- popularyzowanie skutecznej kultury bezpieczeństwa jądrowego,
- promocja współpracy międzynarodowej (w tym m.in. wykonywanie traktatów i konwencji międzynarodowych, badania naukowe, szkolenia, wymiana informacji),
- popularyzowanie skutecznych ram regulacyjnych, procedur oraz systemów gwarantujących zabezpieczenie przed promieniowaniem jonizującym materiałów promieniotwórczych,
- ustanowienie uzgodnień dotyczących zapobiegania wypadkom o radiologicznych konsekwencjach oraz łagodzenie konsekwencji w przypadku ich wystąpienia.

Beneficjentami w ramach przedmiotowego instrumentu mogą być m.in. organizacje pozarządowe, lokalne grupy obywatelskie i stowarzyszenia zawodowe, organizacje reprezentujące interesy gospodarcze i społeczne, organizacje oświatowe, kulturalne, badawcze i naukowe, uniwersytety i inne³²⁹.

327 Jak wyżej.

328 Jak wyżej.

329 Jak wyżej.

Instrument finansowania współpracy z państwami i terytoriami uprzemysłowionymi oraz innymi państwami i terytoriami o wysokim dochodzie

Instrument finansowania współpracy z państwami i terytoriami uprzemysłowionymi oraz innymi państwami i terytoriami o wysokim dochodzie powstał w celu wspierania współpracy gospodarczej, finansowej i technicznej. Do najistotniejszych działań tego instrumentu zaliczamy³³⁰:

- stymulacja obopólnego handlu i przepływów inwestycji,
- wspieranie wzajemnego dialogu pomiędzy podmiotami społecznymi, gospodarczymi, politycznymi i innymi organizacjami pozarządowymi pochodzącymi z krajów należących do UE i krajów partnerskich,
- wspieranie wspólnych przedsięwzięć realizowanych przez podmioty gospodarcze, naukowe i akademickie pochodzące z UE i krajów partnerskich,
- wspieranie międzyludzkich więzów, programów szkoleniowych i edukacyjnych oraz umacnianie wzajemnego zrozumienia międzykulturowego,
- wspieranie konkretnych inicjatyw, w tym prac badawczych, projektów pilotażowych i wspólnych przedsięwzięć mających na celu realizację celów współpracy wynikających z rozwoju dwustronnych stosunków UE z krajami partnerskimi,
- wspieranie projektów współpracy w takich dziedzinach, jak: nauka i technika, transport, energia, kwestie związane z ochroną środowiska, cła i kwestie finansowe oraz wszelkie inne zagadnienia stanowiące przedmiot zainteresowania UE i krajów partnerskich,
- zwiększenie świadomości związanej z Unią Europejską.

Beneficjentami pomocy w ramach niniejszego instrumentu mogą być m.in. organizacje pozarządowe, związki zawodowe, organizacje konsumenckie, edukacyjne, szkoleniowe, kulturalne, uniwersytety i inne instytucje oświatowe³³¹.

Wszelkie informacje zawarte w powyższym rozdziale mają charakter informacyjny, zatem w celu dokładnego zorientowania się o możliwościach i wymogach poszczególnych programów i instrumentów zaleca się lekturę odpowiednich dokumentów programowych. Załącznik nr 1 zawiera informacje z adresami stron internetowych i nazwy najważniejszych instytucji, z których można uzyskać szczegółowe informacje.

³³⁰ Jak wyżej.

³³¹ Jak wyżej.

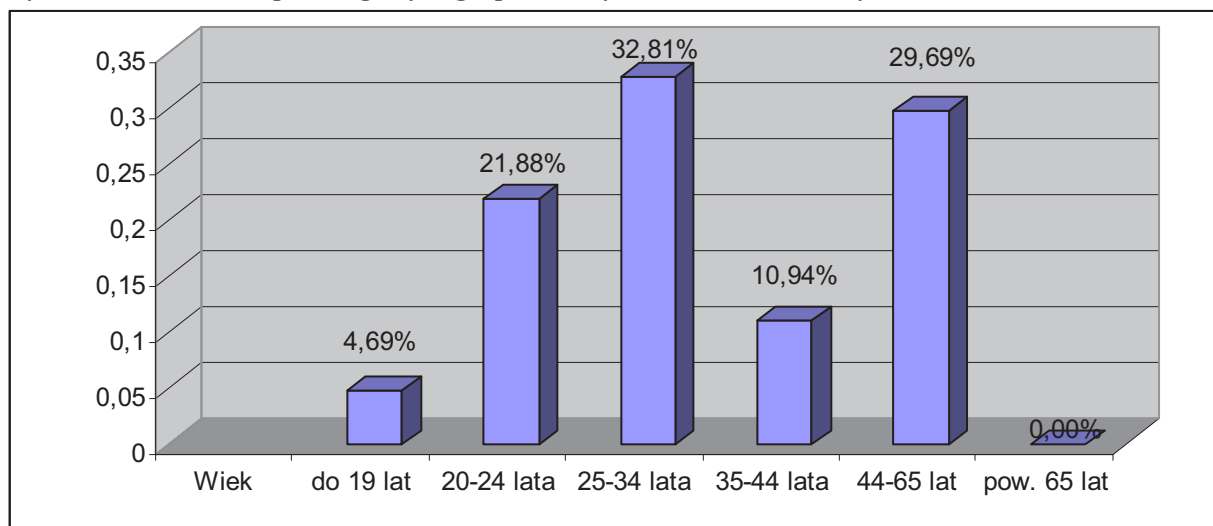
4. Możliwości rozwoju organizacji pozarządowych na terenie „Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ”

4.1 Wyniki ankiety dotyczącej znajomości zagadnień związanych z organizacjami pozarządowymi przeprowadzonej wśród mieszkańców LGD

Najbardziej istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój III sektora są ludzie mieszkający w danym regionie, szczególnie Ci, którzy mają naturalne cechy przywódcze i chęci do działania w organizacjach pozarządowych. Dlatego też, stworzono kwestionariusz ankietowy badający znajomość sektora NGO przez mieszkańców LGD. Kwestionariusz ten został rozdysponowany na terenie LGD w ilości ponad 250 egzemplarzy, po czym nastąpiło zbieranie informacji zwrotnej. Zwrot wypełnionych kwestionariuszy wyniósł 132 sztuki, których analiza jest przedstawiona poniżej. Wzór kwestionariusza ankietowego zawarty jest w załączniku nr 2 przedmiotowej analizy.

Wśród ankietowanych większość, bo 76,6% stanowiły kobiety, zaś mężczyźni stanowili 23,4%. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby będące w wieku 25-34 lata, stanowiły one 32,8% badanych. Kształtowanie się grup wiekowych osób ankietowanych przedstawione zostało na poniższym wykresie.

Wykres 4 Udział osób z poszczególnych grup wiekowych wśród ankietowanych.

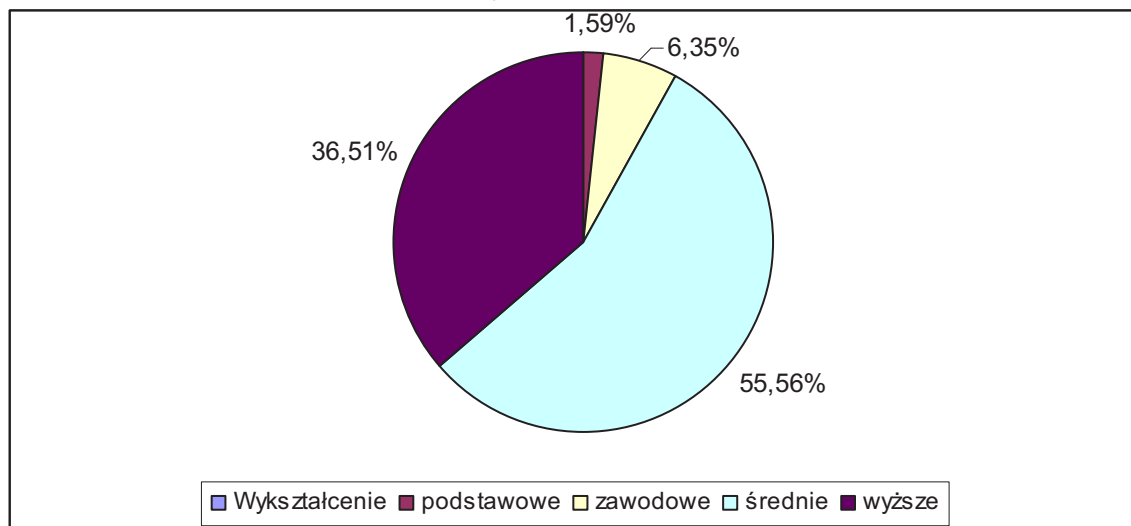

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badanie ankietowego.

Ankietowani charakteryzowali się względnie wysokim poziomem wykształcenia, ponieważ ponad 90% badanych posiadało średnie lub wyższe wykształcenie. Jest to zapewne

wynikiem braku zainteresowania organizacjami pozarządowymi wśród osób słabo wykształconych i biednych. Szczegółowy podział grup względem wykształcenia przedstawia poniższy wykres.

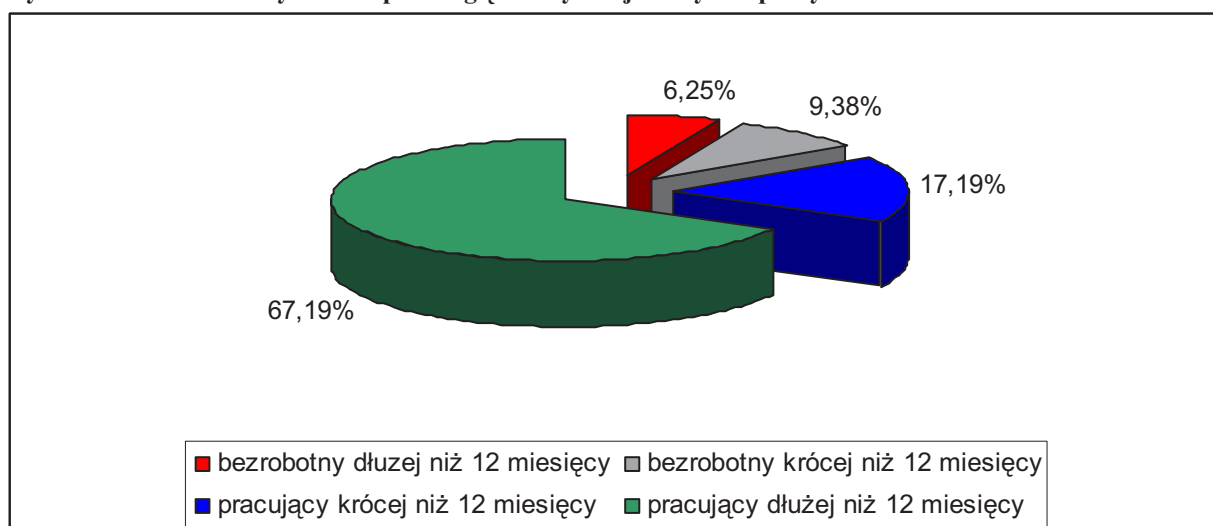
Wykres 5 Podział ankietowanych pod względem wykształcenia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badanie ankietowego.

Zbiór badanych osób wypada również bardzo korzystnie na tle regionu pod względem sytuacji na rynku pracy, ponieważ wśród badanych zaledwie 6,25% stanowiły osoby bezrobotne, natomiast ponad 67% stanowiły osoby pracujące dłużej niż rok. Szczegóły zostały zawarte na poniższym wykresie.

Wykres 6 Podział badanych osób pod względem sytuacji na rynku pracy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badanie ankietowego.

Pierwsze pytanie zawarte w kwestionariuszu dotyczyło znajomości definicji organizacji pozarządowych. 20,9% badanych w ogóle nie wie co to są organizacje

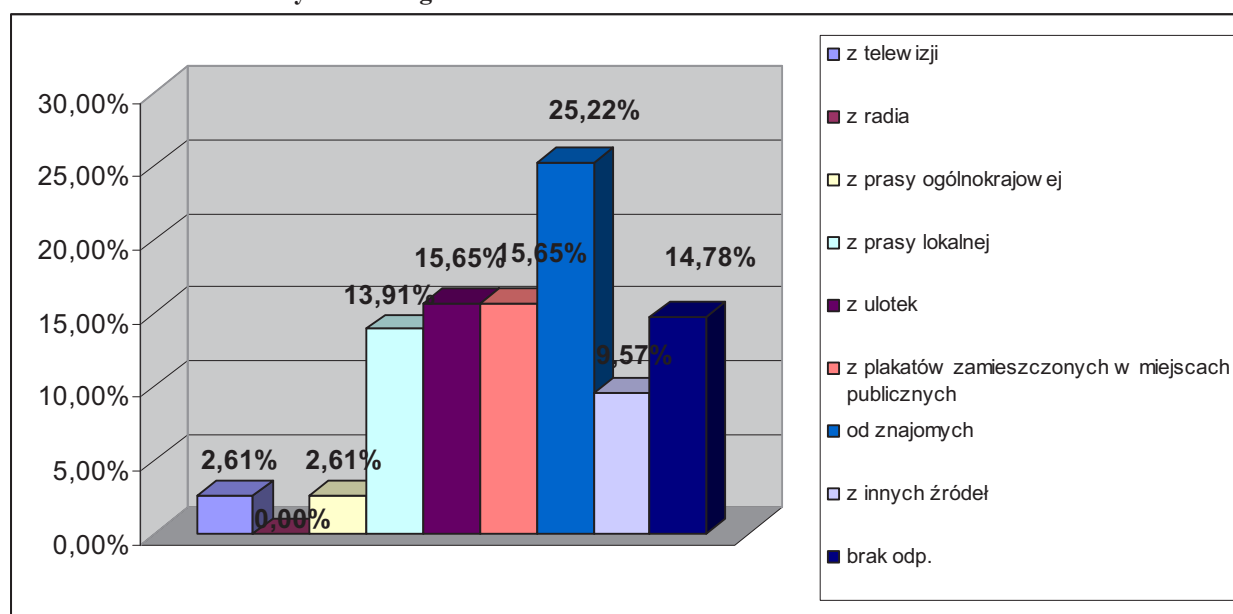
pozarządowe, natomiast spośród pozostałych 79,1%, ponad 62% udzieliło poprawnej odpowiedzi, pozostali udzielali odpowiedzi częściowych, bądź błędnych.

Drugie pytanie dotyczyło znajomości typów organizacji pozarządowych w Polsce. Rozkład odpowiedzi pozytywnych i negatywnych był podobny do sytuacji w pytaniu pierwszym, ponieważ 25,4% osób nie znało typów organizacji pozarządowych funkcjonujących w Polsce. Pozytywne odpowiedzi stanowiły 71,6%, choć w większości były one częściowe. Wśród osób znających typy organizacji pozarządowych ankietowani najczęściej wymieniali dwa typy organizacji: stowarzyszenia i fundacje.

Kolejne pytanie dotyczyło znajomości organizacji pozarządowych działających na terenie gmin należących do „Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ”. 72,7% ankietowanych posiadało wiedzę o organizacjach działających na terenie LGD. Najczęściej wymienianymi organizacjami były: LGD, Ludowe Zespoły Sportowe, Koła Gospodyń Wiejskich oraz stowarzyszenia na rzecz rozwoju gmin: Górzno, Brzuze, Rogowa i Rypina. Najczęściej (33,3%) padała jedna odpowiedź, natomiast dwie odpowiedzi a także 3 i więcej udzielało po niespełna 20% ankietowanych.

Czwarte pytanie dotyczyło pochodzenia informacji na temat organizacji pozarządowych, które docierają do ludności LGD. Zebrane wyniki zostały zamieszczone na poniższym wykresie.

Wykres 7 Rozkład pochodzenia informacji docierających do ludności o organizacjach pozarządowych na terenie LGD Gmin Dobrzyńskich Region Północ.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Jak wynika z powyższego wykresu najczęstszym źródłem informacji o NGO są osoby znajome (ponad 25%), natomiast inne źródła, takie jak prasa lokalna, ulotki i plakaty charakteryzują się podobną siłą przebicia (w granicach 15%). Niespełna 10% ankietowanych zaznaczało, iż dowiedziało się o organizacjach pozarządowych z innych źródeł, do których najczęściej należały: Internet, miejsce pracy, czy nawet bezpośrednia działalność stowarzyszenia.

Piąte pytanie skierowane do ankietowanych dotyczyło przynależności do działających na terenie LGD organizacji pozarządowych. Odpowiedź na to pytanie wskazała, że ponad 80% ankietowanych nie należy oraz nigdy nie należało do jakiegokolwiek organizacji pozarządowej. Niespełna 20% badanych potwierdziło swą przynależność do jakiegoś NGO, a tylko jedna osoba należała do dwóch organizacji pozarządowych. Najczęściej udzielanymi odpowiedziami na pytanie dotyczące, jaka to organizacja, były Koła Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenia na rzecz rozwoju gminy Rypin i Górzno.

Podobne wartości uzyskano z odpowiedzi na pytanie 6, które dotyczyło chęci przystąpienia do organizacji pozarządowej. Ponad 84% ankietowanych negatywnie wypowiedziało się w tej sprawie, pozostałe 16% jako NGO, do których chciały by się zapisać wymieniało: LGD Gmin Dobrzyńskich Region Północ, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju gminy Rypin.

W powiązaniu z odpowiedziami na pytania nr 5 i 6 za zaskakujące można uznać odpowiedzi na pytanie 7, z których wynika, że 55,4% badanych wie w jaki sposób organizacje pozarządowe finansują swoją działalność. Kontynuacją pytania 7 jest pytanie 8, które dotyczy znajomości funduszy europejskich, w ramach których o współfinansowanie projektów mają szansę ubiegać się NGO. Zbiór odpowiedzi na to pytanie wskazuje, że niespełna 57% badanych nie zna możliwości, jakie stoją przed organizacjami pozarządowymi polegających na wnioskowaniu o dotacje z funduszy UE. 43% ankietowanych ma wiedzę dotyczącą możliwości aplikowania o fundusze przez NGO, najczęściej wymieniane programy to Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich.

Ostatnie pytanie dotyczyło oczekiwań ankietowanych względem organizacji pozarządowych, ich kierunków działań i aktywności. Badani chcieliby, żeby funkcjonujące na

terenie LGD pozarządowe organizacje zajmowały się: integracją społeczeństwa, pomocą ludziom potrzebującym (biednym, starszym, niepełnosprawnym), organizowaniem czasu wolnego dzieciom, młodzieży i osobom starszym, promocją gminy oraz aktywizacją społeczeństwa.

4.2 Proponowane rozwiązania, prognozy na przyszłość

Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie „Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ” czynnie działają w środowisku lokalnym, jednakże bardzo często nie podejmują inicjatyw na zewnątrz. Należałoby więc zatem dążyć do zjednoczenia środowiska pozarządowych organizacji, m.in. poprzez utworzenie dla nich systemu informacyjnego. Duże możliwości w kwestii rozwinięcia działalności, zarówno pod względem obszarowym jak i finansowym, dają perspektywy związane z funduszami pochodzącymi z Unii Europejskiej, szeroko opisanymi w niniejszej analizie. Organizacje zależnie od profilu swojej działalności mają do wyboru wiele działań w ramach programów o zakresie regionalnym, krajowym oraz unijnym. Dobrym sposobem na rozwinięcie działalności, bądź otwarcie nowej jest ścisła współpraca z ogólnopolskimi organizacjami pozarządowymi, jako ich filie. Możliwością, jaką stowarzyszenia i fundacje mogą wykorzystać, jest nawiązanie współpracy z przedsiębiorstwami, dzięki którym można pozyskać finanse na działalność. Możliwości takiej współpracy jest wiele, co zostało opisane w rozdziale 2.7, a jak wynika z doświadczeń z przeszłości korzyści w takim przypadku odczuwają również przedsiębiorstwa. Szerokie spektrum współpracy organizacje pozarządowe posiadają w odniesieniu do sektora państwowego, czyli w przypadku NGO na terenie LGD będą to w szczególności poszczególne urzędy gmin oraz starostwa powiatowe wraz z jednostkami im podległymi. Ważnym aspektem, stanowiącym ułatwienia w finansowaniu działalności stowarzyszeń i fundacji, jest powolne dostosowanie ofert pożyczek i kredytów bankowych z przeznaczeniem dla nich. Jak wynika z raportu przeprowadzonego przez portal finansowy bankier.pl, nie ma zbyt wielu ofert skierowanych bezpośrednio do fundacji i stowarzyszeń. Tego typu organizacje mogą jednak rozpatrywać standardowe oferty. Warty zauważenia jest fakt, że Bank Ochrony Środowiska zaoferował nowy produkt przeznaczony specjalnie dla organizacji pozarządowych. Ponadto tym, banki PKO BP i Raiffeisen deklaruje, że wprowadzą w 2010 r. na rynek specjalną ofertę skierowaną tylko i wyłącznie do tego typu organizacji. Małe i średnie organizacje powinny zwrócić szczególną uwagę na atrakcyjną pod względem cenowym ofertę Volkswagen Bank Direct i Toyota Bank

Polska. Również banki Millennium, PKO BP i Pekao S.A. proponują organizacjom należącym do trzeciego sektora nieco korzystniejsze warunki cenowe niż pozostałym klientom z MŚP. Niestety zdecydowana większość banków nadal traktuje organizacje pozarządowe tak samo jak przedsiębiorstwa należące do grupy MŚP. Rosnąca popularność i idące z czasem poprawy w prawie polskim dają szansę na rozpowszechnienie idei działalności społecznej wśród społeczeństwa.

Ważnym aspektem, na który należy zwrócić uwagę myśląc o organizacjach pozarządowych jest stworzenie przez administrację publiczną jednostki, która będzie wspomagać NGO zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym. Jak wynika z ogólnopolskich ankiet przeprowadzonych wśród działaczy społecznych największą barierą w pozyskiwaniu funduszy europejskich jest brak wiedzy na temat możliwości pozyskiwania wsparcia finansowego na działania statutowe. Wiele z organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie LGD nie posiada statutu, co powoduje brak możliwości formalnego pozyskiwania dotacji finansowych z zewnątrz. Zadaniem każdej z gmin należących do obszaru objętego LSR powinno być wyznaczenie spośród pracowników urzędu osób odpowiedzialnych za współpracę z NGO na ich terenie i pomoc im w sprawach formalnych. W najlepszym wypadku gdyby do pomocy organizacjom pozarządowym zostały skierowane dwie osoby. Jedną z nich byłaby osoba pracująca w jednostce zajmującej się funduszami Unii Europejskiej, która wskazywałaby organizacjom, w jaki sposób mogą pozyskiwać fundusze, pomagałaby w tworzeniu statutu i opiekowałaby się formalną działalnością. Druga osoba powinna pochodzić z działu księgowości i powinna ona być skierowana do pomocy organizacjom pod względem rozliczania finansowego projektów szkoleniowych oraz infrastrukturalnych. Z doświadczeń w innych regionach wiadomo, że nie istnieją przesłanki mówiące o zatrudnieniu dodatkowej osoby w urzędzie gminy, ponieważ jest to praca o dużej zmienności intensywności pracy. Wystarczającym bodźcem jest zaproponowanie podwyżki dla osób, które zostałyby obciążone dodatkowymi obowiązkami oraz fakt, że osoby te mogłyby w ramach pomocy NGO podpisywać umowy zlecenie na pracę w ramach konkretnego projektu, który jest realizowany. Z wyników ankiet przeprowadzanych przez organizację Klon/Jawor wiemy, że większość organizacji pozarządowych, jako najważniejszy problem wskazuje brak pomocy od urzędów gmin, powiatu w realizacji celów społecznych. Korzyści, jakie mogłyby być osiągnięte w ten sposób, są niewspółmiernie większe od nakładów pracy i czasu poświęconych przez urzędników.

Innym rozwiązaniem może być przeprowadzenie serii szkoleń dla organizacji pozarządowych lub przeszkolenie wybranych pracowników urzędów gmin, którzy mogliby swoją wiedzę przekazywać kolejnym grupom ludzi, zainteresowanych założeniem stowarzyszenia bądź fundacji. W ramach działań wspomagających konieczne jest m.in. przeprowadzenie szkoleń warsztatowych z zakresu spraw dotyczących Krajowego Rejestru Sądowego, w tym w szczególności związane z rejestracją nowopowstałych organizacji oraz z dokonywaniem zmian w zapisach KRS przez funkcjonujące już organizacje. Niezbędnym jest również przeprowadzenie szkoleń z zakresu księgowości w stowarzyszeniach. Bardzo często zdarza się, że Zarząd organizacji nie zdaje sobie z tego sprawy, że – zgodnie zapisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.) oraz z zapisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 137, poz. 1539, z 2003 r. Nr 11, poz. 117 ze zm.) – ponosi odpowiedzialność za prawidłowość prowadzenia ksiąg rachunkowych. Ważne jest również – przez wzgląd na nieświadomość organizacji dotycząca możliwości pozyskiwania środków unijnych na realizację projektów – przeprowadzenie szkoleń z zakresu sporządzania dokumentacji aplikacyjnej oraz z obszaru procedur obowiązujących w okresie programowania na lata 2007 – 2013.

Trudno wskazać wizję rozwoju NGO na obszarze LGD, ponieważ jest ona zależna od wielu czynników, takich jak zachowanie społeczeństwa, ujawnienie się liderów, którzy będą w stanie przewodzić organizacjom oraz wyznaczać kierunki działania i rozwoju. Jedynym działaniem, jakie można uczynić, jest pomoc ze strony organów publicznych w jednej z form opisanych powyżej bądź w dwóch formach jednocześnie. Organizacje pozarządowe są ważnym elementem życia społeczeństwa i powinny rozwijać swoją działalność w celu uświadomienia społeczności, jakie możliwości daje nam działalność III sektora i jak ważna dla budowania spójności lokalnej jest działalność społeczna prowadzona w różnych kierunkach.

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego na terenie gmin LGD wskazują przede wszystkim na małą świadomość istnienia organizacji pozarządowych oraz brak chęci do czynnego uczestniczenia w życiu społecznym. Elementem godnym uwagi jest konieczność dotarcia do większego grona obywateli i przekazania mu wiedzy o organizacjach pozarządowych. Najlepszym sposobem dotarcia do szerokiego spektrum grup społecznych wydają się być organizowane festyny, imprezy kulturalne, regionalne, na które przyjść może

każdy obywatel. Przy okazji takich imprez, należy silnie promować ideę odpowiedzialności społecznej i wskazywać wagę istnienia organizacji pozarządowych i czynnego uczestniczenia w ich życiu przez każdego obywatela.

Załącznik I Adresy stron internetowych opisanych programów i instytucji odpowiedzialnych za ich realizację

Adresy stron internetowych opisanych programów i instytucji odpowiedzialnych za ich realizację – poziom unijny

Strony Komisji Europejskiej o unijnych konkursach grantowych i przetargach:

Konkursy: www.ec.europa.eu/grants

Przetargi: www.ec.europa.eu/public_contracts

Dziennik Urzędowy UE: www.eur-lex.europa.eu

Zamówienia publiczne – Suplement do Dziennika Urzędowego UE: www.ted.europa.eu

Informacje o prawodawstwie UE: www.europa.eu/legislation_summaries

Sieć informacyjna Europe Direct: www.ec.europa.eu/europedirect/index_pl.htm;

www.ec.europa.eu/polska/information/network/europe_direct/index_pl.htm

Centra Dokumentacji Europejskiej:

www.ec.europa.eu/polska/information/network/local_sources/index_pl.htm

Program informacyjny EURODESK Polska: www.eurodesk.pl

Regionalne i lokalne punkty informacyjne EURODESK Polska:

www.eurodesk.pl/index2.php?go=polska

PROGRAM UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE:

www.ec.europa.eu/education

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury: www.ec.europa.eu/education

Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego:

<http://eacea.ec.europa.eu/llp>

Narodowa Agencja LLP w Polsce (prowadzona przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji):

www.llp.org.pl oraz www.comenius.org.pl, www.erasmus.org.pl, www.leonardo.org.pl,

www.grundtvig.org.pl

PROGRAM ERASMUS MUNDUS:

http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/index_en.php

www.ec.europa.eu/education/external-relation-programmes/doc72_en.htm

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury: www.ec.europa.eu/education

Biuro Współpracy EuropeAid: www.ec.europa.eu/europeaid

Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego:

<http://eacea.ec.europa.eu/static/en/mundus>

Biuro Krajowe Programu Erasmus Mundus: www.mundus.org.pl

PROGRAM KULTURA:

www.ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/doc411_en.htm

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury: www.ec.europa.eu/culture

Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego:

http://eacea.ec.europa.eu/culture/index_en.htm

Krajowy Punkt Kontaktowy ds. Kultury: www.mkidn.gov.pl/pkk

PROGRAM EUROPA DLA OBYWATELI:

www.ec.europa.eu/citizenship

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury: www.ec.europa.eu/citizenship

Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego:

http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/index_en.htm

Punkt Kontaktowy Programu Europa dla Obywateli: www.europadlaobywateli.pl

MEDIA 2007:

www.ec.europa.eu/information_society/media

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Dyrekcja Generalna ds. Społeczeństwa Informacyjnego i Mediów:

www.ec.europa.eu/dgs/information_society

Krajowe biuro MEDIA Desk w Polsce: www.mediadeskpoland.eu

DRUGI WSPÓLNOTOWY PROGRAM DZIAŁAŃ W DZIEDZINIE ZDROWIA:

www.ec.europa.eu/health/ph_programme/pgm2008_2013_en.htm

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Dyrekcja Generalna ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów (Directorate-General for Health and Consumer Protection): www.ec.europa.eu/dgs/health_consumer

Agencja Wykonawcza ds. Programu Zdrowia Publicznego (Public Health Executive Agency): www.ec.europa.eu/phea

Krajowy Punkt Kontaktowy ds. Drugiego Wspólnotowego Programu w Dziedzinie Zdrowia:
Biuro do spraw zagranicznych programów pomocy w ochronie zdrowia: www.bpz.gov.pl

BEZPIECZNIEJSZY INTERNET:

www.ec.europa.eu/information_society/activities/sip; www.saferinternet.pl

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Dyrekcja Generalna Komisji Europejskiej ds. Społeczeństwa Informacyjnego i Mediów:
www.ec.europa.eu/dgs/information_society

PROGRAM MŁODZIEŻ W DZIAŁANIU:

www.ec.europa.eu/youth/youth-in-action-programme/doc74_en.htm;

http://eacea.ec.europa.eu/youth/index_en.php; www.mlodziez.org.pl

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury: www.ec.europa.eu/youth

Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego:
http://eacea.ec.europa.eu/youth/index_en.htm

Narodowa Agencja Programu Młodzież w działaniu w Polsce: www.mlodziez.org.pl

WSPÓLNOTOWY PROGRAM NA RZECZ ZATRUDNIENIA I SOLIDARNOŚCI SPOŁECZNEJ:

www.ec.europa.eu/social

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw społecznych i Równych szans:
www.ec.europa.eu/social

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej: www.mpips.gov.pl/index.php?gid=1037

INSTRUMENT LIFE+:

www.ec.europa.eu/environment/life

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE INSTRUMENTU

Dyrekcja Generalna ds. Środowiska: www.ec.europa.eu/dgs/environment

Krajowy Punkt Kontaktowy LIFE+ (prowadzony przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej): www.nfosigw.gov.pl

INSTRUMENT FINANSOWY OCHRONY LUDNOŚCI:

www.ec.europa.eu/environment/civil/prote/finance.htm

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Dyrekcja Generalna ds. Środowiska: www.ec.europa.eu/dgs/environment

PROGRAMY W OBSZARZE WOLNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I SPRAWIEDLIWOŚCI:

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/intro/funding_intro_en.htm

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMÓW

Dyrekcja Generalna ds. Sprawiedliwości, Wolności i Bezpieczeństwa:

www.ec.europa.eu/justice_home/index_en.htm

INFORMACJE O POSZCZEGÓLNYCH PROGRAMACH ORAZ ADRESY POLSKICH INSTYTUCJI ZAANGAŻOWANYCH WE WDRAŻANIE PROGRAMU (JEŚLI DOTYCZY)

Program ramowy Bezpieczeństwo i ochrona wolności:

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/intro/funding_security_en.htm

- Zapobieganie, gotowość i zarządzanie skutkami terroryzmu i innymi rodzajami ryzyka dla bezpieczeństwa: www.ec.europa.eu/justice_home/funding/cips/funding_cips_en.htm

Punkt Kontaktowy ISEC/CIPS w Departamencie Unii Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji:

Grzegorz.Assbury@poczta.mswia.gov.pl, Lukasz.Zewakowski@poczta.mswia.gov.pl

- Zapobieganie i walka z przestępczością:

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/isec/funding_isec_en.htm

Punkt Kontaktowy ISEC/CIPS w Departamencie Unii Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji:

Grzegorz.Assbury@poczta.mswia.gov.pl, Lukasz.Zewakowski@poczta.mswia.gov.pl

Program ramowy Prawa podstawowe i sprawiedliwość:

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/intro/funding_rights_en.htm

- Program Daphne III: Zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec dzieci, młodzieży i kobiet oraz na rzecz ochrony ofiar i grup ryzyka

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/daphne3/funding_daphne3_en.htm

- Profilaktyka narkotykowa i informacja o narkotykach

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/drugs/funding_drugs_en.htm

- Prawa podstawowe i obywatelstwo

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/rights/funding_rights_en.htm

- Wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/civil/funding_civil_en.htm

- Wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/jpen/funding_jpen_en.htm

Program ramowy Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/intro/funding_solidarity_en.htm

- Europejski Fundusz na rzecz Uchodźców

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/refugee/funding_refugee_en.htm

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Unii Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej

www.mswia.gov.pl/porta1/pl/580/7402/Europejski_Fundusz_na_rzecz_Uchodzcow_EFU.htm

Władza Wdrażająca Programy Europejskie (zakładka: Europejski Fundusz na rzecz Uchodźców)

www.wwpe.gov.pl

- Europejski Fundusz Powrotów Imigrantów

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/return/funding_return_en.htm

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Unii Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej

www.mswia.gov.pl/porta1/pl/581/7403/Europejski_Fundusz_Powrotow_Imigrantow_EFPI.html

Władza Wdrażająca Programy Europejskie: www.wwpe.gov.pl

- Europejski Fundusz na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich

www.ec.europa.eu/justice_home/funding/integration/funding_integration_en.htm

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Pomocy i Integracji Społecznej

www.mpips.gov.pl (zakładka: Fundusze Unijne, następnie: Europejski Fundusz na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich na lata 2007 – 2013)

Władza Wdrażająca Programy Europejskie (zakładka: Europejski Fundusz na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich): www.wwpe.gov.pl

PROGRAMY WSPÓŁPRACY ZEWNĘTRZNEJ

www.ec.europa.eu/world;

www.ec.europa.eu/europeaid/what/delivering-aid/funding-instruments

Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa

www.ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/overview

Instrument pomocy przedakcesyjnej

www.ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/financial-assistance/index_pl.htm;

www.ec.europa.eu/regional_policy/funds/ipa/index_pl.htm

Europejski Fundusz Rozwoju

www.ec.europa.eu/europeaid/how/finance/edf_en.htm

Instrument Współpracy Rozwojowej

www.ec.europa.eu/europeaid/how/finance/dci_en.htm

Europejski Instrument na rzecz Demokracji i Praw Człowieka

(www.ec.europa.eu/europeaid/how/finance/eidhr_en.htm)

Instrument na rzecz Stabilności (Instrument for Stability)

www.ec.europa.eu/europeaid/how/finance/ifs_en.htm

www.ec.europa.eu/external_relations/ifs

Instrument Współpracy w dziedzinie Bezpieczeństwa Jądrowego

www.ec.europa.eu/europeaid/how/finance/nsci_en.htm

Instrument finansowania współpracy z państwami i terytoriami uprzemysłowionymi oraz innymi państwami i terytoriami o wysokim dochodzie

www.europa.eu/legislation_summaries/external_relations/relations_with_third_countries/industrialised_countries/r14107_en.htm

- Program współpracy w dziedzinie szkolnictwa w ramach Instrumentu finansowania współpracy z państwami i terytoriami uprzemysłowionymi oraz innymi państwami i terytoriami o wysokim dochodzie

http://eacea.ec.europa.eu/extcoop/ici-ecp/index_en.htm

Program Atlantis: Współpraca między UE i Stanami Zjednoczonymi Ameryki w zakresie szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego

www.ec.europa.eu/education/eu-usa/doc1156_en.htm

Program współpracy między UE i Kanadą w zakresie szkolnictwa wyższego, szkolenia i młodzieży

www.ec.europa.eu/education/eu-canada/doc1563_en.htm

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMÓW

Biuro Współpracy EuropeAid

www.ec.europa.eu/europeaid

Dyrekcja Generalna ds. Stosunków Zewnętrznych

www.ec.europa.eu/dgs/external_relations

Dyrekcja Generalna ds. Pomocy Humanitarnej

www.ec.europa.eu/echo

Dyrekcja Generalna ds. Rozwoju

www.ec.europa.eu/development

Dyrekcja Generalna ds. Rozszerzenia

www.ec.europa.eu/dgs/enlargement

Wyszukiwarka programów pomocy zewnętrznej

www.ec.europa.eu/europeaid/work/funding (zakładka: Apply for grant or contract)

INSTRUMENTY POLITYKI SPÓJNOŚCI, WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ WSPÓLNEJ POLITYKI RYBACKIEJ

INFORMACJE O FUNDUSZACH

Europejski Fundusz Społeczny

www.ec.europa.eu/employment_social/esf/index_pl.htm

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

www.ec.europa.eu/regional_policy/funds/feder/index_pl.htm

Fundusz Spójności

www.ec.europa.eu/regional_policy/funds/cf/index_pl.htm

Fundusz Rolniczy Rozwoju Obszarów Wiejskich

www.europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/160032_en.htm

Europejski Fundusz Rybacki

www.ec.europa.eu/fisheries/cfp/structural_policy_overview_en.htm

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMÓW

Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej

www.ec.europa.eu/regional_policy/index_pl.htm

Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

www.ec.europa.eu/agriculture

Dyrekcja Generalna ds. Rybołówstwa i Gospodarki morskiej

www.ec.europa.eu/maritimeaffairs

**ADRESY STRON INTERNETOWYCH OPISANYCH PROGRAMÓW I INSTYTUCJI
ODPOWIEDZIALNYCH ZA ICH REALIZACJE – POZIOM KRAJOWY**

Punkt Informacyjny Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz lista Punktów w poszczególnych województwach

www.funduszeuropejskie.gov.pl/dzialaniapromocyjne/PI/Strony/Ogolne_informacje_mapa_wojewodztw.

Regionalne Ośrodki Europejskiego Funduszu Społecznego
www.roefs.pl

PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI (PO KL)

INFORMACJE O PROGRAMIE

www.efs.gov.pl

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Instytucja Zarządzająca

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym

www.mrr.gov.pl

INSTYTUCJE POŚREDNICZĄCE I INSTYTUCJE POŚREDNICZĄCE II STOPNIA (WDRAŻAJĄCE) DLA PRIORYTETÓW CENTRALNYCH (1 – 5)

1. Zatrudnienie i integracja społeczna

Instytucja Pośrednicząca (IP)

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Wdrażania EFS

www.kapitalludzki.gov.pl

Instytucja Pośrednicząca II stopnia (IP2)

Władza Wdrażająca Programy Europejskie (dla poddziałania 1.3.1)

www.wwpe.gov.pl

2. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących

IP

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Wdrażania EFS

www.kapitalludzki.gov.pl

IP2

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (działanie 2.1)

www.parp.gov.pl

3. Wysoka jakość systemu oświaty

IP

Ministerstwo Edukacji Narodowej, Departament Funduszy Strukturalnych

www.efs.men.gov.pl

4. Szkolnictwo wyższe i nauka

IP

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Departament Wdrożeń i Innowacji

www.nauka.gov.pl (zakładka: Fundusze Strukturalne)

5. Dobre rządzenie

Brak IP. Koordynacja zapewniona przez Ministerstw Rozwoju Regionalnego, Departament Zarządzania

EFS

www.mrr.gov.pl, www.efs.gov.pl

IP2

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Administracji Publicznej (działanie 5.2)

www.mswia.gov.pl (zakładka: Administracja publiczna)

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Wdrażania EFS (działania: 5.4 i 5.5)

www.kapitalludzki.gov.pl

INSTYTUCJE WDRAŻAJĄCE DLA PRIORYTETÓW REGIONALNYCH (6 – 9)

Województwo Kujawsko-Pomorskie

IP

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Departament Polityki Regionalnej (priorytety: 8 i 9)

www.kujawsko-pomorskie.pl, www.fundusze.kujawsko-pomorskie.pl

IP2

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu (priorytet 6.)

www.wup.torun.pl/pokl

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (priorytet 7.)

www.efs.ropstorun.pl

INSTYTUCJA WSPIERAJĄCA REALIZACJĘ PROJEKTÓW INNOWACYJNYCH I
PONADNARODOWYCH

Krajowa Instytucja Wspomagająca dla Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Fundacja Fundusz Współpracy (do końca 2009 r.)

www.kiw-pokl.org.pl

Centrum Projektów Europejskich (od stycznia 2010 r.)

www.cpe.gov.pl/8,kiw

PROGRAM OPERACYJNY INNOWACYJNA GOSPODARKA (PO IG)

INFORMACJE O PROGRAMIE

www.poig.gov.pl

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Instytucja Zarządzająca

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Zarządzania Programami
Konkurencyjności i Innowacyjności

www.mrr.gov.pl

Instytucje Pośredniczące II stopnia (Wdrażające)

Ośrodek Przetwarzania Informacji

www.opi.org.pl/pl/fundusze

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

<http://poig.parp.gov.pl>

Polska Organizacja Turystyczna, Departament Funduszy Europejskich

www.pot.gov.pl

Władza Wdrażająca Programy Europejskie

www.wwpe.gov.pl

Beneficjent projektów indywidualnych w działaniu 1.2: Fundacja na rzecz Nauki Polskiej

www.fnp.org.pl (zakładka: Programy finansowane z funduszy europejskich)

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO (PO IiŚ)

INFORMACJE O PROGRAMIE

www.pois.gov.pl

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Instytucja Zarządzająca

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Koordynacji Programów
Infrastrukturalnych

www.mrr.gov.pl

Instytucje Pośredniczące II stopnia (Wdrażające)

Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych

www.ckps.pl

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.nfosigw.gov.pl

Władza Wdrażająca Programy Europejskie

www.wwpe.gov.pl

Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia

www.csioz.gov.pl

PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH (PROW)

INFORMACJE O PROGRAMIE

www.minrol.gov.pl (zakładka: PROW 2007 – 2013)

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Instytucja Zarządzająca

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich

www.minrol.gov.pl

Podmioty wdrażające

Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA

www.fapa.com.pl (zakładka: PROW 2007 – 2013)

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

www.arimr.gov.pl (zakładka: PROW 2007 – 2013 program)

Urzędy marszałkowskie województw zaangażowanych w realizację programu.

PROGRAM OPERACYJNY ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ SEKTORA
RYBOŁÓWSTWA I NADBRZEŻNYCH OBSZARÓW RYBACKICH 2007-2013 (PO
RYBY)

INFORMACJE O PROGRAMIE

www.minrol.gov.pl (zakładka: PO RYBY 2007 – 2013)

INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Instytucja Zarządzająca

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Departament Rybołówstwa

www.minrol.gov.pl

Instytucja Pośrednicząca

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

www.arimr.gov.pl (zakładka: Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007 – 2013)

Urzędy marszałkowskie województw zaangażowanych w realizację programu.

PROGRAMY OPERACYJNE EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ

INFORMACJE O PROGRAMACH WDRAŻANYCH Z UDZIAŁEM POLSKI

www.ewt.gov.pl

INFORMACJE O POSZCZEGÓLNYCH PROGRAMACH ORAZ ADRESY POLSKICH INSTYTUCJI ZAANGAŻOWANYCH WE WDRAŻANIE PROGRAMU (JEŚLI DOTYCZY)

Programy współpracy transgranicznej

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Wspolpracatransgraniczna.aspx

- Polska (województwo lubuskie) – Niemcy (Brandenburgia) (stroną zarządzającą jest Polska)

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Brandenburgia.aspx

Wspólny Sekretariat Techniczny

Centrum Projektów Europejskich

www.cpe.gov.pl/2,pl-bb

- Południowy Bałtyk: Polska – Szwecja – Dania – Litwa – Niemcy (stroną zarządzającą jest Polska)

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/PoludniowyBaltyk.aspx

www.southbaltic.eu

Wspólny Sekretariat Techniczny

Centrum Projektów Europejskich

www.cpe.gov.pl/3,southbaltic

- Polska – Republika Słowacka (stroną zarządzającą jest Polska)

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Polska-Slowacja.aspx

Wspólny Sekretariat Techniczny
Centrum Projektów Europejskich
www.cpe.gov.pl/1,pl-sk

- Polska (województwo zachodniopomorskie) – Niemcy (Meklemburgia/ Pomorze Przednie –
Brandenburgia)

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Polska-Meklemburgia.aspx

- Polska (województwo dolnośląskie i lubuskie) – Niemcy (Saksonia)

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Polska-Saksonia.aspx

- Polska – Republika Czeska

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Polska-Czechy.aspx

- Polska – Republika Litewska

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Polska-Litwa.aspx

Urzędy marszałkowskie województw zaangażowanych w realizację programu: adresy stron internetowych urzędów marszałkowskich można znaleźć w Załączniku II B.

Programy współpracy transnarodowej

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Wspolpracatransnarodowa.aspx

- Program Regionu Morza Bałtyckiego (Baltic Sea Region Programme)

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/RegionMorzaBaltyckiego.aspx

www.eu.baltic.net

- Program dla Europy Środkowej (Central Europe Programme)

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/EuropaSrodkowa.aspx

www.central2013.eu

EUROPEJSKI INSTRUMENT SĄSIEDZTWA I PARTNERSTWA

INFORMACJE O PROGRAMACH WDRAŻANYCH W POLSCE

www.interreg.gov.pl/20072013/instrument+sasiedztwa

INFORMACJE O POSZCZEGÓLNYCH PROGRAMACH ORAZ ADRESY POLSKICH
INSTYTUCJI ZAANGAŻOWANYCH WE WDRAŻANIE PROGRAMU

Instytucja Zarządzająca

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Współpracy Terytorialnej

www.mrr.gov.pl

Program Litwa – Polska – Rosja (Obwód Kaliningradzki)

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/PolskaLitwaRosja.aspx

Wspólny Sekretariat Techniczny

Centrum Projektów Europejskich

www.cpe.gov.pl/4,lt-pl-ru

Program Polska – Białoruś – Ukraina

www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/PolskaUkrainaBialorus.aspx

www.pl-by-ua.pl

Wspólny Sekretariat Techniczny

Centrum Projektów Europejskich

www.cpe.gov.pl/5,pl-by-ua

ADRESY STRON INTERNETOWYCH OPISANYCH PROGRAMÓW I INSTYTUCJI

ODPOWIEDZIALNYCH ZA ICH REALIZACJĘ – POZIOM REGIONALNY

Punkt Informacyjny Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz lista Punktów w województwach

www.funduszeuropejskie.gov.pl/dzialaniapromocyjne/PI/Strony/Ogolne_informacje_mapa_wojewodztw.

Regionalne Ośrodki Europejskiego Funduszu Społecznego

www.roefs.pl

Instytucja Koordynująca regionalne programy operacyjne

Departament Koordynacji i Wdrażania Programów Regionalnych, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

www.mrr.gov.pl

www.funduszeuropejskie.gov.pl/RPO

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

www.fundusze.kujawsko-pomorskie.pl

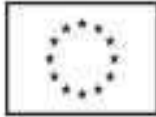
www.mojregion.eu

Instytucja Zarządzająca

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego

www.kujawsko-pomorskie.pl

**Załącznik II Kwestionariusz ankiety na temat znajomości
tematyki organizacji pozarządowych**

Szanowni Państwo,

Niniejsze badanie ma na celu identyfikację stopnia znajomości zagadnień związanych z sektorem organizacji pozarządowych, funkcjonujących na terenie „Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ”, a także zidentyfikowanie znajomości form wsparcia rozwoju tych zasobów.

Prosimy o udzielenie odpowiedzi na każde z poniższych pytań.

Badanie jest całkowicie anonimowe.

1. Czy wie Pan(i), co to są organizacje pozarządowe?

TAK

NIE

Jeśli tak proszę podać krótką definicję:

.....

.....

.....

2. Czy wie Pan(i) jakie typy organizacji pozarządowych funkcjonują w Polsce?

TAK

NIE

Jeśli tak, proszę podać przykłady:

.....

.....

.....

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Europa inwestująca w obszary wiejskie
Ankieta sfinansowana na potrzeby analizy dotyczącej obszaru
„Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ”
współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 431
„Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” osi 4 LEADER
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

3. Czy słyszał(a) Pan(i) kiedykolwiek o organizacjach pozarządowych działających na terenie zamieszkiwanej Gminy?

- TAK
- NIE

Jeśli tak, proszę je wymienić:

.....
.....
.....

4. Skąd dowiedział(a) się Pan(i) o organizacjach pozarządowych funkcjonujących na terenie zamieszkiwanej Gminy?

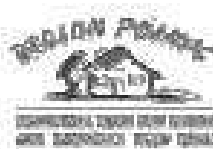
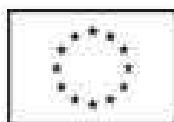
- z telewizji
- z radia
- z prasy ogólnokrajowej
- z prasy lokalnej
- z ulotek
- z plakatów zamieszczonych w miejscach publicznych
- od znajomych
- z innych źródeł, których?.....

5. Czy należy Pan(i) do jakiejś organizacji pozarządowej?

- TAK
- NIE

Jeśli tak, do której i od którego roku?.....

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Europa inwestująca w obszary wiejskie
Ankieta skonstruowana na potrzeby analizy dotyczącej obszaru
„Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ”
współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 431
„Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” osi 4 LEADER
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

6. Czy jest Pan(i) zainteresowany(a) przynależnością do organizacji pozarządowej?

TAK

NIE

Jeśli tak, do której i w jakim celu?

7. Czy wie Pan(i), w jaki sposób organizacje pozarządowe finansują swoją działalność?

TAK

NIE

8. Czy wie Pan(i), w jaki sposób i z jakich programów organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o dofinansowanie swojej działalności z funduszy europejskich?

TAK

NIE

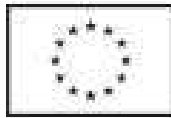
Jeśli tak, proszę o podanie przykładu:

.....

9. Czyim powinny się zajmować organizacje pozarządowe działające w zamieszkiwanej przez Pana(ią) Gminie?

.....

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
 Europa inwestująca w obszary wiejskie
 Ankieta sfinansowana na potrzeby analizy dotyczącej obszaru
 „Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gmina Dolnośląskich Region Północ”
 współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 431
 „Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” osi 4 LEADER
 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Płeć

- Kobieta
- Mężczyzna

Wiek:

- do 19 lat
- 20-24 lata
- 25-34 lata
- 35-44 lata
- 45-65 lat
- pow. 65 lat

Wykształcenie:

- podstawowe
- zawodowe
- średnie
- wyższe

Sytuacja na rynku pracy:

- bezrobotny dłużej niż 12 miesięcy
- bezrobotny krócej niż 12 miesięcy
- pracujący krócej niż 12 miesięcy
- pracujący dłużej niż 12 miesięcy

Dziękujemy za udział w badaniu!

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Europa inwestująca w obszary wiejskie
Ankieta sfinansowana na potrzeby analizy dotyczącej obszaru
„Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Gmina Dobczyńskich Rejonów Północ”
współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 431
„Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” osi 4 LEADER
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013